

Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü

Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı

**YABANCI DİL OLARAK AKADEMİK TÜRKÇE:
SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK VE TEKNİK SÖZ VARLIĞI**

Burak TÜFEKÇİOĞLU

Doktora Tezi

Ankara, 2018

**YABANCI DİL OLARAK AKADEMİK TÜRKÇE:
SOSYAL BİLİMLERDE AKADEMİK VE TEKNİK SÖZ VARLIĞI**

Burak TÜFEKÇİOĞLU

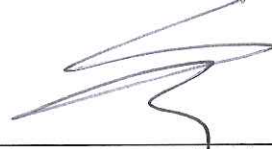
Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü
Türkiyat Araştırmaları Anabilim Dalı
Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Doktora Programı

Doktora Tezi

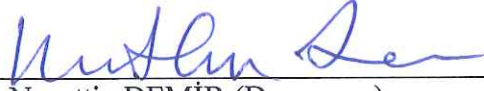
Ankara, 2018

KABUL VE ONAY

Burak TÜFEKÇİOĞLU tarafından hazırlanan “Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe: Sosyal Bilimlerde Akademik ve Teknik Söz Varlığı” başlıklı bu çalışma, 12/01/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof.Dr. Emine YILMAZ (Başkan)

Prof.Dr. Nurettin DEMİR (Danışman)

Doç.Dr. Fahri TEMİZYÜREK

Doç.Dr. Mustafa DURMUŞ

Doç.Dr. Faruk YILDIRIM

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Yunus KOÇ

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☒ Tezimin 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu süre sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

3./2./2018

Burak TÜFEKÇİOĞLU

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- **Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**
(Bu seçenekle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etseniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)
- **Tezimin/Raporumun .../.../.... tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (İç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**
(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)
- **Tezimin/Raporumun 7./2./2018 tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**
- **Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi**

7./2./2018

İmza

Burak TÜFEKÇİOĞLU

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Nurettin DEMİR danışmanlığında, tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

7./2./2018

Burak TÜFEKÇİOĞLU

TEŞEKKÜR

Öncelikle çalışma sürecim boyunca bilgi ve yönlendirmeleriyle benden desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Emine YILMAZ'a ve Doç. Dr. Fahri TEMİZYÜREK'e teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tez sürecindeki yazılım konusunda her zaman destek olan Sinan YALÇINKAYA'ya da teşekkürlerimi sunarım.

Doktora sürecimde ve tez değerlendirme sürecinde her zaman destek olan Doç. Dr. Faruk YILDIRIM hocama ve tez değerlendirme sürecinde değerli görüşleri, bilgisi ve yönlendirmesiyle katkı sağlayan Doç. Dr. Mustafa DURMUŞ hocama teşekkürlerimi arz ederim.

Doktora eğitimim ve tez sürecim boyunca gerek bilgisi ve yönlendirmesiyle gerek akademik bakışıyla her zaman desteğini gördüğüm ve örnek aldığım Hocam Prof. Dr. Nurettin DEMİR'e teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak, her zaman yanımda olan ve desteklerini her an hissettiğim aileme ve dedem Zeki GÜRGENÇ ve anneannem Ayşe GÜRGENÇ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

TÜFEKÇİOĞLU, Burak. *Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe: Sosyal Bilimlerde Akademik ve Teknik Söz Varlığı*, Doktora Tezi, Ankara, 2018.

Çalışma kapsamında Türkçenin sosyal bilimler alanındaki teknik ve akademik sözcük varlığının belirlenmesi ve yabancı dil olarak akademik Türkçe derslerinde yararlanılmak üzere eğitim amaçlı akademik sözcük listesi hazırlanması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sosyal bilimler alanı *arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat* olmak üzere 18 alana ayrılmıştır. Bu 18 alanda, her biri en az 100.000 (mak. %5+) sözcükbirim olmak üzere 2005-2016 yılları arasında yayımlanan 58 dergiden 385 makale derlenmiş ve toplam 1.854.157 sözcükbirimlik bir veri tabanı oluşturulmuştur. Bu veri tabanında bulunan sosyal bilimlerdeki her bir alt alan, teknik söz varlığı olarak kabul edilmiş ve bu söz varlığı unsurlarından sıklığı 10 ve yukarısında olan sözcükbirimler tekrarlarından arındırılarak değerlendirilmeye alınmıştır. Belirlenen teknik söz varlığındaki sözcükbirimler; kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, edatlar ve bağlaçlar olarak sınıflandırılmıştır. Kavram değeri taşıyan sözcükler de kendi içerisinde terimler, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve diğer alt derlemelerle ortak sözcük sayıları ve kullanımları açısından değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda sosyal bilimlerdeki 18 alt alanda ortak olarak geçen sözcüklerden, sıklığı 100'den fazla olan sözcüklerden, genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlardan, fiillerden, edat ve bağlaçlardan oluşan, eğitim amaçlı bir akademik Türkçe sözcük listesi oluşturularak yabancı dil olarak akademik Türkçe öğrencilerinin, eğitimcilerinin, materyal tasarımcılarının ve araştırmacıların kullanımına sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, sözcükbilim, akademik söylem, akademik Türkçe.

ABSTRACT

TÜFEKÇİOĞLU, Burak. *Academic Turkish Education As A Foreign Language: The Academic And Technical Vocabulary In Social Sciences*, PhD Dissertation, Ankara, 2018.

Within the scope of the study, it was aimed to determine the technical and academic vocabulary of Turkish language in the field of social sciences and to prepare an academic word list for educational purpose to be used in academic Turkish courses as a foreign language. Towards this end, the social sciences are divided into 18 areas, namely archeology, philosophy, communication, political sciences, sports sciences, theology, history, psychology, geography, art, sociology, anthropology, urban planning, tourism, education, finance, linguistics and literature. A database of 1,854,157 lexemes was created through compiling a minimum of 100,000 lexeme (max 5% +) from 385 articles from 58 magazines published between 2005 and 2016 in these 18 areas. Each sub-field in the social sciences in this database is regarded as a technical vocabulary and by clearing the words with a frequency of 10 and higher from the repetition, words with concept values were categorized as verbs, prepositions and conjunctions. Besides, the words which have concept values were evaluated within themselves in terms of terminological words, words for scientific Turkish and words which are common to other sub-corpora. As a result of the study, an educational academic vocabulary consisting of the words which are common to the 18 sub-areas of social sciences, words with a frequency greater than 100 and words for general scientific Turkish as well as prepositions, conjunctions and verbs was created and made available for the use of learners of Academic Turkish as a foreign language, trainers, material designers and researchers.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, lexicology, academic discourse, academic Turkish.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
TABLolar DİZİNİ.....	xiii
RESİM VE GRAFİKLER DİZİNİ	xv
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: AKADEMİK SÖYLEM VE SÖZCÜKBİRİM	2
1.1. Akademik Söylem	2
1.2.Akademik Söylemin Özellikleri	5
1.3.Akademik Dil Öğretimi Açısından Yabancılara Türkçe Öğretimi	7
1.4.Sözcükbirim.....	16
1.4.1.Sözcük Yapma Yolları.....	20
1.4.1.1. Türetme	21
1.4.1.2. Birleştirme	21
1.4.1.3.Sözcük Ailesi	22
1.4.1.4.Kısaltma	23
1.4.1.5.Karma.....	23
1.4.1.6.Kopyalama	23
1.4.1.7.Örneksime	25
1.4.2.Sözcük Türleri.....	25
1.4.2.1.Adlar	26
1.4.2.2.Sıfatlar.....	30
1.4.2.3.Zarflar	31

1.4.2.4.Zamirler	31
1.4.2.5.Edatlar	32
1.4.2.6.Bağlaçlar	32
1.4.2.7.Fiiller.....	33
1.4.2.7.1.1.Şimdiki Zaman	34
1.4.2.7.1.2.Geçmiş Zaman.....	35
1.4.2.7.1.3.Gelecek Zaman.....	36
1.4.2.7.1.4.Geniş Zaman.....	36
1.4.2.7.2.Fiillerde Kip/Kiplik.....	36
1.4.2.7.3.Fiillerde Görünüş	37
1.4.2.7.4.Fiillerde Kılınış	38
1.4.2.7.5.Birleşik Fiiller	38
1.4.2.7.6.Fiillerde Çatı	39
1.4.2.7.7.Ekfiil	40
2. BÖLÜM: YÖNTEM.....	41
2.1.Çalışmanın Aşamaları	41
2.1.1.Verilerin Seçimi.....	41
2.1.2.Verilerin Toplanması	41
2.1.3.Veritabanının Derinlik ve Dengesinin Sağlanması	43
2.1.4.Alt Derlemdeki Sözcüklerin Sıklık Sayılarının Belirlenmesi.....	44
2.1.5.Verilerin Araştırma Amacına Göre Sınıflandırılması.....	44
3. BÖLÜM: BULGULAR.....	47
3.1. Antropoloji Alanına Yönelik Bulgular.....	47
3.2. Felsefe Alanına Yönelik Bulgular.....	52
3.3. Arkeoloji Alanına Yönelik Bulgular	57
3.4. İletişim Alanına Yönelik Bulgular	62
3.5. Siyasal Bilimler Alanına Yönelik Bulgular	66
3.6. Spor Bilimleri Alanına Yönelik Bulgular	72
3.7. İlahiyat Alanına Yönelik Bulgular	77
3.8. Tarih Alanına Yönelik Bulgular.....	81
3.9. Psikoloji Alanına Yönelik Bulgular	86

3.10.Coğrafya Alanına Yönelik Bulgular	91
3.11.Sanat Alanına Yönelik Bulgular	98
3.12.Sosyoloji Alanına Yönelik Bulgular	103
3.13.Şehir Planlaması Alanına Yönelik Bulgular	108
3.14.Turizm Alanına Yönelik Bulgular.....	115
3.15.Eğitim Bilimleri Alanına Yönelik Bulgular	120
3.16.Ekonomi Alanına Yönelik Bulgular	126
3.17.Dilbilim Alanına Yönelik Bulgular	131
3.18.Edebiyat Alanına Yönelik Bulgular	136
3.19.Sosyal Bilimler için Akademik Sözcük Listesi	140
4. BÖLÜM: DEĞERLENDİRME	143
4.1. Antropoloji Alanındaki Değerlendirmeler	143
4.2. Felsefe Alanındaki Değerlendirmeler	148
4.3. Arkeoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	153
4.4. İletişim Alanındaki Değerlendirmeler.....	159
4.5. Siyasal Bilimler Alanındaki Değerlendirmeler	163
4.6. Spor Bilimleri Alanındaki Değerlendirmeler	168
4.7. İlahiyat Alanındaki Değerlendirmeler.....	173
4.8. Tarih Alanındaki Değerlendirmeler	178
4.9. Psikoloji Alanındaki Değerlendirmeler.....	183
4.10.Coğrafya Alanındaki Değerlendirmeler	187
4.11.Sanat Alanındaki Değerlendirmeler	190
4.12.Sosyoloji Alanındaki Değerlendirmeler	195
4.13.Şehir Planlaması Alanındaki Değerlendirmeler	199
4.14.Turizm Alanındaki Değerlendirmeler	203
4.15.Eğitim Bilimleri Alanındaki Değerlendirmeler.....	208
4.16.Ekonomi Alanındaki Değerlendirmeler	213
4.17.Dilbilim Alanındaki Değerlendirmeler.....	218
4.18.Edebiyat Alanındaki Değerlendirmeler.....	222
SONUÇ.....	227
KAYNAKÇA.....	234

İNTERNET KAYNAKLARI.....	243
EKLER	244
Ek 1. Antropoloji Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	244
Ek 2. Felsefe Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi.....	250
Ek 3. Arkeoloji Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi.....	256
Ek 4. İletişim Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	262
Ek 5. Siyasal Bilimler Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	268
EK 6. Spor Bilimleri Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	274
Ek 7. İlahiyat Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	281
Ek 8. Tarih Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	287
Ek 9. Psikoloji Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	292
Ek 10. Coğrafya Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	298
Ek 11. Sanat Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	305
Ek 12. Sosyoloji Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	311
Ek 13. Şehir Planlaması Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	317
Ek 14. Turizm Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	324
Ek 15. Eğitim Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi	332
Ek 16. Ekonomi Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi.....	339
Ek 17. Dilbilim Alt Derlemindeki Teknik Söz Varlığı Listesi.....	345
Ek 18. Edebiyat Alt Derlemine Yönelik Teknik Söz Varlığı Listesi	352
Ek 19. SASD Teknik Sözvarlığında Sıklığı 100'den Fazla Olan Sözcükler Listesi .	357
Ek 20. SASD Teknik Sözvarlığı Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar listesi	362
Ek 21. SASD Eğitim Amaçlı Akademik Sözcük Listesi Fiilleri.....	365
Ek 22. SASD Eğitim Amaçlı Akademik Sözcük Listesi.....	367
Ek 23. Etik Kurul İzin Muafiyeti Formu	375
Ek 24. Orijinallik Raporu	376
Ek 25. Turnitin Benzerlik İndeksi	377

KISALTMALAR DİZİNİ

Ed.: Editör

Hz.: Hazırlayan

SASD: Sosyal Bilimlerde Akademik Sözcük Derlemi

TDK: Türk Dil Kurumu

TÖMER: Türkçe Öğretimi Araştırma ve Uygulama Merkezi

TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisi

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. SASD Antropoloji Alt Derlemi Antropoloji Terimleri Listesi	47
Tablo 2. SASD Antropoloji Alt Derlemi Fiil Listesi	50
Tablo 3. SASD Felsefe Alt Derlemi Felsefe Terimleri Listesi	52
Tablo 4. SASD Felsefe Alt Derlemi Fiil Listesi	55
Tablo 5. SASD Arkeoloji Alt Derlemi Arkeoloji Terimleri Listesi	57
Tablo 6. SASD Arkeoloji Alt Derlemi Fiil Listesi	60
Tablo 7. SASD İletişim Alt Derlemi İletişim Terimleri Listesi	62
Tablo 8. SASD İletişim Alt Derlemi Fiil Listesi	65
Tablo 9. SASD Siyasal Bilimler Alt Derlemi Siyasal Bilimler Terimleri Listesi	67
Tablo 10. SASD Siyasal Bilimler Alt Derlemi Fiil Listesi	71
Tablo 11. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Spor Bilimleri Terimleri Listesi	73
Tablo 12. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Sözcükler Listesi	74
Tablo 13. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Fiil Listesi	76
Tablo 14. SASD İlahiyat Alt Derlemi İlahiyat Terimleri Listesi	78
Tablo 15. SASD İlahiyat Alt Derlemi Fiil Listesi	80
Tablo 16. SASD Tarih Alt Derlemi Tarih Terimleri Listesi	82
Tablo 17. SASD Tarih Alt Derlemi Fiil Listesi	85
Tablo 18. SASD Psikoloji Alt Derlemi Psikoloji Terimleri Listesi	86
Tablo 19. SASD Psikoloji Alt Derlemi Bilimsel Dile Yönelik Kullanımlar	89
Tablo 20. SASD Psikoloji Alt Derlemi Fiil Listesi	90
Tablo 21. SASD Coğrafya Alt Derlemi Coğrafya Terimleri Listesi	92
Tablo 22. SASD Coğrafya Alt Derlemi Fiil Listesi	97
Tablo 23. SASD Sanat Alt Derlemi Sanat Terimleri Listesi	98
Tablo 24. SASD Sanat Alt Derlemi Fiil Listesi	102
Tablo 25. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Sosyoloji Terimleri Listesi	103
Tablo 26. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar	106
Tablo 27. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Fiil Listesi	107
Tablo 28. SASD Şehir Planlaması Alt Derlemi Şehir Planlaması Terimleri Listesi ...	109

Tablo 29. SASD Şehir Planlaması Alt Derlemi Fiil Listesi	114
Tablo 30. SASD Turizm Alt Derlemi Turizm Terimleri Listesi	115
Tablo 31. SASD Turizm Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar.....	118
Tablo 32. SASD Turizm Alt Derlemi Fiil Listesi	119
Tablo 33. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Eğitim Bilimleri Terimleri Listesi.....	121
Tablo 34. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar	122
Tablo 35. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Fiil Listesi.....	124
Tablo 36. SASD Ekonomi Alt Derlemi Ekonomi Terimleri Listesi	126
Tablo 37. SASD Ekonomi Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Sözcükler	129
Tablo 38. SASD Ekonomi Alt Derlemi Fiil Listesi	130
Tablo 39. SASD Dilbilim Alt Derlemi Dilbilim Terimleri Listesi	132
Tablo 40. SASD Dilbilim Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar	134
Tablo 41. SASD Dilbilim Alt Derlemi Fiil Listesi	135
Tablo 42. SASD Edebiyat Alt Derlemi Edebiyat Terimleri Listesi	136
Tablo 43. SASD Edebiyat Alt Derlemi Fiil Listesi.....	139
Tablo 44. SASD Teknik Sözcüklerindeki Ortak Sözcükler Listesi	140

RESİM VE GRAFİKLER DİZİNİ

Resim 1. ABBY Fine Reader 9.0 Programı Ekran görüntüsü	42
Resim 2. Metin dosyalarının veri tabanına eklenmesi	43
Resim 3. İletişim alt derlemine ait makaleler ve toplam sözcük birim sayısı	44
Resim 4. SASD Alt Derlemlerinin Metin Karşılaştırılması	45
Resim 5. SASD Alt Derlemlerinin Bağlam Kontrolleri	46
Grafik 1. Antropoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	50
Grafik 2. Felsefe ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	55
Grafik 3. Arkeoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	60
Grafik 4. İletişim ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	65
Grafik 5. Siyasal Bilimler ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	71
Grafik 6. Spor Bilimleri ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	76
Grafik 7. İlahiyat ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	80
Grafik 8. Tarih ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	84
Grafik 9. Psikoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	90
Grafik 10. Coğrafya ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	96
Grafik 11. Psikoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	101
Grafik 12. Sosyoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	107
Grafik 13. Şehir Planlaması ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	113
Grafik 14. Turizm ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	119
Grafik 15. Eğitim Bilimleri ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	124
Grafik 16. SASD Ekonomi ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği.....	130
Grafik 17. SASD Dilbilim ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	134
Grafik 18. SASD Edebiyat ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği	138

GİRİŞ

Sosyal hayatın gelişmesi, iletişim olanaklarının çoğalması ve toplumların birbirlerine daha da yakınlaşmasıyla birlikte yabancı dil öğrenme ihtiyacı artmış ve çeşitlenmiştir. Bireyler farklı bir ülkede yaşam, ticaret, eğitim gibi nedenlerle yabancı dil öğrenmeyi isteyebilmektedirler. Yabancı dil öğretimi de bireylerin ihtiyaçlarına yönelik olarak düzenlenmekte, ihtiyaçlara göre programlar oluşturulmaktadır. Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler dikkate alındığında, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören yabancı öğrenci sayısı 108076'dır (istatistik.yok.gov.tr). Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören öğrenci sayısı, çeşitli kurumların (Yurt Dışı Türkler ve Akraba Toplulukları, TÜBİTAK, YÖK, Yabancı Elçilikler gibi) verdiği burslarla gelen ve öğrenim giderlerini kendisi karşılayan öğrencilerle birlikte her yıl artmaktadır. Türkiye'deki üniversiteler bünyesinde kurulan dil öğretimi uygulama ve araştırma merkezleri çoğunlukla, öğrenimlerini Türkiye'deki üniversitelerde devam ettirecek olan öğrencilere Türkçe öğretimi hizmeti vermektedir. Eğitim amacıyla Türkiye'de Türkçe kursuna katılan öğrencilere temel iletişim becerilerini sağlayacakları Türkçe yeterliliği kazandırıldıktan sonra akademik Türkçe eğitimine geçilmesi önem arz etmektedir. Bu bağlamda akademik Türkçe öğretimi, genel bir ifadeyle, öğrencilerin Türkiye'deki eğitim hayatlarında karşılaşacakları Türkçenin öğretimi olarak tanımlanabilir. Türkiye'de üniversite eğitimi alacak olan öğrenciler için genel iletişim amaçlı Türkçe öğretiminden sonra akademik amaçlar için Türkçe öğretiminin yapılması, öğrencinin akademik başarısına ve derslere uyumuna katkı sağlayacaktır. Akademik Türkçe dersleri açısından düşünüldüğünde öğrencilerin akademik sözcük bilgilerini genişletmek en önemli eğitim amaçları arasındadır. Bu noktada Türkiye'de, sosyal bilimler alanında yükseköğretim görececek yabancı öğrencilerin akademik derslere başlamadan önce alanlarına özgü teknik sözcükleri ve sosyal bilimler alanını kapsayan genel amaçlı akademik sözcükleri belirlemek çalışmanın genel çerçevesini oluşturmaktadır.

1. BÖLÜM

AKADEMİK SÖYLEM VE SÖZCÜKBİRİM

1.1.AKADEMİK SÖYLEM

Sözlü veya yazılı akademik metinler, genel olarak belli uzmanlık alanlarına yönelik, bilgilendirici metinlerdir. *Metin* kavramı, sözlü ya da yazılı olabilen, metinselliğin yedi ölçütünü (bağlaşıklık, bağdaşıklık, amaçlılık, benimsenirlik, bilgisellik, durumsallık ve metindeşlik) içeren iletişimsel oluşum olarak tanımlanmaktadır (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011, s. 193). Metin kavramı, dilbilimsel terim olarak *söylem* kavramı yerine de kullanılabilir.

Söylem, tümceden büyük, boyutuna bakılmaksızın iletişim değeri olan birimdir (Kocaman ve Osam, 2000, s. 107). Gündelik dildeki söylemlerden ayrı olarak akademik söylem/metinler genel olarak bilgi¹ değeri taşırlar. Bilginin oluşması için de dışdünya-düşünme-dil etkileşimi temel koşuldur (Çotuksöken, 2010, s. 18). Bilgi aktarıcı akademik söylemlerin kullanım amaçları, uzmanlık alanlarında okuyucuları/dinleyicileri bilgilendirmek veya akademik bir alanda var olan bir kanıyı değiştirmek ya da “çürütmek” olarak düşünülebilir. Akademik söylemler, genellikle bilimsel söylemin rapor ve yorumları, yöntemi, kaynakların ve çıktılarının değerlendirilmesi, zıt iddialar ve verilerin dikkate alınması etrafında dönmektedir ve örneklerin temsiliyeti, bulguların doğruluğu ve yorumların geçerliliği hakkında tartışmalar içermektedir (Diani, 2009, s. 135). Bunun yanı sıra gündelik dilde olduğu gibi akademik dilde de dilin kullanım amacı, kullanım yeri ve dili kullanan kişiler akademik dilin özelliklerini belirleyen faktörlerdendir.

Dilbilimsel kurallar, dil bilgisel üretim, sözcük ya da öbekselle özellikler “doğru” dil kullanımının üst kurallarını belirtirken; sosyal bağlamlar, samimiyet, nezaket, verilen işlere bağlılık gibi durumlarla ilgilenmektedir (Heller ve Morek, 2015, s. 181). Bu

¹ İletişim genel olarak bilgi aktarımıdır ve *bilgi değeri* gönderimsel ifadelerin dinleyici açısından eski veya yeni olma durumu olarak tanımlanmaktadır (Turan, Ü. D., 2013: 117-118). Ancak bilgi felsefesi açısından bilginin tanımları 1. grupta gerekçelendirilmiş doğru inanç, 2. grupta canlı bir mantıksal süreç, 3. grupta ise matematik gibi değişmez olanı konu alan, zihnimize dolaylı olarak konu olan şeyler olarak üç başlıkta toplanmaktadır (Cevizci, A., 2015: 15-18). Çalışmada, *bilgi* kavramı Cevizci (2015) tarafından tanımları verilen *bilimsel bilgi* olarak kabul edilmektedir.

nedenle *akademik dil* terimi etkileşimsel, söylemsel ve resmi dil kullanımlarını içerirken *akademik söylem uygulamaları* kavramı etnometodoloji, bilgi sosyolojisi ve antropolojik dilbilim içeriklerini de kapsadığı için önerilmiştir (Heller ve Morek, 2015, s. 182). Akademik dil üzerine yapılan çalışmalar, akademik dilin yapısal özelliklerini betimler ve akademik dilin kullanıldığı sosyal bağlamlarla ilgilenir. Bu nedenle akademik söylem uygulamaları terimi akademik dildeki yapısal değişimlerle birlikte uygulama alanına da geçtiği için akademik dil kullanıcılarının sosyal ve resmi bağlamlardaki iletişim amaçlarına yönelik kullanımlarını da kapsamaktadır. Ancak alanyazın incelendiğinde akademik İngilizce çalışmalarının daha çok yazılı metin temelli, akademik dilin yapısal betimlemeleri üzerinedir. Akademik Türkçe çalışmaları açısından bakıldığında, hem yapısal akademik dil incelemelerinin hem de toplumdilbilimsel çalışmaların yeterli düzeyde olmadığı söylenebilir. Oysaki akademik dilin iletişim, bilgi aktarımı, sosyo-sembolik işlevi vardır ve akademik söylem uygulamalarına katılanlar, hem güncel sözcük ve sözdizimsel formlara katılırlar hem de genellikle resmi ve sosyal aktörler tarafından kullanılan dil türünü kullanırlar (Heller ve Morek, 2015, s. 175-179). Bu nedenle akademik dil öğretimi için öğrencilerin hedef dilde iletişim kurma yeterliliklerini kazanmış olmaları gerekmektedir.

Akademik dilde kullanılan kavramların ve kategorilerin özellikleri akademik söylemin taşıdığı bilimsel içerik ile yakından ilgilidir. Akademik metinlerde, kesin yargılar yerine sebeplerden hareketle belirli sonuçlara ulaşıldığını ifade eden yargılar bulunmaktadır (Tok, 2014, s. 381). Yine de akademik söylemin bilimsel bir yasa mı teori mi yoksa varsayım mı taşıdığı, söylemin dil bilgisel özelliklerine yansıyacaktır. Bu nedenle bilgileri aktarmada bilimin yanlışlanabilirlik özelliği dikkate alınarak kesin yargılar verilirken dikkatli bir seçim yapılır. Bulguların aktarımında ne kadar dikkatli olursa da bulgular, yorumlara bağlıdır ve bulguların anlamlandırılması, kişisel yargılardan geçer. Ayrıca söylemler belli bir kültürel merkeze aittir, akademik söylemlerde tarafsız gözlem, deneysel kanıt ve hatasız mantık yollarıyla elde edilen bilginin sunumunda nesnellik ve doğruluk vardır ancak her söylem, yazıldığı toplumun düşünce dünyasıyla çevrelendiğinden akademik söylemlerde bunu yakalamak kolay değildir (Hyland, 2006, s. 39). Bununla birlikte bilim insanlarının içinde yer aldıkları söylem toplulukları, çalıştıkları kurumlar, yayınlar, kongreler ve internet aracılığı ile oluşturdukları bilimsel bağlantılar, bilimsel söylemin niteliğini etkileyen faktörler olarak belirtilebilir (Ayata-

Şenöz, 2014, s. 20). Okuyucuların ilk amacı üretilen metinleri anlamaktır. Bu nedenle akademik dil dersleri sonucunda öğrencilerin üretilen akademik metinleri, anlayabilmeleri ve anlamlandırabilmeleri sağlanır. Ancak anlamın oluşması için sadece dilsel yetkinlik yeterli değildir. Akademik metinlerde anlamın ortaya çıkması, bilginin üretim yeri, süreci, vericinin kültürel durumu, yaşı, cinsiyeti, sosyal çevresi gibi bireysel özellikleri ve alıcının kültür durumundan kullanılan koda ya da göndergelerin doğru kavramsallaştırılmasına kadar birçok dil içi ve dil dışı değişkenle ilişkilidir (Günay, 2007a, s. 342). Farklı kültürden gelen öğrencilerin akademik derslere katılımında, bilimin evrensel niteliği kolaylık sağlayabilir. Bu nedenle üretilen bilimsel metinlerde evrensel, genel-geçer bir dil kullanımı ve evrensel bir düşünüş tarzı, anlamın oluşmasında kültürel farklılıklardan doğan güçlükleri azaltacaktır. Ayrıca akademik dil açıklayıcı ve işaret edici bir dildir (Tok, 2014, s. 378) ve akademik dilin açık oluşu, anlamın oluşumunda ve akademik öğretimin gerçekleştirilmesinde bir diğer önemli kolaylıktır.

Akademik dilin uygulama alanları makaleler, ders kitapları, bilimsel kongreler (sözel bildiriler, poster bildiriler, panel, konferans) sempozyum, kollekyum bienal, seminer (Erkuş, 2009, s. 187) ile birlikte okullar (ilkokul, ortaokul, lise, üniversite) da sayılabilir. Ayrıca anlatıların, aktarım metinlerinin, betimlemelerin, tanımlamaların, açıklayıcı makalelerin ve araştırma metinlerinin de okullarda kullanılan dili örneklediği, her türün kendine özgü özellikler barındırdığı ancak yine de ortak akademik amaçlardan dolayı okul dilini yansıtan türlerde ortak özelliklerin bulunduğu belirtilmektedir (Schleppegrell, 2001, s. 432). Akademik dilin kullanım alanlarına göre *genel amaçlar* için kullanılan akademik dil ve *özel amaçlar* için kullanılan akademik dil olarak ayırım yapılabilir. Hyland'a göre (2006, s. 9) genel akademik amaçlar tüm alanlar için ortak olan beceri, dil formları ve çalışma aktivitelerini ayrı tutma eğilimindedir. Bununla beraber genel amaçlar için akademik dil öğretimi tüm disiplinlerde ders dinlemeleri, seminer ve derslere katılım, ders kitabı, makale ve diğer materyalleri okuma, deneme, rapor, tez, araştırma yazıları yazma gibi alanlarda yetkinlik kazandırmayı hedefler. Özel akademik amaçlar ise belirli disiplin ve bölümlerdeki dil ve becerilerin öğretimi ile ilgilidir. Özel amaçlar için kullanılan akademik dil, ait olduğu alana özgü dil formlarını içerdiğinden daha yapısal bir özellikteyken genel amaçlar için kullanılan akademik dil, nezaket kurallarını ve derslerdeki öğretmen-öğrenci tutumlarını da içerdiğinden daha

toplumdilbilimsel özellik taşır. Genel olarak okul dilindeki kullanımlar düşünce biçimini, ilişkiler arası farklı rolleri, konuşmacı veya yazarlar tarafından farklı bağlamlarda yanıt olarak verilen yerleşik söylem öbeklerini yansıtır (Schleppegrell, 2001, s. 435). Akademik dil üzerine yapılan çalışmalar yapısal ve toplumdilbilimsel olarak ayrılabilir. Ancak dilsel seçimler, konuşmacıların sosyal bağlamdaki (belli konulardaki görüşmeler, konuşmacı-dinleyici, yazar-okuyucu arasında) seçimleri üzerine temellendirilir (Schleppegrell, 2001, s. 432). Bu nedenle akademik dilin yapısal özelliklerinin araştırıldığı betimsel çalışmalarda kullanıcıların dil özellikleri dikkate alınır. Toplumdilbilimsel bir çalışmada ise katılımcıların bağlamsal dil kullanımlarından yapısal dil özelliklerine ulaşıldığından, her iki özellik (yapısal ve toplumdilbilimsel) beraber değerlendirilir ve bilimsel sonuçlar yapısal ve toplumdilbilimsel özelliklere göre raporlandırılır.

1.2.AKADEMİK SÖYLEMİN ÖZELLİKLERİ

Bilimin amaçlarından biri önceki çalışmalardan yararlanılarak yeni ve yararlı bilgiler üretmek olduğundan, bilimsel çalışmalarda ilgili konulardaki diğer yayınlardan önemli ölçüde alıntılar ve atıflar bulunur. Bu noktada metinlerdeki farklı düşünceleri konu edinen söyleşimlilik ve çokseslilik kavramları dikkate alınabilir. Söyleşimlilik (dialogie) ve çokseslilik (polyphonie) kavramları metni üreten yazarın dışında, yazarın etkilendiği, yararlandığı farklı düşünür ya da yazarların varlığına işaret eder. Bu bağlamda *söyleşimlilik* her sözcenin kendisinden önce üretilmiş ve kendisinden sonra üretilebilecek sözcelerle kurabileceği ilişkilere gönderme yaparak söylemde “başka”sının varlığına işaret ederken; *çokseslilik*, bir söylemin, başka bir söylemin sözlerini, düşüncelerini aktarması ve belirtmesidir (Kıran ve Eziler-Kıran, 2013, ss. 348-358). Çokseslilik, farklı görüş açıları tüm içerikleriyle beraber ortaya konulan biçimsel bir yapıdır ve söyleşimlilik bir bilinmezliğe, bir kararsızlığa açılırken çokseslilik kaynağı belirgin özel seslerin oluşturduğu bir anlam bütünlüğüdür (Eziler-Kıran, 2013, ss. 357-358). Ancak bilinmektedir ki bilimsel çalışmalarda dikkate alınması gereken en önemli konu, bilimsel etik kurallarıdır. Bilimsel etik kurallarına göre bilimsel metinlerde yapılan alıntılarının sahipleri mutlaka belirli bir atıf sistemi

içerisinde belirtilmelidir. Bu bakımdan bilimsel metinlerde söyleşimlilikten ziyade çoksesliliğin varlığı belirgindir.

Fløttum (2009, s. 112) akademik metinleri açıkça ben dili kullanımı olanlar ve ben dili kullanımı olmayanlar şeklinde ayırarak ben dili kullanımı olan akademik metinlerde “ben” dilini kullanan yazar rollerini, *yazar*, *araştırmacı*, *tartışmacı*, *değerlendirici* olarak aşağıdaki gibi sınıflandırmaktadır.

“Yazar rolündeki metinlerde, *betimleme*, *tartışma*, *açıklama*, *genel olarak*, *tekrar*, *gösteri*, *başlangıç*, *ilerleme*, *odaklanma* ve *sonuç olarak* gibi söylem eylemleri kullanılarak açıklama yapılır. Örn.: “Ben mümkün olan her bakış açısını *tanımlamaktayım*...”.

Araştırmacı olarak yazar, araştırma sürecinin doğasında, *analizdeki gibi*, *varsayıldığı gibi*, *dikkate al-*, *seç-*, *karşılaştı-*, *araştır-*, *bul-*, *takip et-* *sınırla-*, *çalış-*, *test et-*, *kullan-* gibi eylemleri kullanmaktadır. Örn.: Önceki gibi ben sağlık kazancını *hesapladım*., Ben İspanyolcadaki bu görüşmelerde *bağlantı kurdum*...

Tartışmacı yazar durum eylemleri kullanarak ilgili durum ve tutumları, kanıtlama çabasını, destekleme veya reddetme gibi görüşleri *tartış-*, *iddia et-*, *karşı gel-*, *onayla-* gibi eylemleri kullanarak açıklar. Örn.: Ben bu çalışmada şunu *tartışmaktayım* ..., Ben *iddia ediyorum* ...

Değerlendirici yazar *hisler*, *içerik*, *bulgular* gibi çeşitli duygusal ya da değerlendirici yapıları açıklar. Örn.: Ben değerlendirilen bulgular hakkında *kuşkuluyum*., Ekonomik göstergelerin dağılımı sonucunda *çarpıldım*.”

Atıflar incelendiğinde Fløttum, atıfları (A1) Bütünleşik olmayan atıf *Sarı Deniz kirlendi* [1]., (A2) Belirli bütünleşik atıf *Sarı Deniz kirlendi (Clark 1999)*., (A3) yarı bütünleşik atıf *Clark (1999) sarı denizin kirlendiğini gözlemledi.*, (A4) Tam Bütünleşik atıf *Clark (1999) iddia etmektedir: “Sarı Deniz kirlendi.”* şeklinde dört başlığa ayırmıştır. Aynı çalışmada A1 türü atfın sağlık alanındaki yazarlar, A2 ve A3 türü atıfların dilbilim ve ekonomi alanındaki yazarlar, A4 tipi atfın ise küçük bir grup dilbilimciler ile daha da azınlıkta ekonomi alanındaki yazarlar tarafından kullanıldığı belirtilmektedir (2009: 115).

Bilimsel çalışmalarda üzerinde durulan bir diğer konu da önceki çalışmaların değerlendirilmesi, sonuçlarının tartışılması ve mevcut çalışmadaki sonuçlarla önceki çalışmalardaki sonuçların karşılaştırılmasıdır. Belirtilen tüm bu süreçlerde alandaki farklı çalışmalar, farklı ses olarak dikkate alınmaktadır. Herhangi birinin, başka birinin sözcüğünü alması ve kullanması ya da iletişimin doğal bir ögesi olarak düşünmesi dinamik bir süreçtir (Bondi, 2009, s. 83). Bu nedenle ilgili diğer çalışmaların varlığı bilimsel yazılara “düşünce tartışması” niteliği kazandırmakta bu da okuyucunun isteğini arttırmakla birlikte yeni düşüncelere ve araştırmalara da zemin hazırlamaktadır. Öne sürülen düşünce okuyucunun yazar ya da konuşucu ile arasındaki güvenilirlik durumuna

göre reddedilebilir ancak bu durumda “dayandırma” diğer taraftan, farklı kaynaktan gelen bir durum önerisidir (Bondi, 2009, s. 84). Bilimsel çalışmalarda ortaya konulan bir sav kendinden önceki çalışmalarla desteklenirken sonraki çalışmalara desteği ve sonraki çalışmalardan geri dönüşü de dikkate alınmaktadır. Bu noktada dildeki söyleşimli yapı çoksözlü dil öznesinin varsaydığı en az bir başka sese karşı çoksesli bir söyleşime girmesiyle oluşur (Kantar, 2003, s. 157).

Bilimsel metinlerde açıkça yapılan atıfların yanı sıra metin içine sindirilmiş kapalı çok seslilik de bulunabilir. Kapalı çok seslilikte kabullenmeler, olumsuzlama kipliği; *ile*, *veya*, *fakat* bağlacı ile oluşturulan yapılar da sunulabilir (Fløttum, 2009, s. 119). Metnin anlam bütünlüğü ve akıcılık özelliği korunarak farklı yazarlara ait düşünceler metnin belli bölümlerinde dile getirilebilir. Yazarlar ve sesler arasındaki farklı seslerin kimlikleri ve kabul etme/reddetme gibi gerçek ilişki kaynakları, iletileri metinle bütünleştirir ve bu etkileşim metnin bir bütün olarak yorumlanmasının temelini oluşturur (Fløttum, 2009, s. 119). Aynı çalışmaya göre çok sesli yaklaşımlar göstermiştir ki birinci kişi zamirinin kullanıldığı araştırma makalelerinde yazarların daha fazla varlığı vardır ve bu durum aktarılan söylem yapılarında bibliyografik atıf tanımlamalarında daha açık görülmektedir.

1.3.AKADEMİK DİL ÖĞRETİMİ AÇISINDAN YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ

Akademik dil öğretimi, yabancı/ikinci dil öğrenenlerin akademik ihtiyaçlarına yönelik yapılan dil öğretimidir. Eğitim hayatlarını Türkiye’de sürdürecektir olan öğrencilerin fakülte veya enstitülerde karşılaşacakları Türkçeye yönelik ihtiyaçları göz önüne alınarak akademik Türkçe öğretimi planlanmalıdır.

Eğitim amacıyla farklı ülkeye giden bir öğrenci için öncelikli amaç elbette iletişimini sağlamaktır. İletişim gereksinimlerini karşılamak için yapılan yabancı dil öğretimi, beceri (okuma, konuşma, dinleme, yazma) temelli bir eğitim kapsamında sürdürülürken dil becerilerinin öğretiminin yanında dil bileşenlerinin (dil bilgisi ve sözcük öğretimi) öğretimi de yapılmaktadır. Dil becerilerinin ve dil bileşenlerinin öğretiminde temel amaç öğrencilerin yabancı bir ülkede yaşadıkları süre boyunca toplumdilbilimsel

ihtiyaçlarını karşılamaktır. Ancak ğrencilerin gündelik hayatta (yurtta, markette, kafede, sokakta) karşılaştıkları dil ile fakültelerde ve enstitülerde karşılaştıkları dilin içerik, konu ve bağlam açısından farklılık gösterdiği bilinmektedir. Dil kurslarında anlama ve anlatma becerileri kapsamında yeterlilikler üzerine yoğunlaşılırken, öğrenciler bölümlere gittiklerinde, sunum yapma/dinleme, topluluk önünde konuşma, rapor ve makale yazma gibi öğrencilerin dili kullanma türleri de farklılık göstermektedir. Akademik dil ğretimi derslerinde beceri öğretimine farklı oranlarda da olsa ihtiyaç duyulduğu belirtilmektedir (Adzmi, vd., 2009, s. 171). Akademik Türkçe derslerinin okuma, dinleme, yazma, konuşma becerileri ile dilbilgisi ve sözcük ğretimi kapsamında sürdürülmesi gereklidir.

Dil ğretiminde, dikkate alınması gereken bir diğer nokta da dil eğitiminin bireysel ihtiyaçlarla mı yoksa profesyonel amaçlarla mı yapılması gerektiğidir. Dil ğretiminin amacını belirleyen en önemli aktör öğrencilerdir. Dil dersleri, yabancı dil derslerine devam eden öğrencilerin öğrenme amaçlarına uygun olarak tasarlanmalıdır. Bireysel amaçlı dil ğretiminde iletişim boyutu n plandayken profesyonel dil ğretiminde, profesyonel yönelimler öncelenmektedir (Kazakova, 2015, s. 979). Ayrıca derslerin tasarlanmasında öğrencilerin yaşları, amaçlanan dildeki bilgi alt yapıları, cinsiyetleri, geldikleri ülkeler ve dil öğrenim amaçları dikkate alınması gereken değişkenlerdir. Bu değişkenlerden amaç dildeki bilgi alt yapıları sınıfın düzeyini belirlerken, öğrenme amaçları da derslerin içeriğini belirleyen önemli değişkenler arasındadır. Farklı bir ülkede eğitim görecek öğrenciler için öncelik elbette iletişimlerini sağlayacakları temel dil becerilerini sağlayabilmektir. Ancak aldıkları genel iletişim amaçlı dil derslerinin akademik kariyerlerini devam ettirecekleri lisans ve lisansüstü derslerde yeterli olmadığı görülmektedir. Akademik dil dersleri bu noktada öğrencileri akademik derslere hazırlayan dil dersleri olarak belirlemektedir.

Akademik dil dersleri kavramsal olarak alanyazında farklı açılardan değerlendirilmektedir. Kocaman ve Osam akademik dili, akademik amaçlı İngilizce madde başında, özel amaçlı İngilizcenin yan dallarından biri olarak tanımlayıp özellikle niversite bağlamında öğrencilerin belli alanlara yönelik dil kesitine ilişkin akademik nitelikli sözcük, yapı ve yazım kurallarını içerdiğini belirtmektedir (2000, s. 7). Kazakova, zel amaçlar için İngilizce öğretimini akademik, ticari ve iş İngilizcesi olarak sınıflandırarak benzer ayrımın Rusça için de geçerli olabileceğini ve dil

öğretiminin fonksiyonuna göre genel amaçlı, iş amaçlı, akademik amaçlı ve özel amaçlı dil öğretimi gibi ayrımların olduğunu belirtmektedir (2015, s. 979). Akademik dil bazen özel amaçlı dil öğretimi ile kesişebilir ama temelde günlük dil ve farklı uzmanlık alanları arasındaki iletişimsel bir araç olarak kullanılmaktadır (Heller ve Morek, 2015, s. 175). Akademik dil, farklı alanlardaki ders, seminer, konferans, sempozyum, makale gibi alanlarda kullanılan dili içerse de adı geçen etkinliklerin tamamının da bir iletişim türü olduğu unutulmamalıdır. Bu açıdan bakıldığında akademik dilin iletişim yönü de önemlidir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi dil becerileri akademik dil derslerinde kullanılan becerilerdir. Ancak içerik açısından iletişim becerisinden çok bilgi aktarıcı ve bilgilenici bir işlev taşıdığından akademik dil öğretimi derslerinde, katılımcı öğrencilerin uzmanlık alanları derslerin işlenişleri ile birlikte akademik dil derslerinin ders malzemeleri ve materyallerinin belirlenmesi için de önem taşımaktadır. Genel iletişim amacı için kullanılan İngilizcede yetersizlik yaşayan öğrencilerin, dilin bütünsel doğasından dolayı akademik İngilizce ortamlarında da sıkıntı yaşayacakları düşünülmektedir (Bunch, 2014, s. 71). Bu nedenle yabancı dil öğrencilerinin iletişim amaçlı dil öğrenimini tamamlamaları ve ardından akademik dil öğrenimine devam etmeleri yararlı olacaktır.

Öğrencilerin derslere katılım düzeylerinin eğitimde başarı oranını etkilediği bilinen bir gerçektir. Dil eğitiminde olduğu gibi eğitim bilimlerinde de söylemsel beceriler anahtar rol oynar çünkü öğrencilere derslerdeki söylemlere katılma olanağı sağlar. Eğitim hayatlarını yurt dışında sürdüren öğrencilerin eğitim aldıkları dilin akademik kullanımlarını öğrenmeleri, anlamlandırabilme düzeylerini geliştirmeleri öğrencilerin eğitimdeki başarılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Yurt dışında eğitim alan öğrencilerin gündelik iletişimlerini sağlayacakları ve temel gereksinimlerini karşılayacakları gündelik dil ile birlikte akademik dilde de yetkinlik kazanmaları önemlidir. Öğrencilerin eğitim ortamlarında karşılaşacakları dil yetkinliği için alanyazında bilişsel akademik dil yetkinliği, akademik söylem ve okul dili gibi terimler kullanılmaktadır. Bu terimlerin kavramsal değeri, öğrenme amacını gerçekleştirmek, bilgi yapısını oluşturmak ve eğitim işlevini sağlamak olarak kabul edilir; akademik söylem *iletişim*, *bilgi* ve *sosyal kimlik* fonksiyonları arasında farklılık gösterir (Heller ve Morek, 2015, s. 175). Akademik dilde de iletişim temel işlevdir. Öğrencilerin ya da uzmanların akademik konularda okuma, dinleme, konuşma, yazma becerileri

kapsamında iletişim kurma gereksinimleri vardır. Bu nedenle akademik dil eğitiminin temel amacı, öğrencilerin veya uzmanların akademik konularda iletişim becerisini, yani anlama-anlatma yeterliliğini sağlamaktır. Akademik dilin en önemli özelliği verilen iletilerde bilimsel bilgi değeri taşımasıdır.

Liseden sonra eğitimlerini yükseköğretimde devam ettiren öğrencilerin, oluşturdukları metinlerde, öne sürdükleri düşünceyle savundukları tez arasındaki açık bağlantıyı iyi bir şekilde belirtebilmeleri her alandaki öğrencilerin akademik başarılarını etkilemektedir. Metin yorumlaması, kurs ve sınavlarda öğrenci başarısının bir göstergesi sayılmaktadır. Öğrencilerin farklı alanlardaki başarıları bilginin hiyerarşik ve geleneksel yapıda sunulabilmesine bağlıdır. Ancak bilinmektedir ki akademik dil yetkinliği kolay kazanılabilecek bir beceri değildir, ikinci dilde dil yetkinliği için 2 yıla ihtiyaç varken akademik dil yetkinliği için destekleyici öğretimle beraber 5 ila 7 yıla ihtiyaç vardır (Roessingh, Kover, ve Watt, 2005). Bu bakımdan dil öğretiminin bir süreç olarak düşünülüp zamana yayılması gerekmektedir. İletişim odaklı ve zamana yayılan dil öğretiminde öncelik, dil öğrencilerinin okuma, dinleme, konuşma ve yazma gibi dil becerilerinde yeterlilik sağlamalarıdır. Oysaki öğrencilerin dilbilgisel ve sözcüksel yetersizlikleri olduğunda, öğrenciler karmaşık ve kapsamlı düşüncelerin sunumunda başarısız olmaktadır (Schleppegrell, 2001, s. 435). Akademik söylemlerin dil bilgisi ve sözcük yapısı özellikleri taşıdıkları iletilerin özellikleri nedeniyle günlük dilden farklılık göstermektedir. Akademik söylemlerin yapısal incelemelerine yönelik çalışmalar ile birtakım verilere ulaşılabilmektedir. İngilizce üzerine yapılan çalışmalarda, sözlü akademik İngilizcede 4000 sözcük ailesi², isim ve kullanımı düşük sözcükler, söylemlerin %96,05'ini kapsamaktadır ve %60 ve üzerinde bir anlamının gerçekleşmesi için metinlerdeki sözcüklerin %98'inin bilinmesi gerekmektedir (Dang ve Webb, 2014, s. 66). Aynı çalışmada, İngilizce sözlü akademik sözcüklerin oranı %4.41 olarak belirlenmiştir. Metin tipi gibi birçok değişken kavramayı etkilese de sözcüklerin kapsamı anlamayı etkileyen önemli bir faktördür ve sözlü akademik dilde öğrencilerin akademik başarılarını geliştirmek, akademik dili edinmek için gerekli sözcük boyutunu araştırmak gereklidir. Aynı durum Türkçe için de söylenebilir. Betimsel çalışmalar sonucunda elde edilen sayısal değerlerden dil öğretimi programlarının tasarlanmasında yararlanılabilir. Özellikle dil becerilerinin ve dil

² Sözcük ailesi kavramı hakkında ayrıntılı bilgi sayfa 22'de verilmiştir.

bileşenlerinin derslerdeki ağırlıklarının kapsamının belirlenmesinde bu betimsel çalışmalarla önemli sonuçlara ulaşılmaktadır. Ayrıca betimsel çalışmaların araştırma konusu yaptığı dilin genel yapısı, bilimsel işlenmişliği hakkında da bilgiler vereceği açıktır. Bir toplum, bilimsel alanda çalıştıkça ve bilimsel açıdan üretim gerçekleştirdikçe dil de bilimsel açıdan işlenmiş ve anlatım olanakları çeşitlenmiş olacak ve bu çeşitlilik araştırma sonuçlarına yansımayaacaktır.

Akademik dil öğretimi *anlama odaklanma*, *dile odaklanma* ve *kullanıma odaklanma* şeklinde bölümlenebilir (Cummins, 2000, s. 274). Anlama odaklanma kapsamında amaçlanan dilin biçimsel özelliklerine odaklanılır, etkili öğrenme stratejileri geliştirilir ve amaçlanan dilin güncel kullanımları sağlanır. Bir dilin temel dilbilgisi özellikleri bilinmediğinde anlamın oluşması mümkün olmamaktadır. Akademik metinlerde söylemlerin anlamları öğrenciler tarafından anlaşıldığında öğretmenlerin öğretme stratejileri başlamaktadır. Metinlerin anlaşılması ile bilgilerin kavranması aşamasına geçilir; bu da öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşimiyle öğretme stratejilerinin kullanılmasıyla kalıcı hâle gelmektedir. Ayrıca akademik metinlerde bilginin güncelliği önem taşıdığından akademik dil derslerinde öğrenciler amaçlanan dilin güncel kullanımlarıyla karşılaştırılır. Anlama odaklanma dilsel girdinin sağlanması ve eleştirel okuryazarlık gelişimini kapsamaktadır. Dile odaklanma da dil biçimlerinin ve kullanımlarının farkındalığı ile bilgilerin eleştirel analizini içermektedir. Akademik söylemler bilgi değeri taşıdığı için anlam net bir şekilde oluşur ve okuyucuda/dinleyicide yanlış anlaşılmalara olmaz. Bu nedenle yazarın aktardığı bilgiler her söylem biçiminde (yazılı, sözlü) net olarak anlaşılır. Anlam oluştuktan sonra yeni üretici dil becerileri ile düşünceler dile getirilir ve yeni bilgilerin analizleri ikinci dilde düşünülerek gerçekleştirilir. Bu aşamadan sonra kullanıma odaklanma gelmektedir. Kullanıma odaklanma, yeni bilgilerin birleştirilmesini, edebiyat ve sanat yaratımlarını ve sosyal ilişkilerdeki hareketleri içermektedir. Bu üç aşamadan sonra bilgiler tamamlanıp yeni üretimler yapılır ve meslektaş grupları arasında bilimsel tartışmalar yapabilme yeterliliğine öğrenciler ulaşmış olur.

Akademik dil karmaşık ve bilişsel olabilir. Bu nedenle akademik dil öğretiminde sözcükler bağlamsal kullanımlarıyla birlikte verilirken öğrenim sırasında öğrencilerin sosyokültürel özellikleri dikkate alınır. Sosyokültürel yaklaşımda konuların çoklu sınıflandırılması, alan başlıkları, dil türleri, söylem ve katılımcı özellikleri sınıfta

dikkate alınmalı ve dil gelişimi ile öğrenme, etkileşimli konuşmalarla gerçekleştirilmelidir (Bunch, 2014, s. 72). Akademik dil eğitimi, sosyolinguistik, eğitim bilimleri, dil öğretimi gibi alanlarla ve öğrencilerin yaş grupları, sınıf söylemleri ve dilin diğer bağlamlarda kullanılış biçimleriyle ilişkili olup açıklama, sebeplerini belgeleme, tartışma, anlatı gibi gerçek bağlamlardaki dil kullanımı ile ilgilidir (Heller ve Morek, 2015, s. 182). Akademik dil eğitiminde alanlar arası çalışmalar önemli katkılar sağlayacaktır. Akademik dil becerilerini geliştirmek için yabancı dil öğretiminde grup tartışmaları yaptırılabilir, kendi alanlarına özel tartışmalar yapmaları sağlanabilir, konuya özgü materyallerle öğrenciler çalıştırılabilirler (Kazakova, 2015, s. 981). Akademik Türkçe için de çalışma becerileri okunan materyal türüne göre okuma hızını ayarlama, bağlamdan bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin etme, sözlük kullanma, grafik, şema ve sembol yorumlama, not alma ve özet çıkarma gibi etkinlikler uygulanabilir. Dilin akademik amaçlar için öğretiminde işlev oldukça önemlidir çünkü öğrenciler akademik veya iş hayatlarında bu dili kullanacaklardır. Dolayısıyla akademik dil öğretiminde işlevsel dil öğretiminden yararlanılmalıdır. İşlevsel dil öğretimi, analiz, açıklama, karşılaştırma, sınıfta belli amaçları yerine getirme gibi birleştirilmiş dil kullanımına odaklanılan çalışma olarak tanımlanmaktadır (Bunch, 2014, s. 73). Akademik dil öğretiminde ders içerisinde bilimsel konularda analiz, açıklama, karşılaştırma, proje ödevleri gibi etkinliklerle çalışılabilir, dil öğrencilerinin öğrendikleri bilgileri derslerde uygulama alanlarına geçilmesi sağlanmalıdır. Yorumlayıcı denemelerde tez, belgelerle desteklenir; niçin o tezin önerildiği açıklanır, kanıtlarla yargılar ve örnekler desteklenir, öğrenci ana yapıyı adapte eder, bilgi ve görüşü kendi kendine sunabilir (Schleppegrell, 2001, s. 435). Dil kullanıcılarının bağlamlaştırma, metinleştirme ve belirleme amaçları vardır ve *bağlamlaştırma* dil kullanımının (yazılı/sözlü) farklı koşullardaki kullanımını; *metinleştirme* ardışık ve evrensel tutarlılıkları, belirli tematik yapıları kurma gerekliliğini; *belirleme* ise öykülerde, makalelerde kullanılan grafik, sözlü, yazılı veya söz dışı (paraverbal) iletileri anlamlandırmayı ifade eder (Heller ve Morek, 2015, s. 181). Akademik dil öğretiminde öğrenilen sözcüklerin uygun bağlamlarda kullanımı, öğrendikleri bilgileri konuşma ve yazmalarında metinleştirmeleri ve iletileri anlamlandırma ve yorumlamaları sağlanarak düşüncelere katılmalarını veya reddetmelerini, nedenleriyle birlikte açıklamaları

istenebilir. Unutulmamalıdır ki bilimsel çalışmalara alıcı ve üretici düzeylerde katılım, öğrenciler için ana dilinde de kolay değildir.

Öğrencilerin akademik sözcük dağarcığını geliştirmede akademik sözcük listeleri önemli katkı sağlamaktadır. Ayrıca akademik sözcük listeleri, dil kurslarındaki akademik dil öğretim süreçlerinde kullanılan sözcüklerin seçiminde, öğrencilerin bağımsız çalışmalarında kullanabilmeleri açısından, öğretici ve materyal tasarımcılarının metin seçimlerinde kritik rol oynayabilir (Coxhead, 2000, s. 214). Ayrıca öğrencilerin akademik söz varlığının gelişmesi, akademik yazmalarına da katkı sağlamaktadır (Khani ve Tazik, 2013, s. 212). Akademik Türkçe öğretiminde veya iş Türkçesi öğretiminde terim anlamlı sözcüklerle sıklıkla karşılaşılacaktır (Temizyürek, vd., 2015, s. 108). Akademik sözcük listeleri, öğrencilerin kendi alanlarındaki karşılaşabilecekleri terimleri öğrenci ve öğreticilere göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Akademik söz varlığı, özel amaçlı akademik söz varlığı ve genel amaçlı akademik söz varlığı şeklinde de ayrılabilir. Her iki akademik söz varlığı da akademik metinlerdeki sözcük sıklığını ifade ederken kullanışlılığı açısından farklılık bulunmaktadır. Özel amaçlı akademik sözcükler *matematik* gibi belli alandaki sözcükleri kapsarken genel amaçlı akademik sözcükler *incelemek* sözcüğü gibi çeşitli disiplinlerde ortak olarak geçen sözcükleri kapsamaktadır (Beach vd., 2015, s. 37). Nation ve Newton'a (1997) göre akademik sözvarlığı, akademik metinler, lise ve üniversite ders kitapları ve dergilerinden oluşurken; teknik sözvarlığı hukuk, matematik, kimya ve felsefe gibi alanlarda kullanılan terimlerden oluşturmaktadır. Yang (2015, s. 28) da aynı düşünceyle akademik sözcüklerin genel metinler dışındaki akademik metinlerdeki söz varlığını; teknik sözvarlığının ise özel alan ve belirli disiplinlerdeki sözcükleri temsil ettiğini belirtmiştir.

Akademik sözcük listelerinin akademik dil öğretiminde önemli katkılar sağladığı bilinmektedir. Bu noktada sıklık temelli söz varlığı çalışmaları önem taşımaktadır. Çocuklara ve yabancılara Türkçe öğretiminde öncelikli olarak kazandırılması gereken söz varlığı ile ilgili çalışmalar sıklık verilerinden beslenmektedir (Çalışkan, 2014, s. 2). Öğrencilerin karşılaştıkları okuma metinleri öğrenilecek sözcükleri belirlerken (Ficher ve Frey, 2014, s. 596) akademik alanda öğrenilen sözcükler de o alandaki okuma

metinlerinin anlaşılmasını kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin TÖMER sonrası akademik hayatlarında karşılaşacakları metinlerden sözcük öğrenmeleri akademik başarılarını da destekleyecektir. Akademik dil öğretimi (İngilizce başta olmak üzere) için hazırlanmış sözcük listeleri üzerine son 15 yılda önemli çalışmalar yapılmıştır. Akademik sözcük listelerinin oluşturulmasına yönelik kapsam açısından en geniş çalışma Coxhead'ın (2000) A New "Academic Word List" adlı çalışmasıdır. Coxhead, öğretim amaçlı hazırlanan akademik sözcük listelerinin öğrencilerin, öğretim elemanlarının ve materyal hazırlayanların işlerini önemli ölçüde kolaylaştıracağını belirterek araştırmasında akademik metinlerdeki sözcüklerin genel amaçlı sık kullanılan sözcüklerden farklı olarak sıklık sayısı nedir?, Sözlüksel ifadelerin sanat, bilim, hukuk ve ticari metinlerdeki sıklıkları nelerdir?, Akademik derlemdeki sözcüklerin oranı akademik sözcük listesine göre kaçtır?, Akademik sözcük listesindeki sözcüklerin akademik olmayan metinlerdeki sözcüklere oranı nedir?, Akademik sözcük listesinin üniversite sözcük listesi ile karşılaştırılması nasıldır? gibi sorulara yanıt aramıştır. Araştırma sonucunda Coxhead (2000), yukarıda sözü geçen alanlardan oluşturulmuş yaklaşık 3.500.000 sözcüklük akademik metinden toplam 570 sözcük ailesi belirlemiş ve bu sözcüklerin toplam sözcüklerin %10'u kadar olduğunu saptamıştır. Coxhead 2011 yılındaki çalışmasında 3.500.000 sözcüklük derlemde elde edilen verilerden eğitim alanında oldukça yararlanıldığını belirterek gelecek çalışmalarda daha geniş ve dengeli çalışmaların yapılması gerektiğini belirtmiştir. Akademik sözcük listesi alanında bir diğer önemli çalışma, Ming-Nuan Yang (2015) tarafından hemşirelik alanında akademik sözcük listesi oluşturmak amacıyla yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda hemşirelik alanının farklı alt disiplinlerini kapsayan 1.006.934 sözcüklük bir derlem oluşturulmuş ve bu derlemde 676 sözcük ailesi çıkarılmıştır. Belirlenen 676 sözcük ailesi derlemdeki toplam sözcük oranının %13,64'ünü oluşturmaktadır. Toplam 252 çevrim içi araştırma makalesine dayanan derlemde elde edilen sonuçlardan özellikle akademik okuma ve yazma çalışmalarında yararlanılması amaçlanmıştır. Reza Khani, Khalil Tazik (2013) tarafından yapılan çalışmada uygulamalı dilbilim alanı için 773 adet akademik sözcük listesi hazırlanmıştır. Uygulamalı dilbilim alanında akademik sözcük listesi hazırlama amacıyla oluşturulan derlemde 240 dergiden 1.553.450 sözcüklük derlem oluşturulmuştur. Toplamda da 2409 sözcük ailesi belirlenmiştir.

Viphavee Vongpumivitch, Ju-yu Huang, Yu-Chia Chang (2009) çalışmalarında Coxhead'in (2000) akademik sözcük listesini uygulamalı dilbilim alanında oluşturdukları akademik ve akademik olmayan sözcük listeleriyle karşılaştırmışlardır. Araştırma kapsamında 1,5 milyon sözcüklük bir derlem oluşturulmuştur. Çalışma uygulamalı dilbilim alanındaki 5 dergiden 200 araştırma makalesini kapsamaktadır. Araştırma sonucunda 5 dergide en az 50 defa kullanılan akademik 475, akademik olmayan 128 sözcük biçimine ulaşılmıştır.

Türkiye'de ise genellikle bilimsel amaçlarla yapılan derlem tabanlı veya derleme dayalı söz varlığı çalışmaları görülmektedir. Türkiye'deki sözvarlığı çalışmalarında İlyas Göz'ün (2003) "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü" oldukça önemlidir. Göz, oluşturduğu derlemde roman başlığı altında %35 basın, %20 hikâye, %8 bilim; popüler sanatlar başlığı altında %9 bilim, %8 biyografi; okul alt başlığında %4 hobi, %3 din, muhtelif olarak da %10 olarak yazılı materyallerden bir derlem oluşturmuştur. Göz tarafından 338 adet kitap 142 adet dergiden toplam 1.006.306 sözcüklük bir derlem oluşturulmuş ve bu derlemdeki sözcüklerin ve sözcük gruplarının sıklık sayıları çıkartılmıştır.

İkinci önemli çalışma da Gökhan Ölker'in "Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945 – 1950)" adlı çalışmasıdır. Ölker bu çalışmasında Göz'ün (2003) yöntemine ve materyal seçimine olabildiğince sadık kaldığını belirtmiştir. Ölker çalışmanın kriterlerini şu şekilde açıklamıştır: 1. Derlemde çeviri eser kullanılmamıştır. 2. Derlemdeki kitapların ilk baskı tarihi 1945 – 1950 arasındadır. 3. Derlem oluştururken belirlediği kategoriye uygun olmasına dikkat etmiştir. Bu kriterler kapsamında toplam 929.015 sözcüklük bir derlem oluşturmuştur.

"Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Fiillerin Birlikte Kullanılması ve Eşdizimlilikleri" adlı çalışma da son zamanlarda yapılan ve 12 milyon sözcüklük oldukça geniş bir derleme dayanan önemli bir yayındır. Özkan (2012) tarafından oluşturulan derlemdeki 306 eserin 85'i roman, 7'si antoloji olmak üzere 60'ı şiir, 3'ü antoloji niteliğinde 40 deneme-eleştiri, 4'ü antoloji olmak üzere 34'ü öykü, 1'i antoloji niteliğinde 28'i tiyatro, 16'sı anı, 15'i inceleme-araştırma, 9'u mizah, 1'i antoloji niteliğinde olmak üzere 5'i gezi-hatıra, 1'i antoloji niteliğinde olmak üzere 3'ü mektup, 2'si biyografi, 1'i günlük olarak belirtilmektedir.

Çalışkan (2014) tarafından ODTÜ Türkçe Derlem esas alınarak yapılan ve karşılaştırma için Türkçe Ulusal Derlemi kullanılan “yüksek sıklıktaki adlar: zaman sözcükbiçimi üzerine derlem temelli bir inceleme” başlıklı çalışma da Türkçenin söz varlığı çalışmaları açısından çalışmamızda yararlanılan kaynaklardandır.

Son yıllarda akademik Türkçe üzerine çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan özellikle akademik sözcük bilgisi üzerine Dolmacı (2015) tarafından “Akademik Türkçe Kelime Bilgisi Üzerine Bir Derlem Çalışması: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Dair Çıkarımlar” başlıklı doktora tezi yapılmıştır. Söz konusu çalışmada araştırmacı, *insanbilimleri* (937.999), *eğitim* (778.799), *Ekonomi* (726.038), *Hukuk* (764.482), *Bilim* (825.124) alanlarında toplam 4032442 sözcükbirimlik derleminden, sıklığı 22’den fazla olan sözcükbirimler değerlendirilmeye alınarak akademik Türkçe alanında 1010 sözcükbirim belirlemiştir. Belirtilen çalışmanın veri tabanını lisans düzeyindeki 57 ders kitabı (textbook) oluşturmaktadır. Ayrıca çalışmada oluşturulan akademik sözcük listesinde akademik Türkçe testi oluşturularak Türkiye’de eğitim gören 196 öğrenciye uygulanmıştır. Sonuç olarak akademik Türkçe testine katılan öğrencilerin, sınıf içi ve sınıf dışı iletişim kurmalarında kısmen başarılı olduklarını ancak öğrenci olmalarına dair problemleri Türkçedeki zayıflıklarına, psikolojik ve bireysel farklılıklarına bağladıkları belirlenmiştir.

Çalışmamızda eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluşturmada, yöntem, veri seçimi ve verilerin sıralanması açısından Dolmacı’dan (2015) farklı bir yol izlenmiştir. Günümüz Türkçesinin söz varlığı üzerine yapılan derlem tabanlı çalışmalar, araştırmamızın yöntem kısmını oluşturmada önemli katkılar sağlamıştır. Akademik sözcük öğretimi ve sözcük listeleri oluşturma gibi teorik bölümde de İngilizce üzerine yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır.

1.4.SÖZCÜKBİRİM

Sözcükler dilin her alanına dağılan göstergelerdir. Düşüncemizdeki kavramlar ve nesneler, bir sözdizimsel düzen içinde bir araya gelerek dilde anlamlı ve anlaşılır hale gelir. Bir sözlükbirimin belli bir bağlam içinde sunduğu içerik ya da kavram, o sözlükbirimin anlamını oluşturmaktadır (Kıran, 2015, s. 59). O halde *anlam*, *kavram* ve *sözcük* terimlerinin birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Bu üç terimden kavram,

ortak özellikler taşıyan bir dizi olgu, varlık ya da nesneye ilişkin genel nitelikli bir *anlam* içeren, değişik deneyimlere uygun düşen, dilsel kökenli her türlü tasarım, imge, *gösterilen* (Vardar, 2007, s. 132) şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere kavram, zihnimizde oluşan bir imge niteliğindedir. Bu nedenle kavram terimi dilbilimsel açıdan beynimizdeki zihinsel içeriklere yönelikken *anlam* söz konusu olduğunda bakış açımız sözcük ya da tümce niteliğindeki bir dilsel birime yönelik olur (Huber, 2008, s. 143). Bu noktadan hareketle alanyazında *anlamın* dildeki bir birimin gerçek ya da düşsel dış dünyayla bağıntılı olarak zihinde uyandırdığı kavram, tasarım, düşünce (Kocaman ve Osam, 2000, s. 9; Çotuksöken, 2012, s. 23) şeklinde tanımlı yapılmıştır. Tanımda anlam ile kavram terimlerinin yakın ilişkisi gözlenmektedir. *Kavramlar* tek tek ya da küçük öbekler halinde zihnimizde canlanırken, *anlam* zihnimizde canlanan kavramların bir bütün halinde sonlanmış şeklidir, diyebiliriz. Her dilsel gösterge, öncelikle bir anlam değeri taşımalıdır ancak göstergelerin taşıdığı anlam değeri birbirinden geniş, dar veya bir biri ile aynı değerde olabilir. Batılı araştırmacılar anlam konusunda farklı ayrımlar da yapmışlardır. Bunlardan biri Sinn-Bedeutung (İng. Sense-Meaning) ayrımıdır. Huber bu ayrım, sözcüğün özellikler kümesi ve bağlandığı dil dışı nesne olmak üzere iki ayrı şeyi canlandığını ileri sürer ve Türkçede henüz terimleşmediğini belirterek Sinn karşılığı olarak *sözcük anlamı*; Bedeutung da *ad öbeği anlamı* olarak Türkçeleşebileceğini belirtir (2008, s. 147).

Anlam sınırları belirli dil göstergeleri, sözlüklerde madde başı olarak yer alırlar. Bu noktada sözlükbirim “sözlüklerde madde başı öge niteliği taşıyan, kesinleşmiş veya yaygınlaşmış yazım ve söyleyiş biçimleri olan, çekim, türetim, birleşme vb. gibi dilsel işlemlerde yeni dil birimleri.” olarak adlandırılır (Yılmaz, 2014, s. 97). Sözlükbirim, çalışmalarda sözcük, sözcükbirim, kelime, söz, kelimecik, bağımsız sentagm, anlambirim, biçimbirim, gösterge kavramı ile eş tutulmaktadır (Günay, 2007b, s. 284; Yılmaz, 2017, s. 30). Sözcük kavramının terimsel çeşitliliği, tanımlarının çeşitliğinden kaynaklanmaktadır. Sözcük kavramının terim olarak tanımlı araştırmacıların bakış açılarına göre farklılık göstermektedir. O nedenle sözcük teriminin kapsamını ve dildeki konumunu anlamak için tanımlarının incelenmesinde yarar vardır.

Sözcük, Ergin tarafından manalı en küçük dil birlikleri olmakla birlikte bu tarif *ile, için* gibi tek başına anlamları olmayan ancak diğer kelimelerle birlikte kullanılırken manalı vazife gören kelimeler de düşünüldüğünde gramer vazifesi olan en küçük dil birlikleri

şeklinde tanımlanmıştır (2013, s. 95). Bu tanım da sözcüğün taşıdığı veya cümlede diğer unsurlarla birlikte ortaya çıkan anlam değeri ön plandadır. Ediskun ise sözcükleri yapı ve anlam bakımından incelemiş ve yapı bakımından *kök durumunda, türemiş kelimeler ve bileşik kelimeler* şeklinde üç gruba ayırırken işlev bakımından kelimeleri *isim, sıfat, zamir, fiil, zarf, edat, bağlaç, ünlem* şeklinde sekiz kelime sınıfına ayırmıştır (Ediskun, 2007, s. 103). Bu tanım da sözcüklerin anlam boyutuyla birlikte cümle içerisindeki yapısal niteliklerini de ele almaktadır.

Sözcük için alanyazında oluşturulan farklı diğer iki tanım ise, bir ya da daha çok sesbirimden oluşan, belli bir anlamı olan, sözdiziminde özel bir görev yüklenen dil ögesi (Çotuksöken, 2012, s. 193) ve kendisinden önce ve sonra boşluk bulunabilen, anlam taşıyan birim (İmer, Kocaman ve Özsoy, 2011, s. 234) şeklindedir. Bu iki farklı tanımda sözcüklerin anlam taşıma özellikleri ortak olarak belirtilirken, ilk tanımda sözcüklerin sözdiziminde özel bir görev yüklendiği; diğer tanımda ise kendisinden önce ve sonra boşluk bulunabilmesi özellikleri belirtilmiştir.

Yılmaz ise sözcük tanımı yapmanın zorluğunu belirtmekle birlikte genel bir ifadeyle sözcükleri birbirinden ayrılamayan anlambirimlerin oluşturduğu özerk bir dizim şeklinde tanımlamıştır (Yılmaz, 2017, s. 25). Bu tanım ise sözcüğün bileşenini oluşturan anlambirimleri ve özerk kavramıyla da sözcüğün bağlı olduğu cümledeki diğer unsurları kapsamaktadır. Bu nedenle yukarıdaki tanımda sözcüğün anlam değeri ve cümledeki işlevsel özellikleri belirtilmektedir.

Farklı bir çalışmada ise Uzun, sözcüklerin sessel ve yazımsal özelliklerinin olduğunu belirlemiş ve yazımsal sözcükler, yazıda iki ucuna boşluk verilerek yazılan ögeler; sesbilimsel sözcükler ise konuşma dilinde ünlü uyumları, vurgu gibi sesbilimsel ölçütlerle belirlenebilen (Uzun, 2006, s. 14) unsurlar olarak tanımlanmıştır.

Bir başka tanımda ise Delice tarafından sözcük tanımının mantıksal ve dilbilgisel anlam esas alınarak yapılabileceği belirtilerek mantıksal anlamda sözcük, kavramların ses veya ses birleşimleriyle karşılanması; dilbilgisel anlamda ise duygu, düşünce, durum ve olay aktarımı için kullanılan dil birlikleri olduğu belirtilmiştir (Delice, 2012, ss. 3-4). Bu tanımda ise sözcükler, kavramların göstergeleri olarak mantıksal düzlemde tanımlanırken sözcüklerin ileti özelliği dilbilgisel anlam olarak değerlendirilmiştir.

Demir ve Yılmaz da sözcüğün genel geçer tanımını yapmanın zorluğunu belirterek sözcüğü, sahip oldukları özelliklere göre tanımlamışlardır. Demir'e ve Yılmaz'a göre sözcük, vurgusu ve kelime aralarını gösteren sinyallerle birbirinden ayrılan sessel özellikleri; araya konan bir boşlukla sınırları verilen yazı özellikleri; yapıma ve çekime taban oluşturan, aldığı eklerle kendi içinde bir birlik meydana getiren unsurlar olarak biçimbilimsel özellikleri; cümlede yeri kaydırılabilen başkalarınca değiştirilebilen parça olarak sözdizimsel özellikleri; sözlüklerde kodlanmış bağımsız en küçük anlam taşıyıcısı olarak da anlamsal ve sözlüksel özellikleri barındıran birimler olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 197). Demir'in ve Yılmaz'ın yaptığı tanımdan sözcüklerin sessel, yazımsal, biçimbilimsel, sözdizimsel ve anlamsal özelliklerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Alanyazındaki sözcük tanımları incelendiğinde, sözcük tanımlama yapmanın bakış açısına göre çeşitlenen ve sözcüğün dilbilimsel görevi nedeniyle karmaşıklaşan bir iş olduğu görülmektedir. Her ne kadar sözcüğün tanımlanmasında belli zorluklar olsa da ana dili konuşucuları sahip oldukları dilsel yetinin getirdiği sezi gücü sayesinde sesli dilde sözcükleri tanımada zorluk çekmezler ancak dilbilimsel sözcük tanımada, ses veya harf birlikteliklerinin sözcük olarak kabul edilebilmesi için bazı ölçütlere sahip olmaları gerekmektedir. Alanyazındaki sözcük tanımlarında yer alan bu ölçütler genel olarak değerlendirildiğinde sözcüğün anlamlı olmasını esas alan *anlamsal ölçüt*; sözcüklerin olası duraksamalarla ayrılabilmesi savına dayanan *sesbilimsel ölçüt*, bağıntılı dillerde belli ekleri bulundurmasına dayanan *biçimbilimsel ölçüt*, sözcüklerin oluşturduğu biçim düzenine dayanan *sözdizimsel ölçüt* olarak sıralanmaktadır (Balcı, 2016, ss. 70-72). Ayrıca tanımlardaki bakış açılarına göre sözcük teriminde farklılaşma ve sözcükbilimin gelişmesi ile birlikte sözcük kavramının ilişkili olduğu diğer kavramlarda da çeşitlenme görülmektedir. Biçimbilim açısından bakıldığında, sözcük yerine kullanılan, sesbilimsel gerçekleşmesi, olası her biçimleniş ile sağlanan ve bu biçimlerin tümünü birden temsil eden soyut bir üst terime *sözcükbirim*; sözcüklerin olası her biçimlenişine de *sözcükbiçim* denir (Uzun, 2006, s. 19). Sözcük bilgisi alanında diğer önemli kavram ise *sözlükbirim*. Sözlükbirim, sözlüklerde madde başı öge niteliği taşıyan, kesinleşmiş veya yaygınlaşmış yazım ve söyleyiş biçimleri olan, çekim, türetim, birleşme vb. gibi dilsel işlemlerde yeni dil öğelerinin oluşmasına kaynaklık eden, anlam bakımından bağımsız dil birimleri olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2014, s. 97). Bir sözcüğün

zamanla sözlükbirim olarak kullanılması için *sözlükselleşme* sürecini tamamlaması gerekmektedir. Sözlükselleşme, dilde bulunan veya farklı yollarla oluşturulmuş sözcük ya da söz öbeklerinin var olan anlamlarıyla birlikte yeni anlamlarının basılı veya elektronik bir sözlüğe dahil edilmesi sürecidir (Bozkurt, 2017, 34). Ayrıca sözcükler, *sözlük sözcükleri* ve *söylem sözcükleri* şeklinde de ayrılabilir ve *sözlükbirim* bir sözcüğün tüm dökümünün bir bileşkesini sunarken, *sözcükbiçim* onların bir öbek veya tümcede kullanılmış, somut olarak gerçekleşmiş fiziki biçimlerini ifade eder (Sebzecioğlu, 2016, s. 115). Tüm bu tanımlar dikkate alındığında, sözcüğün dildeki işlevselliğinin ve bu işlevselliğe bağlı olarak da farklı bakış açılarının olduğu görülmektedir.

1.4.1.Sözcük Yapma Yolları

Dilin zamanla geliştiği, bilinen bir gerçektir. Sözcükleri kavramlara, düşüncelere, nesnelere ve hareketlere ad olarak düşündüğümüzde, dilin gelişmesi ile birlikte söz varlığının da gelişmesi kaçınılmazdır. Bu nedenle her dil kendi yapısına veya kullanıcıların kabulüne uygun sözcüklerle söz varlığını zenginleştirmektedir. Yeni sözcüklerle söz varlığını zenginleştirme işleyişi, Banguoğlu'na göre halkın pratik ihtiyaçlarla dilin yapısına uygun olarak icat ettiği yeni sözcüklerle yapılan *halkça yapım*; ilim, din ve sanat hayatının gerektirdiği yeni kavram ve karşılıklardır ki yine dilin yapısına uygun olarak ilgili aydınlarca oluşturulan *bilgince yapım* şeklinde iki türde gerçekleşmektedir (Banguoğlu, 2015, s. 155). Sözcükleri dil dışı olguların yerini tutan, değişik uzunluktaki göstergeler olarak düşündüğümüzde, sözcükler biçimce de içerikçe de değişmeye uygundur (Vardar, 2014, s. 353). Bu açıdan bakıldığında eklerle yeni sözcük türetme, var olan sözcüklere yeni anlamlar yükleme, birleştirme, harf veya hece seçerek kısaltma, uyarlama, kopyalama gibi tekniklerle birlikte *Behçet hastalığı*, *selpak* gibi bazı kelimelerle de belli bir adın anlamı olarak yeni sözcük oluşumu sağlanabilmektedir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 199). Aşağıda sözcük oluşturma teknikleri hakkında bilgi verilmiştir.

1.4.1.1. Türetme

Eklerle sözcük türetmek, Türkçenin eklemeli yapısından dolayı, sıklıkla başvurulmuş bir yoldur. Bilindiği gibi Türkçe sondan eklemeli bir dildir ve ekler sözcüklerin sadece sonlarına gelir, sözcük önüne ek gelerek oluşan *bi-çare*, *bi-vefa* gibi örnekler Türkçeye başka dillerden kalıp olarak kopyalanmış sözcüklerdir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 186). Türkçede sözcüklerin kök ya da gövdelerine yapım ekleri eklenerek yeni sözlükbirimler türetilir. Ancak *girdi*, *çıktı*, *yüzde*, *sözde* gibi bazı özel durumlarda çekim ekleriyle de yeni sözcükler türetilmiş (Demirci, 2014a, s. 147); yine *-CA* eki gibi bazı durumlarda çekim eki mi, yapım eki mi olduğunun kararına kesin bir şekilde varılamadığı; *-sXz* gibi yapım eki olarak kabul edilmesine rağmen bazı durumlarda çekim eki gibi davranan; *-mAk*, *-mA*, *-(y)Xş* ekleri gibi eklendiği sözcüğü kalıcı isim yapmaktan çok isim, sıfat, zarf yapan ve çekim ekleriyle benzer özellikler taşıyan ekler de bulunmaktadır (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 189). Genel olarak Türkçede türetme *İsim Yapımı* ve *Fiil Yapımı* başlıklarında incelenebilir. İsim yapımları *isimden isim yapımı* ve *fiilden isim yapımı* şeklinde; fiil yapımı ise *fiilden fiil yapımı* ve *isimden fiil yapımı* şeklinde gerçekleşmektedir.

İsimden isim yapımı *tuz-suz*, *aş-çı*, *soy-daş*, *iki-z*, *acı-mtırak*, *kır-çıl*, *kitap-lık*, *arkadaş-ça* örneklerinde olduğu gibi isim köküne ek getirilerek gerçekleşir. Fiilden isim yapımı ise *koş-mak*, *bak-ış*, *dur-ak*, *bas-kı*, *dal-ga*, *bil-gin*, *yapış-kan*, *süz-geç*, *yap-ıcı*, *sevin-ç*, *kork-u*, *yas-sı*, *tut-am*, *yat-alak*, *uç-arı*, *dön-emeç*, *uy-sal*, *seç-men*, *tut-sak* sözcüklerindeki gibi fiil kök veya gövdesine ek getirilerek yapılır.

Fiilden fiil yapımı *tıka-n*, *kucakla-ş*, *acı-t*, *gön-der*, *kop-ar*, *kov-ala* örneklerindeki gibi fiil kök veya gövdesine yapım eki getirilerek fiil üretilmesiyle oluşur. İsimden fiil yapımı ise *su-la*, *yön-el*, *doğru-l*, *yaş-a*, *çatır-da*, *hay-kır* örneklerinde olduğu gibi isim kök veya gövdesine yapım eki eklenmesiyle oluşmaktadır (Ayrıntılar için bk. Ergin, 2013, ss. 154-216).

1.4.1.2. Birleştirme

Yeni sözcük oluşturmada kullanılan yöntemlerden biri de iki farklı sözcükbirimi birleştirilerek yeni bir sözcükbirim oluşturmaktır. Birleşik sözcük oluştururken

gecekondu, *biçerdöver* gibi birleşen iki sözcük de kendi anlamını korurken yardım et-, namaz kıl- gibi isim + yardımcı eylem şeklinde veya *aşağı yukarı*, *gelgit* gibi ikileme yoluyla da birleşik sözcükler oluşturulabilir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 205). *İmambayıldı* örneğinde olduğu gibi cümle şeklinde de olabilen birleştirmelerin İsim+isim, isim+fiil, sıfat+isim, çekimli fiil+çekimli fiil gibi onlarca çeşidi vardır ancak önemli olan birleşen unsurların en az ikisinin sözcük olmasıdır (Demirci, 2014a, s. 147). Ayrıca birleşen sözcüklerde anlam değişimleri olabileceği gibi *zannet-* (*zan+et-*) ve *hisset-* (*his+et-*) sözcüklerinde olduğu gibi ses türemesi, *niçin* (*ne için*) ve *nasıl* (*ne asıl*) sözcüklerinde olduğu gibi ses düşmesi görülebilir.

1.4.1.3.Sözcük Ailesi

Türetme ve birleştirmenin yeni sözcük oluşturmada Türkçe açısından sık karşılaşılan bir durum olduğu yukarıda belirtilmişti. Türemiş ve bileşik sözcükler, her biri farklı bir kavramı belirttiği için sözlükte ayrı maddeler olarak yer alırlar ve kavramsal ortaklıkları nedeniyle de bir sözcük ailesi oluştururlar (Balcı, 2016, s. 76). Bu noktada sözcük aileleri, aynı kökten türemiş çeşitli sözcükleri, bunların meydana getirdikleri aileyi anlatmak için kullanılır (Aksan, 2004, s. 111), her sözcük ailesi birkaç bağımsız sözcük biçimini, içerdiği kök biçimini ve türetimlerini içerir (Schimitt, N. 2008, s. 331). Örnek verecek olursak *göz*, *gözcü*, *gözlük*, *gözaltı* sözcükleri aynı sözcük ailesinden oluşmaktadır. Örnekten de anlaşılacağı üzere sözcük ailesindeki her bir sözcük ayrı bir sözcükbirim olmasına karşın türetimden ya da birleştirmeden kaynaklanan anlamsal yakınlık veya anlamsal bir ilgi görülmektedir. Birleşme durumlarında, birleşen iki sözcükte anlamsal farklılık oluşmasına rağmen sözcük aileleri, Türkçedeki deyim kullanımları ve anlam farklılaşmalarının öğrencide kavranmasında kolaylık sağlayabilir.

Sözcük ailesi kavramına ilişkin Ergin kök ailesi terimini kullanmış ve bir köke bazı ilaveler yapılarak kökten büyük, birbirine çok yakın kelimeler yapıp yakın varlık ve hareketlerin bir kök etrafında toplanması sağlanarak kök ailesinin oluştuğunu belirtmiştir (2013, s. 108). Kök ailesi veya sözcük ailesi terimi, sözcüklerin kavram alanlarıyla ilişkilidir. Kavram alanı birbiri ile ilişkili, birbirine yakın kavramların, eşanlamlılarının, içinde düşünüldükleri alan olarak tanımlanmaktadır (Aksan, 2004, s. 111) ancak kavram alanında *kız-*, *darıl-*, *gücen-* gibi anlamsal yakınlık görülürken ortak

kök çoğu zaman söz konusu değildir. Sözcük öğretiminde aynı kavram alanına giren sözcüklerin bir arada öğrenciye verilmesi kullanılan bir tekniktir.

Türkçenin eklemeli bir dil olması, sözcük türetmede ve türetilen sözcüğün aynı kavram alanına girmesinden dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dil öğrenenler için yeni sözcüğü anlamlandırma kolaylığı sağlamaktadır.

1.4.1.4.Kısaltma

Gündelik Türkçede kullanım sıklığı az olmakla birlikte kısaltmalar sözcük yapma yollarından biridir. Kısaltmalar MEB, YÖK gibi sözcüklerin ilk harflerinden oluşabileceği gibi prof., doç, gibi sözcüklerdeki bazı hecelerin atılmasıyla da oluşabilir ve MEB'li, MEB'e sözcüklerindeki gibi üzerine çekim ve yapım ekleri alabilirler (Erdem, 2013, s. 101). Kısaltmalar, daha çok yazılı dilde kullanılırken sesli dilde en az çaba yasası ile açıklanabilecek yazılı dile göre daha az sıklıktaki kullanımları vardır.

1.4.1.5.Karma

Karma iki ayrı sözcüğe uygulanan kısaltma işleminden sonra kısaltılan parçaların birleştirilmesiyle oluşturulan yeni sözcüktür. Karma sözcüklerin sıklığı teknoloji ve iletişimin gelişmesiyle artmış ve kullanıldığı dilsel alan da farklılaşmıştır. Bugün *kanka* (*kan kardeşi*) sözcüğü gençlerin arkadaş ortamlarında kullanılırken, *gerzek* (*geri zekâlı*) argoda, *elmek* (*elektronik mektup*) teknolojide, *tansaş* (*tanzim satış*), *adidas* (*Adolf Dassler*) ise marka adları olarak kullanılmaktadır (örnekler için bk. Demirci, 2014a; Erdem, 2013). Karma sözcük yapımı, teknolojide iki farklı özelliği birleştiren yeni buluşları adlandırmada ve iki adın kısaltılıp marka oluşturulmasında da kullanıldığı görülmektedir.

1.4.1.6.Kopyalama

Tarih süreci içerisinde toplumların birbiri ile olan ekonomik, politik, dini ve kültürel ilişkileri zaman içerisinde dil ilişkilerini de beraberinde getirmiştir. Toplumsal karşılaşmalardaki karmaşık süreçler, kültürel ilişkilerle birlikte bir dilin daha çok *alıcı*,

bir dilinse daha çok *verici* nitelikte olduğu dil ilişkisini de beraberinde getirmiştir. Bu dil ilişkisi sürecinde verici nitelikteki dile sosyal açıdan baskın dil, alıcı konumundaki dile de sosyal açıdan zayıf dil denilmekte, iki dil arasındaki dilsel alışverişe de bazı kaynaklar *alıntı*, *ödüncleme* gibi adlandırmalar yapsa da daha uygun görülen *kopyalama* terimi önerilmiştir (Johanson, 2014, ss. 28-29; Demir ve Yılmaz, 2012, s. 206).

Kopyalama dil ilişkileri sonucunda gerçekleşir ve dil ilişkileri Türkçe açısından Batı dilleriyle yeni kavramla karşılaşma sonucunda, coğrafi sebeplerle, sosyal sebeplerle, politik ve ekonomik sebeplerle, bilim ve teknolojiadaki gelişmeler gibi nedenlerle gerçekleşmiştir (Sarı, 2014, ss. 24-37). Türkçenin Doğu dilleriyle ilişkisindeyse tarihi, coğrafi, dini, kültürel, ekonomik, sosyal ve siyasi ilişkiler önemli etkenleri oluşturmaktadır.

Dil ilişkileri sonunda oluşan kopyalamalar, zaman içerisinde alıcı dilde sözlükbirimleşir. Alınan bir kopyanın veya kopya ile oluşan sözcüğün sözlükbirimleşmesi için sistematik olarak alıcı dildeki farklı kullanıcıların kullanması, kabul edilirlilik için yeterli kullanım sıklığına ulaşması ve sonrasında da alıcı dilde yaygınlaşmasına bağlıdır. Kopya edilmiş bir sözcüğün alıcı dilde yaygınlaşması ve sıklığı, karmaşık sosyal ve psikolojik nedenlere bağlı olmakla birlikte, kopyalanmış öğelerin yabancılığına dair hükümler çoğunlukla öznel değerlendirmelere ve etimoloji bilgisine bağlıdır (Johanson, 2014, s. 30). Dolayısıyla alıcı dile kopyalanmış ve toplum tarafından alıcı dilin fonetik, morfolojik, sentaktik veya semantik özelliklerine göre yeniden şekillendirilmiş bir sözcüğün “yabancılığı” öznel tartışmaların konusunu oluşturmaktadır.

Kopyalamalar çeşitli şekillerde oluşabilir. Kopyalama sürecinde farklı dile ait bir unsur aynı şekilde alınıp alıcı dilde belli uyarlamalarla kullanılabilir veya alıcı dilin söz varlığındaki bir unsur başka dilde anlamca kısmen uyduğu bir sözcüğün etkisiyle, yabancı dildeki eşdeğerinin anlamını da içine alacak şekilde genişleyebilir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 206). Yapısal açıdan kopyaları Johanson *genel*, *seçilmiş* ve *karişık* olmak üzere üç biçimde ele almış ve *genel kopyaları*, verici dilden alıcı dile aynı konum ve anlam özelliklerindeki kopyalamalar; *seçilmiş kopyaları*, verici dildeki blokların belli yapı özelliklerinin ele alındığı ve alıcı dildeki birliklere kopyalandığı; *karişık kopyaları* ise orijinallerinden az veya çok oranda ayrılan, en azından bir genel kopya içeren

birleşme kopyalar şeklinde değerlendirmiştir (2014, ss. 31-37). Diller arasındaki kopyalama süreçleri, toplumsal ilişkilerin oluşturduğu karmaşık dil ilişkilerini ve çok yönlü dil alışverişlerini ortaya koymaktadır. Toplumlar zaman içerisinde çok yönlü bir şekilde alışverişte bulunduklarından kopyalama yoluyla sözcük üretimi her dilde görülmektedir. Örneğin 1990 yılında yapılan bir çalışmada Japoncadaki bilgisayar bilimi terimlerinin yarısından fazlasının İngilizceden kopyalama olduğu ortaya çıkmıştır (Kageura, 2015, s. 49). Bu durumun oluşmasında bilgisayar bilimlerinde İngilizce konuşan ülkelerin (Amerika ve İngiltere) daha üretici ve üretimi başlatıcı olmasının katkısı olduğu açıktır. Türkçe için de benzer durum düşünülebilir. Ayrıca Türkçenin ilişkide olduğu Arapça ve Farsça sözcüklerin de çeviri yoluyla Türkçeye geçtiği bilinmektedir.

1.4.1.7.Örneksime

Var olan sözcüklerden hareketle yeni sözcükler üretmek, sözcük üretim yollarından biridir. Örneksime olarak adlandırılan bu yöntemde, dilde bir kelimenin ya da yapının şekli örnek alınarak o kelimeye/yapıya benzer yeni yapılar üretilir (Demirci, 2014a, s. 144). Benzetim tekniği olarak da adlandırabileceğimiz bu teknikte karşılaştırma esas teşkil eder. Sıklıkla kullanılan bu teknikte dil içi bir kullanımdan hareketle yeni kullanımlar da üretilebileceği gibi, yabancı kullanımlar örnek alınarak da benzer sözcükler üretilebilir. Karşılaştırmanın esas alındığı örneksime tekniği kopyalamanın bir türü olarak da düşünülebilir.

1.4.2.Sözcük Türleri

Bir dildeki sözcüklerin kullanıldığı dildeki söz dizimi içerisinde rastlantısal olarak yer alan unsurlar olmadıkları bilinmektedir. Dolayısıyla sözcük türlerini belirlemeden önce sözcükleri sınıflandırmak ve yapılan sınıflandırmaya göre sözcük türlerini belirlemek gerekmektedir. Sözcükleri sınıflandırırken sözcüklerin hangi sözcük türü içerisinde yer alacağına karar vermek için anlamlarına bakan *anlambilimsel ölçüt*; sözcüklerin öbek, tümce ya da söylemde dil kullanıcılarının amacına göre yerine getirdikleri görevleri temel alan *işlevsel ölçüt*; sözcükle ilgili biçimbilimsel kanıtlar ve sözcüklerin dizimsel

veya konumsal özelliklerine bakarak ait oldukları türleri bulmaya yarayan *dilbilgisel ölçütler* bulunmaktadır (Sebzecioğlu, 2016, ss. 302-308). Sözcükleri sınıflandırmada dikkate alınan ölçütlerin çeşitliliği farklı bakış açılarını ve bu bakış açılarındaki farklılık, sözcük sınıflandırmada çeşitli yorumları beraberinde getirmiştir. Demir ve Yılmaz (2012, s. 221), Türkçede sözcükleri işlevsel açıdan sınıflandırarak ad soylu kelimeler, edat soylu kelimeler ve fiiller olarak üç ana gruba ayırmıştır. Aynı çalışmada ad soylu kelimeler cümledeki işlevlerine ve anlamlarına göre adlar, sıfatlar, zarflar ve zamirler olmak üzere dört gruba ayrılmıştır.

1.4.2.1. Adlar

Terim açısından isim olarak da kullanılan adlar, varlıkları ve kavramları göstermek dilsel olarak ifade etmek için kullanılmaktadır. Adlar, ad soylu diğer sözcüklerden aldıkları ekler ve buna bağlı olarak cümledeki işlevleri açısından ayrılırlar, çekim ekleri ve ekfiil alabilirler (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 222). Adlar dilde eksiz bir şekilde bulunabileceği gibi yapım eki alıp sözlükbirim şeklinde de olabilirler. Bununla birlikte adlar doğada tek bir varlığa veya kavrama ad olan *özel ad*; aynı cinsten varlıklara ad olan *cins ad*; nesne durumundaki varlıklara ad olan *somut ad*; nesne durumunda bulunmayan, var olduklarını zihnimizle kavrayabildiğimiz varlıklara ad olan *soyut ad*; ismin tek varlığı veya kavramı anlatan biçimine *tekil ad*; bir topluluğa ad olan *topluluk adı* türleri bulunmaktadır (Ediskun, 2007, ss. 104-108). Adların anlam işlevleri de temel anlam, mecaz anlam ve terim anlam kapsamında sınıflandırılmaktadır. Adların terim anlamları bu çalışma açısından ayrıca önem taşımaktadır. Bu nedenle aşağıda terimler hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

Sözcüklerin taşıdıkları anlam, gündelik dile özgü ve çok anlamlı olabilir ancak günlük yaşam içinde edinilmiş anlamlar ile bilimsel yöntem izlenerek ortaya çıkarılan anlamlar tam olma, doğru olma ve ifade edilebilme açısından bazı farklılıklar gösterir (Coşkun–Karataş, 2011, s. 23). Bu açıdan terimler yalın veya karmaşık bilimsel bir tanım, hiçbir belirsizliğin olmadığı bir kesinlikte bütünüyle içinde taşıyan sözcüklerdir (Köksal, 2014, s. 347). Terimlerin diğer sözcüklerden ayrılan en önemli noktası sahip olduğu göndergelerindeki bilimsel tanım değerleridir. Terim tanımları kısa, hedef grup odaklı ve içeriksel özellik taşıırken eş anlamlı sözcüklerle yapılmamalı, kısır döngü içeren

(parlak = mat olmayan gibi) tanımlar olmamalı ve aynı şey farklı sözcüklerle ifade edilmemelidir (Bauer, vd., 2015, s. 63).

Gündelik dilde en önemli amaç bireyler arasında iletişim kurmak ve günlük ihtiyaçların iletişim boyutunu karşılamaktır. Ayrıca günlük yaşamda argo, iş hayatında jargon kullanılabilir ve bireyler arasında sözcüklere farklı anlamlar verilerek dil oyunları yapılabilir. Oysa bilimsel bilginin en önemli özelliği nesnel ve genel-geçer olmasıdır. Bu nedenle bilimsel bilgilere ve kavramlara karşılık gelen terimler tam (anlam sınırları belirli), doğru ve kullanışlı (ifade edilebilir) olmalıdır. Terimler, kendine özgü birtakım özelliklerle, genel sözcük tanımından ayrılır. Terimler, sözcüksel ifadelerin işlevsel sınıflandırılmasıdır ve fazladan dilbilimsel bilgi olmadan verilen bir metindeki sözcüksel ifade terim olarak tanımlanamazken, sözcük yalnızca dilbilimsel bir ifadedir ve sözcük cümlede işlevsel bir unsurken terimler sözcüklerin belli alanlarda işaret ettikleri içerikler tarafından tanımlanır (Kageura, 2015, s. 47). Terimler özel bir alana ait kavramlar olmaları nedeniyle sözcüklerden farklıdır. Terim ve sözcük arasındaki temel farklılık göndergenin doğasındadır. Terimbilim için kavramların anlamsal tanımları çok önemlidir (Faber, 2015, s. 17) ve terim özel bir alanla veya disiplinle ilgili, sınırları oldukça belirli bir kavramdır ve sözcükbirimsel yapısı, sözdizim ve anlamsal boyutta dilbilimsel özelliklerle sınırlandırılmıştır (Khan, 2016, s. 697). İfadeyi biraz açmak gerekirse sözcükbirim olarak terim, mutlaka sınırları belirli bir bilimsel kavrama karşılık gelir ve bu nedenle cümlede “ad” durumunda yer alır. Anlamsal olarak ise kullanıldığı teknik alana göre şekil alan anlamsal değere karşılık kullanılır. Terimler bazen *eriyik*, *dolgu*, *açı* gibi tek sözcükten bazen *içbükey*, *bilgisayar* gibi bileşik sözcükten bazen de *katma değer vergisi*, *en az çaba yasası* gibi öbeklerden oluşabilir ve gönderimde bulundukları anlamlar, evrensel nitelikteki kavramların karşılıkları oldukları için kendi alanlarıyla sınırlıdır (TÜBA, 2011, s. XI). Dolayısıyla terimlerin anlamları kullanım alanlarına göre şekillenir. Bir bilim dalındaki terimlerin tümüne o bilim dalının terimcesi denir (Erkaman-Akerson, 2016, s. 80) bir bilim dalındaki terimcenin genişliği o bilim dalının kullanıldığı dildeki işlenmişliği ile ilgilidir.

Terimlerin tanımları da kullanıldığı teknik alandaki anlamlarını betimleyici şekildedir. Terimbilimsel tanımlarda anlam için gerekli ve yeterli tanım verilir (Hacken, 2015, s. 4). Terim tanımlarının terimin işaret ettiği bilimsel kavramı tanıtıcı nitelikte ve kapsamda olması ile birlikte net olması da gerekir. Örneğin *gezegen* sözcüğünün tanımı

verilirken gezegen ile *yıldız*, *meteor* gibi diğer gök cisimlerinin farkının da belirtilmesi gerekmektedir. Terim tanımı ile tanıtilen kavram dil kullanıcısının özel alan birikimi ile zihinde konumlanır. Bilimsel ve teknik metinlerde özel alan bilgisi birikimi, özel alandaki dil kullanıcıların art alan bilgisi ile uyumlu olarak belli anlamsal çerçevede etkinleşir (Faber, 2015, s. 15) ve böylece sözcüğün terim anlamı, varsa diğer anlamlarından ayrılarak, sahip olduğu teknik anlam kapsamında kodlanır.

Toplum hayatıyla beraber dil de değişir. Toplumsal ve kültürel değişimler, din, siyaset, askerlik, bilim ve teknoloji gibi alanlardaki gelişimler, öncelikle yeni (bilimsel) kavramların göstergeleri olan terimler aracılığı ile algılanmakta, kopyalanan terimler alıcı dilin söz varlığına aktarılırken toplumsal ve kültürel yeni yönelimlere de işaret etmektedir (Eker, 2013, s. 68). Terimlerin etimolojik kökenleri, ait oldukları toplumların bilimsel alanlardaki başarıları ve etkinlikleri ile yakından ilişkilidir. Bütün dillerin her düşünceyi adlandıracak potansiyele sahip olduğu bilinmektedir. Ancak terimler bilimsel üretimlere koşut olarak üretilir, bilimsel alımlamayla da terim toplumlara geçer. Eker'e göre terimlerin üretilmesinin ve tüketilmesinin, toplumsal yaşamın uygarlık tercihinin yönünü göstermesi bakımından toplum ve bilim tarihi içinde özel bir yeri ve önemi vardır (2013, s. 69). Farklı dilden alınan bir terimin etimolojik kökeni hangi toplumların bilimsel açıdan birbirleri ile ilişkide olduklarının da göstergesidir.

Terim, bir dilin söz varlığı içinde bilim, teknik, sanat, spor, gibi değişik alanlarla ilgili özel kavramları karşılamak üzere kullanılan, bazen tek bir sözcükten bazen bileşik sözcüklerden bazen de içinde birkaç sözcük barındıran öbekler şeklinde yer alan kullanımlar olarak tanımlanmaktadır (TÜBA, 2011, s. XI). Terimler, gündelik dildeki sözcüklerden öncelikle gönderim doğaları ile ayrılırlar ve terimlerin ana karakteristik özellikleri, büyük oranda tekli gönderimlere (monoreferential) sahip olmalarıdır (Ananiadou, 1994, s. 1034). Bir terim tipik olarak belirli bir alandaki özel bir kavramı işaret eder. Bu yüzden dilbilim açısından terimsel bir tanım, varlığı konuşucuların dilbilimsel edimlerinden bağımsız olan, yeni ve soyut nesneleri oluşturur (Hacken, 2015, s. 3). Konu alanı bilgisi, doğal olarak oluşan sözcüksel, sözdizimsel ve anlamsal oranlarla sınırlandırılmış alt diller aracılığı ile takip edilir ve her alt dil, belli bir kavram alanına sahip olup bir terim bilimci bu sistemle ilişkili (türsel, rastlantısal ve parçasal) olan kavramlara göre terimi organize eder (Ananiadou, 1994, s. 1034). Aynı sözcükbiçim farklı alt dillerde farklı kavramları gösterebilirken bir sözcük gündelik

dilde farklı bir anlamı, bilimsel alanda ise bir terim anlamı taşıyabilir. Söz gelimi *aracı* sözcüğü günlük dilde farklı, pazarlama alanında farklı, ilahiyat alanında farklı anlamlarda kullanılabilir. Ayrıca terimler, telefon, radyo, enflasyon, demokrasi sözcüklerinde olduğu gibi toplumun her kesimince tanınıp bilinir ve kullanılır duruma gelirse terimliğini yitirmiş sayılır ancak ilgili alan sözlüklerinde bulunur (Aksan, 2015, s. 171). Dildeki terim kullanımları üzerine çalışan bilim dalı terimbilimdir. Kageura, terimbilimin çalışma alanlarını şu şekilde belirtmektedir: (1) terimlerin toplanması, betimlenmesi ve sunumu için yöntem ve etkinlik hazırlamak, (2) kavramlar ve terimler arası ilişkilerin açıklanması için gerekli belge, sonuç ve ifadelerin hazırlanması, (3) özel alan söz varlığı (2015, s. 45). Çeşitli bilim dallarındaki terimlerin belirlenip sınıflanması işlemi için yöntem ve etkinlik geliştirmek, dildeki terimsel söz varlığının doğru ve nesnel betimlenmesi için bir gerekliliktir. Ayrıca terimbilimin, terimlerin toplanması, analiz edilmesi ve dağılımını incelemesi, teknik yazma ve iletişim, bilgi edinimi, özel alan çevirileri, bilgi kaynakları gelişimi ve bilgilerin zenginleştirilmesi gibi etkinlik çeşitlerinin yaygınlaşması için temeldir (Faber, 2015, s. 14). Kavramlar ve terimler arası ilişkiler, üretilen terimin toplumda kullanan bireylerce benimsenmesini ve bilimsel faaliyetlerdeki işlevselliğini ifade etmektedir. Özel alan söz varlığı (teknik söz varlığı) ve daha özelinde terimsel sözvarlığı, toplumun bilimsel alandaki gelişmişliğini gösterir. Çünkü dil karşılaştığı ve bireylerinin kullanma zorunluluğu taşıdığı her kavrama çeşitli yollarla bir dil göstergesi oluşturmak zorundadır.

Özel alan (teknik) söz varlığının belirlenmesi, akademik dil öğretiminde de gerek öğrencilere gerekse öğrencilere önemli katkılar sağlayacaktır. Bu noktada özel kavram, alan ve disipline ait terim ile sözcük arasındaki anlamsal ayrımı araştıran akademik bir disiplin olan terimbilimin öğretimi, sözcüksel, anlamsal problemleri ve belirsizlikleri öğrencilerin kavramasına yardım eder ve sonuçta öğrencilere amaçlanan dilde daha açık düşünsel canlandırma aktarımını gerçekleştirir (Khan, 2016, ss. 703-704). Terim öğretiminde, öğrencilerde düşünsel canlandırma oluşturmak öğrenciler açısından kolaylık sağlayacaktır. Çünkü terimler bilimsel kavramları işaret ettiğinden soyut nitelikteki göndergelere sahiptirler, bu durum da hem ana dili eğitiminde hem yabancı dil öğretiminde birtakım zorluklara neden olmaktadır.

Bilim ve teknolojinin gelişmesi, hayatımıza birçok yeni ürün ve kavram getirmiştir. Bu kavram ve ürünlerin adlandırılması da üretimi yapan toplumca gerçekleştirilecektir.

Dolayısıyla bilimsel ve düşünsel açıdan üretici olan toplumların dili, terim açısından da zenginlik göstermektedir. Üretilen yeni ürün, farklı dil ve kültürlerdeki toplumlarca kullanılmaya başlandığında ürün, ilgili olduğu alandaki kavramsal anlamlandırılması ile birlikte alınmaktadır. Bilimsel ve kavramsal açıdan alıcı konumundaki toplumlar, terimsel açıdan da alıcı konumunda olmaktadır. Her düşünce veya ürün, farklı toplumlara giriş yaptığında, alıcı konumundaki toplum karşılaştığı yeni ürünü adlandırırken birtakım yollara başvurmaktadır. Karşılaşılan yeni düşünce veya ürünü adlandırmada da toplumlar terim yapma yollarından yararlanmaktadır.

Terim oluşturma yöntemlerinde, terim üretilecek dilin sahip olduğu anlamsal ve yapısal esnekliğinden yararlanılarak birtakım değişimlerle terim üretme çalışmaları yapılabilir. Ayrıca dilin sahip olduğu kaynaklardan anlam genişlemesi yoluyla genel dilde kullanılan bazı sözcükler, *jeoloji* nehir yatağı, *mimarlık* köprü ayağı gibi, özel alan diline geçerek terimleşebilir (Karaman, 2009, s. 46) veya terim olarak dile geçen bazı sözcükler, *medya* radyo, televizyon gibi, genel dildeki kullanıma dönebilir (Aksan, 2015, s. 173). Alanyazında terim yapma yolları sıkıştırma, örnekseme, türetme, birleştirme, canlandırma, ödünçleme/çeviri başlıkları altına sunulmaktadır (Karaman, 2009, s. 50; Zülfikar, 2011, ss. 159-175). Ancak terimler de sözcük niteliği ve işlevi taşıdığından belirtilen bu terim yapma yolları esasında sözcük yapma yollarıyla aynıdır ve çalışmanın ilgili bölümünde tanımlarına yer verilmiştir. Bunların dışında *aktarma* yoluyla ve *canlandırma* yoluyla da terim yapılabilir. Aktarma yönteminde *burun*, *boğaz*, *güç*, *takım*, *kök* örneklerinde olduğu gibi gündelik dilde veya *köken* sözcüğünde olduğu gibi halk ağızlarında kullanılan bir sözcük, herhangi bir bilim dalında terim olarak kullanılabilir (Zülfikar, 2011, ss. 173-175). *Canlandırma* yoluyla terim yapımında ise bir dönem Türkçede kullanılmış olan ancak zamanla yabancıları yerleşen bazı sözcükler çıkarılarak yeniden kullanıma sunulmaktadır (Aksan, 2015, s. 173).

1.4.2.2.Sıfatlar

Adların çeşitli özelliklerini gösteren kelimeler olan sıfatların sözlükbirim olarak adlardan ayrılan yönleri yoktur (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 223). Antik çağdan beri sözcük kategorileri üzerine yapılan düşünceler isim ve fiil olmak üzere iki temel

kategori üzerine yoğunlaşmıştır. Bu bakımdan sıfatın tek başına bir kategori olup olmadığı tartışılan bir noktadır. Ergin de sıfatları vasıf ve belirtme isimleri olarak tanımlamaktadır (2013, s. 244). Ancak her ismin (*-mAk*, *-(y)Xş*, *-GX* ekleri ile türemiş olan ve özel isimlerin) sıfat olarak kullanılamaması ve hem sıfat hem isim olarak kullanılan kelimelerin sıfat olarak kullanıldıklarında ek alamamaları gibi özellikleriyle sıfatlar, adlardan ayrılmaktadırlar (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 223). Sıfatlar, anlamları bakımından, varlıkların nasıl olduklarını gösteren *niteleme sıfatları* ve varlıkları işaret, sayı, belirsizlik ve soru yoluyla belirten *belirtme sıfatları* olmak üzere ikiye ayrılırlar (Ediskun, 2007, s. 133). Sıfatlar adlarla birlikte kullanılır ve adlarla niteleme veya belirtme açısından anlamsal ilişki kurarlar.

1.4.2.3.Zarflar

Bir fiili herhangi bir çekim eki almadan zaman, yer, durum, azlık-çokluk soru gibi çeşitli açılardan niteleyen ad soylu kelimeler olan zarflar kullanılırken çekim eki almazlar ve tek başlarına zarf olarak kullanılmazlar (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 224). Zarflar cümledeki anlamsal işlevlerine göre beş kategoriye ayrılmaktadır. Fiillerin ya da fiilimsilerin anlamlarını zaman bakımından etkilediğinde *zaman zarfları*; yer-yön bakımından etkilediğinde *yer-yön zarfları*; bir fiilin ya da fiilimsinin hangi yöntemde, nasıl ya da niçin yapıldığını belirttiğinde *durum zarfları*; bir sıfatın, bir fiil veya fiilimsinin ya da başka bir zarfın anlamını azlık çokluk bakımından belirlediğinde *nicelik zarfları*; soru bakımından belirleyen zarflara ise *soru zarfları* denilir (Ediskun, ss. 273-282). Belirtildiği üzere zarflar cümlede fiillerle anlamsal ilişki kurarlar.

1.4.2.4.Zamirler

Türkçede sayıca az ancak işlevce en geniş grubu oluşturan zamirler, sözdizimsel ve anlamsal ölçüte göre ad olmadıkları hâlde adların yerini tutan kelimeler olarak tanımlanabilir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 224). Ayrıca zamirler kendi başlarına ortaya çıkıp bir nesneyi gösterme veya bir ismin yerine geçme özelliğine doğrudan sahip olan bir kelime türü olmayıp ancak öncesi bilinen durumlarda sonrayı idare edebilen kelimelerdir (Demirci, 2014b, s. 41). Bu tanım dikkate alındığında zamirler cümle

içerisinde adların yerini tutma özelliğinin yanı sıra cümlede önceden belirtilen veya sonrasında bahsedilecek olan adlara gönderimde bulunmaktadırlar. Zamirlerin cümledeki genel özelliklerine bakıldığında zamirler, kolaylaştırma unsurlarıdır, vurgu yapabilir, yapım eki alabilir, ekleşebilir, çekim eki alabilir, özneyi gizleyebilir, mesafe bildirir, saygı, tevazu veya kabalık bildirebilir (Demirci, 2014b, ss. 91-116). Zamirlerin türleri ise varlıkları şahıslar halinde gösteren *şahıs zamirleri*; asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli bir ifadeye sahip bulunan, onların anlam bakımından daha kuvvetlileri olan *dönüşlülük zamirleri*; işaret etmek, göstermek suretiyle nesneleri karşılayan *işaret zamirleri*; nesneleri soru şeklinde temsil eden *soru zamirleri*; nesneleri belirsiz bir şekilde temsil eden *belirsizlik zamirleri* ve bir kelimeyi, kelime grubunu veya bir cümleyi bir kelimeye, bir cümleye, temsil ifadesi içinde bağlayan *bağlama zamirleridir* (Ergin, 2013, ss. 265-280).

1.4.2.5. Edatlar

Edatlar tek başlarına cümlede öge olamayan, çekim eki alamayan, kendi başlarına anlamlı tamlamalardan, kelime ve öbeklerden sonra gelip bunların başka kelimelerle söz dizimsel ve anlamsal ilişkilerini gösteren, bu kelimelerin anlamlarını güçlendirip sınırlayan kelimelerdir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 237). Türkçede edatlar yapı, köken ve içerik açısından *filden türeyenler (isterse, bakalım gibi)*, *isimden türeyenler (sonra gibi)*, *yapısı ve kökeni bilinmeyenler (ara gibi)*, *taklidi söz mahiyetinde olanlar (ah, vah gibi)* ve *yabancı asıllı olanlar (fakat güya gibi)* olmak üzere beş tipe ayrılabilir (Hacıeminoğlu, 2015, ss. XIV-XV).

Edat gruplarında edattan önceki kelime *araba ile, okul için* örneklerindeki gibi *yalın durumda; senin ile, onun için* örneklerindeki gibi *ilgi durumunda; bize karşı, eve doğru* örneklerindeki gibi *yönelme durumunda; düünden beri, benden yana* örneklerindeki gibi *ayrılma durumunda* bulunabilir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 238).

1.4.2.6. Bağlaçlar

Bir metnin anlamsal bir bütünlük taşıması ve iletisini alıcıya iletebilmesi için barındırdığı dil birimlerinin (ses, biçimbirim gibi) belli bir sistematik içerisine

yerleşmesi gerekmektedir. Ayrıca metindeki düşüncelerin de birbiriyle anlamsal ve sözdizimsel bağlantısı gereklidir. Metindeki önermelerin uyumluluğunu sağlayan bağdaşıklık ölçütü, çeşitli bağlantı öğeleri ile sağlanmaktadır (Onursal, 2003, ss. 124-128). Metindeki yapısal ve anlamsal bağıntıyı sağlayan bağlantı öğelerini, söylemdeki önermeleri birbirine bağlayan sözcük ya da öbekler olan bağlayıcılar oluşturmaktadır (Çetinkaya, vd., 2016, s. 201). Metindeki bağlayıcı unsurlardan olan ve alanyazında bağlama edatları olarak da gösterilen bağlaçlar, sözcük ya da tümce gibi iki bağımsız birimi birbirine bağlar (Bozkurt, 2004, s. 74) ve bağladıkları birimler arasında anlam ve kimi zaman da biçim bakımından bağlantı sağlamaya yarayan unsurlardır (Eker, 2015, s. 314). Bağlaçlar, bağımsız sözcükbirim olarak tümcede tek başlarına anlam taşımamalarına rağmen bağladıkları sözcük/sözcük öbeği, tümce gibi birimler arasında sıra, denklik, karşılaştırma, karşıtlık gibi anlam ilişkileri kurarlar ve sıralama bağlaçları, denkleştirme bağlaçları, karşılaştırma bağlaçları, tümce başı bağlaçları, sona gelen bağlaçlar gibi türlere ayrılabilirler (Eker, 2015, s. 314).

1.4.2.7.Fiiller

Fiiller anlamca hareket, oluş, kılınış vb. gösteren kelimelerdir ve aldıkları çekim eklerine göre cümle içerisinde bitmiş veya bağımlı cümlelerin yüklemi olarak işlev görürler (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 226). Bir fiilin anlam kazanması için o fiilin kip ve kişi unsuru ile cümledeki diğer kelimelere bağlanması gerekir (Balyemez, 2016, s. 34). Ayrıca fiiller aldıkları birtakım eklerle kipsel anlamla birlikte zaman, görünüş açısından da değer taşırlar. Özellikle çalışmamız açısından önem taşıyan fiillerde zaman, görünüş, kılınış, kip, kişi ve birleşik fiil kavramlarıyla ilgili açıklamalar aşağıda verilmiştir.

1.4.2.7.1.Fiillerde Zaman

Zaman kavramı başlangıcı ve bitişi olmayan, sınırsız ve soyut bir kavramdır. Dil açısından düşünüldüğünde yapılan iş, oluş ve hareketlerin başlangıç ve bitiş zamanları da dil sistemi içerisinde bildirilmektedir. Dolayısıyla bir gerçek zamandan, bir de dilbilgisel zamandan söz etmek mümkündür ve çoğu zaman da bu iki zaman kavramı dil kullanımında örtüşmeyebilir. Zaman, Türkçede sözcüksel ve sözdizimsel unsurlarla da

belirtilebileceği gibi fiillerdeki ek sistemi içerisinde de gösterilmektedir. Bu nedenle zaman kavramı sadece yüklemdeki eklerle sınırlandırılmayacak bir konudur (Sebzecioğlu, 2016, s. 246; Demirci, 2014a, s. 133). Alanyazında Türkçe dilbilgisel zamana bakış, zaman kavramını ele alışla ilişkilidir. Zaman kavramı başı ve sonu belli olmayan bir çizgi şeklinde düşünüldüğünde eğer zaman şu anki konumumuza göre değerlendirilirse, dilbilgisel zaman kavramı şu anki zamandan önce yapılan eylemleri belirten *geçmiş zaman*; şu anki eylemleri bildiren *şimdiki zaman* ve şu andan sonraki eylemleri bildiren *gelecek zaman* olmak üzere üç ana zamana ayrılabilir. Ayrıca Türkçede geçmişteki eylemlerin *kesin* ya da *şüpheli* yapıldığını bildiren iki *geçmiş zaman* ve geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanı kapsayan *her zaman* ya da *geniş zaman* da var olduğu düşünülürse Türkçede her eylem beş zamana bağlanabilir (Ediskun, 2007, s. 171). Bu görüşe göre Türkçede fiil çekim ekleri zaman ve tasarlama kipleri olarak ikiye ayrılmakta ve zaman ekleri görülen *geçmiş zaman* $-DX$, *şimdiki zaman* $-(X)yor$, *geniş zaman* $-(A)r/-(X)r$ ve *gelecek zaman* eki $-(y)AcAk$ zaman ekleri olarak kabul edilirler. Ancak bu görüş söz konusu eklerin gerçek zamanla ilişkisinin olmadığı, bazı durumlarda aynı bağlamlarda kullanılabilmeleri yönünden eleştirilmektedir ve dilde zaman konusuna fiilin gösterdiği oluş ile konuşma anı arasındaki ilişki açısından bakıldığında oluş ile konuşma anı aynı ve oluş önce konuşma anı sonra gerçekleşebilir (Demir ve Yılmaz, 2012, s. 213). Bu açıdan bakıldığında dilbilgisel zaman, olayların konuşma anına göre gerçek dünya zamanındaki konumlanışını göstermektedir ve konuşma anına göre belirlenen gönderim noktasından zaman bölümlenmesi yapıldığında doğal olarak üç temel zamanın, *geçmiş*, *şimdi* ve *gelecek zamanın* varlığından söz edilebilir (Sebzecioğlu, 2016, s. 247).

1.4.2.7.1.1.Şimdiki Zaman

Şimdiki zaman geleneksel dilbilgisi anlayışına göre hareketin şimdiki zamanda, konuşma anında yapılmakta olduğunu veya yapılmaya başlanacağını (Ergin, 2013, s. 295; Ediskun, 2007, s. 177) bildirir. Diğer bir ifadeyle olay anı ile konuşma anı örtüşmektedir. Türkçede şimdiki zaman ekleri $-(X)yor$ ve $-mAktA$ olarak kabul edilmektedir. Bu iki ek şimdiki zamanda gerçekleşen eylemleri anlatırken kullanım açısından bakıldığında $-mAktA$ eki daha güçlü bir odaklılık taşıırken $-(X)yor$ eki ise

planlanırlıkla birlikte eylemin zaman açısından daha esnek bir süre zarfında gerçekleşeceğini bildirmektedir (Aydemir, 2010, s. 19). Bununla beraber $-(X)yor$ eki gerçek olayla anlatılan olayın eş zamanlı olduğu şimdiki zamanla birlikte *Ali yarın Ankara'ya gidiyor* örneğindeki gibi planlanırlık işlevinde ve $-DXr$ ekfiil ekiyle birleşerek $-(X)yordur$ biçimiyle *Bunları kardeşine yaptıırıyordur* örneğindeki gibi olasılık işlevinde de kullanılmaktadır (Aydemir, 2010, s. 33). Eylemin gerçekleştiği zamanda kullanılan $-mAktA[dIr]$ yapısı ise kesinlik kipinin ve onunla bağıntılı nesnel bilimsel dilin ağırlıklı olduğu akademik ve resmî metinlerde kullanılmaktadır (Sebzecioğlu, 2016, s. 262).

1.4.2.7.1.2. Geçmiş Zaman

Geçmiş zaman başlamış ve konuşma anından önce sonlanmış olayları aktarmada kullanılmaktadır. Türkçede konuşma anı temel alınarak olaylarla anlatılıyorsa $-DX$, $-mXş$, $-mXştX$ yapıları kullanılarak aktarım gerçekleşir, zaman çizgisinin belli noktalarındaki iki olay arasında öncelik sonralık aktarılabilir ve farklı türlerdeki bileşik cümlelerde (mesela zarf-fiil cümlelerinde) kullanılabilir (Aydemir, 2010, s. 20). Geçmiş zaman eklerinden $-DX$ konuşma anından önce sonlanan olayları anlatmada kullanıldığı bilinmektedir. Bu ek hem geçmiş zamanı hem de bitmişlik görünüşünün altında görev yapmasıyla birlikte şahit olunan olayları aktarmada kullanıldığı için kesinlik kipini de belirginleştirmektedir (Sebzecioğlu, 2016, s. 250). Aynı şekilde geçmiş zaman bildiren $-mXş$ ise konuşanın eylemin yapıp bittiğini kesin olarak bilmediğini, sonradan fark ettiğini ya da başkasından duyduğunu ifade ederken *öğünme*, *küçümseme*, *olmazlık* anlatabilir (Banguoğlu, 2007, ss. 176-177). Ayrıca $-mXş$ yapısı $-DX$ 'dan farklı olarak öncekilik anlamı yanında *Baksanıza*, *kadın masayı hazırlamış* örneğindeki gibi kanıtsallık; *beş yıl önce bir Türk'le tanışmış* örneğindeki gibi dolaylılık bildirirken $-mXştXr$ yüklemleştircisi $-mXş$ ve $-DXr$ yapılarının birleşimiyle resmi yazılarda ve gazetelerde bildirme işlevli bir geçmiş zaman işaretleyicisi olarak ve konuşma dilinde ise tahmin/olasılık bildirmektedir (Aydemir, 2010, s. 41). Geçmiş zamanda gerçekleşen ancak ifade ettiği eylem biçimi açısından farklılık gösteren diğer yapılar ise $-(X)yordu$, $-mAktAydI$ ve $-(X)rdX/(A)rdI$ yapılarıdır ve bu iki yapı da geçmiş zaman diliminde gerçekleştirilen eylemin belli bir süre devam ettiğini belirtir. Ancak $-(X)yordu$ ve $-$

mAktAydI yapıları anlamca birbirlerine benzerken $-(X)rdX/-(A)rdI$ biçimbirimi $-(X)yordu$ ve $-mAktAydI$ 'dan farklı olarak çoğunlukla sürekli veya alışkanlık haline gelen eylemleri bildirir (Aydemir, 2010, s. 51). Diğer geçmiş zaman bildiren yapı ise $-mXştX$ 'dır. Dilbilgisi alanyazınında *-miş'li geçmişin hikâyesi* olarak da geçen bu yapı $-mXş$ yapısıyla kurulan bir eylemi sözcenin oluşturulduğu anda kesinlik taşıyan bir anlamda hikaye etme (Ediskun, 2007, s. 197), geçmiş zamanda başka bir geçmiş zaman bildirir (Aydemir, 2010, s. 55). Geçmiş zaman kullanımlarında yer alan $-(y)AcAktX$ ise sözcenin oluşturulduğu andan önceki bir zaman diliminde var olan planları/öngörülerini ifade etmek için kullanılmaktadır.

1.4.2.7.1.3. Gelecek Zaman

Gelecek zaman, eylemin konuşma anından sonra yapılacağını bildirir. Gelecek zaman eki $-(y)AcAk$ yapısıdır. Bu yapı planlanmış olayların konuşma anından sonra kesin bir şekilde olacağını bildirmektedir (Ergin, 2013, s. 302; Aydemir, 2010, s. 48). Söz konusu yapının belirtilen işlevlerinden başka *varsayım/tahmin*, *öneri*, *emir* kiplerinde kullanımları da bulunmaktadır (Sebzecioğlu, 2016, s. 254). Eklendiği fiile kesinlik veya olasılık anlamları kazandıran $-AcAktIr$ yapısı da gelecek zamandaki fiilleri belirtmede kullanılmaktadır.

1.4.2.7.1.4. Geniş Zaman

Geniş zaman, dil bilgisel zaman sınıflandırmasında eylemin her zaman yapıldığını, yapılacağını bildirir ve genel gerçeklerin anlatımına da elverişli bir kiptir (Gencan, 2011, s. 127). Belirtildiği gibi geniş zaman tüm zamanları kapsayan, genel-geçer bir zamandır. Geniş zaman eki $-(X)r/-(A)r$ kabul edilir ancak şimdiki zaman anlamı taşıyan ekler de geniş zaman anlamı taşıyabilir.

1.4.2.7.2. Fiillerde Kip/Kiplik

Pragmatik ve yapısal dilbilim açısından düşünüldüğünde ilgili alanyazında *kiplik* ve *kip* kavramlarının kullanıldığı görülmektedir. Kiplik konuşucunun önerme karşısındaki psikolojik tutumu veya olaylara kattığı yorumdur (Sebzecioğlu, 2016, s. 230).

Dilbilimsel kiplik çalışmalarının temelini mantık ve felsefe disiplinleri oluşturmakta ve bu çalışmalarda dünya bilgisi *olasılıklar* ve *zorunluluklar* şeklinde ikiye ayrılmakta ve bilginin statüsünün dile nasıl yansıdığı bu iki ayrım temelinde belirtilmektedir (Aslan-Demir, 2008, s. 22). Genel olarak *kiplik*, *bilgi kipliği* ve *yükümlülük kipliği* olarak ayrılmakta ve bilgi kipliği tahmin, çıkarım gibi konuşurun önermenin gerçekliği, gerçekleştirilebilirliği konusundaki bilgi temelli ifadeleri kapsarken yükümlülük kipliği istek, emir, izin verme gibi konuşurun bilgiye dayanmayan istek çerçevesinde değerlendirilebilecek ifadelerini kapsar (Kerimoğlu, 2017, s. 88). Ancak *kip*, dil kullanıcısının veya öznenin olay, iş, fiil, durum karşısındaki tavrını veya durumunu gösteren, doğrudan doğruya zaman bildirmeyen çekimlilik halidir (Demirci, 2015, s. 154). Eylemlerin kiplik kullanımlarında zaman birimleri bulunmaz (Boz, 2015, s. 71) ancak *kip* ve zaman ulamları çeşitli biçimlerde kesişebilir, önce belli bir *kip* ayrımı bir zamanda belirtilebilir ama başka zamanda yansız kalabilir (Lyons, 1983, s. 277).

Türkçedeki *kip* konusuna geleneksel yaklaşımda genel olarak *bildirme (haber) kipleri* ve *dilek (tasarlama) kipleri* olarak iki temel *kip* alanının olduğu yönünde anlayış bulunmaktadır (Ediskun, 2007, ss. 175-186; Vural ve Böler, 2012, s. 214). Bu yaklaşıma göre *bildirme kipleri* haber bildiren *-di'li*, *-miş'li geçmiş zamanlar*, *şimdiki zaman*, *gelecek zaman* ve *geniş zamandır*; *dilek kipleri* ise *gereklilik kipi*, *istek kipi*, *dilek-şart kipi*, *emir kipi*dir ve kipler zamandan farklı olsalar da zaman ekleriyle kendilerini belli ederler (Vural ve Böler, 2012, s. 214). Bu yaklaşımda özellikle kiplik veya zaman bildiren kimi biçimbirimlerin *kip* ve zaman işlevleri arasındaki ayrımın ifadesi zorlaşmaktadır.

1.4.2.7.3. Fiillerde Görünüş

Görünüş, zamandan farklı bir kavramı ifade etse de eylemin oluş zamanı ile yakından ilgilidir. Görünüş, Türkiye Türkçesi sisteminde temel kategorilerden biri olarak ortaya çıkmasına rağmen görünüşün gerçekleşmesi için eylemin zamanı belirleyici bir rol oynar (Johanson, 2016, s. 56). Eylemler, zaman çizelgesinde belli süreler kapsamında gerçekleşmektedir. Dolayısıyla eylemin zaman çizelgesindeki ifadesi taşıdığı kılınış değeri ve gerçekleşme zamanı ile birlikte zaman çizelgesindeki gerçekleşme konumu ile ilgilidir. Bu noktada görünüş, bir eylemin zamana dağılımını göstermekte (Demirci,

2014a, s. 134) ve eylemin bitmişlik ve bitmemişlik bildirmesiyle ilgilidir (Kerimoğlu, 2016, s. 119). Türkçede fiillerin görünüşleri genellikle çekim morfolojisiyle işaretlenmektedir (Aslan-Demir, 2016, s. 14).

1.4.2.7.4.Fiillerde Kılınış

Kılınış, eylemlerin içkin olarak sahip oldukları zaman içeriği ile ilgilidir. Bu noktada kılınışın konusunu biçimbirimlerle işaretlenen geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanın yanında fiillerin sözlük anlamlarından kaynaklanan sahip oldukları zaman içeriği oluşturur (Aslan-Demir, 2016, s. 14). Fiilin sahip olduğu potansiyel zamanla ilgili olan kılınış, alanyazında sürmeyen eylemler *anlık*lar; zamanda belli süre devam eden *süreç*liler; belirli bir son noktası bulunan *sonlu*lar; belli bir son noktası bulunmayan *sonsuz*lar şeklinde türleri bulunmaktadır (Aslan-Demir, 2016, s. 20). Ayrıca Johanson Türkçe fiil sistemini bir eylemin başlangıç ve bitiş sınırları açısından başkalaşım evresine sahip olan *dönüşümlüler* (*sınır vurgulayanlar*) ve eylemi sadece süreci açısından ifade eden, herhangi bir bitiş sınırı vurgulamayan veya dönüşüm evresi bulunmayan *dönüşümsüz* olarak iki ana kategoriye ayırmıştır (Aslan-Demir, 2016, s. 20; Aydemir, 2010, s. 55; Johanson, 2016, ss. 168-190).

1.4.2.7.5.Birleşik Fiiller

Alanyazında birleşik fiillerin tanımları, araştırmacıların birleşik fiillerin işlevleri ve oluşumlarına bakış açısına göre farklılık göstermektedir. Hacıeminoğlu da birleşik fiil kavramının tarif ve tespitinde farklılıklar bulunduğunu belirtmiş ve isimle fiil birleşimlerinde, terkip yeni mânâ kazanıyorsa, mecazî mana oluşmuşsa birleşik fiilin oluştuğunu belirtmiştir (2016, s. 300). Ediskun'a göre, bileşik fiiller iki ya da daha çok kelimenin birleşip kaynaşarak yeni anlamlar kazanmasıyla oluşur (2007, s. 228). Birleşik fiillerin tanımlarındaki farklılıkla birlikte adlandırmalarında da farklılık görülmektedir. Birleşik fiil terminolojisi konusunda Demiral, *birleşik fiil*, *mürekkep fiil*, *birleşik eylem*, *bileşik eylem*, *bileşik fiil*, *öbek fiil* terimlerinin ilgili alanyazında kullanıldığını saptamıştır (2017, s. 23). Birleşik fiili adlandırma konusunda Delice, adlandırma amaçlı yan yanalıkları *birleşik sözcükler*; anlatım amaçlı yan yanalıkları ise

sözcük öbeği olarak görüp bu dil bilgisel kategorinin söz dizimi bağlamında düşünülüp *fiil öbeği* terimi ile karşılanması gerektiğini belirtmiştir (2017, s. 35).

Birleşik fiil kategorisinde hem biçimbilgisi hem de söz dizimi açısından hangi dizilerin kabul edileceği konusunda farklı görüşler olsa da *isim + yardımcı fiil* kuruluşunda ve *fiil + yardımcı fiil* kuruluşunda olmak üzere iki ana kategoride görüş birliği bulunmaktadır (Kerimoğlu, 2016, s. 155). Ayrıca Ediskun, iki veya daha çok fiilden oluşmuş; bir ortaç ile ol- yardımcı fiilinden oluşmuş; isim ve et-, eyle-, kıl-, buyur-, ol- yardımcı fiilleri ile oluşmuş ve anlamca kaynaşmış şekilde dört öbekte sınıflandırmıştır (2007, s. 228). Bu görüşe göre iki veya daha çok fiilden oluşmuş bileşik fiiller³, *yeterlilik fiilleri*, *tezlik fiilleri*, *sürerlik fiilleri*, *yaklaşma fiilleri*, *beklenmezlik fiilleri*, *gereksinme fiilleri*, *yapmacık fiillerinden* oluşmaktadır. Bir ortaç ile ol- yardımcı fiilinden oluşmuş bileşik fiiller ise *biner oldu*, *görür oldu* örneklerindeki gibi *başlama fiilleri*, *yazmış ol-*, *okumamış ol-* örneklerindeki gibi bitirme fiilleri ve *söyleyecek oldu*, *gitmeyecek oldu* örneklerindeki gibi davranma fiillerinden oluşmaktadır. İsim ve et-, eyle-, kıl-, buyur-, ol- yardımcı fiilleri ile oluşmuş bileşik fiillerde ise *yolcu et-*, *oyun et-*, *iyi ol-*, *berbat ol-*, *ifade buyur-*, *dikkat buyur-*, *son bul-*, *şifa bul-* örneklerindeki gibi oluşmaktadır (Ediskun, 2007, ss. 228-246). Bunlarla birlikte Ediskun'un bahsedilen çalışmasında anlamca kaynaşmış bileşik fiil olarak adlandırdığı bir ya da birden çok ismin bir fiille birleşerek oluştuğu bileşik fiil türünün olduğu da belirtilmektedir. Deyimleşmiş fiil olarak da bahsedilen (Kerimoğlu, 2016, s. 157) söz konusu birleşik fiiller hakkında Hacıeminoğlu da isim ve fiil unsurlarının birleşip yeni bir anlamın ortaya çıkarak oluşturduğu bu yapıların deyim sanıldığını ancak birleşik fiil olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtir (2016, ss. 300-301).

1.4.2.7.6.Fiillerde Çatı

Çatı yüklemle tümcenin diğer unsurları arasındaki ilişkiyi sözdizimsel, anlambilimsel ve edibilimsel düzlemlerde düzenleyen dilbilgisel kategoridir (Sebzecioğlu, 2016, s. 268). Eylemi gerçekleştiren kişi ile eylemden etkilenen kişi ya da nesneler arasındaki ilişki çatı konusu kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kapsamda Türkçedeki çatı

³ Haydar Ediskun (2007), bileşik fiil terimini kullanmaktadır.

türleri, eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu, özne alan fiiller etken çatılı; biçimsel olarak *-l* ve *-n* eklerine sahip, anlamsal olarak ise bu ekleri almadan önce fiilin failinin gizlenmiş olan *edilgen çatılı*; işi yapanın yaptığı işten etkilendiği ve *-l*, *-n* ve az sayıda da olsa *-ş* ekleri ile yapılan *dönüşlü*; iş, öznelere tarafından karşılıklı veya birlikte yapılan ve *-ş* eki ile gerçekleştirilen *işteş çatılı* ve *-Dİr*, *-t*, *-Ar*, *-Ir*, *-der*, *-zir* ekleri ile yapılan ve ekleri aldıktan sonra fiilin failinin değiştiği *ettirgen-oldurgan* çatılı fiiller bulunmaktadır (Kerimoğlu, 2016, ss. 128-131). Bunların dışında nesnesine göre de nesne almayan geçişsiz çatılı fiiller ve her zaman nesne alan geçişli çatılı fiiller şeklinde de ayrım bulunmaktadır (Ediskun, 2007, s. 220) fakat nesneye göre çatı gibi bir bölümlenmede, geçişlilik ve geçişsizlik fiilin dilbilgisel olmayan, sözlüksel özelliklerin dikkate alınmasından dolayı bu ayrımı kabul etmeyen görüşler de vardır (Kerimoğlu, 2016, s. 128).

1.4.2.7.7.Ekfiil

Divanü Lûgat-it Türk'te olmak anlamına gelen ermek mastarı Batı Türkçesine geçerken “r” düşmüş, “e” de “i” olmuş; böylece “imek” biçimini alarak ayrı yazıldığında yardımcı fiil, bitişik yazıldığında ekfiil olmaktadır (Ediskun, 2007, s. 187). Ekfiilin, Türkçede, isimleri yüklem yapmak, birleşik zaman çekiminde yer almak ve *-ken* zarf-fiili ile kullanılan biçimlerinde görevlerinin olduğu belirtilirken birleşik zaman çekimi olarak belirtilen *Ali gelmişti* ve *Ali geliyordu* örneklerindeki *-mXş* ve *-(X)yor* eklerinin görevi, bir fiilin aynı anda iki zamanda bulunamayacağı gerçeğini gözettiğimizde, görünüşte (Kerimoğlu, 2016, ss. 117-119). Kopula olarak da adlandırılan ve *-DXr* biçimbirimi ile gösterilen bildirme koşacı özne ile yüklemi bağlamakta (Çiçekdağı, 2016, s. 132) ve isim kök ya da gövdelerini yüklem yapmaktadır. Alanyazında durum birleşik zamanı olarak da belirtilen bu yapı cümledeki kullanışlarına göre *kesinlik* ya da *olasılık* anlamları katar.

2. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın amacını *Yabancı Dil Olarak Akademik Türkçe Öğretiminde Sosyal Bilimler İçin Teknik ve Akademik Söz Varlığının Belirlenmesi* oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki adımlar uygulanmıştır:

2.1.ÇALIŞMANIN AŞAMALARI

2.1.1.Verilerin Seçimi

İlk aşama araştırma amacına uygun olan ve elde edilen sonuçların geçerli ve güvenilir olmasını sağlayan verilere ulaşmaktır. Araştırma verileri, çalışma amacına uygun olarak ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezindeki sosyal ve beşeri bilimler alanlarından ve yine ULAKBİM Cahit Arf Bilgi Merkezi sosyal ve beşeri bilimler veri tabanı tarafından taranan dergilerden seçilmiştir. Çalışmamızda sosyal bilimler alanı *arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat* olmak üzere 18 alana ayrılmıştır. Belirtilen 18 alandan *ekonomi* başlığı *ekonometri, iktisat, işletme, maliye, sigortacılık* alt başlıklarından; *Siyasal bilimler* ise *uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, siyaset bilimi, yerel yönetimler* alt alanlarından oluşmaktadır. Çalışmanın araştırma dokümanları ULAKBİM veri tabanında taranan sosyal bilimler alanındaki bilimsel dergilerdeki 2005-2016 yılları arasında yayımlanmış makalelerdir. Çalışmanın veri tabanı 58 dergideki toplam 385 makaleden oluşturulmuştur.

2.1.2.Verilerin Toplanması

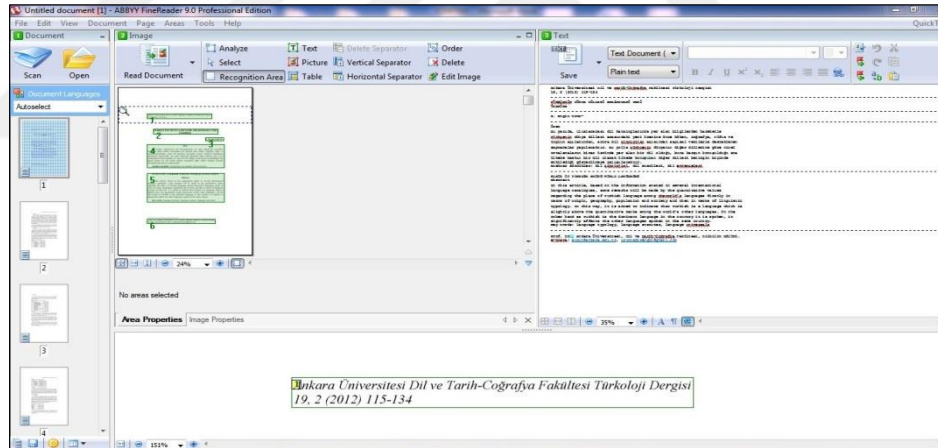
Araştırma kapsamına alınan dergiler ve ilgili sayıları belirlendikten sonra PDF dosyası olarak makaleler indirilip alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan makaleler ABBY Fine Reader 9.0 programı ile açılıp kaynakça, yabancı dildeki özetleri ve bibliyografya bölümleri silinmiştir. Sonrasında yine ABBY Fine Reader 9.0 programı

ile PDF hâlindeki dosyalar, künye bilgileri korunarak metin belgesi (text) şekline dönüştürülmüştür. Çalışma kapsamına alınan veriler, dosya metin belgesi şeklinde saklanıp Yalçinkaya, S. ve Tahiroğlu, B. T. (2016) tarafından hazırlanan yazılım aracılığıyla Çukurova Üniversitesi Türkoloji araştırmaları merkezi tarafından sağlanan sunucuya yüklenmiştir. Araştırmada kullanılan yazılım verilerdeki OCR hatalarını %1'in altına düşürmektedir. Ayrıca verilerin incelenmesi sırasında da veri etiketinden yararlanılarak kaynağına ulaşıp bağlamsal kontrolleri sağlanmıştır.

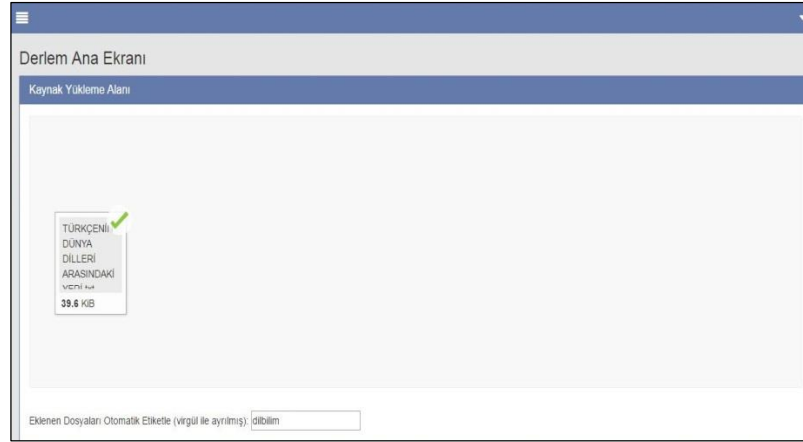
Elde edilen metin belgeleri de çalışma için oluşturulan veri tabanına kaydedilmiştir. Oluşturulan veri tabanına araştırma verisi konumundaki makaleler metin belgesi olarak kaydedilmiş ve ait olduğu alan başlığı altında etiketlenmiştir.

Resim 1'de ABBY Fine Reader 9.0 programına ait bir ekran görüntüsü bulunmaktadır.

Resim 1. ABBY Fine Reader 9.0 Programı Ekran Görüntüsü

Resim 2. Metin dosyalarının veri tabanına eklenmesi

Resim 2’de metin belgesi dosyasına dönüştürülen makalenin çalışmanın veri tabanına atıldığı görüntü bulunmaktadır. Resmin alt bölümünde dosyanın saklandığı etiket adı (dilbilim) yer almaktadır.

2.1.3. Veri Tabanının Derinlik ve Dengesinin Sağlanması

Araştırma örneklemini oluşturan veri tabanının sahip olduğu alt alanlar arasında nitelik ve nicelik açısından dengenin olması ve araştırma sonucunda elde edilecek sonucun amaçlanan sonuca genellenebilir olması için de uygun derinlikte olması gerekmektedir. Bu noktada denge araştırma verilerinin sayısal açıdan birbirine yakın, derinlik ise araştırma örnekleminin amaçlanan evrene genellenebilir olmasını sağlaması bakımından verilerin niceliğini ifade etmektedir.

Araştırmada kullanılan alt alanlar *arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat* alanlarından oluşmaktadır. Oluşturulan her bir alt alandaki veri tabanı 100.000 (+%5) sözcükbirimden meydana gelmektedir. Araştırmanın toplam sözcükbirim sayısı ise 1854157’dir.

2.1.4. Alt Derlemdeki Sözcüklerin Sıklık Sayılarının Belirlenmesi

Araştırma veri tabanına alınan makaleler metin belgesi şeklinde ilgili alt alanın adı ile etiketlenerek resim 2'deki gibi araştırma veri tabanına alınmıştır. Ardından bu makaleler alan etiketlerine göre sınıflandırılmış ve kapsadığı toplam sözcükbirim sayıları ile birlikte belirlenip excel dosyası hâlinde kaydedilmiştir.

Resim 3. İletişim alt derlemine ait makaleler ve toplam sözcükbirim sayısı

İstatistik Bilgiler						
#	Kaynak Adı	Birim (token)	Farklı birim (type)	token ratio = (number of types/number of tokens) * 100	Lematize edilen birim (type)	Çekimli birim sayısı (token)
	İletişim - Kamu Kurumlarındaki İletişim Sorunları - 2008 - 1 (İletişim)	5.923	2.503		42	
	İletişim - Bir Sosyal Sorumluluk Projesi ve Ülke Rehberi Çalışması Huseyin Öralın Türkiye Kılavuzu Çalışması İçinde Antalya - 2012 1 (İletişim)	6.921	3.491		50	
	İletişim - Sağlıkta Güdette Hasta Şikayetlerinde Yer Alan Olumsuz İfadeler Açısından Bir Bakış Konya Örneği - 2016 2 (İletişim)	6.068	2.311		38	
	İletişim - Metodolojik Notlar - 2015 2 (İletişim)	1.840	987		54	
	İletişim - Medya, İdeoloji ve Kültür - 2015 2 (İletişim)	1.272	875		69	
	İletişim - Yeni Medya ve Gazetecilik - 2015 2 (İletişim)	1.856	879		53	
	İletişim - İletişim ve Empiryalizm - 2015 1 (İletişim)	2.232	1.252		56	
	İletişim - Kültürel Bir Gösterge Olarak Gelenek ve - 2014 1 (İletişim)	7.930	3.148		40	
	İletişim - modern algı teorisi - 2013 2 (İletişim)	7.099	2.800		39	
	İletişim - Avrupa Birliği Sürecinin Cevap ve Düzeltme - 2013 1 (İletişim)	6.391	3.106		49	
	İletişim - İnternet Protokolü - 2016 1 (İletişim)	4.376	1.725		39	
	İletişim - Küresellik ve Yerellik - 2015 2 (İletişim)	5.066	2.426		43	
	İletişim - Türkiye'de Kamu - 2015 2 (İletişim)	7.497	2.751		37	
	İletişim - İnternet Siyasası Oluşturma - 2015 2 (İletişim)	6.476	2.927		36	
	İletişim - Örgütsel Çatışma Aracı - 2015 2 (İletişim)	6.415	2.745		43	
	İletişim - Zeki Demirkubuz - 2015 2 (İletişim)	6.994	3.094		44	
	İletişim - Ekşi Sözlükte - 2015 1 (İletişim)	6.518	3.326		39	
	İletişim - Arçelik Reklamlarında - 2015 1 (İletişim)	4.665	2.276		46	
	İletişim - Herman ve Chomsky'nin - 2015 2 (İletişim)	3.335	1.680		50	
	Toplam	101.534	43.662		43	13.405
						45.447
						29

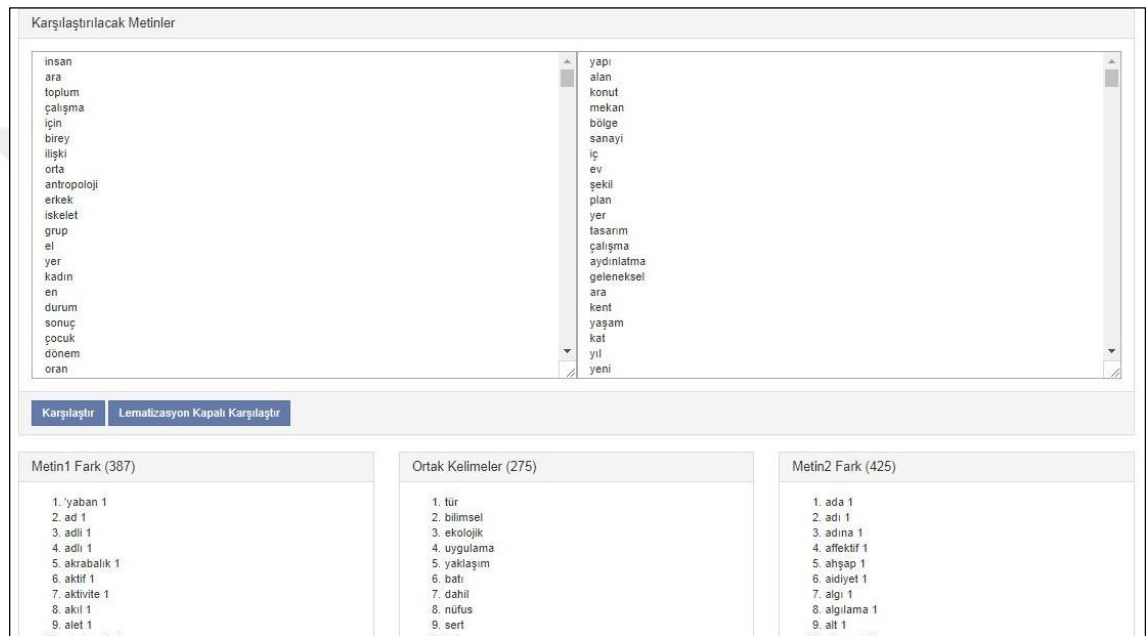
Resim 3'te iletişim alt derlemine ait makaleler ekranın sol tarafında yer almaktadır. Her bir makalenin sahip olduğu sözcükbirim sayısı karşısında bulunmaktadır. Sözcükbirim sayısının hemen yanında tekrarlardan arındırılmış farklı sözcükbirim sayıları onun hemen yanında ise çekim eklerinden arındırılmış, gövde hâlindeki sayılar bulunmaktadır. Ekranın en alt kısmındaki toplam sayının karşısında ise iletişim alt derlemine ait toplam sözcükbirim sayısı bulunmaktadır.

2.1.5. Verilerin Araştırma Amacına Göre Sınıflandırılması

Çalışma kapsamında belirlenen her bir alt alanın sahip olduğu toplam sözcükbirimler sıklık sayılarına göre sıralandıktan sonra sıklığı 10 ve yukarısında olanlar değerlendirmeye alınmış ve bu sözcükbirimler, bağlamsal kullanımları kontrol edilerek, *kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, edatlar ve bağlaçlar* olarak sınıflandırılmıştır.

Ardından kavram değeri taşıyan sözcükler terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle olan sözcük ortaklıkları sayısal ve bağlamsal olarak karşılaştırılmıştır. Araştırma kapsamındaki alt derlemlerin sözcük ortaklıkları açısından karşılaştırmaları ve bu sözcükbirimlerin bağlam kontrolleri Yalçinkaya, S. ve Tahiroğlu, B. T. (2016) tarafından geliştirilen yazılım aracılığıyla yapılmıştır.

Resim 4. SASD Alt Derlemlerinin Metin Karşılaştırılması

Resim 4'te SASD alt derlemlerinden antropoloji ile şehir planlaması kavram değeri taşıyan sözcüklerinin karşılaştırılma tablosu görülmektedir. Karşılaştırılacak metinler bölümünün soldan birincisinde antropoloji; ikincisinde şehir planlaması alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcükler listesi bulunmaktadır. Resmin altında ise metin 1 Fark bölümünde antropoloji alanının şehir planlaması alanından farkı; ikinci bölümde her iki alandaki ortak sözcükler; üçüncü bölüm olan metin 2 Fark bölümünde ise şehir planlaması alanının antropoloji alanından farkı yer almaktadır.

Alt derlemler arasındaki sözcük farkları ve sayıları belirlendikten sonra ilgili bağlam kontrolleri yapılmıştır. Bağlam kontrolleri de Microsoft Office Professional Plus 2010 ve Yalçinkaya, S. ve Tahiroğlu, B. T. (2016) tarafından geliştirilen yazılım aracılığı ile yapılmıştır.

Resim 5. SASD Alt Derlemlerinin Bağlam Kontrolleri Ekran Görüntüsü

Ngram Gösterimi

Lematizasyon Kapalı1

23

veya	125
and	125
sürgün	124
kendi	122
ilgili	115
karşı	115
ö	115
ortaya	114
pers	111
o	108

Alanlar/Sayfalar (Derlemde Ara)

#	Bağlam - vakıf	Kaynak
1	kadar ailevi, hususi ve resmi hayatının her safhasına yakından vakıf olanlarca bu aşkım malumdur. Bence bir millette şerefın,	Tarih - Atatürk'ün Bağımsızlık Anlayışı - 2007 - 1
2	mjh.akdeniz.edu.tr 2012, 37-59 Osmanlı Dönemi Kıbrıs Su Vakıfları (1571-1878) Cyprus Water Waqfs of the Ottoman Period	tarih-Osmanli_Donemi_Kibris_Su_Vakiflari_1571-1878 - 2012 1
3	the Ottoman Period (1571-1878) Güven DİNÇ* Cemil ÇELİK** Özet: Vakıf kelimesi durdurmak, alıkoymak anlamlarına gelmekte ve İslâm	tarih-Osmanli_Donemi_Kibris_Su_Vakiflari_1571-1878 - 2012 1

Yukarıdaki resimde SASD tarih alt derlemindeki “vakıf” sözcükbiriminin ilgili alt derlemdeki bağlam kullanımlarını gösteren resim yer almaktadır. Resmin sol tarafında SASD tarih alt derlemindeki sözcükler ve sıklıkları yer alırken *bağlam–vakıf* başlığının altında “vakıf” sözcüğünün ilgili alt derlemdeki bağlamsal kullanımları görülmektedir. Resmin sağ bölümündeki kaynak başlığı altında da söz konusu sözcükbirimin etiket adı ve bağlamsal kullanımlarının geçtiği makale adı yer almaktadır.

SASD veri tabanındaki kavram değeri taşıyan sözcüklerin, fiillerin, edatların ve bağlaçların sınıflandırılması ve bağlam kontrolleri yapıldıktan sonra bulgular elde edilmiş ve sınıflandırılmıştır.

3. BÖLÜM

BULGULAR

Sosyal bilimlerdeki *arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat* alanları araştırma kapsamına alınmış ve her biri için 100.000 (maks. +%5) sözcükbirimlik derlem elde edilmiştir. Araştırmanın teknik söz varlığını oluşturan alt derlemlerdeki bulgular aşağıda *terimler, genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar, her bir alt derlemin diğer alanlarla olan ortak sözcük sayıları, fiil kullanımları, edat kullanımları ve bağlaç kullanımları* açısından değerlendirilmiştir.

3.1.ANTRPOLOJİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD antropoloji alt derlemi 2006–2016 yılları arasında yayınlanmış 26 makaleden ve 21228'i farklı toplam, 103655 sözcükbirimden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında SASD antropoloji alt derlemindeki 21228 farklı sözcükbirimden, sıklığı dokuzdan fazla olan 1708 farklı sözcükbirim değerlendirmeye alınmış ve bu 1708 farklı sözcükbirimden kavram değeri taşıyan 632 teknik sözcük, 69 fiil, 18 bağlaç ve 9 edat belirlenmiştir. SASD antropoloji alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 3986 sözcükbirim olarak hesaplanmıştır.

SASD antropoloji alt derleminde dokuzdan fazla kullanılan ve kavram değeri taşıyan 632 sözcük, sıklık düzeylerine göre sıralanmış ve SASD antropoloji alt derlemindeki makalelerde toplam 29400 defa kullanılarak antropoloji alt derleminin %28,36'sını oluşturduğu görülmüştür. SASD antropoloji alt derlemi teknik söz varlığı, antropoloji alanındaki terimler, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. Aşağıda SASD antropoloji alt derlemi, antropoloji terimleri listesi yer almaktadır.

Tablo 1. SASD Antropoloji Alt Derlemi Antropoloji Terimleri Listesi

ağırlık	birey	iskelet
insan	antropoloji	kadın
toplum	erkek	çocuk

kemik	toplumsal cinsiyet	iskeletlerin paleopatolojik analizi
yaş	boy uzunluğu	kalça genişliği
diş	lezyon	paleopatoloji
cinsiyet	kafatası	çene
kültürel evrim	yaş grubu	egemen
kültürel antropoloji	yerleşim	etnografik film
boy	akrabalık	omur
yapı	aile	evlilik
yaşam	av	kan
sosyal antropoloji	ölüm	kimlik
değer yargısı	sınıf	mülkiyet
avcı	gelişme	paleopatolojik açıdan analiz
hastalık	toprak	retrospektif
dil	araç	düzen
topluluk	insanlık	eski Anadolu toplumları
antropolojik	ağız	kas
eklem	görsel antropoloji	kronik
doğa	fizyolojik	simgesel
fiziksel	eklem hastalığı	vücut ağırlığı
üretim	omuz	yerleşik
antropolog	yaşlı	yetersiz beslenme
vücut	yetişkin	avcılık
erişkin	evrimsel	doğum
gelişim	evrensel	kalıntı
ilkel	evrim	karakter
karşılıklık	seksüel	kişilik
süreç	yerli	kurgu
insanbilim	kalıtsal	ürün
kurum	sınıflandırma	bireysel ilişki
patolojik	deri	biyolojik antropoloji
paleopatolojik	ev	deri kıvrımı kalınlığı
genç	geleneksel	ekoloji
genetik	gelişmiş	emek
tunç	güç	fonksiyonel asimetri
antropometrik	nüfus	kadını
tarım	üst kol çevresi	kolektif
bebek	beden	köken
davranış	ekolojik	omurga
avcı toplayıcı	marjinal	totemsel
kalça	alışkanlık	yerel
etnografik	dönüşüm	
insan doğası		

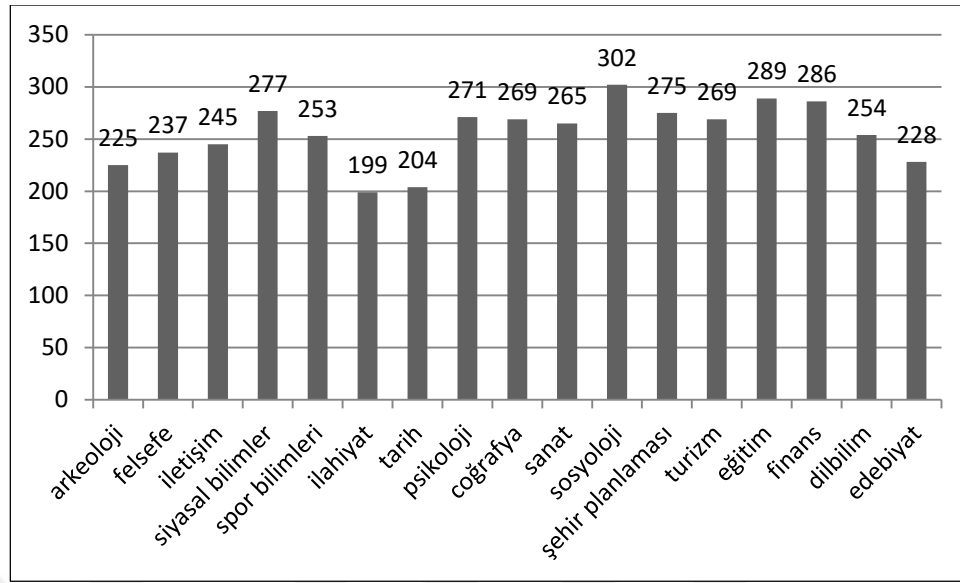
Yukarıdaki listede SASD antropoloji alt derlemindeki terim kullanımları bulunmaktadır.

SASD antropoloji alt derlemi terim kullanımlarının belirlenmesinde TÜBA bilim

terimleri sözlüğü insanbilim terimlerinden yararlanılmıştır. Buna göre SASD antropoloji alt derleminde 132 terim belirlenmiş ve bu 132 antropolojik terimin SASD antropoloji alt derleminde toplam 8370 defa kullanıldığı hesaplanmıştır. Bu bulgulardan hareketle antropoloji terimleri SASD antropoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinin kullanım açısından %28,46'sını; sayısal açıdan %20,88'ini oluşturmaktadır.

SASD antropoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinde bilimsel dile yönelik sözcükbirimler incelenmiş ve bilimsel Türkçeye yönelik 56 sözcükbirim belirlenerek bu sözcükbirimlerin SASD antropoloji alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 4074 olarak hesaplanmıştır. Bunlardan *araştırma, inceleme, çalışma, konu, bilgi, bilim, tespit, inceleme, süreç, kavram, yaklaşım, ayırım, örnek, teori, özellik, bağlam, faktör, analiz, istatistiksel, kuram, sınıflandırma, bilimsel, teorik, uygulama, yaklaşım, araştırmacı* sözcükleri bilimsel araştırmalarda kullanılan genel bilimsel dile ait sözcükler olarak değerlendirilmiştir. SASD antropoloji alt derlemindeki bilimsel Türkçedeki sözcüklerin oranı %13,85'tir. Sayısal açıdan düşündüğümüzde ise SASD antropoloji alt derlemi teknik söz varlığında bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerin sayısı SASD antropoloji alt derlemindeki sözcüklerin %8,90'ını oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD antropoloji söz varlığı ile diğer alt derlemler arasındaki teknik sözcükler karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayılarını gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

Grafik 1. Antropoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Grafik 1’de sütunların altında SASD antropoloji alt derlemindeki teknik sözcük listesinin karşılaştırıldığı alt derlem adı; sütunların üzerinde de karşılaştırıldığı alt derlemle ortak sözcük sayıları yazılmıştır. Grafik 1’e göre antropoloji alt derlemindeki teknik sözcük listesi 199 ortak sözcükle en az ilahiyat, 302 ortak sözcükle de en fazla sosyoloji alanında ortak sözcüklere sahip olduğu görülmektedir. Yukarıdaki grafiğe göre SASD antropoloji alt derlemi ilahiyat ve sosyoloji alanları dışında diğer alanlarla ortak sözcük sayıları 200 ile 300 arasındadır.

SASD antropoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 68 fiil belirlenmiş ve bu fiiller aşağıda listelenmiştir.

Tablo 2. SASD Antropoloji Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	rastlanmıştır	yapılmıştır
göstermektedir	görölmüştür	gelmektedir
tespit edilmiştir	bilinmektedir	anlaşılmaktadır
ortaya çıkmaktadır	belirlenmiştir	kullanılmıştır
söylenebilir	alınmıştır	olursa
gerekir	gelir	çıkır
olabilir	yer almaktadır	gösterir
olsa	olmuştur	koymaktadır
olmaktadır	bulunmaktadır	alır
görülür	gözlenmiştir	olacaktır
olur	söyler	olmalıdır

değerlendirilmiştir	belirtilmektedir	diyebiliriz
hesaplanmıştır	gerçekleştirilmiştir	göstermiştir
oluşturmaktadır	görmekteyiz	taşır
çalışılmıştır	görünmektedir	verilmiştir
bahsetmektedir	başlamıştır	dayanır
başlar	belirtir	gerekmektedir
bulunmuştur	düşünülmektedir	gerektirir
saptanmıştır	getirir	getirmektedir
incelenmiştir	gösterilmiştir	görülebilir
sağlar	ifade etmektedir	gözlenmektedir
verir	kabul edilir	ilgilenir
yapar	olabilmektedir	

Yukarıda SASD antropoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan fiiller yer almaktadır. Listedeki 68 fiilin SASD antropoloji alt derleminde toplam 1404 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD antropoloji alt derleminde fiiller, SASD antropoloji söz varlığının kullanım oranı açısından %1,35'ini; sayısal açıdan ise %9,35'ini oluşturmaktadır. SASD antropoloji alt derlemi fiillerden 21'i *-mAktA[dIr]* yapısıyla, 20'si *-mXştXr* yapısıyla, 4'ü *-Abil* yapısıyla, 22'si *-(X)r / -(A)r* yapısıyla, 33'ü edilgen, 35'i de etken yapıdadır.

Araştırma kapsamında SASD antropoloji alt derlemindeki bağlaç ve edat kullanımları incelenmiştir. SASD antropoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *da, ile, ya da, ancak, ise, hem... hem de, veya, ki, yani, çünkü, ama, bile, eğer, fakat, gerek... gerekse..., oysa, yoksa* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. SASD'de antropoloji alt derlemindeki 18 bağlacın toplam kullanım sayısı 6762 olarak hesaplanmıştır. Bulguları oran olarak değerlendirdiğimizde ise SASD antropoloji alt derleminde bağlaçların kullanım oranı %6,52'dir.

Edat kullanımlarını değerlendirdiğimizde ise *için, gibi, kadar, üzere, örneğin, karşın, rağmen, dek, denli* edatlarının sıklığının dokuzdan fazla olduğu görülmüştür. Bu edatların SASD antropoloji alt derleminde toplam 1151 defa kullanıldığı, oransal olarak ise edatlar SASD antropoloji alt derleminin %1,11'ini oluşturmaktadır.

SASD antropoloji alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 1'de verilmiştir.

3.2.FELSEFE ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Felsefe alt derlemi 2013–2016 yılları arası yayınlanmış 21 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 20425’i farklı olmak üzere toplam 104327 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı dokuzdan fazla olan 1630 sözcükbirimden SASD felsefe teknik söz varlığını oluşturan 659 farklı sözcükbirim elde edilmiştir. SASD felsefe alt derlemi teknik söz varlığındaki 659 farklı sözcükbirimin 548’i kavram değeri taşıyan sözcükler, 80’i fiil, 21’i bağlaç ve 10’u edat olarak belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemde kavram değeri taşıyan sözcüklerin toplam kullanım sayısı 28988; fiillerin kullanım sayısı 1481; bağlaçların kullanım sayısı 7216 ve edatların kullanım sayısı 1352’dir. SASD felsefe alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı 4967,95’tir.

SASD felsefe alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcükler incelenmiş ve bulgular felsefe terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar SASD felsefe alt derlemi ile SASD’deki diğer alt derlemlerin ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. SASD felsefe terimleri belirlenirken TDK bilim ve sanat terimleri sözlüğünden ve TÜBA bilim terimleri sözlüğünden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında belirlenen SASD felsefe alt derlemindeki felsefe terimleri listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 3. SASD Felsefe Alt Derlemi Felsefe Terimleri Listesi

varlık	metin	mantıksal
anlam	kavram	metafizik
dünya	eylem	eğitim
insan	ifade	felsefî
şey	biçim	öz
dil	düşünme	evren
tarihsel	akıl	sorun
zaman	ruh	özdeşlik
felsefe	bilgi	kopula
düşünce	özgürlük	kuram
nesne	sonuç	argüman
ilişki	açık	yaşam
önerme	bilinç	mutluluk
özne	ilke	yapı
durum	süreç	kuantum
söz	ad	ontolojik
mantık	oyun	form

imgelem	dil oyunu	kültürel
toplumsal	kaygı	mantıkçı anlam
yorum	sistem	olgusal
görüş	olay örgüsü	benzerlik
gerçeklik	yöntem	dil dünya ilişkisi
etki	eşitlik	düşünmenin formları
ortak	argümantasyon	edim
idea	atomsal	eksistensiyalite
işlev	bireysellik	eleştiri
yaklaşım	problem	ideolojik
adalet	soruşturma	okul
etik	tartışma	sorumluluk
hiçlik	varoluşçuluk	tarihsel düşünmenin
teori	fikir	formları
varoluş	hermeneutik	yorumlama
bilim	varlığın anlamı	ahlak
gelenek	tarihsel bilgi	fundamental ontoloji
olgu	tekil	içkin
bakış	merkez dışı	salt
mutlak	zihin	a priori
modern	mesafe	kategorik
ideoloji	ayrım	söylem
bağlam	bilme	akıl yürütme
olay	dil-düşünce	epistemolojik
açıklama	metafiziğin yadsınması	fenomen
kimlik	olanak	geleneksel
mantıkçı	öznellik	gündelik dil
tanrı	sartre'in varoluşçuluğu	kaynak
güç	değerlendirme	klasik
dilsel	eşit	anlamsız
estetik	kendilik	aşkın
anlamlı	özdeş	belirgin
hata	yakın	benlik
gündelik	filozof	felsefi üslup
kuantum teorisi	işlevsel	soyut
tarihsel düşünme	kavrayış	üslup
belirsizlik	yaratıcı	argümantatif
kural	çıkarım	irade
yazar	hukuk	itaat
doğruluk	mantık yaklaşımı	kuramsal
fundamental	parçacık	varlığın özdeşliği
özgür	toplum	atom
yönelik	zamansal	başkalık
gönderme	belirsizlik ilkesi	doğrulanabilirlik
		mantıkçı anlam kuramı

özel	merkez	tartışmalı
siyaset felsefesi	oluş	yazı
deneme	somut	yüklem
epistemik	viyana çevresi	aynılık
kanıt	yargı	batı metafizik geleneği
ortaklık	analitik	biçimlendirici
refleksif	asal	bilişsel
çağdaş mantıkçı anlam	belirtik	deneyimin içkin süreci
düşünür	kavramsal	doksatik
düşünüş	kurmaca	düzey
entelekheia	labirent	elektron
gözlem	niteliksel	felsefi soruşturmalar
güzel	objektif	fragman
haz	özdeşlikçi	güneş merkezli evren
inanç	pedagojik	hak
kesin	platonculuk	heidegger metafiziği
metafiziksel	tasarım	hitap
zamansallık	varoluşsal	ilişkili
atomculuk	yaratma	kurucu
bakhtin çevresi	anamlılık	meşru
bileşik	bakış açısı	olumlama
duyu	canlı	ontoloji
eleştirel	içsel	otorite
emir	iletişimsel eylem	rasyonellik
engel	manevi	tarihsel imgelem
erdem	mekansallık	tutum
iktidar	olasılık	yeti
kültür	saygı	zekâ
mantıksal atomculuk	tanım	

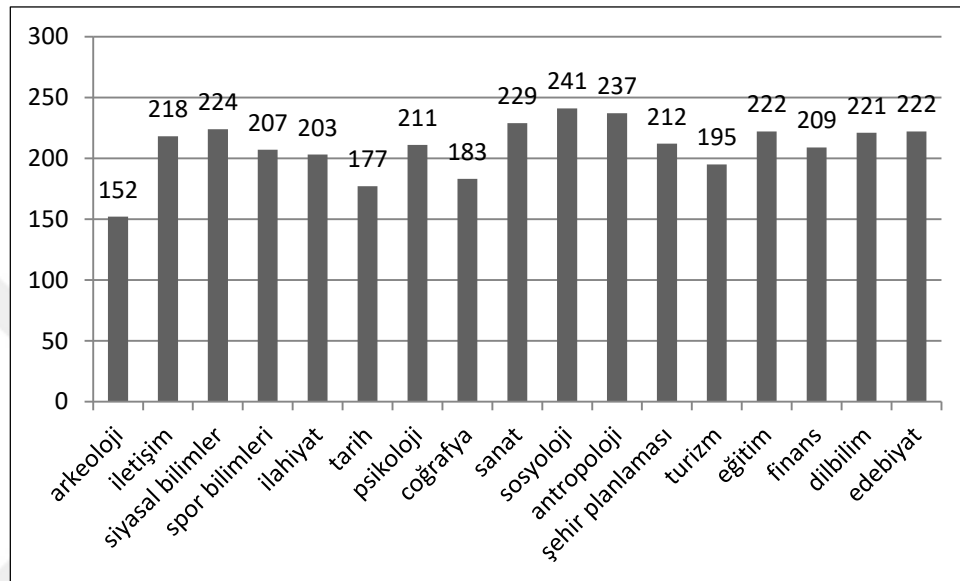
Yukarıdaki liste incelendiğinde SASD felsefe alt derlemindeki felsefe terimleri sayısı 269, felsefe terimlerinin toplam kullanım sayısı ise 16592 olarak belirlenmiştir. Felsefe terimleri, SASD felsefe alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcük listesinin sayısal olarak %40,81'ini, kullanım oranı olarak ise %42,50'sini oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemindeki söz varlığında genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *konu, ilişki, önerme, bilgi, kabul, sonuç, öz, örnek, kuram, argüman, amaç, bölüm, yaklaşım, teori, bilim, olgu, bağlam, açıklama, araştırma, yöntem, sayı, soruşturma, tartışma, bilimsel, analiz, yorumlama, giriş, kaynak, makale, cevap, nesnel, anahtar sözcükler, araştırma makalesi, uygulama, gözlem, özet, objektif, atıf, tanım, ilişkili* sözcükleri olmak üzere 40 sözcükbirim belirlenmiştir. SASD felsefe alt derlemindeki genel bilimsel Türkçeye yönelik 40 sözcükbirim toplam 2619 defa

kullanılmış ve bu sözcükbirimler SASD felsefe alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinin sayısal olarak %6; kullanım açısından ise %6,70'ini oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemi ile SASD'deki diğer alt derlemlerle olan sözcük ortaklıkları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 2. Felsefe ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD felsefe teknik söz varlığı ile en az ortak söz varlığı 152 ortak sözcükbirimle arkeoloji; en fazla ortak söz varlığı ise 241 ortak sözcükbirimle sosyoloji olduğu görülmektedir. Grafik genel olarak incelendiğinde de ortak sözcük listeleri arkeoloji, tarih ve turizm dışında birbirine oldukça yakın sayılarda olduğu söylenebilir.

SASD felsefe alt derlemi fiil listesi incelenmiş ve 80 fiilin toplam 1481 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Aşağıda SASD felsefe alt derlemi fiil listesi verilmiştir.

Tablo 4. SASD Felsefe Alt Derlemi Fiil Listesi

olur	olsa	görür
gelir	görülmektedir	göstermektedir
gerekir	söylenebilir	olmaktadır
olabilir	olmalıdır	görülr
çkar	oluşturur	gösterir
gelmektedir	bulunmaktadır	kazanır
ifade eder	kabul edilebilir	bulunur
olacaktır	yapmaktadır	ifade etmektedir

savunur	anlaşılabilir	varsa
taşır	çıkarır	dönüşür
olamaz	demektedir	gelmez
gerçekleşir	gerekiyor	kabul edilir
işaret eder	gerektirir	kabul etmektedir
olursa	görünmektedir	kalır
söyler	oluşturmaktadır	karşımıza
ele alır	oluşur	çıkaktadır
gerekmektedir	sürmektedir	keşfeder
olacak	açar	koyar
sunar	başlar	koymaktadır
getirir	bulur	kullanılmaktadır
olmuştur	çalışır	kurar
olsun	der	neden olur
ortaya çıkmaktadır	geçer	söz eder
belirtmektedir	kabul eder	söz edilemez
gelmiştir	mümkün kılar	temsil eder
kaynaklanır	olmasa da	vurgulamaktadır
sağlar	olursak	vurgular

SASD felsefe alt derlemi fiil listesi incelendiğinde sıklığı dokuzdan fazla olan 80 fiilin 19'u birleşik fiil yapıda, 21'i *-mAktAdIr* yapısıyla, 2'si *-mXştXr* yapısıyla, 3'ü *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. Listedeki 11 fiil edilgen, 69 fiil ise etken yapıdadır. Bunlarla birlikte zaman kullanımı açısından SASD felsefe alt derlemi fiil listesinde *-(X)yor*, *-AcAk*, *-(X)r/(A)r* yapıları ve şart kipi *-s(A)* kullanılmıştır. Eldeki bulguları oran açısından değerlendirdiğimizde, SASD felsefe alt derlemi fiil listesi söz konusu alt derleminin sayısal olarak %12,13'ünü, kullanım açısından ise %1,41'ini oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemi söz varlığında sıklığı dokuzdan fazla olan 21 bağlaç toplam 7216 defa kullanılmıştır. Söz konusu bağlaçlar *ve*, *da*, *ile*, *ya*, *ancak*, *veya*, *yani*, *hem*, *çünkü*, *ki*, *ise*, *zira*, *ama*, *fakat*, *eğer*, *bile*, *yoksa*, *oysa*, *dahi*, *ister*, *gerekse* bağlaçlarıdır. Bu bağlaçların söz konusu alt derlemdeki kullanım oranı %6,91'ini, sayısal açıdan ise %3,18'ini oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 10 edatın, *için*, *gibi*, *kadar*, *üzere*, *rağmen*, *örneğin*, *peki*, *karşın*, *başka*, *beri*, kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu edatların SASD felsefe alt derlemindeki toplam sıklık sayısı 1352; kullanım oranı %1,29, sayısal oranı ise %1,51'dir.

SASD felsefe alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 2'de verilmiştir.

3.3.ARKEOLOJİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Arkeoloji alt derlemi 2005–2015 yılları arasında yayınlanmış 26 makaleden ve 22074’ü farklı sözcükbirimler olmak üzere toplam 105430 sözcükbirim elde edilmiştir. Bu sözcükbirimlerden sıklığı dokuz ve yukarısında olan 1739 sözcükbirim çalışma kapsamına alınmış ve kavram değeri taşıyan 549 sözcük, 70 fiil, 15 bağlaç ve 9 edat olmak üzere toplam 643 sözcükbirimlik SASD arkeoloji alt derlemi elde edilmiştir. Belirlenen bu 643 sözcükbirimin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 39239’dur.

Çalışma kapsamında SASD arkeoloji alt derleminde 549 isim belirlenmiş ve bunların tekrarları ve çekimleri ile birlikte arkeoloji alt derleminde toplam 31198 defa kullanıldığı görülmüştür. SASD arkeoloji alt derlemindeki 549 ismin 258’i arkeoloji terimi olarak kullanılmaktadır. SASD arkeoloji alt derleminde arkeolojik terim olarak kullanılan 258 terim aşağıda listelenmiştir.

Tablo 5. SASD Arkeoloji Alt Derlemi Arkeoloji Terimleri Listesi

dönem	araştırma	yazıt
alan	buluntu	topluluk
yer	imparator	kadın
sikke	tasvir	kutsal
yüzyıl	kültür	darphane
çalışma	müze	kanal
tarih	köle	çene
bölge	kral	toprak
yerleşim	devlet	şehir
kent	arkeolojik	varlık
eser	biçim	obje
şekil	plan	yüzey
el	insan	omuz
kazı	taş	antik
m ö	sanat	figür
m s	erkek	tepe
çağ	seramik	yerleşme
mezar	heykel	çevre
tapınak	kemer	yapı
arkeoloji	ölçü	kurgan

kale	tunç	çömlek
su	tarım	tunik
duvar	üretim	düzen
malzeme	anonim	heykeltıraşlık
köy	nitelik	temsil
mimari	yönetim planı	duruş
bronz	büst	ortak
çocuk	kapı	saç
hayvan	periyot	kilise
define	sunu	adak
haç	hipoplazi	harf
cadde	kap	diş çürüğü
resim	demir	kamusal yapılar
saray	gelir	tarih öncesi
kalıntı	sakal	boğa
karar	erişkin	karın
sütun	iskelet	pozisyon
giysi	mermer	değerli
gümüş	işçilik	lahit
para	zırh	sağlık
ağırlık	lejant	sunak
ayak	kanalet	yoğun
imparatorluk	yapım	ante - mortem
kullanım	kültürel	arazi
kil	kazı çalışmaları	çini
kanalizasyon	buluntu yeri	göçebe
ortaçağ	köken	mal
sur	kitap	pişmiş
işaret	kült	zerdüştlük
sınıf	orijinal	boy
çeşme	profil	çanak
kemik	değişiklik	kesin
ticaret	kabartma	koridor
yazı	kaide	polis
yazılı	kalkolitik	portre
alanya kalesi	tabaka	çivi yazılı metin
yerel	bezeme	yazılı metin
ev	cam	güçlü

kölelik	sütunlu cadde	yüzey araştırması
kumaş	türk sanatı	katı
kurban	pelerin	ticari
ölüm	restorasyon	antik çağ
süsleme	taş örgü	arkeolojik araştırmalar
kanat	basit	kanalizasyon sistemleri
plato	çizim	kazı çalışması
stil	haçlı	roma dönemi
ziyaretçi	klasik	tekfur sarayı
vücut ağırlığı	mozaik	anıt
ilkel	atık su	boyun
diş sağlığı	kamusal yapıların	altın sikke
kültür varlıkları	finansmanı	arkeolojik kazı
tunç çağı	geleneksel	diş patolojileri
üst çene	göç	duruş biçimi
metal	karanlık	erişkin erkek
site	ölçekli	görülme sıklığı
alt çene	ölü	hellenistik dönem
arkeoloji bölümü	verimli	imparatorluk devri
kalkolitik çağ	genç erişkin	iskelet topluluğu
mermer ölçüleri	kutsal alan	kültür varlıkları
barbar	kat	orta çağ
deri	koşum	ortaçağ türk dönemi
ok	yıllık	sur kapısı
ökse	anonim fosiller	temizlik çalışmaları
örgü	çanak çömlek	yönetim planı
kazı sonuçları	demir çağı	erken orta çağ
mezar yazıtı	bizans dönemi	
pişmiş toprak	geç hitit	

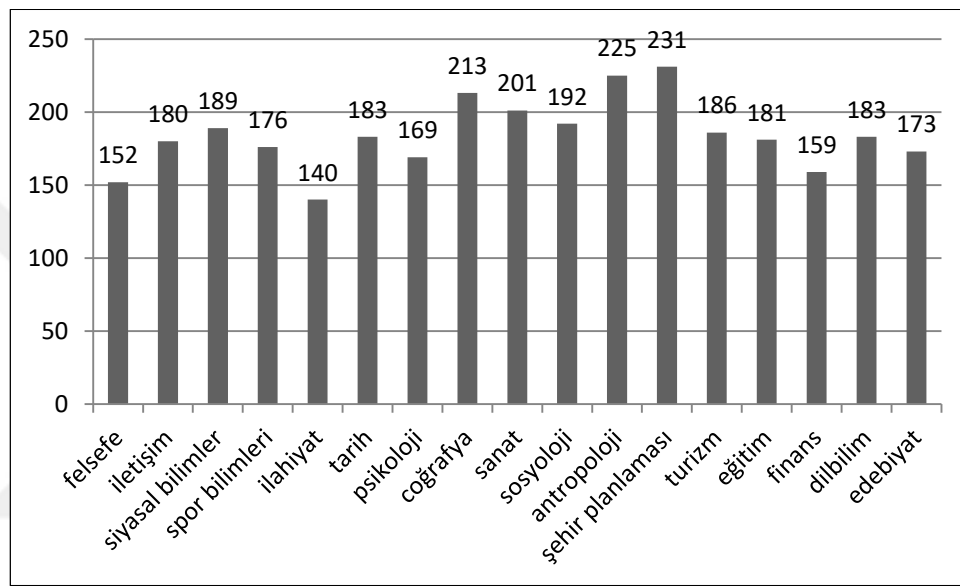
SASD arkeoloji alt derleminde, arkeoloji alanına yönelik 258 terimin toplam 16234 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD arkeoloji alt derleminde, arkeoloji terimi olarak kullanılan sözcükbirimler SASD arkeoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %52,03; sayısal açıdan %46,99'unu oluşturmaktadır.

SASD arkeoloji alt derlemindeki genel bilimsel dile yönelik kullanımlar incelenmiş, *çalışma, örnek, bilgi, araştırma, inceleme, bilim, bölüm, sayı, birim, amaç, tablo, kaynak, sempozyum, toplam, oran, bulgu, birey, literatür, konu, giriş, dağılım, benzerlik, analiz, özet, bilimsel, makale, sıklık, anahtar kelimeler, ilişki, kapsam, etkili,*

ortalama, belirgin, standart, deneysel, olasılık, veri sözcüklerinin genel bilimsel Türkçede de kullanıldığı belirlenmiştir. SASD arkeoloji alt derleminde genel bilimsel Türkçede kullanılan bu 37 sözcükbirimin toplam kullanım sayısı 2372; kullanım oranı %6.04 ve sayısal oranı ise %5,75'tir.

Çalışma kapsamında SASD arkeoloji alt derlemi teknik söz varlığı ile diğer alt derlemlerdeki teknik söz varlığı karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 3. Arkeoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Grafik incelendiğinde, arkeoloji alanındaki teknik söz varlığının SASD derlemindeki diğer alanlarla farklı düzeylerde ortak sözcükler içerdiği görülmektedir. SASD arkeoloji alt derlemi teknik söz varlığı 140 sözcükbirimle en az ilahiyat alt derlemi ile ortak söz varlığına sahipken, 231 sözcükle en fazla şehir planlaması alt derlemi ile ortaklığa sahiptir.

SASD arkeoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 70 fiil belirlenmiştir. SASD arkeoloji alt derlemi fiil listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 6. SASD Arkeoloji Alt Derlemi Fiil Listesi

tasvir edilmiştir	göstermektedir	bulunmuştur
görülmetedir	olmalıdır	kullanılmıştır
bulunmaktadır	tespit edilmiştir	taşımaktadır
anlaşılmaktadır	almaktadır	olmuştur

geçmiştir	bilinmektedir	uzatılmıştır
kayıt yapılmıştır	çıkaktadır	atılmıştır
oluşmaktadır	oluşturuyor	temsil etmektedir
saptanmıştır	tutuyor	ifade etmektedir
giymiştir	yayımlanmamıştır	oluşturur
çıkarılmıştır	olabilir	görülebilir
işlenmiştir	ayrılmaktadır	çalışılmıştır
yer alır	gelmektedir	çekilmiştir
düşünülmektedir	gerçekleştirilmiştir	değerlendirilmiştir
belirlenmiştir	basılmıştır	oluşturulmuştur
yerleştirilmiştir	gözükmektedir	gözlemlenmiştir
oluşturmaktadır	tutmaktadır	yer alırdı
kalmıştır	incelenmiştir	devam etti
olsa	işaret eder	söyleyebiliriz
verilmiştir	sarkıtılmıştır	dayanmaktadır
oluşmuştur	çıkıştır	değişmektedir
işaret etmektedir	almıştır	rastlanmıştır
söylenebilir	devam etmiştir	versin
söz edilmektedir	sağlamıştır	
alınmıştır	görülmüştür	

Yukarıda SASD arkeoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 70 fiil yer almaktadır. Söz konusu fiillerin SASD arkeoloji alt derleminde toplam 1536 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemdeki 70 fiilden 19'u *-mAktA[dIr]*, 33'ü *-mXştXr*, 11'i *-DX*, 3'ü *-(X)R / -(A)r*, 2'si *-(X)yor*, 10'u *-(X)rdX / -(A)rdI* ve 4'ü *-Abil* yapıları ile kurulmuştur. Ayrıca SASD arkeoloji alt derlemi fiillerinden 34'ü edilgen, 33'ü etken yapıdadır. SASD arkeoloji alt derlemi fiilleri toplam derlemin kullanım açısından %1,45'ini, sayısal açıdan ise %10,88'ini oluşturmaktadır.

SASD arkeoloji alt derleminde bağlaç kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ise, ya, ancak, veya, hem, ki, yani, çünkü, fakat, eğer, gerek... gerekse..., fakat* bağlaçlarının kullanıldığı ve bu 15 bağlacın toplam 5491 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bulguları oran açısından değerlendirdiğimizde SASD arkeoloji alt derleminde bağlaçlar sayısal olarak %2,33 oranında; kullanım olarak %5,20 oranında kullanılmaktadır.

Son olarak SASD arkeoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, karşın, beri, örneğin, değin* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

Belirtilen 10 edatın söz konusu alt derlemdeki toplam kullanım sıklığı 987; kullanım oranı %0,93; sayısal oranı ise %1,55'tir.

SASD arkeoloji alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 3'te verilmiştir.

3.4.İLETİŞİM ALANINA YÖNELİK BULGULAR

İletişim alt derlemi 2006–2016 yılları arasında yayınlanmış 19 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 25651'i farklı olmak üzere toplam 101534 sözcük birim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısından oluşan 1613 sözcükten kavram değeri taşıyan 606 sözcük, 62 fiil, 18 bağlaç ve 7 edat olmak üzere toplam 693 teknik sözcük elde edilmiştir. SASD iletişim alt derlemini oluşturan bu 693 sözcükbirimin toplam kullanım sayısı 35045'tir. SASD iletişim alt derlemindeki 19 makalenin ortalama sözcük sayısı ise 5343,89'dur.

SASD iletişim alt derleminde kavram değeri taşıyan 606 sözcükbirim incelenmiş ve iletişim terimleri kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve iletişim alt derleminin SASD'deki diğer alt derlemlerle olan ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir.

SASD iletişim alt derleminde kavram değeri taşıyan 606 sözcükten 264'ünün iletişim terimi olarak kullanıldığı belirlenmiştir. İletişim terimleri kullanımının belirlenmesinde TÜBA sosyal bilimler sözlüğü kitle iletişimi terimlerinde de yararlanılmıştır. SASD iletişim alt derlemindeki terim listesi tablo 7'de belirtilmiştir.

Tablo 7. SASD İletişim Alt Derlemi İletişim Terimleri Listesi

iletişim	yol	yönetim
şiddet	dil	toplum
hak	dergi	modern
internet	halk	halkla ilişkiler
ilişki	hizmet	kültür
toplumsal	kişilerarası iletişim	söz
medya	sistem	hayat
konu	sosyal	özel
zaman	süreç	politik
reklam	kültürel	geleneksel
bilgi	kurum	önem
ifade	televizyon	yönetici

çatışma	kamusal alan	sekreter
sorun	üye	söylemsel
bağlam	düzeltilme hakkı	web
düzeltilme	meslek	yayıncılık
örgüt	söylem	anlayış
erişim	algı	gösterge
gazete	görüş	işitsel
yazar	olay	mesaj
düzenleme	tür	odak
haber	engel	eleştiri
dizi	internet yasası	olanak
telekomünikasyon	işlem	saldırganlık
sözlük	kişisel	yoğun
yayın	internet siyaseti	işlev
gelenek	kanun	kamusallık
teknoloji	fikir	küresel
film	görsel	teknolojik
görüşme	izleyici	yaygınlaşma
problem	tartışma	kontrol
eser	kitle	sınırlı
yerel	güç	cevap hakkı
rol	modernleşme	cinsiyetçi kamusalılık
ülke	yerellik	robot
ana akım	kılavuz	siber
varlık	modernizm	düşünsel
kitap	özne	haberdar
toplumsal cinsiyet	yüz yüze görüşme	odak grup
etkin	cinsiyetçi	resmi
kaynak	etkinlik	şehir
özgürlük	kimlik	yabancı
yasa	mizah	yazılı
etki	fallogosentrik	model
ortam	ilgi	sağlayıcı
örgütsel	tehdit	ses
makale	hedef	yaygın
uluslararası	hız	haberleşme
modernlik	ortak	kelime
özgür	sayısal yayın	mesleki
sinema	yön	propaganda modeli
vurgu	bağımsız	saldırgan
ağ	gazetecilik	süre
kullanım	iddia	şikayet
yasal	oluşturma	vaka
propaganda	radyo	yansıma

yerelleştirme	yaklaşım	imleme
adaptasyon	yerelleştirme	korunma
irade	stratejileri	kullanıcı
işaret	bakış açısı	kural
kişilik	çalışma ilişkileri	lisans
kitap eleştirisi	enformasyon	protokol
mülkiyet	evlilik	renkli
nesne	hikâye	sürelî
örgütsel çatışma	iletişim sorunları	tarafsız
özel hayat	kolektif	dijital
sanal	kuruluş	düzen
sosyal medya	kültürel bir gösterge	etik
toplumsal cinsiyet	mekân	gündem
rolleri	modernlik ikilemi	hizmet alımı
etkileşim	operatör	hizmet satın alımı
izin	önemlilik	ikna
popüler	önemlilik testi	kod
strateji	politika	konuşma
test	program	modernite
yazı	referans	okuyucu
çevrimiçi	reklam adaptasyonları	olgu
direnç	sözleşme	organ
hayatın gizliliği	teknik	reklamcı
ikilem	televizyon dizisi	sanal ortam
komik	iletişim bilimleri	sansür
kurumlar arası	kent	simgesel
mahremiyet	küresellik	tanımlanma
meşru	rekabet	tutum
modernist	tarafsızlık	tüketim
olumsuz ifade	ticari	video
online	yetersizlik	yıllık
özel hayatın gizliliği	diyalog	yönetsel
özgür irade	ifade özgürlüğü	

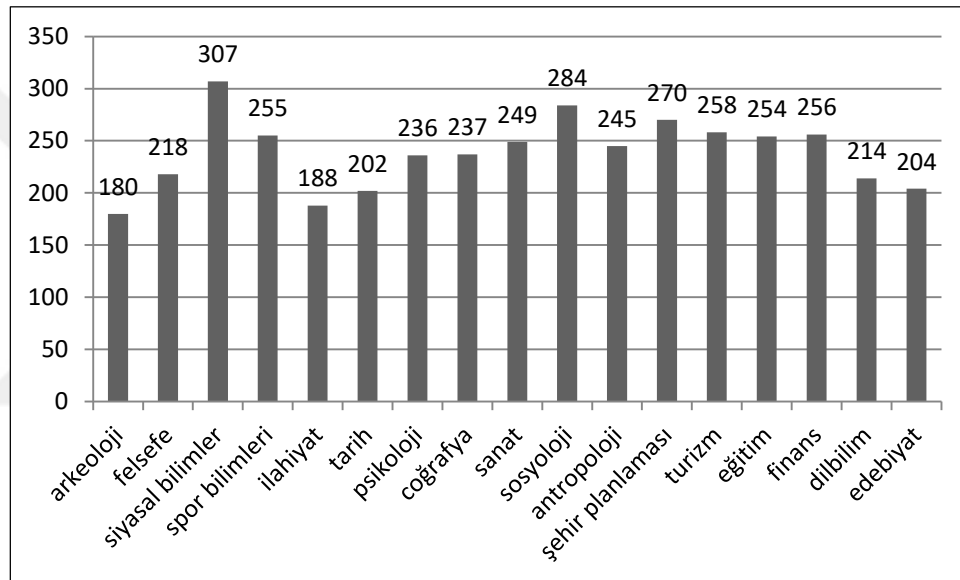
Yukarıdaki listede SASD iletişim alt derlemindeki 264 terim bulunmaktadır. SASD iletişim alt derlemindeki 264 terim toplam 12334 defa kullanılmıştır. İletişim terimleri, SASD kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %46,68'ini; sayısal açıdan ise %43,56'sını oluşturmaktadır.

SASD iletişim alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *açık uçlu soru, görüşme, araştırma, kaynak, bilgi, bilimsel, etki, araç, ortalama, değer, bağlam, açıklama, ayırım, içerik, kavram, özellik, örnek, düşünce, oran, yöntem, yaklaşım, bağımsız değişken, çalışma, şekil, konu, cevap, sonuç, bölüm, sayı, başlık,*

amaç, problem, birey, analiz, kaynak, makale, kapsam, tartışma, anket, netice, toplam, değerlendirme, kontrol, madde, odak grup, faktör, öz, teori, katılımcı, referans, anahtar kelimeler, yüzde, anova sözcükleri belirlenmiştir. SASD iletişim alt derleminde bilimsel Türkçede kullanılan 53 sözcüğün toplam kullanım sayısı 3006, söz konusu alt derlemde, kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki kullanım oranı %11,37; sayısal açıdan oranı ise %8,74'tür.

SASD iletişim alt derlemi ile SASD'deki diğer alt derlemlerin sözvarlığı karşılaştırılmış ve sonuçlar aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 4. İletişim ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafiğe göre SASD iletişim alt derlemi 180 ortak sözcükle en az arkeoloji, 307 ortak sözcükle en fazla siyasal bilimler alanında ortak sözcüğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD iletişim alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve söz konusu alt derlemde 62 fiilin toplam 1024 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD iletişim alt derlemi fiil kullanımları aşağıda listelenmiştir.

Tablo 8. SASD İletişim Alt Derlemi Fiil Listesi

olmuştur	bulunmaktadır	olabilir
görülmemektedir	gerekir	gelmemektedir
olsa da	olacaktır	taşımaktadır
oluşturmaktadır	gerekmektedir	göstermektedir
başlar	gelir	etmiştir

gelmiştir	yer almıştır	arz etmektedir
çalışılmıştır	ne olursa olsun	bahsetmektedir
bulunmuştur	verilmiştir	teşkil etmektedir
davrandı	bahseder	devam eder
ortaya çıkmaktadır	yapmaktadır	işaret eder
söyler	getirmektedir	tespit edilmiştir
ifade etmektedir	neden olmaktadır	ifade edilmektedir
neden olur	yer almaktadır	ortaya çıkar
edilebilir	görülmüştür	ele alınmıştır
sağlar	açmaktadır	karar verir
kullanılmıştır	yapılmıştır	ortaya çıkmıştır
belirtir	izlemektedir	olursa
başlamıştır	dikkat çeker	vurgular
belirlenmiştir	sağlamaktadır	gözlemlenmektedir
söylenebilir	başlanmıştır	verilebilir
sunulmaktadır	çalışır	

Söz konusu alt derlemde kullanılan 62 fiilin 22'si *-mAktAdIr*, 16'sı *-mXştXr*, 19'u *-(X)r/(A)r*, 1'i *-DX*, 1'i *-AcAktIr*, 4'ü *-Abil* yapısıyla kurulmuş ve 26'sı bileşik, 18'i edilgen, 44'ü etken fiil olduğu görülmüştür. SASD iletişim alt derleminde fiillerin kullanım oranı %1; sayısal oranı ise %8,94'tür.

SASD iletişim alt derleminde bağlaç kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 18 bağlacın toplam 6443 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemde bağlaçların kullanım oranı %6,34; sayısal oranı ise %2,59'dur.

Çalışma kapsamında, SASD iletişim alt derlemindeki edat kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 7 edatın toplam 1157 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemde edatların kullanım oranı %1,13'tür.

SASD iletişim alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 4'te verilmiştir.

3.5.SİYASAL BİLİMLER ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Siyasal bilimler alt derlemi 2006–2016 yılları arasında yayınlanmış 18 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 22072'si farklı olmak üzere toplam 100947 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1632 sözcük, çekimlerinden ve tekrarlarından arındırıldıktan sonra kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, edat ve bağlaçlar olmak üzere toplam 727 sözcükbirime düşürülmüştür.

Belirlenen 727 sözcükbirim toplam 39004 defa kullanılmıştır. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 5608,16 olarak belirlenmiştir.

Bu kapsamda 643 sözcükbirimin kavram değeri taşıyan sözcüklerden oluştuğu görülmektedir. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki kavram değeri taşıyan 643 sözcükbirim siyasal bilimler alanındaki terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle olan sözcük ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir. SASD siyasal bilimler alt derleminde 351 sözcükbirim, siyasal bilimler alanındaki terim olarak kullanılmaktadır. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki terim listesi aşağıda yer almaktadır.

Tablo 9. SASD Siyasal Bilimler Alt Derlemi Siyasal Bilimler Terimleri Listesi

sağlık	parti	dönüşüm
devlet	bakanlık	taşra
siyasal	durum	adalet
taraf	ekonomi	mekân
sistem	savaş	sağlık bakanlığı
bilgi	terör	kitle
iş	toplumsal	basın
politik	yoşlaşma	değişim
merkez	başkanlık sistemi	üniversite
siyasi	antlaşma	teşkilat
uluslararası	bilim	siyaset
kent	güç	mücadele
halk	il	müdürlük
dönem	rol	personel
yönetim	yaşlı	üretim
güven	iktidar	yerel
ekonomik	sorun	örgütsel
medya	yapı	tartışma
süreç	bağlı	yönetici
hizmet	birlik	kamuoyu
kamu	çalışan	nüfus
örgüt	dergi	ulusal
başkanlık	tüketim	nezihleştirme
ifade	güvenlik	cumhurbaşkanı
birey	olay	cumhurbaşkanlığı
uyuşturucu	kurum	eğitim
temsil	sınıf	iş tatmini
ülke	dünya	meydan
toplum	iletişim	bağımsız
çalışma	kuruluş	cumhuriyet

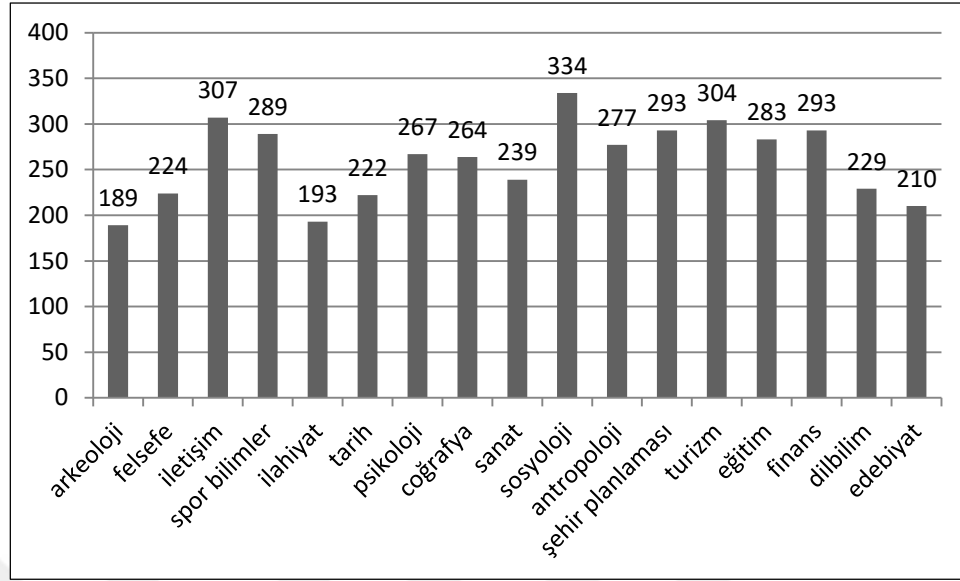
hükümet	uyuşturucu olayları	düzen
anayasa	mekânsal	düzenleme
askeri	padişah	imparatorluk
kanun	yaklaşım	sermaye
seçim	kontrol	siyasi katılım
iletişim araçları	siyasal temsilin doğuşu	yoğun
kentsel	taşra teşkilatı	bağlı kuruluşlar
toplumsallaşma	bilgi paylaşımı	dağıtım
demokrat	gazete	din
etnik	hukuk	dönüşüm programı
kitle iletişim araçları	kent merkezi	gelir
sağlık hizmetleri	suç	mülakat
sosyal medya	yayın	sağlıkta dönüşüm
değişiklik	bilgi yönetimi	uluslararası ilişkiler
politik ekonomi	milliyet	performans
yetki	müslüman	sanayi
haber	baskı	siyasal iktidar
halk sağlığı	batı	tepki
ilçe	rekabet	istikrar
sivil	resmi	özerk
barış	kurumsal	prosedür
etkin	polis	tutum
meclis	sağlık müdürlüğü	tüketim mekânları
siyasal toplumsallaşma	sorumlu	cezaevi
gelişme	toplumsal cinsiyet	gelişim
kamusal	düşünce	iç güvenlik
üye	işleyiş	mali
bölge	yasal	organize
demokrasi	yöre	soykırım
disiplin	iktisadi	standart
sosyal demokrat	kamu hastane birlikleri	terörizm
egemenlik	oy	kamu hastaneleri
görüş	program	modern
politika	yargı	sağlıkta dönüşüm programı
paylaşım	idari	yapısal
terör olayları	küresel	yardım
demokratik	mülhaza	dağıtım adaleti
kırsal	özgürlük	denetim
örgütlenme	sınır	işbirliği
katılım	siyasi mülahazaları	şehir
katkı	ticaret	teşvik
hak	uluslararası politik ekonomi	toplumsallaşma süreci
saldırı	ücret	bağımlılık
sorumluluk	başbakan	eylem

iktisat	rejim	parlamentar
kamu görevlileri	sağlık politikalarının	radikal
model	dönüşümü	soruşturma
parlamento	sınıfsal	sosyal demokrasi
tip	takip	takdir
etik	tarafsızlık	tehdit
güvenilirlik	tüzel	ulaşma
idare	yönetim anlayışı	varlık
liberal	denetleme	yarı başkanlık
lider	dış politika	yerleşim
piyasa	dünya savaşı	araştırmacı gazetecilik
siyasal toplumsallaşma	emek	dışişleri
süreci	federal	dışsal
taşra örgütlenmesi	genelge	eşit
temsilci	inanç	fikir
yaşam tatmini	istihdam	finansal
yolsuzluk	kaçakçılık	halk sağlığı müdürlükleri
çağdaş	komünist	hizmet süresi
engel	motivasyon	hukuki
gazetecilik	nasyonal	iklim
marksist	örgütsel adalet	il merkezi
özgür	sivil toplum	insanlık
plan	sosyalist	kalkınma
prosedür adaleti	stratejik	kamu hastaneleri kurumu
siyasi davranış	sunum	kapitalizm
vatandaş	tahmin	kararname
yazılı	turizm	konut
başkan	vilayet	medyanın rolü
egemen	yıllık	milliyetçi
göç	azgelişmiş	nitelik
hüküm	bağlılık	organize suç
ilan	eğilim	paylaşım teşvikleri
konsey	emniyet	sokak
korunma	hiyerarşik	sosyal medyanın rolü
ön plan	kapitalist	sosyalizasyon
refah	kişisel	sosyoekonomik
sağlık politikaları	liderlik	sözleşme
temsil sistemi	milletvekili	taşra teşkilatlarının işleyişi
yatırım	muhalefet	ticari
yerel halkın	mutlak	ulusal güvenlik
yürürlük	müdahale	uluslararası hukuk
bölgesel	otorite	uyuşturucu operasyonları
darbe	örgütsel güven	
modernleşme	örgütsel tatmin	
operasyon		

Yukarıdaki listeye göre SASD siyasal bilimler alt derleminde terim olarak kullanılan sözcükbirimlerin kullanım sayısı 17899'dur. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki siyasal bilimler terimlerinin aynı alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki oranı sayısal oranı %54,58, kullanım oranı ise %58,26'dır.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki teknik söz varlığında bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar da bulunmaktadır. Bu kullanımlar *bilgi, ilişki, şekil, konu, sonuç, araştırma, etki, bilim, araç, yüzde, grup, analiz, değer, faktör, tartışma, örnek, veri, tablo, amaç, bağlam, oran, toplam, cinsiyet, yaş, anlamlı, yaklaşım, kaynak, değişken, inceleme, ilişkili, yaklaşık, birim, kapsam, giriş, standart sapma, dağılım, ortalama, pozitif, araştırmacı, belirgin, bulgular, cevap, katsayı, özet, bilimsel, korelasyon, anahtar kelimeler, kuram, ölçek, soru, sıklık, tanım* sözcükleri olarak değerlendirilmektedir. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimlerin sayısı 52, siyasal bilimler alt derlemindeki kullanım sayısı ise 3028'dir. Bu verilerden hareketle SASD siyasal bilimler alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimlerin bu alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki sayısal oranı %8,08; kullanım oranı ise %9,85'tir. Bu bulgulara göre bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimlerin kullanım oranı, derlemdeki sayısal oranından fazla olduğu anlaşılmaktadır.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki teknik söz varlığı diğer alanlarla karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 5. Siyasal Bilimler ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD siyasal bilimler alt derleminin 189 ortak sözcükbirimle en az arkeoloji; 334 sözcükbirimle en fazla sosyoloji alt derlemi ile ortak sözcüğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 10. SASD Siyasal Bilimler Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	sürmüştür	ortaya çıkmaktadır
olmuştur	olabilir	ifade edilmiştir
bulunmaktadır	ifade eder	yapmaktadır
haline gelmiştir	sürmektedir	olmuş
göstermektedir	olacaktır	ortaya koymaktadır
gerekmektedir	oldu	belirtilmiştir
verilmiştir	belirtmektedir	alınmıştır
söylenebilir	oluşmaktadır	arz etmektedir
olsa da	yapılmıştır	teşkil etmektedir
bulunmuştur	ifade etmiştir	ifade edilmektedir
almaktadır	başlamıştır	yer almıştır
kullanılmıştır	gerekir	ortaya çıkmıştır
olur	etkilemektedir	başlamış
görölmüştür	neden olmaktadır	ortaya çıkar
getirmiştir	sağlamıştır	görülür
oluşturmaktadır	gelmektedir	olacak
sağlar	göstermiştir	olabilmektedir
ifade etmektedir	belirtmiştir	kullanılmaktadır
açmıştır	taşımaktadır	öngörülmüştür

Çalışma kapsamında SASD siyasal bilimler alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 57 fiil belirlenmiş ve bu 57 fiilin toplam 1157 defa kullanıldığı görülmüştür. SASD

siyasal bilimler alt derlemindeki fiil kullanımları incelendiğinde 21 fiilin *-mAktAdIr* yapısı ile; 20 fiilin *-mXştXr* yapısı ile; 4 fiilin *-(X)r/(A)r* yapısı ile; 1 fiilin *-DX* yapısı ile, 1 fiilin *-AcAk*, 1 fiilin *-Abil* yapısı ile kurulduğu ve 15 fiilin birleşik fiil, 16 fiilin edilgen, 38 fiilin etken yapıda olduğu görülmüştür. SASD siyasal bilimler alt derleminde 57 fiilin kullanım oranı %1,14; sayısal oranı ise %7,84'tür.

SASD siyasal bilimler alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, hem... hem ..., ancak, veya, ise, ya, ki, çünkü, zira, bile, ama, fakat, yani, eğer, oysa, dahi, gerek ... gerekse...* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 19 bağlacın toplam 6113 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD siyasal bilimler alt derleminde bağlaçların kullanım oranı %6,05; sayısal oranı ise %2,61'dir.

SASD siyasal bilimler alt derlemi edat kullanımları incelendiğinde ise *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, örneğin, karşın, yönünde* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen sekiz edatın 1012 defa kullanıldığı görülmüştür. SASD siyasal bilimler alt derleminde edatların kullanım oranı %1 dir.

SASD felsefe alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 5'te verilmiştir.

3.6.SPOR BİLİMLERİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD spor bilimleri alt derlemi, 2005–2015 yılları arasında yayınlanmış 29 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 17186'sı farklı olmak üzere toplam 101402 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1719 sözcük, tekrarları ve çekimleri çıkarıldıktan sonra 808 sözcükbirime indirilmiştir. SASD spor bilimleri alt derlemi teknik söz varlığındaki 808 sözcükbirim, 702 kavram değeri taşıyan sözcükten, 79 fiilden, 9 edat ve 18 bağlaçtan oluşmaktadır. SASD spor bilimleri alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 3497 sözcükbirim olarak belirlenmiştir.

SASD spor bilimleri alanında kullanılan ve sıklığı dokuzdan fazla olan 702 kavram değeri taşıyan sözcük, 101402 sözcükbirimlik alt derlemde 37488 defa kullanıldığı ve spor bilimleri alt derleminin %36,96'sını oluşturduğu belirlenmiştir. SASD spor bilimler ait derlemindeki 702 teknik söz varlığı spor bilimleri terimleri, bilimsel

Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemelerle ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir.

SASD spor bilimleri alt derleminde 175 sözcükbirimin spor terimi olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemdeki spor terimi kullanımları değerlendirilirken TDK spor ve sanat terimleri sözlüğünden yararlanılmıştır. Aşağıdaki listede SASD spor bilimleri derlemi spor terimleri kullanımları verilmiştir.

Tablo 11. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Spor Bilimleri Terimleri Listesi

spor	spor yöneticileri	destek
beden	başarılı	lider
beden eğitimi	engelli bireyler	serbest zaman eğitimi
hizmet	sportmenlik	ampute
engelli	dayanışma	ölçüm
alan	profesyonel	spor uzmanları
yönetim	sorumluluk	profesyonelce
sayı	spor kulüpleri	tip
takım	rakip	adil
sponsorluk	spor yüksekokulu	alternatif
sporcu	zaman eğitimi	antrenör
düzey	etik	imkan
etkinlik	tarafar	madde
spor yönetimi	milli	spor medyası
sosyal	organizasyon	sporda şiddet
puan	rekabet	doğa yürüyüşü
fiziksel	izleyici	eğlence
bedensel	form	fiziksel etkinlik
örgüt	hizmet kalitesi	hizmetleri
açı	spor öğretmenliği	stres
yönetici	yardımcı	takım performansı
serbest	genç	transfer
kulüp	müsabaka	yürüyüş
şiddet	tekerlekli	aktif katılımcı
davranış	tezahürat	fizyolojik
serbest zaman	çirkin tezahürat	masa tenisi
futbol	sosyalleşme	spor eğitimi
basketbol	teknik	spor servisi
performans	yön	uluslararası
spor sponsorluğu	aktivite	antrenörlük
sportif	amatör	egzersiz
spor hizmeti	derece	geleneksel
branş	rehabilitasyon	rekreatif
fiziksel etkinlik	spor deneyimi	beden eğitimi öğretmeni

fitnes	avantaj	disiplinli
organize	değişiklik	düzen
basketbolcu	duyarlılık	fonksiyon
dal	ölçmek	gösteriş
depresyon	raket	okçuluk
engel	verimli	planlama
fiziki	yöneticilik	rekreasyon faaliyetleri
saldırganlık	zevk	spor gazeteciliği
sportmence	antrenman	başarma
vücut	fonksiyonel	çaba
yaş	işlem	dakika
aşama	kuruluş	dayanıklılık
basketbol federasyonu	mantık	estetik
çevresel	mücadele	futbolcu
imaj	sponsor	hentbol
karşılaştırılma	spor katılımcıları	motive
olimpiyat	strateji	oynama
spor uygulamaları	süre	pasif
sportif etkinlikler	takip	sponsorluk çalışmaları
taktik	tarafı	spor federasyonları
tribün	tarafsızlık	spor kültürü
ücret	tavır	tesis
voleybol	antropometrik	yetenek
yeterlilik	beden eğitimi	yıldız
yetkinlik	öğretmenliği	
	bedensel engelli sporcu	

SASD spor bilimleri alt derleminde terim olarak kullanılan 175 sözcükbirimin toplam kullanım sıklığı 10484'tür. Spor terimleri ilgili alt derlemin kavram değeri taşıyan sözcükler listesindeki kullanım oranı %27,96'sını; sayısal oranı ise %24,92'dir.

SASD spor bilimlerindeki teknik sözcük listesinde bilimsel Türkçe ile ilgili kullanılan sözcükler belirlenmiş ve bu sözcüklerin listesi tablo 12'de verilmiştir.

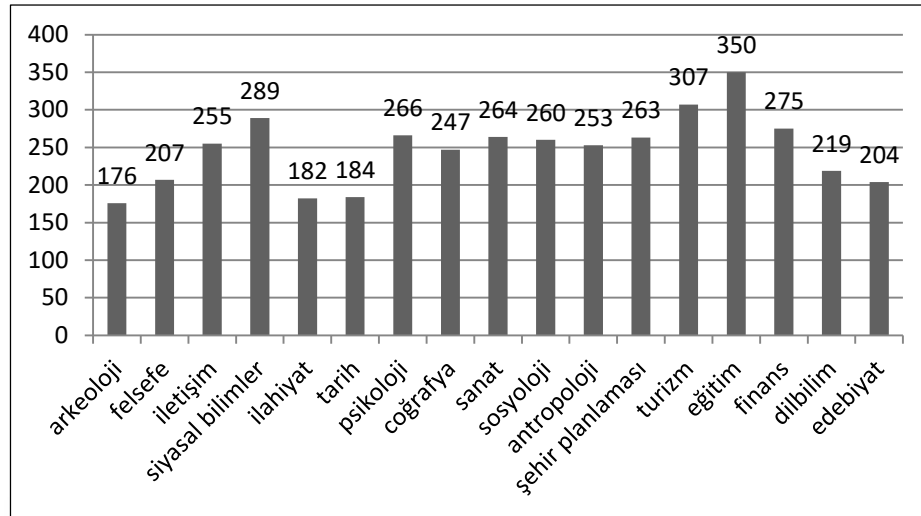
Tablo 12. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Sözcükler Listesi

çalışma	amaç	test
araştırma	kişi	fark
sonuç	erkek	konu
bilgi	anlamalı	ölçek
tablo	katılımcı	etki
birey	şekil	oran
grup	ilişki	yöntem
toplam	veri	denek

bulgular	sürekli	istatistik
sıklık	problem	kısmen
bilim	pozitif	uygunluk
cinsiyet	istatistiksel	pearson korelasyon
özellik	incelenme	analizi
farklılık	pearson	puan ortalamaları
değer	anlamli farklılık	bağlam
ortalama	giriş	evren
anket	veri toplama	yığılmalı
proje	aritmetik ortalama	örneklem grubu
görüşme	data	sontest
uygun	frekans	nitel araştırma
analiz	aritmetik ortalama	standart sapma puanları
katılım	nitelik	method
faktör	özet	işlem
soru	araştırmacı	güvenirlik
görüş	tartışma	örneklem grubu
anlam	anahtar kelimeler	yığılmalı yüzde
ortam	nitel	araştırmannın evreni
bireysel	yayın	cinsiyet değışkeni
değerlendirme	standart sapma	öntest
yüzde	literatür	örnekleme
dağılım	korelasyon	anova
standart	bağımsız	ilişkili
kontrol	soru	gözlem
kadın	işlemsel	teorik
örneklem	betimsel	denek grupları
değişken	veri toplama aracı	
t testi	içerik analizi	

SASD spor bilimleri alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik belirlenen 108 sözcükbirimin toplam 8495 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD spor bilimleri alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimlerin aynı alt derlemde kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki kullanım oranı %22,66; sayısal oranı 1,38'dir.

SASD spor bilimleri alt derlemindeki teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemler oransal olarak karşılaştırılarak sonuç aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Grafik 6. Spor Bilimleri ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Grafik incelendiğinde SASD spor bilimleri alt derlemi ile en fazla ortak sözcük sayısına 350 ortak sözcükbirimle eğitim alt derleminin sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, SASD spor alt derlemindeki verilerin daha çok spor eğitimi alanına yönelik olduğunu düşündürmektedir. En az ortak söz varlığına ise 176 sözcükbirimle arkeoloji alanındaki söz varlığı unsurlarının sahip olduğu görülmektedir. SASD spor bilimleri alt derleminde 615 sözcük bulunduğu düşünüldüğünde spor bilimleri ile araştırma kapsamına alınan diğer 17 alandaki söz varlığının 176 ile 350 arasında ortaklık gösterdiği görülmektedir.

Tablo 13. SASD Spor Bilimleri Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmektedir	söyleyebiliriz	düşünülmektedir
göstermektedir	görülmüştür	gerekir
söylenebilir	oluşmaktadır	olacaktır
kullanılmıştır	belirtmiştir	alınmıştır
bulunmuştur	çalışılmıştır	yer almıştır
tespit edilmiştir	körüklemektedir	gelmektedir
elde edilmiştir	belirtilmiştir	incelenmiştir
yapılmıştır	çıkaktadır	sağlar
oluşturmaktadır	çıkıştır	değerlendirilmiştir
yer almaktadır	ifade etmektedir	ifade eder
almaktadır	ulaşmıştır	kullanılmamıştır
bulunmaktadır	verilmiştir	oluşmuştur
bulunamamıştır	vurgulanmıştır	oluyor
uygulanmıştır	olabilir	bulunmamaktadır
olmaktadır	ne olursa olsun	bulunmamıştır
vurgulanmıştır	belirlenmiştir	gelmiştir
gerekmektedir	belirtmiştir	gerçekleştirilmiştir

olursa	gösterilebilir	bulmuştur
belirtmektedir	katılmıştır	etkilemektedir
ifade edilmektedir	amaçlanmıştır	hazırlanmıştır
kapsar	bilinmektedir	katılıyorum
olur	davranmazdım	olsa da
sağlamaktadır	içermektedir	taşımaktadır
saptanmıştır	olmuştur	yapılmaktadır
sunulmuştur	tanımlanmaktadır	yorumlanmıştır
vurgulamaktadır	uygulanmış	
artmaktadır	arttırmaktadır	

SASD spor bilimleri alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 79 fiilin toplam 1790 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerden 26'sı *-mAktAdIr* yapısıyla, 34'ü *-mXştXr* yapısıyla, 8'i *-(X)r/(A)r* yapısıyla, 2'si *-(X)yor* yapısıyla, 1'i *-mXş* yapısıyla, 4'ü *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. SASD spor bilimleri alt derleminde 34 fiil edilgen yapıda, 37 fiil etken yapıda ve 9 fiil ise birleşik yapıdadır. SASD spor bilimleri alt derlemindeki fiillerin söz konusu alt derlemdeki kullanım oranı %1,76; sayısal oranı ise %9,77'dir.

SASD spor bilimleri alt derleminde bağlaç kullanımları incelenmiş, *ve, ile, da, ise, veya, hem... hem..., ya, ancak, ki, ama, çünkü, fakat, yani, bile, oysa, gerek... gerekse..., ya da, zira* bağlaçlarının toplam 6101 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD spor bilimleri alt derleminde bağlaçların kullanım oranı %6,01; sayısal oranı ise %2,22'dir.

Edat kullanımlarına baktığımızda ise sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, yönünde, evet, örneğin, hayır* edatlarının SASD spor bilimleri alt derleminde toplam 960 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD spor bilimleri alt derleminde belirtilen 9 edatın kullanım oranı %0,94'tür.

SASD spor bilimleri alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 6'da verilmiştir.

3.7.İLAHİYAT ALANINA YÖNELİK BULGULAR

İlahiyat alt derlemi, 2015–2016 yılları arasında yayınlanmış 12 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 22188'i farklı olmak üzere toplam 100567 sözcükbirim bulunmaktadır. SASD ilahiyat alt derlemindeki sözvarlığı 558 kavram değeri taşıyan sözcük, 53 fiil, 7 edat ve 21 bağlaç olmak üzere 639 sözcükbirimin toplam 32537 defa

kullanılmasından oluşmaktadır. SASD ilahiyat alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 8310 olduğu görülmektedir.

SASD ilahiyat alt derlemi kapsamında belirlenen 558 kavram değeri taşıyan sözcük, tekrarlarıyla birlikte toplam 24099 defa kullanıldığı ve ilahiyat alt derleminin kullanım açısından %23,97'sini oluşturduğu görülmektedir. SASD ilahiyat alt derlemindeki teknik söz varlığı ilahiyat terimleri, bilimsel Türkçe ile ilgili sözcükler ve SASD'deki diğer söz varlığı unsurları açısından değerlendirilmiştir. SASD ilahiyat alt derlemindeki ilahiyat terimleri listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 14. SASD İlahiyat Alt Derlemi İlahiyat Terimleri Listesi

allah	işaret	fi'l
din	yaratma	dindarlık olgusu
kur'an	ilim	alî
tefsir	talâk	akıl
âyet	ispat	istifade
islam	yaratılış	hâkim
varlık	risâle	sûre
dindarlık	ilahiyat	inkâr
hac	kıyas	islam düşüncesi
mâturîdî	yüce	bakara
dinî	delil	tevhîd tercümesi
peygamber	rivayet	izah
hanefî	diyanet	kur'an kursu öğreticileri
ibadet	hukuk	ay
siyer	hüküm	belagat
kur'an kursu	enfâl	ehl i sünnet
âlim	fıkıh	hacı
ilahî	fî	irade
mümkün	medrese	müslim
ilmi	tefsir tarihi	tefsir geleneği
fiil	ihtiyaç	vefat
âlem	mâturîdîlik	camî
müslüman	hac ibadeti	dindar
tevhîd	irşâd	nail
hâdis	evtâr	aklî
dini mûsikî	sünnet	emir
istidlâl	hak	esas
imam	kutsal	ilmiyye
tevbe	müfessir	iman
beyan	din eğitimi	kerim
tanrı	fâtır	sembolik

kadîm	mahiyet	siyerin tefsirdeki yeri
keşşâf	nazm	temhîd
müphem	en'âm	zekât
yaratan	ezan	ahlâkî
değer	ezelî	akâid
medrese modeli	kâfir	haram
nüzûl	mezhep	hicret
temsil	nahiv	işârât i'caz
vâcibe	nazarî	izafe
ahkâm	sahih	keşf
cevap	şeytan	mülûk
felâsife	yaratıcı	namaz
fitne	dua	sebr
gâib	hafızlık	sekülerleşme
kur'an perspektifinden	hakâik	vahiy
yaratılış	hicri	yaratmak
makâsîd	kerîme	hikmet
müşrik	kurban	ihtiva
nebî	necm	itaat
şâhid	peygamberlik	kâim
tevbe sûreleri	vahidî	maddî
ahlak	âdet	mâtürîdî düşünce
ateş	fikhî	mütekaddimîn
dindarlığın ölçülmesi	icra	nübüvvet
dini hayatı anlamlandırmak	ihram	şâfiî
dinsel	muîn	şerh
fail	müderrislik	usûl
fatih	müteahhirîn	vakit
inşa	resulullah	
kıyamet	salâ	

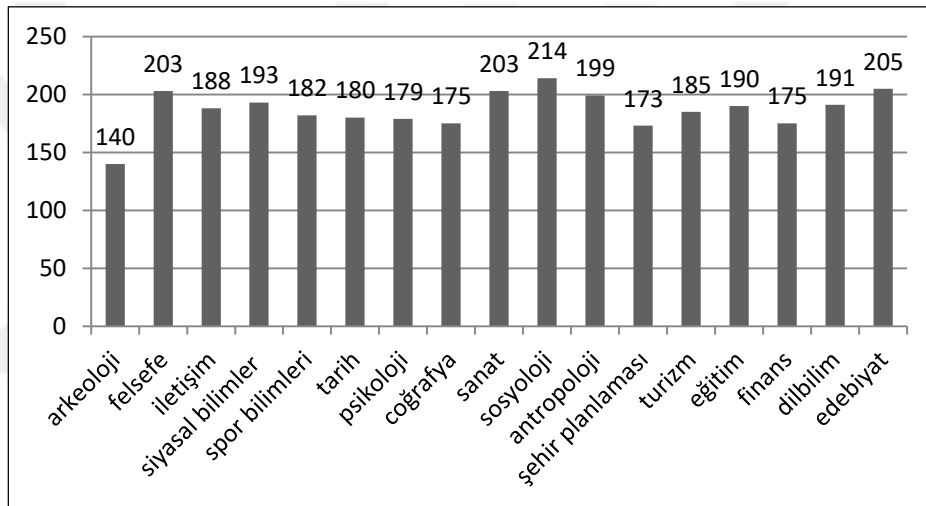
SASD ilahiyat alt derlemindeki teknik sözcük listesinde 180 sözcük ve sözcük grubu ilahiyat alanı ile ilgili terimlerden oluşmaktadır. İlahiyat alanındaki 180 terim, SASD ilahiyat alt derleminde toplam 8156 defa kullanılmıştır. SASD ilahiyat alt derleminde, ilahiyat terimleri söz konusu alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %33,84'ünü; sayısal açıdan ise %32,25'ini oluşturmaktadır. Yukarıdaki liste incelendiğinde ilahiyat ile ilgili kullanılan terimlerin Arapça kökenli ve İslamiyet ile ilgili sözcüklerden oluştuğu görülmektedir.

SASD ilahiyat alt derlemindeki diğer söz varlığı unsurları genel bilimsel Türkçeye ilgili sözcüklerdir. SASD ilahiyat alt derlemindeki 559 sözcükbirimden 18 tanesi bilimsel dile yönelik kullanımların olduğu görülmüştür. Bu grup unsurlar

incelendiğinde *açıklama, amaç, anahtar sözcükler, araştırma, atıf, bilgi, bilim, bilimsel, birey, cilt, çalışma, metod, örnek, öz, sayı, sonuç, yöntem* sözcüklerinin kullanıldığı görülmektedir. SASD ilahiyat alt derlemindeki bilimsel dile yönelik 18 sözcükbirimin toplam 1694 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu sayı da oransal olarak SASD ilahiyat alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %7,02'sini; sayısal açıdan ise %3,22'sini oluşturmaktadır.

SASD ilahiyat alt derlemi teknik sözvarlığı ile SASD derleminde diğer alanlardaki söz varlığı karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 7. İlahiyat ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

SASD ilahiyat alt derlemi ile SASD derlemindeki diğer alanların teknik söz varlığı karşılaştırıldığında ilahiyat ile en fazla ortak sözcük, 214 sözcükbirimle sosyoloji; en az ortak sözcük, 140 sözcükle arkeoloji alanlarındadır. Grafik genel olarak incelendiğinde alanlar arası ortak sözcük sayılarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 15. SASD İlahiyat Alt Derlemi Fiil Listesi

ifade eder	olmaktadır	olacaktır
işaret etmektedir	kabul edilir	anlamına gelmektedir
tespit edilmiştir	olsa	ifade edilmektedir
olmuştur	gerekmektedir	ortaya çıkmaktadır
olur	der	gösterir
görülmektedir	olsun	bulunmaktadır
gerekir	yer alır	olabilir
anlamına gelir	göstermektedir	olursa
söylenebilir	vefat etti	geldi

belirtir	zikreder	kullanılır
söyler	çalışılmıştır	vermiştir
ortaya çıkmıştır	olmalıdır	görmekteyiz
getirmiştir	olurdu	oluşturmaktadır
bulunur	anlaşılmaktadır	değerlendirilebilir
yer almaktadır	isterse	denir
vermektedir	düşünülebilir	kullanmıştır
başlamıştır	olamaz	öne sürülebilir
ortaya çıkar	olmaz	

SASD ilahiyat alt derlemi söz varlığı incelendiğinde sıklığı dokuzdan fazla olan 53 fiilin toplam 915 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD ilahiyat alt derlemindeki 53 fiilin 13'ü *-mAktAdIr*, 8'i *-mXştXr*, 1'i *-AcAktIr*, 1'i *-(X)rdX/-(A)rdI*, 22'si *-(X)r/-(A)r*, 1'i *-DX* ve 6'sı *-Abil* yapısı ile kurulmuştur. 14 fiil birleşik yapıda, 11 fiil edilgen ve 37 fiil etken yapıdadır. SASD ilahiyat alt derleminde fiiller toplam alt derlemin kullanım açısından %0,90'ını, sayısal açıdan ise %8,29'unu oluşturmaktadır.

SASD ilahiyat alt derleminde *ve, da, ile, ya... ya..., ise, veya, gerek... gerekse..., ki, hem... hem..., ancak, çünkü, zira, eğer, yani, fakat, ama, bile, yoksa, ister... isterse, yahut, oysa* bağlaçlarının toplam 6466 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD ilahiyat alt derleminde bağlaçların kullanım oranı %6,42; sayısal oranı ise %3,28'dir.

SASD ilahiyat alt derleminde *gibi, için, kadar, üzere, örneğin, rağmen, beri* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu 7 edatın SASD ilahiyat alt derleminde toplam kullanım sayısı 1057, kullanım oranı %1,05'tir.

SASD ilahiyat alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 7'de verilmiştir.

3.8.TARİH ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Tarih alt derlemi, 2007–2016 yılları arasında yayınlanmış 25 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 27846'sı farklı olmak üzere toplam 105425 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1582 sözcük, araştırma niteliklerine uygun olarak 581 sözcükbirime indirilmiştir. Kavram değeri taşıyan sözcükler, fiil, edat ve bağlaçlardan oluşan 581 sözcükbirimin SASD tarih alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 26792'dir. SASD tarih alt derlemindeki 25 makalenin sözcükbirim ortalaması ise 4217'dir.

SASD tarih alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük kullanımları incelendiğinde 500 sözcükbirimin 19720 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen 500 kavram değeri taşıyan sözcük, tarih terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve tarih alanı ile SASD'deki diğer alanlarla ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir.

SASD tarih alt derlemindeki teknik sözvarlığı incelendiğinde tarih alanına yönelik terim kullanımları dikkati çekmektedir. Aşağıdaki listede SASD tarih alt derlemindeki terimler yer almaktadır.

Tablo 16. SASD Tarih Alt Derlemi Tarih Terimleri Listesi

tarih	bağımsızlık	insan
devlet	imparatorluk	inşa
su	kilo	kale
yer	kir	millet mektepleri
yıl	grifon	milli
paşa	oğul	ölçü
vakıf	latin	para
yüzyıl	mektep	resmî
dönem	kaynak	sikke
zaman	patrik	silah
köy	imparator	süreç
sürgün	kitap	tip
kent	merkez	padişah
savaş	saat	idare
m ö	olay	yazma
bölge	karar	ziyaret
eser	süre	kurtuluş
eşkıya	hukuk	nâzır
kişi	taarruz	ortodoks
mezar	müslüman	sevk
tarihsel	yerel	yardım
tarihçi	büyük taarruz	çatışma
m s	mücadele	politika
kral	su vakıfları	tayin
millet	kayıt	ticaret
antik	sadrizam	yazı
sultan	türkmen	il
ordu	islâm	ilçe
emîr	meclis	buluntu
kuruş	sene	eşkıyalık
hükümet	okuma	kız
siyasî	at	ülke

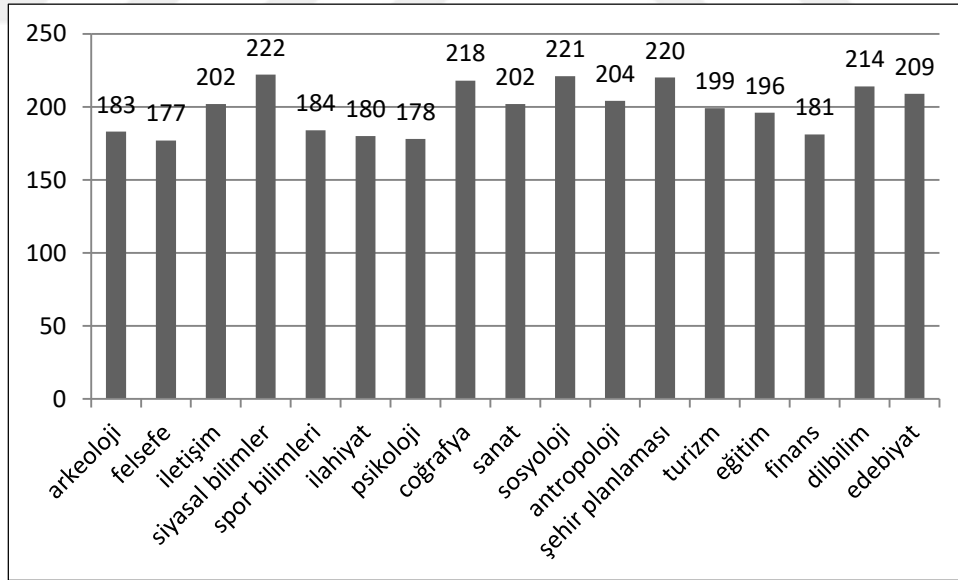
devlet görevlileri	tarih tasarımı	kültürel
manastır	telgraf	motif
nâib	yıllık	ortodoks patriği
sefer	evkaf	reform
seyahat	hatun	sınır
turan	ıslah	tartışma
vali	tarih felsefesi	tasvir
buluntu yeri	uzak	taşra
canlandırma	yüzbaşı	vakit
yeniden canlandırma	barış	yazıt
erken	belge	antlaşma
ilerleme	egemenlik	büyük taarruz süreci
komite	han	cumhuriyet
ticari	kılıç	dâhiliye nazırı
hariciye	kraliyet	elçi
saray	kurban	ermenî sorunu
çelik	madde	etnik
esir	memur	hâkimiyet - i millîye
göç	period	istihbarat
işgal	suçlu	jandarma
kapı	yapı	klasik dönem
kültür	yunan ordusu	kont
sömürge	antik kaynaklar	kuyu
arkeolojik	arkeolog	kuzey
gezgin	hâkimiyet	mızrak
harf inkılabı	harita	müfettişlik
inkılap	tarihsel imgelem	özgürlük
kireçtaşı	itilaf	papa
kurtuluş savaşı	ittifak	parça
bağımsız	kadın	pazar
evrak	kanunnâme	silahat
hristiyan	kardeş	sivil
klasik	kaza	su yolu
müdür	kişilik	tam bağımsızlık
ölüm	latin harfleri	tarihyazımı
tasarım	muhassıl	taş
uluslararası	sistem	tesis
vuku	umumi	toplum
zengin	yıldız	ulusal
kanun	zarar	vefat
millîye	figür	vezir
modern	hudud	vilayet
nüfus	idari	zafer
tahta	köken	

SASD tarih alt derlemindeki 500 sözcük biriminden 227'si doğrudan tarih çalışmalarına özgü terimler olarak değerlendirilmiştir. SASD tarih alt derleminde yer alan 227 terimin, toplam 9101 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bulgular sonucunda SASD tarih alt derlemindeki terimler, tarih alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %46,15'ini, sayısal oran açısından ise %45,4'ünü oluşturmaktadır.

SASD tarih alt derlemi teknik söz varlığındaki *konu, çalışma, şekil, bilgi, sayı, örnek, bilim, bölüm, sonuç, kısım, amaç, araştırma, ilişki, toplam, başlık, bilimsel, bağlam, giriş, özet, kapsam, soru, makale, tablo, önkabul, anahtar sözcükler, tartışma* sözcükleri bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerdir. SASD tarih alt derlemindeki bilimsel dile yönelik 26 sözcüğün 1361 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD tarih alt derlemindeki bilimsel dile yönelik söz varlığı SASD tarih alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin %6,91'ini oluşturmaktadır.

SASD tarih alt derlemi teknik söz varlığı SASD'deki diğer alt derlemlerle ortak sözcükler açısından karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 8. Tarih ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD tarih alt derlemindeki teknik söz varlığı 178 ortak sözcükle en az psikoloji; 222 ortak sözcükle en fazla siyasal bilimler alanında ortak sözcüğe sahiptir.

Tablo 17. SASD Tarih Alt Derlemi Fiil Listesi

olmuştur	olabilir	belirtmektedir
görülmektedir	istenmiştir	söylemektedir
bulunmaktadır	göstermektedir	verilmektedir
vermiştir	olur	sunmaktadır
geldi	yapmıştır	ifade etmiştir
başlamıştır	koymaktadır	ifade etmektedir
yer almaktadır	oldu	zorunda kalmıştır
çalışmıştır	gönderilmiştir	anlamına gelmektedir
istemiştir	gelir	dikkat çekmiştir
olsa	gelmiş	geçmektedir
anlaşılmaktadır	olmuştu	geçmiştir
bulunmuştur	çıkıştır	olmuş
verilmiştir	vermektedir	söylemiştir
belirtmiştir	olmalıdır	getirilmiştir
gelmiştir	ulaşmıştır	gelmişti
bilinmektedir	bahsetmektedir	kullanılmıştır
yapılmıştır	anlatmaktadır	

SASD tarih alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 50 fiilin toplam 848 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD tarih alt derlemi fiil listesinde 17 fiil *-mAktAdIr*, 22 fiil *-mXştXr*, 2 fiil *-DX*, 1 fiil *-Abil*, 3 fiil *-(X)r/(A)r*, 2 fiil *-mXş*, 2 fiil *-mXştX* yapısıyla kurulmuştur. Ayrıca 12 fiil edilgen, 38 fiil etken ve 8 fiil ise birleşik yapıdadır. Eldeki bulguları oran açısından değerlendirdiğimizde ise fiillerin SASD tarih alt derlemindeki kullanım oranı %0,80; sayısal oranı ise %8,60'tır.

SASD tarih alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ise, veya, ancak, hem, ya, ki, ancak, fakat, yani, çünkü, zira, bile, eğer, gerekse, oysa, dahi, yahut, ama* bağlaçlarının toplam 5001 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu 21 bağlaçın SASD tarih alt derlemindeki kullanım oranı %4,74; sayısal oranı ise %3,61'dir.

SASD tarih alt derleminde *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, örneğin, beri, hayır, karşın, yönünde* edatlarının toplam 1223 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 10 edatın kullanım oranı %1,16'dır.

SASD ilahiyat alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 8'de verilmiştir.

3.9.PSİKOLOJİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Psikoloji alt derlemi, 2014–2016 yılları arasında yayınlanmış 17 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 18499'u farklı olmak üzere toplam 104732 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1742 sözcük, yöntem ve bulgular bölümünde ifade edilen düzeltmeler yapıldıktan sonra kavram değeri taşıyan 661 sözcük, 62 fiil, 8 edat ve 17 bağlaç olmak üzere 748 sözcükbirime indirilmiştir. Belirlenen 748 sözcükbirim SASD psikoloji alt derleminde toplam 43196 defa kullanılmıştır. SASD psikoloji alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 6160'tır.

SASD psikoloji alt derleminde kavram değeri taşıyan 661 sözcük kullanılmış ve bu sözcüklerin söz konusu alt derlemdeki kullanım sayısı 33090'dır. SASD psikoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesi psikoloji terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve psikoloji alt derlemi ile SASD'deki diğer alanlarla olan sözcük ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir. SASD psikoloji alt derlemindeki psikoloji terimleri listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 18. SASD Psikoloji Alt Derlemi Psikoloji Terimleri Listesi

grup	korku	farklılık
rüya	test	madde
süreç	kişilik	ölümlülük
faktör	kimlik	öz
bağlılık	öğrenme	travma
değişim	nesneleştirme	tükenmişlik
sosyal	özerklik	cinsel
narsizm	ağrı	rol
davranış	başarı	görüş
duygusal	tatmin	zamansal
çocuk	kişilerarası	entegrasyon
tepki	nesne	işaret
özellik	zamanlama	ifade
bellek	özdeşim	tehdit
psikolojik	arkadaş	örgütsel özdeşim
bilişsel	çocukluk	maruz
psikoloji	kültürleşme	boyut
algı	özyeterlik	deneyim
kişi	uyum	kırılgan
örgütsel	benlik	anlam

bütünleştirme	kavram	çocukluk çağı
uyarım	kronik ağrı	travmaları
büyüklenmeci	dehşet	kaygı
dindarlık	etnik	örgüt
yapı	sosyal kimlik	stres
akım	bakış	eğilim
aşama	toplumsal	olası
dönem	işlev	tedavi
istismar	patolojik	kişilerarası süreç
hal	sağlık	kişilik bozukluğu
iş tatmini	kapalılık ihtiyacı	narsistik kişilik
ölüm	körlük	içsel
çağ	bilişsel kapalılık	kuşak
güçlü	ihtiyacı	tıp
çocukluk çağı	girişimsel	yönelim
fiziksel	görsel	boylamsal
sistem	terapi	eşitlik
tutum	koşul	tükenme
beden	narsistik	ölçüm
bozukluk	tür	tutarlı
göç	yetişkinlik	grup terapisi
sönme	değişkenlik	kararlılık
yeniden bütünleştirme	iletkenlik	örüntü
dikkat	kişisel	ayrıştırma
duygu	özel	bireyci
kapalılık	benlik saygısı	görüşlülük
bilişsel kapalılık	öğrenmeye yönelik	güven
kronik	tutum	irkilme
tercih	örgütsel bağlılık	klinik
yaş	aktivasyon	toplulukçu
duygusal bağlılık	aşırı	zorluk
davranışsal	katkı	dar görüşlülük
normatif	meşrulaştırma	duygusal tükenme
danışan	şiddet	değişiklik
etkili	cinsiyet	gelişimsel
ayrımcılık	doğrulayıcı	rahatsızlık
mağdur	yetiştirme	değişim körlüğü
babalık	belirsizlik	olay
gelişim	risk	depresyon
saygı	tehdit algısı	devamlılık
normatif bağlılık	beklenti	terk
mağduriyet	travmatik	elektriksel uyarım
tanı	uyarıcı	biliş
uyaran	yeniden aktivasyon	değerlendirme
	yaşlılık	otoriter

potansiyel	sağlıklı	koşullu korku
uyku	sinyal	özyeterlik algıları
yayılm	yanıt	özyeterlik inancı
alt ölçek	büyüklenmeci narsizm	sahne algısı
gruplar arası ilişkiler	geri çağırma	bütünleşme
bilinçdışı	kişilik özellikleri	depresif
duyarsızlaşma	korku belleği	destekleyici
inanç	mağduriyet deneyimleri	duyarlı
genelleştirme		edinim
görünüm	patolojik narsizm	engel
narsistik kişilik	şiddet mağduru	farmakolojik
bozukluğu	baskı	telafl
uzun süreli bellek	bütünleştirilme	yaşantı
yetişkinlik dönemi	cinsiyetçi	belirleme kuramı
zamansal genelleştirme	denk	korku tepkileri
ilgi	ebeveynlik	narsizm özellikleri
kalıpyargı	psikometrik	öz belirleme kuramı
tartışma	tutarsız	süre ayrıştırması
yetişkin	şok beklentisi	toplumsal cinsiyet
kırılgan narsizm	disiplin	baskınlık
kimlik kuramı	kanıt	beceri
özel eşitlik	mental	eşik
sosyal kimlik kuramı	meslek	etkileşim
bilinçli	öfke	ölçme
çağırma	düşünme	örtük
itaat	farkındalık	sinirsel
kaçınma	geribildirim	sorun
korumacı	tutarlılık	sosyalleşme
narsist	utanç	sosyoekonomik
olgu	uyumlu	nesneleştirme durumu
ödöl	duygu düzenleme	toplumsal baskınlık
ölçü	irkilme tepkisi	

SASD psikoloji alt derlemi incelendiğinde 284 psikoloji teriminin toplam 14149 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD psikoloji alt derleminde psikoloji terimleri, psikoloji alanındaki kavram değeri taşıyan sözcüklerin %42,96'sını oluşturmaktadır. Bu veriler kullanım açısından değerlendirildiğinde SASD psikoloji terimleri, SASD psikoloji alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin %42,75'ini oluşturmaktadır.

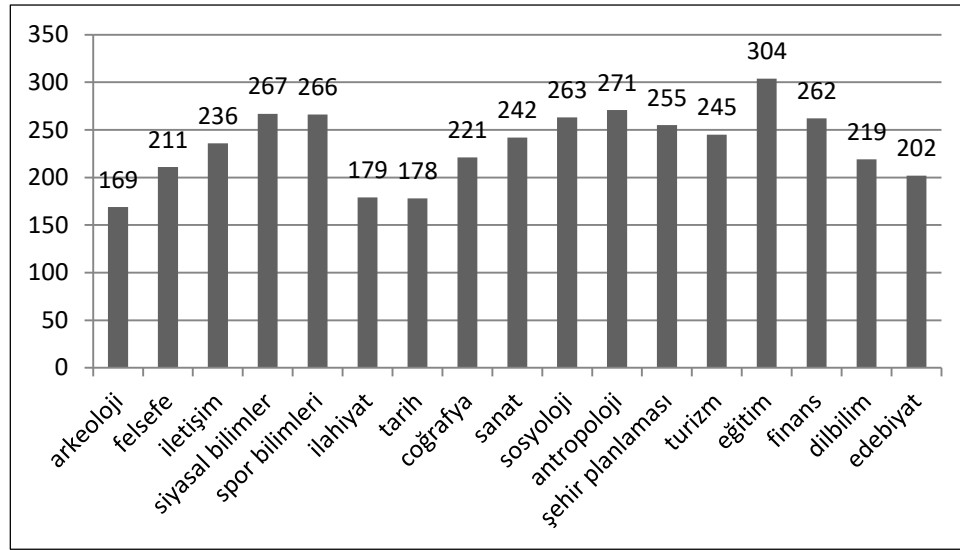
SASD psikoloji alt derlemi teknik söz varlığındaki bilimsel dile yönelik kullanımlar incelenmiş ve bulgular aşağıda listelenmiştir.

Tablo 19. SASD Psikoloji Alt Derlemi Bilimsel Dile Yönelik Kullanımlar

çalışma	oran	geçerlik
ilişki	ortalama	ölçüm
katılımcı	hipotez	literatür
araştırma	veri	görgül
şekil	standart sapma	ilişkisel
ölçek	kapsam	kaynak
birey	araştırmacı	olay
sonuç	aracı değişken	sıklık
değer	yöntem	alfa katsayısı
bulgu	güvenirlilik	dağılım
özellik	işlem	ortam
örnek	saptama	regresyon
bilgi	toplam	yanıt
test	bağımsız değişken	deney
ilişkili	özet	anket
etki	makale	doğruluk
değişken	tablo	örneklem
anlamlı	açıklama	soru
analiz	cinsiyet	ilişkisiz
farklılık	istatistiksel	deneyssel yordam
madde	belirsizlik	envanter
amaç	içerik	likert
bağlam	korelasyon	olasılık
deneyim	sayı	ölçme
anlam	eşitlik	tanım

SASD psikoloji alt derleminde bilimsel alandaki Türkçeye özgü 75 farklı sözcükbirim tespit edilmiş ve bilimsel Türkçeye ait bu 75 sözcük toplam 6363 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD psikoloji alt derlemindeki bilimsel dile yönelik sözcükler psikoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinin %19,22'sini oluşturduğu saptanmıştır. Bulguların sayısal oranı ise %11,34 olarak belirlenmiştir.

SASD psikoloji alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD derlemindeki diğer teknik söz varlığı karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayıları hesaplanmıştır. Aşağıdaki grafik, ortak sözcük listesi grafiğidir.

Grafik 9. Psikoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde psikoloji alt derlemi 169 ortak sözcükle en az arkeoloji ile; 304 ortak sözcükle en fazla eğitim alanı ortak söz varlığına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, eğitim alanındaki araştırmaların psikoloji araştırmaları ile ortak yönlerinin olduğunu göstermektedir.

Tablo 20. SASD Psikoloji Alt Derlemi Fiil Listesi

bulunmuştur	verilmiştir	düşünülebilir
göstermektedir	gerekmektedir	yer almaktadır
göstermiştir	gerekir	yer almıştır
görölmüştür	gösterilmiştir	belirlenmiştir
görölmektedir	sunulmuştur	içermektedir
olsa da	oluşmaktadır	çalışılmıştır
elde edilmiştir	bilinmektedir	ne olursa olsun
test edilmiştir	gösterir	bakılmıştır
olabilir	gelmektedir	artmaktadır
işaret etmektedir	yapılmıştır	görünmektedir
ifade etmektedir	bulmuşlardır	beklenmektedir
bulunmaktadır	belirtilmektedir	uygulanmıştır
söylenebilir	ele alınmıştır	destekler
düşünülmektedir	ortaya koymaktadır	açıklanmaktadır
kullanılmıştır	olmuştur	belirtmişlerdir
gözlenmiştir	sağlamaktadır	belirtmiştir
olmaktadır	beklenir	sürmektedir
bulmuştur	gerçekleştirilmiştir	sürülmüştür
ortaya koymuştur	içerir	değişmektedir
incelenmiştir	ortaya çıkmaktadır	kullanılmaktadır
saptanmıştır	taşımaktadır	

Çalışma kapsamında SASD psikoloji alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve 62 fiilin toplam 1377 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin 25'i –*mAktAdIr*, 27'si –*mXştXr*, 7'si –(X)r/(A)r ve 3'ü –*Abil* yapıları ile kurulmuştur. Söz konusu alt derlemde 31 fiil edilgen, 26 fiil etken durumdadır. SASD psikoloji alt derlemindeki fiiller söz konusu alt derlemin kullanım açısından %1,31; sayısal açıdan ise %8,28'ini oluşturmaktadır.

SASD psikoloji alt derleminde *ve, da, ile, ya, ise, hem, ancak, veya, yani, fakat, çünkü, bile, dahi, ki, eğer, ama, gerekse... gerekse...* bağlaçlarının kullanıldığı görülmektedir. Belirtilen 17 bağlacın SASD psikoloji alt derleminde kullanım sayısı 7586; kullanım oranı %7,24; sayısal oranı %2,72'dir.

SASD psikoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, örneğin, kadar, üzere, rağmen, karşın, yönünde* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 8 edatın toplam kullanım sayısı 1143; kullanım oranı %1,09; sayısal oranı %1,06'dır.

SASD psikoloji alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 9'da verilmiştir.

3.10. COĞRAFYA ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Coğrafya alt derlemi, 2015-2016 yılları arasında yayınlanmış 21 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 18530'u farklı olmak üzere toplam 103896 sözcük birim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1820 sözcük, tekrarlarından ve çekimlerinden arındırıldıktan sonra 779 kavram değeri taşıyan sözcük, 67 fiil, 12 bağlaç ve 9 edat olmak üzere 867 sözcükbirime indirilmiştir. Belirlenen 867 sözcükbirimin SASD coğrafya alt derlemindeki sıklık sayısı ise 48327'dir. SASD'ye göre coğrafya alt derlemindeki ortalama sözcük sayısı 4947 sözcükbirimdir.

SASD coğrafya alt derlemindeki 779 kavram değeri taşıyan sözcüğün toplam 39703 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD coğrafya alt derlemi teknik söz varlığı coğrafi terimler, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve diğer alanlardaki söz varlığı ile ortaklıkları açısından karşılaştırılmıştır. SASD coğrafya alt derlemindeki terimler listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 21. SASD Coğrafya Alt Derlemi Coğrafya Terimleri Listesi

alan	havza	hava
yer	orman	koruma
yıl	üretim	dünya
şekil	yapı	sosyal
önemli	gelişmişlik	yoğun
saha	güney	kültürel
harita	yaklaşık	ulaşım
okul	şehir	eğitim
tarım	baraj	sahil
ilçe	göç	yüzey
köy	coğrafya	batı
kıyı	kanal	göl
ekonomik	plato	önem
su	türbe	gösterge
bölge	doğu	süre
işletme	tafoni	alüvyal
orta	jeomorfolojik	tarımsal
oran	son	ortam
çevre	tepe	düzlük
yüksek	zaman	dış
bahçe	jeomorfoloji	hane
nüfus	deniz	mekânsal
değer	gün	tesis
göl	akarsu	tür
genel	metre	yağış
km	osmanlı	yükselti
turizm	karadeniz	yıllık
arazi	taban	devlet
dere	geniş	formasyon
inceleme	kaynak	toprak
kullanım	özel	yönetim
durum	analiz	mevcut
il	dağ	ölçü
ceviz	merkez	dağılım
vadi	yamaç	mekân
kesim	yükseklik	yerleşim
faaliyet	coğrafi	ekonomi
doğal	beşeri	jeolojik
tablo	kafkas	uzun
ada	kültür	düşük
ülke	örnek	kayaç
kuzey	bitki	gelişmiş
dönem	yön	seviye

üniversite	kış	yemel
grup	yayılış	drenaj
meyve	güneydoğu	sık
iklim	günlük	yapısal
çevresel	mera	alçak
ihracat	pozitif	hayvan
sulak	rapor	kurak
tektonik	rol	ortaöğretim
televizyon	tekke	sektör
çiftçi	yaş	sınırlı
figur	artış	taş
sıcaklık	dağlık	yetiştiricilik
yoğunluk	faktör	zemin
yöre	gelir	bataklık
inşa	göz	fiziki
ova	hareket	genişlik
planlama	hizmet	iş
ton	katkı	olay
ürün	örtü	önlem
koşul	sulama	sistem
gelişme	ayrışma	yaka
kırsal	bölgesel	alansal
miktar	görünüm	azalma
sazlık	gümrük	balık
aşınım	inanç	demirci
gelişim	kumtaşı	dolgu
lokal	model	hidrografik
sınır	saat	kuzeydoğu
birim	derece	siyasi
uluslararası	etap	yaşlı
paşa	ilerleme	çiftlik
turist	ince	dar
yaz	insan	fiziksel
ay	kalkınma	kapasite
değişim	kuru	kara
milli	puan	kent
ulusal	varlık	kuzeybatı
politika	volkanik	sağlık
temel	zengin	uydu
kamu	balıkçılık	ziyaret
sanayi	hamam	ekolojik
yeterli	park	kar
topluluk	spor	kirlilik
çay	yatak	müdürlük

zarar	düz	kira
boğaz	düzey	kontrol
ev	ekstrem	mimari
hayvancılık	kireçtaşı	net
ileri	korunma	oluşum
imkân	litolojik	rekabet
külliyе	nem	sürelі
morfolojik	tanıtım	üzüm
nehir	ticaret	yem
potansiyel	yetişme	yıldız
uzunluk	altyapı	abrazyon
yetersiz	büyüme	akış
ziraat	dinamik	çiçekli
dağılışı	görsel	derinlik
fen	hektar	doğrusal
güç	ihtiyaç	düzenli
güneybatı	kabuk	erken
hayat	katılım	hastane
içme	kuvaterner	hücre
turistik	nemli	islam
akdeniz	pay	karstik
baskı	sertifikalı	kol
erozyon	ahşap	maksimum
hızlı	bakanlık	müze
kullanma	güçlü	netice
kurt	imaret	nur
neojen	işbirliği	ölçekli
sert	kaya	plaj
teknik	mali	rekreasyonel
yayın	miras	soğuk
yeşil	oransal	sürdürülebilirlik
aralık	ön	şerit
dik	örtülü	tabakalı
eğimli	pazarlama	taşkın
genç	sanat	topografya
ithalat	seyrek	yabancı
miyosen	sürekli	yaygın
parasal	bakış	yüzölçümü
planlı	doğa	atık
sit	enerji	çiğdem
tohumluk	falez	elektrik
yaşam	farklılık	endeks
aşırı	izleme	hafif
damızlık	karasal	istihdam

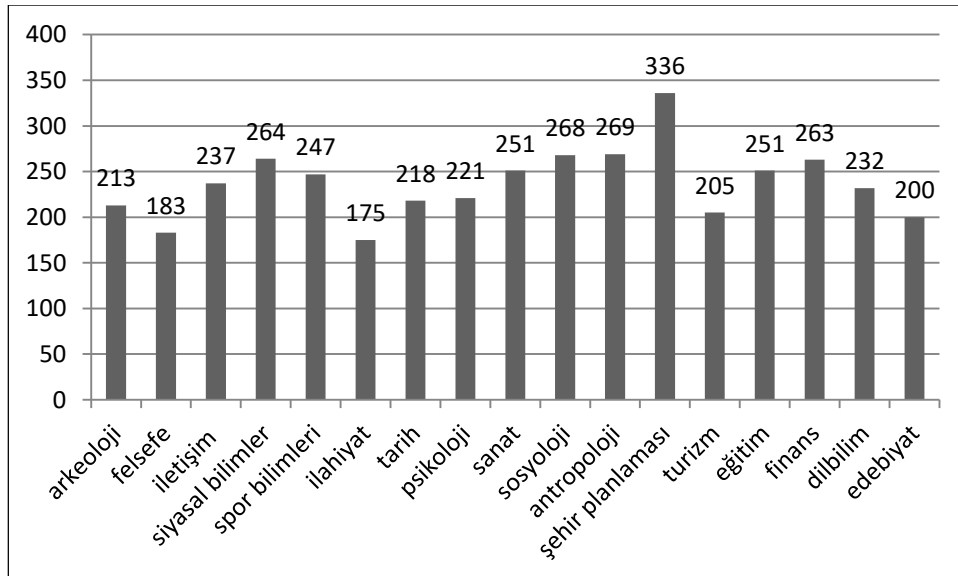
kafes	aylık	ekonomik faaliyetler
kökenli	bazalt	ekonomik gelişmişlik
kum	boy	plato düzlükleri
lisans	çap	sosyo ekonomik gelişme
mevsim	dam	vadi yoğunluğu
öneriler	derin	yetişme ortamı
para	ege	ziraat coğrafyası
problem	global	bakı
sığ	ikamet	barut
sivil	ilkbahar	büyüklik
sulamalı	kaplı	çeşitlilik
taşınma	kat	elverişli
tuz	kavram	erişim
unsur	kuş	hız
uyumlu	lagün	işçi
üyelik	lise	jeoloji
verimli	maddi	kalite
yabani	müslüman	kapama
yasal	okullaşma	konak
yerleşme	ortak	kurum
yerli	otomobil	kurumsal
zayıf	oyun	kuvvetli
bağımsızlık	ölçek	küresel
çeltik	paralel	lokasyon
çoban	parçalı	manastır
dalga	sağlıklı	materyal
dekar	sel	mutlak
deprem	sıcak	nişpi
element	şart	nokta
görüntü	şehirleşme	not
idari	şiddetli	paleozoyik
indirilme	tarla	piyasa
kanyon	tavan	proje
milyar	ticari	satış
modern	tohum	sayısal
risk	yay	stratigrafik
sulu	yerçekilleri	tabaka
test	ağaç sayısı	takım
tip	alternatif ekonomik	temin
uyum	faaliyetler	tipik
üretici	alternatif turizm	uzak
yeraltı	arazi kullanımı	yayla
yeterlilik	bataklık alanları	
yüz	damızlık hayvan	

SASD coğrafya alt derlemindeki 779 sözcükbirimden 522'sinin coğrafya terimi olduğu düşünülmektedir. Bu 522 coğrafya teriminin toplam 26882 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Coğrafya terimleri SASD coğrafya alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinin kullanım açısından %64,87; sayısal açıdan %67'sini oluşturmaktadır. SASD coğrafya alt derleminde yoğun bir terim kullanımı görülmektedir.

SASD coğrafya alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik sözcükler incelenmiş ve *çalışma, sayı, inceleme, sonuç, ortalama, tablo, toplam, inceleme alanı, araştırma, analiz, örnek, amaç, veri, bölüm, bilgi, regresyon, dağılım, kapsam, grup, anket, değerlendirilme, bilimsel, faktör, regresyon modeli, açıklama, olay, giriş, kısmen, araştırma sahası, anahtar kelimeler, yöntem, katılım, bulgu, problem* sözcüklerinin kullanıldığı görülmüştür. SASD coğrafya alt derleminde bilimsel çalışmalara özgü kullanımlar incelendiğinde toplam 34 sözcükbirimin 2989 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Liste incelendiğinde SASD coğrafya alt derleminde bilimsel Türkçeye ait sözcükbirimler SASD coğrafya alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %7,52'sini; sayısal açıdan ise %4,36'sını oluşturmaktadır.

SASD coğrafya alt derlemindeki teknik söz varlığı ile diğer alanlardaki söz varlığı karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayıları belirlenerek sonuç aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 10. Coğrafya ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD coğrafya alt derlemi 175 sözcükbirimle en az *ilahiyat* alt derlemiyle, 336 sözcükbirimle de en fazla *şehir planlaması* alt derlemiyle ortaklık göstermektedir.

Tablo 22. SASD Coğrafya Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	sağlamaktadır	koymaktadır
bulunmaktadır	değerlendirilmiştir	incelenmiştir
göstermektedir	oluşturur	ulaşmaktadır
tespit edilmiştir	başlamıştır	oluşmuştur
inşa edilmiştir	çalışılmıştır	belirtilmiştir
oluşturmaktadır	sağlamıştır	almıştır
takip etmektedir	sunulmuştur	kalmıştır
devam etmektedir	olsa	sağlayacaktır
yer almaktadır	getirmektedir	olur
gerekmektedir	yer alır	kurulmuştur
olmuştur	kullanılmaktadır	görölmüştür
kullanılmıştır	yapılmaktadır	kaynaklanmaktadır
neden olmaktadır	oluşur	açmaktadır
gelmiştir	artmaktadır	çekmektedir
oluşmaktadır	gösterir	olabilmektedir
gelmektedir	değişmektedir	gösterilmiştir
yapılmıştır	bulunmamaktadır	kalmaktadır
belirlenmiştir	anlaşılmaktadır	etkilemektedir
alınmıştır	konulmuştur	oluşturulmalı
çıkaktadır	yapılmalıdır	vermektedir
düşmektedir	gelişmiştir	oluşturulmuştur
verilmiştir	ulaşılmıştır	
taşımaktadır	bulunur	

SASD coğrafya alt derlemi fiil kullanımları açısından incelenmiş ve 67 fiilin toplam 1701 defa kullanıldığı görölmüştür. SASD coğrafya alt derlemindeki 67 fiilden 30'u –*mAktAdır*, 26'sı –*mXştXr*, 6'sı –(X)r/-(A)r ve 1 fiil de –*Abil* yapısıyla kurulmuştur. Ayrıca 27 fiil edilgen, 38 fiil etken ve 7 fiil de bileşik yapıdadır. SASD coğrafya alt derleminde fiillerin kullanım oranı %1,63; sayısal oranı ise %7,72'dir.

SASD coğrafya alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve*, *da*, *ile*, *ise*, *ancak*, *veya*, *hem... hem...*, *ya*, *gerek... gerekse...*, *fakat*, *yani*, *ki* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Adı geçen 12 bağlacın SASD coğrafya alt derlemindeki toplam kullanım sıklığı 5990; kullanım oranı %5,76; sayısal oranı ise %1,38'dir.

SASD coğrafya alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, yönünde, rağmen, örneğin, evet, hayır* edatlarının kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen 9 edatın SASD coğrafya alt derleminde kullanım sıklığı 991; kullanım oranı %0,95'tir.

SASD coğrafya alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 10'da verilmiştir.

3.11. SANAT ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Sanat alt derlemi 2013-2016 yılları arasında yayınlanmış 24 makaleden oluşmaktadır. Bu alt derlemde 22481'i farklı olmak üzere toplam 103928 sözcükbirim bulunmaktadır. Çalışma kapsamında sıklığı 10 ve yukarısında olan 1663 sözcük, yöntem ve bulgular bölümünde ifade edilen düzeltmeler yapıldıktan sonra kavram değeri taşıyan 649 sözcük, 71 fiil, 17 bağlaç ve 7 edat olmak üzere 744 sözcükbirime düşürülmüştür. Belirlenen 744 sözcükbirimin SASD sanat alt derlemindeki kullanım sıklığı 38837'dir. SASD sanat alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı 4330'dur.

SASD sanat alt derleminde kavram değeri taşıyan 649 sözcüğün, toplam 103928 sözcükbirimlik derlemde, tekrarları ve çekimleri ile birlikte 30119 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD sanat alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcükler, sanat terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle olan ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir.

SASD sanat alt alanı söz varlığında, sanat alanına yönelik terimler listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 23. SASD Sanat Alt Derlemi Sanat Terimleri Listesi

sanat	film	figür
tasarım	renk	kent
el	yaratıcılık	açı
ürün	görsel	aşama
müzik	ebru	dönem
müze	üretim	moda
fotoğraf	geleneksel	sanatsal
sinema	giysi	afiş
ses	oyuncu	video
karakter	biçim	tekstil
teknik	algı	kimlik
eser	kültür	kültürel

yapı	iplik	sistematik
ses eğitimi	ilgi	geometrik kesim
sanatçı	pamuk	dekoratif
yapım	değerlendirme	sergileme
dokuma	desen	tanıtım
işaret	endüstri	dijital baskı
yaklaşım	günlük	boyut
giyim	kavramsal	fırça
nesne	süsleme	ışık
parça	kül	yerel
yaratıcı	mekikli	zamkı
çini	mesaj	binçaltı
sistem	meşk	çekici
varlık	ipek	değer
hedef kitle	pazarlama	çizgi
geometrik	toplumsal	katkı
dijital	kişilik	renkli
form	koleksiyon	şarkı
araç	kompozisyon	tablo
duygu	kumaş	tiyatro
konservatuvar	reklam	ebru sanatı
yöre	yün	video sanatı
doğal	algılama	benzerlik
bakış	elektronik	binçli
görüntü	estetik	boyama
çömlek	kağıt	çaba
algı kuramı	motifler	gönderme
gösterge	çalgı	kurgu
sır	kalıp	mobil
tasarımcı	mit	sembol
el sanatları	şekillendirme	yapılış
tescil	takım	kavramsal tasarım
atkı	uçucu	alışık
mekân	türk sanat müziği	basılı
seramik	merkez	inşa
çamur	nokta	puantilizm
çözü	özgü	seyirci
ilkel	özgün	tasvir
modern	eskiz	teknolojik
görsel algı	mimari	tip
malzeme	yaratma	tipleme
teknoloji	türk müziği	açılış
etkileşim	sahne	dekor
gelişme	sergi	hammadde

heykel	kuşak	kalıcı
karmaşık	materyal	odak
minimalist	öğreti	ölümsüz
net	şeffaf	özgür
plaka	uyum	pişirim
profesyonel	yapımcı	sektör
repertuar	yoğun	sivri
şan	temsil nesnesi	sözlü
seçenek	bilinç	ticari
algısal	cam	uyumlu
alternatif	deri	çözgü sıklığı
figürlü	eklemeli	hazır giyim
model	figüratif	sanat eseri
senaryo	fonksiyon	bağ
çeşitlilik	hikaye	çelik
değişik	hitap	değerli
gelişim	icra	destek
nörofizyolojik	lego	deyiş
ölümsüzlük	oyunculuk	emek
sanal	ölçü	grifon
yapısal	pamuklu	işlemecilik
yazı	salt	kabartma
bakış açısı	sembolik	marka
giyim kültürü	sermaye	modelaj
karakter teorisi	tüketici	motifsiz
alçı	yetenek	olgu
klasik	yorum	oluşum
endüstri ürünleri	geleneksel çömlek	opera
tasarımı	tekstil tasarımı	öge
geleneksel giyim	arzu	popüler
pamuk ipliği	balçık	sade
sanat yaratıcılık	bilişimsel	vurgu
yaratma güdüsü	canlı	yalın
benlik	çekim	dekoratif amaçlı
bilişsel	ekran	görsel algı kuramları
galeri	endüstriyel	ön tasarım
gereç	erişim	türk çini sanatı
haz	fonksiyonel	yapılış amacı
iğne	gerçekçi	yapım aşamaları
işaretleme	ideolojik	

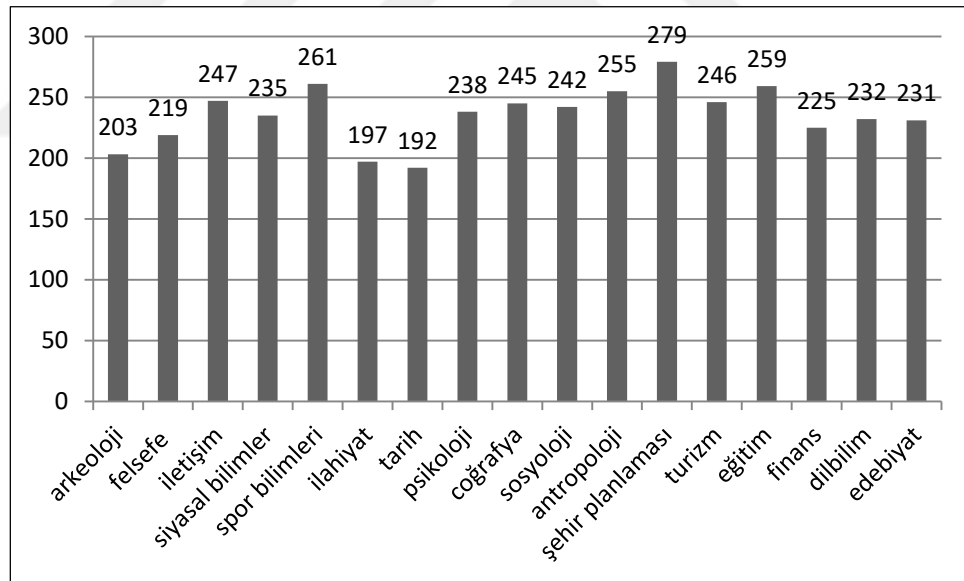
SASD sanat alt derlemi terim listesi incelendiğinde 286 terim belirlenmiş ve belirlenen 286 terimin söz konusu alt derlemde toplam 12207 defa kullanıldığı saptanmıştır. SASD

sanat alt derlemindeki terimler, bu alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %40,52'sini; sayısal açıdan ise %44,06'sını oluşturmaktadır.

SASD sanat alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelenmiş ve *şekil, çalışma, sayı, bilgi, konu, sonuç, örnek, araştırma, yöntem, amaç, yaklaşım, bölüm, bilim, etki, ilişki, metot, veri, proje, sıklık, değerlendirme, giriş, öz, işlem, tablo, analiz, anahtar kelimeler, kapsam, bilimsel, problem, makale, yorum, grup, alan araştırması, bilim insanları, olgu* sözcükleri belirlenmiştir. SASD sanat alt derleminde bilim diline yönelik belirtilen 35 sözcük toplam 2593 defa kullanılmıştır. Bilim diline yönelik kullanılan 35 sözcüğün söz konusu alt derlemin kavram değeri taşıyan sözcük listesindeki kullanım oranı %8,60; sayısal oranı %5,39'dur.

Çalışma kapsamında SASD sanat alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemlerin teknik söz varlığı karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte belirtilmiştir.

Grafik 11. Psikoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafiğe göre SASD sanat alt derlemi teknik söz varlığı, 192 ortak sözcük birimle en az tarih alanıyla; 279 ortak sözcük birimle de en fazla şehir planlaması alanıyla ortaklık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 24. SASD Sanat Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	olacaktır	oluşmaktadır
kullanılmıştır	çalışılmıştır	taşır
olmuştur	anlaşılmaktadır	vermiştir
gerekmektedir	almıştır	görülür
bulunmaktadır	oluşturur	tanımlanabilir
kullanılmaktadır	sağlar	yer alır
edilmiştir	gelir	yapmaktadır
sağlamaktadır	ne olursa olsun	verilmektedir
taşımaktadır	yer almaktadır	vermektedir
yapılmıştır	olabilir	dokunmuştur
gelmiştir	alınmıştır	devam etmektedir
göstermektedir	uygulanmıştır	temsil eder
gelmektedir	oluşur	neden olmaktadır
bilinmektedir	sağlamıştır	içermektedir
olsa da	belirlenmiştir	görölmüştür
söylenebilir	getirir	ortaya çıkar
olmalıdır	ortaya çıkmıştır	gerekir
oluşturmaktadır	başlar	başlanmıştır
olur	çalışır	verir
başlamıştır	söyler	getirmiştir
verilmiştir	tasarlanmıştır	dikkat çekmektedir
oluşturulmuştur	getirilmiştir	tamamlanmıştır
yapılmaktadır	ulaşmıştır	açıklamaktadır
düşünülmektedir	gösterir	

SASD sanat alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 71 fiilin toplam 1494 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemdeki fiillerden 22'si *-mAktAdIr*, 24'ü *-mXştXr*, 18'i *-(X)r/(A)r*, 1'i *-AcAktIr* ve 3'ü *-Abil* yapıları ile kurulmuştur. Söz konusu alt derlemde 26 fiil edilgen, 41 fiil ise etken durumdadır. SASD sanat alt derlemi fiilleri, toplam alt derlemin kullanım açısından %1,43'ü; sayısal açıdan ise %9,54'üdür.

SASD sanat alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, ile, da, ya, veya, ise, hem, ki, ancak, yani, ama, bile, fakat, çünkü, dahi, gerek... gerekse..., eğer* bağlaçlarının kullanıldığı görölmüştür. Belirtilen 17 bağlacın SASD sanat alt derlemindeki toplam kullanım sıklığı 6066; kullanım oranı %5,83; sayısal oranı ise %2,28'dir.

SASD sanat alt derlemi edat kullanımları incelendiğinde ise *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, örneğin, karşın* edatlarının toplam 1158 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 7 edatın söz konusu alt derlemdeki kullanım oranı %1,11'dir.

SASD sanat alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 11’de verilmiştir.

3.12. SOSYOLOJİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD sosyoloji alt derlemi 2006-2016 yılları arasında yayınlanmış 16 makaleden derlenen 102397 sözcükbirimden oluşmaktadır. Sıklığı 10 ve yukarısında olan, toplam 1595 sözcükbirim değerlendirmeye alınmış ve bu 1595 sözcükbirim, 611 kavram değeri taşıyan sözcük, 58 fiil, 18 bağlaç ve 10 edat olmak üzere toplam 697 sözcükbirimlik SASD sosyoloji alt derlemi oluşturulmuştur. Söz konusu 697 sözcükbirimin toplam 39648 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD’ye göre sosyoloji alanındaki makalelerin ortalama sözcük sayısı 6400’dür.

SASD sosyoloji alt derleminde kavram değeri taşıyan 611 sözcükbirimin tekrarlarıyla birlikte SASD sosyoloji alt derleminde toplam 30794 defa kullanıldığı görülmüştür. Bu verilere göre sıklığı 10 yukarısında olan 611 sözcük SASD sosyoloji alt derleminin kullanım açısından %30,07’sini; sayısal açıdan ise %87,66’sını oluşturmaktadır. SASD sosyoloji alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcükler sosyoloji terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD’deki diğer alt derlemlerle olan ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. SASD sosyoloji alt derlemi listesi, sosyoloji terimleri açısından incelenmiş ve sosyoloji terimleri aşağıda listelenmiştir.

Tablo 25. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Sosyoloji Terimleri Listesi

kadın	siyasal	birey
suç	sosyoloji	biri
aile	alternatif tıp	geleneksel
toplum	seçmen	hırsızlık suçu
sosyal	modern	küreselleşme
kent	süreç	yaş
suçlu	feminist	halk
yer	kültürel	kişi
toplumsal	grup	anayasa
erkek	namus	ev
hırsızlık	dede	değer
cinayet	güç	sınır
klan	çocuk	hayat
insan	yerel	çatışma
çalışan	devlet	kentsel
ekonomik	yapı	özel

yaşam	hukuk	muhafazakâr
sınıf	karar	para
modern tıp	kişisel	alevilik
cinsiyet	sermaye	denetim
sistem	baba	direnış
parti	eş	eğilim
seçim	aday imajı	ihtiyaç
siyasi	tartışma	ilgi
muhafazakârlık	bakış açısı	tarihsel
cinayet suçu	cinsel	etkin
alevi	elit	etnik
bölge	kriminal	evli
oy	yönetim	otoriter
dil	egemen	resmi
hastalık	varlık	bağımsız
sorun	tedavi	mahkum
suçluluk	uyuşturucu	plan
demokrasi	kötü	sosyo kültürel
eğitim	radikal	adalet
kent sosyolojisi	sağlıklı	bölgesel
din	ulus	inanç
küresel	çalışan kadınlar	kitle
politik	değişim	mekânsal
düzey	doğa	sessiz
iletişim	maduniyet	temsil
ülke	şeyh	ulusal
iktidar	anne	yurttaşlık
kapitalist	gelir	arkadaş
allah	sol	eşitsizlik
anlayış	bireysel	işçi
görüş	davranış	köy
imaj	şiddet	madun
yerel seçimler	ataerkil	politika
batı	düzen	rejim
düşünce	fikir	suç işleme
toplumsal cinsiyet	okul	alkol
ad	siyaset	aşiret
ekonomi	yurttaş	gündelik
kültür	adam öldürme	model
sosyolojik	eleştiri	tecavüz
meslek	hak	demokratik
rol	seçkin	deneyim
kimlik	yoksulluk	islam
adam	marksist	sınırlı

baskı	cevap	global
geleneksel tıp	ceza	gündem
gelişme	dış görünüş	günlük
hizmet	mülakat	hırsız
kolektif	namuslu	kamusal
mensup	peygamber	klan dengesi
meşru	pozitivist	kolay
tutum	sınır kapısı	manevi
unsur	sorumlu	mekân
üretim	sosyalist	namaz
gerçekçilik	tarikât	nüfus
kadın çalışmaları	zengin	pazar
kılavuz	ahlak	tecrübe
rekabet	aşırı	televizyon
serbest	belirleyici	yerleşim
ticaret	çatışmacı	zarar
batılı	demografik	zayıf
beklenti	düşkün	artış
ikamet	eğlence	birlik
popüler	eleştirel	cezaevi
suç olgusunu	evlilik	cinsellik
tüketim	hanım	cinsiyetçi
ahlaki	ilkokul	coğrafya
alternatif tıbbî bakış	imam	değerlendirme
görünüş	kanaat	ekol
ideal	kapalı	evrensel
kapitalizm	kazanç	gelişim
kitle iletişim	kurumsal	genç
pazarlama	nesnellik	gerçek
akrabalık	özgür	ilçe
başkanlık	pasif	kız
ihmal	rasyonel	klan politikası
kişisel özellik	sivil	korumak
klasik	tehdit	korunma
koşul	uluslararası	lisans
kültürel kimlik	yoksul	mağdur
mülkiyet	alevilik anlayışı	medeni
oruç	coğrafi	modernleşme
özgürlük	çağ	müslüman
psikolojik	çalışmak	siyasal pazarlama
sosyalleşme	destek	soylulaştırma
terk	doğu	sözleşme
ağ	ev hanımı	tarz
anlamak	eylem	teorisyen

ücret	sınıfsal	il
buyruk	sosyo kültürel kimlik	ilköğretim
cevaplayıcı	sosyolojik analiz	istihdam
çağdaş	suç türleri	karmaşık
çevre	süre	karşıt
çocuk sayısı	tamamlayıcı	konsensüs
dindar	yabancı	köle
dinsel	yaygın	kumar
feminist araştırma	yerleşik	kuzey
hüküm	abdest	mal
hükümet	ailece	nesnel
ideolojik	ayrım	net
kişilik	başarılı	perspektif
kur'an	çalışma koşulları	pişmanlık
postmodern	çatışma kuramları	program
profesyonel	düzenli	saha
savaş	emekli	sosyolog

SASD sosyoloji alt derlemi sosyoloji terimleri listesinde 363 sosyoloji terimi bulunmaktadır. SASD toplumbilim terimlerinin belirlenmesinde TDK bilim ve sanat terimleri sözlüğü ve TÜBA sosyal bilimler terimlerinden yararlanılmıştır. Belirlenen 363 sosyoloji teriminin SASD derleminde toplam 16026 defa kullanıldığı görülmüştür. Sosyoloji terimleri, SASD sosyoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesinin kullanım açısından %52,04'ünü; sayısal açıdan ise %59,41'ini oluşturmaktadır.

SASD sosyoloji alt derlemi teknik sözvarlığı listesinde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar belirlenmiş ve bulgular aşağıda listelenmiştir.

Tablo 26. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar

grup	örnek	tespit
çalışma	etki	bilimsel
araştırma	yöntem	araştırmacı
ilişki	özellik	dağılım
bilim	etkili	katılımcı
sayı	analiz	veri
bilgi	faktör	bulgu
kavram	kuram	işlev
sonuç	olgu	ortalama
oran	amaç	örneklem
tablo	tartışma	metodoloji
toplam	kaynak	kapsam

not
özet

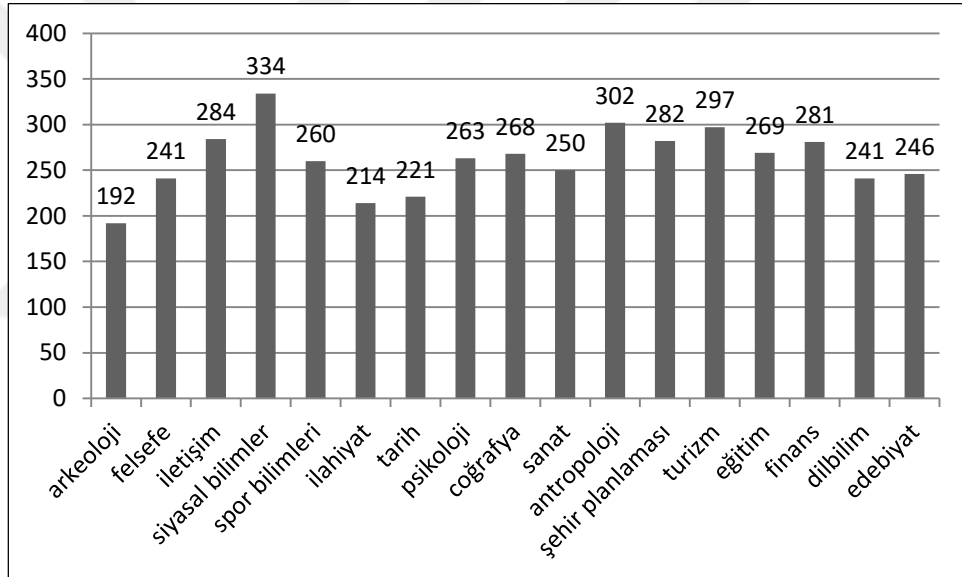
frekans
giriş

nitel

SASD sosyoloji alt derlemi bilimsel dile yönelik bulgular incelendiğinde bilimsel dile yönelik toplam 41 sözcük belirlenmiş ve belirlenen 41 sözcüğün SASD sosyoloji derleminde 2997 defa kullanıldığı görülmüştür. Bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ilgili alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcük listesinin kullanım açısından %9,73'ünü; sayısal oran olarak ise %6,71'ini oluşturmaktadır.

SASD sosyoloji alt derlemiyle SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırılmış ve alanlara göre ortak sözcüklerin sayısı aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 12. Sosyoloji ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD sosyoloji alt derlemindeki teknik söz varlığı 192 ortak sözcükbirimle en az arkeoloji alanı ile; 334 ortak sözcükbirimle de en fazla siyasal bilimler alt derlemi ile ortak sözcüklere sahiptir.

Tablo 27. SASD Sosyoloji Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	ifade eder	olmuştur
göstermektedir	bulunmaktadır	ifade etmiştir
olmaktadır	ifade etmektedir	ortaya koymaktadır
tespit edilmiştir	yer almaktadır	olsa da
ortaya çıkmaktadır	gelmektedir	belirtmektedir
devam eder	söylenebilir	oluşturmaktadır

taşımaktadır	almıştır	çıkart
belirtmişlerdir	ifade etmektedirler	olabilmektedir
dikkat çekmektedir	artmaktadır	çıkıştır
haline gelmiştir	başlamıştır	başladı
gerekmektedir	söyler	anlaşılmaktadır
belirtmiştir	kaynaklanmaktadır	açmıştır
oldu	sürmektedir	dönüşmektedir
getirmektedir	gerçekleşmiştir	düşünmektedir
görülür	içermektedir	çalışılmıştır
görülmüştür	görür	sunmaktadır
görmektedir	açmaktadır	yapılmıştır
getirmiştir	oluşmaktadır	kullanılmaktadır
olabilir	ifade etmişlerdir	
kullanılmıştır	gerekir	

SASD sosyoloji alt derlemi fiil listesi incelenmiş ve 58 fiilin toplam 1263 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin 28'i *-mAktAdIr*, 15'i *-mXştXr*, 9'u *-(X)r/(A)r*, 2'si *-DX* ve 2'si *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. Belirtilen fiillerin 43'ü etken, 12'si edilgen ve 13'ü birleşik yapıdadır. SASD sosyoloji alt derleminde fiil kullanımları ilgili alt derlemin kullanım açısından %1,23'ünü; sayısal açıdan ise %7,79'unu oluşturmaktadır.

SASD sosyoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ya... ya..., veya, hem... hem..., ise, ancak, çünkü, ama, yani, ki, bile, fakat, gerek... gerekse..., eğer, zira, oysa* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Adı geçen 18 bağlaçın SASD sosyoloji alt derleminde kullanım sayısı 1452; kullanım oranı %3,66; sayısal oranı ise %2,58'dir.

SASD sosyoloji alt derlemi edat kullanımları incelendiğinde ise sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, örneğin, rağmen, evet, hayır, beri, karşın* edatlarının kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen 10 edatın ilgili alt derlemde toplam 1139 defa kullanıldığı, kullanım oranının %1,39; sayısal oranının ise %1,34 olduğu belirlenmiştir.

SASD sosyoloji alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 12'de verilmiştir.

3.13. ŞEHİR PLANLAMASI ALANINA YÖNELİK BULGULAR

Çalışma kapsamında şehir planlaması alt derlemi 2015-2016 yılları arasında yayımlanmış 20 makaleden oluşmaktadır. SASD şehir planlaması kapsamına alınan 20 makale, 19520 farklı sözcükbirimden toplam 103835 sözcükbirimlik SASD şehir

planlaması alt derlemine oluşturmaktadır. SASD şehir planlaması alt derleminde sıklığı 10 ve yukarısında olan 1785 sözcükbirim değerlendirilmeye alınmış ve 730 kavram değeri taşıyan sözcük, 55 fiil, 8 edat ve 13 bağlaç olmak üzere toplam 806 sözcükbirimin 46946 defa kullanıldığı belirlenmiştir.

SASD şehir planlaması alt derleminde kavram değeri taşıyan 730 sözcükbirim teknik söz varlığı olarak belirlenmiştir. SASD şehir planlaması alt derlemi kapsamında belirlenen 730 sözcükbirimin toplam 38556 defa kullanıldığı ve bu sayı SASD şehir planlaması alt derleminin %37,12'sini oluşturduğu görülmüştür. SASD şehir planlaması teknik söz varlığı incelenmiş ve şehir planlaması alanındaki terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alanlarla olan ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. SASD şehir planlaması terimleri belirlenirken TDK bilim ve sanat terimleri sözlüğü kentbilim terimleri listesinden ve TÜBA sosyal bilimler terimleri sözlüğü kentbilim terimleri listesinden de faydalanılmıştır. Aşağıdaki listede SASD şehir planlaması alt derlemi terim listesi bulunmaktadır.

Tablo 28. SASD Şehir Planlaması Alt Derlemi Şehir Planlaması Terimleri Listesi

yapı	koruma	zemin
alan	mimarlık	modern
konut	ürün	yenilik
mekan	ahşap	kalite
bölge	organize sanayi	mekânsal
sanayi	teknoloji	temel
ev	ışık	il
şekil	doğal	yüksek
plan	sanayi bölgesi	oda
yer	yüzey	doku
tasarım	aygıt	malzeme
aydınlatma	dönüşüm	sistem
geleneksel	aydınlık	imar
kent	kullanıcı	üst
kat	kalkınma	destek
mimari	organize sanayi bölgesi	insan
kentsel	merkez	nüfus
çevre	tablo	kamusal
biçim	kullanım	kültürel
tarih	yerel	pencere
özellik	turizm	duvar
cephes	belediye	ön
organize	üretim	model

sergi	ulaşım	düzen
yaşam kalitesi	aydınlık düzeyi	göç
yerleşim	etkileşim	ticaret
sofa	katlı	miras
teknik	planlı	turistik
inşa	hacim	aydınlıtma aygıtı
resim	bar	bahçe
ekolojik	dokunsal	batı
politika	olanak	destinasyon
sorun	eser	kırsal
tedarik	ölçek	zincir
mahalle	yapay	ek
üretici	enerji	kapalı
yansıtma	tarım	mimar
görsel	yapısal	şehir
sektör	ekolojik turizm	teşvik
ada	gelişmiş	toplumsal
sokak	kapı	alan çalışması
varlık	kentsel dönüşüm	altyapı
oran	tescil	doğu
bölgesel	zemin kat	sergi mekânı
araç	birim	teknolojik
taş	büyükölük	tescilli
imar planı	dokunma	uluslararası
korunma	geleneksel konut	kamu
iletişim teknolojisi	imalat	parlak
öneri	kısım	toprak
değişiklik	rapor	yayınık
destek programı	yoğun	diyagram
proje	baş	doğa
süpermarket	çevresel	imar planı raporu
yakın	eski	kamusal mekân
işlev değişikliği	firma	konfor
ölçekli	olumlu	merdiven
iç yüzey	sofalı	mutfak
planlama	uzun	yasal
boyut	yıldız	kamaşma
değerlendirme	yıllık	ölçü
sınır	hareket	restorasyon
yapım	iş	satış
bölüm	algı	sermaye
bayi	deneyim	su
geniş	sanat	estetik
değişim	boyutlu	geliştirme

parsel	çatı	anıtsal
rekabet	değişik	aydınlatma biçimi
yapay aydınlatma	iç yüzey yansıtma	banyo
ağşap karkas	işletme	doğrusal
erişim	nitelikli	gündelik
farklılık	renkli	ilan
gelişmişlik	uyum	kentleşme
geri	dik	koruma önerileri
konut mimarisi	döşeme	lambalı
masa	küresel	renksel
memnuniyet	piyasa	tabiat
müze	ticari	tarihsel
parça	tuvalet	taşıyıcı
potansiyel	yatay	yatak
sanayileşme	bakış	arazi
sivil	bölgesel kalkınma	flüoresan
uyumlu	bütünleşik	kafe
donuk	cadde	pazarlama
düzenleme	detay	plan şeması
güney	görsel konfor	sit
katma değer	imalat sanayi	yıllık kalkınma
kent dokusu	konaklama	bütünleşik aydınlatma
sosyo ekonomik	tüketim	deniz
yapılaşma	uzak	dikdörtgen
avlu	yoğunluk	esnek
eleman	aidiyet	modelleme
katı	balkon	net
nokta	ekoturizm	otel
tedarik zinciri	inşaat	perakende
yatırım	izin	sergileme
endüstriyel	kurul	verimli
sanal	perspektif	çalışma düzlemi
şema	sağlık	çeşme
tavan	servis	düzlem
yansıma	sınırlı	elektrik
betonarme	sivil mimari	fiziki
büyüme	volkanik	haritalama
dengeli	yeğlilik	kalkınma aracı
nesil	bitişik	karakteristik
tip	kentsel mekan	kuruluş
düzgün	ortalama aydınlık	kuzey
ışıklılık	park	megaron
işbirlik	temelli	metre
bina	alternatif	no

özgün plan	nicelik	zarar
parametre	politik	ağaç
pazar	sabit	arsa
peyzaj	topografya	baskı
saray	üretim piyasası	cephe düzeni
sıcak	yasa	çıkış
tabiat varlıkları	yaygın	ekonomi
tabiat varlıklarını koruma	bitki	enerji kullanımı
tipoloji	bünye	entegre
yazılım	doluluk	geleneksel kent dokusu
yenilikçi	düşey	
algılama	düz	iç mekân
artış	ekolojik turizm potansiyeli	kanun
coğrafi	eşit	kavramsal
dokunsal haritalama	geriverim	kemerli
iklim	gıda	konut mimarisinin
kent merkezi	güvenlik	dönüşümü
kış	hak	kurgulamak
kontrol	ışık kaynağı	kültür varlıklarını koruma
mimarlık bölümü	ihtiyaç	metropolitan
mülkiyet	ilçe	müdahale
saçak	inovasyon	mühendislik
sıva	istihdam	niteliksiz
toptancı	kalıntı	numaralı
yenileme	kerpiç	plan tipolojisi
zayıf	köşe	renksel geriverim
affektif	kültür varlıkları	sosyal yapı
aşırı	memnuniyet düzeyi	standart
belge	miktar	şart
çekici	mimari tasarım	tarihi yapılar
değerli	mobilya	tasarım destek programları
düzenli	organik	teslim
fizik	plan tipi	ürün geliştirme
geleneksel evler	sektörel	yanal
geometrik	strateji	yapılı
gereksinim	tahta	yasal düzenlemeler
internet	temin	yaş
kentsel yaşam	turizm potansiyelleri	yaşam birimi
konum	ucuz	yenileme alanı
lamba	uyumsuz	yıllık kalkınma planı
marka	yaşam biçimi	zengin

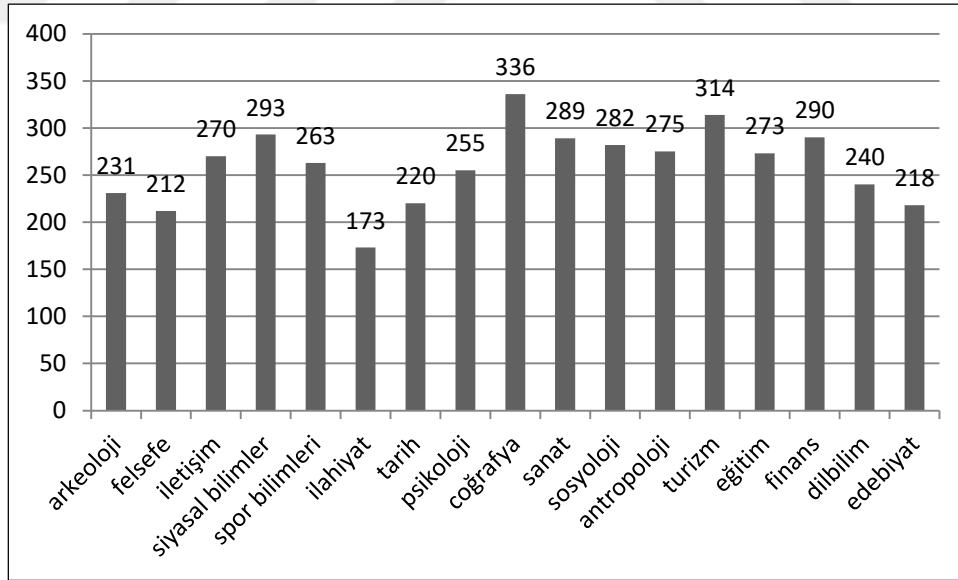
SASD şehir planlaması alt derlemindeki 730 sözcükbirimden 455'i şehir planlaması alanında terim olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Belirlenen 455 terim toplam 23794

defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD şehir planlaması alt derlemindeki terim sayısı, şehir planlaması alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük sayısının kullanım açısından %61,71'ini; sayısal açıdan ise %62,32'sini oluşturmaktadır.

SASD şehir planlaması alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar belirlenmiş ve *toplam, şekil, çalışma, sayı, örnek, etki, sonuç, amaç, giriş, kapsam, analiz, bağlam, son, araştırma, değerlendirme, bölüm, bilim, ortalama, anket, veri, katılımcı, literatür, faktör, bilimsel, bulgu* sözcükbirimlerinin kullanıldığı görülmüştür. SASD şehir planlaması alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik yukarıda belirtilen 25 sözcükbirim ve bu 25 sözcükbirimin toplam 4489 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle SASD şehir planlaması alt derleminde bilimsel Türkçeye ait sözcüklerin söz konusu alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki oranı %11,64; sayısal oranı ise %3,42'dir.

SASD şehir planlaması alt derlemi teknik söz varlığıyla SASD'de diğer alt derlemlerdeki söz varlığı karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayıları aşağıda gösterilmiştir.

Grafik 13. Şehir Planlaması ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD şehir planlaması alt derlemi teknik söz varlığı 173 ortak sözcükbirimle en az ilahiyat alanıyla; 336 ortak sözcükle de en fazla coğrafya alanıyla ortak sözcük sayısına sahiptir.

Tablo 29. SASD Şehir Planlaması Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmeştir	kullanılmıştır	tercih etmektedir
bulunmaktadır	taşımaktadır	sıralanabilir
yer almaktadır	kullanılmaktadır	ifade edilmiştir
olmuştur	verilmiştir	gelmiştir
yapılmıştır	sağlamıştır	olsun olmasın / olursa
göstermektedir	değerlendirilmiştir	olsun
oluşturmaktadır	gelmektedir	olabilir
görölmüştür	saptanmıştır	olacaktır
olmaktadır	sağlanmaktadır	ortaya çıkmaktadır
rastlanmaktadır	kalmıştır	ortaya çıkmıştır
gerekmektedir	hazırlanmıştır	sağlanmıştır
belirlenmiştir	devam etmektedir	bilinmektedir
tespit edilmiştir	incelenmiştir	izlenmektedir
oluşmaktadır	girmiştir	sağlanmalıdır
başlamıştır	oluşturulmuştur	artmaktadır
sağlamaktadır	geliştirilmiştir	düşünülmektedir
anlaşılmaktadır	söylenebilir	tanımlanmıştır
belirtmektedir	gerekir	başlanmıştır
alınmıştır	ifade etmektedir	

SASD şehir planlaması alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 55 fiilin toplam 1251 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin 24'ü *-mAktAdIr*, 24'ü *-mXştXr*, 4'ü *-(X)r/(A)r*, 3'ü *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. Ayrıca söz konusu alt derlemde 29 fiil edilgen, 23 fiil etken ve 9 fiil de bileşik yapıdadır. SASD şehir planlaması alt derleminde fiillerin kullanım oranı %1,20; sayısal oranı ise %6,82'dir.

SASD şehir planlaması alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ise, ya... ya..., ancak, veya, hem... hem..., yani, ki, çünkü, ama, bile* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 13 bağlaçın SASD şehir planlaması alt derleminde toplam kullanım sayısı 6083; kullanım oranı %5,85; sayısal oranı ise %1,61'dir.

SASD şehir planlaması alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, örneğin, yönünde, karşın* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Adı geçen 8 edatın ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 1056; kullanım oranı ise %1,01'dir.

SASD şehir planlaması alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 13'te verilmiştir.

3.14. TURİZM ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD’de turizm alanına yönelik, 2004-2016 yılları arasında yayımlanmış 20 makaleden oluşan toplam 100510 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuştur. SASD turizm alanını oluşturan 100510 sözcükbirimlik derlem tekrarlarından arındırıldığında 17096 sözcükbirimlik sözcük listesi elde edilmiştir. Elde edilen 17096 sözcükbirimlik listede sıklığı 10 ve yukarısında olan 1698 sözcükbirim değerlendirilmeye alınmış ve bu listeden kavram değeri taşıyan 697 sözcükbirim, 68 fiil, 14 bağlaç ve 8 edat olmak üzere toplam 787 sözcükbirim belirlenmiş ve belirlenen bu 787 sözcükbirim SASD turizm alt derleminde 45143 defa kullanıldığı görülmüştür. SASD turizm alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcükbirim sayısı ise 5025’tir.

SASD turizm alanındaki teknik söz varlığındaki kavram değeri taşıyan sözcükler, turizm terimi kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD’deki diğer alt derlemlerle ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. SASD turizm alanındaki terimler aşağıda listelenmiştir.

Tablo 30. SASD Turizm Alt Derlemi Turizm Terimleri Listesi

turizm	tanıtım	demografik
işletme	mutfak	ürün
turist	seyahat	mutfak dersleri
hizmet	turistik	hizmet kalitesi
sektör	turizm geliri	tesis
otel	kültürel	rekreasyon
ülke	personel	otel işletmeleri
yer	doğal	artış
çalışan	algı	hizmetiçi eğitim
kalite	yatırımcı	inanç
gelir	rekabet	şehir
faaliyet	turist sayısı	model
müşteri	termal	ulaşım
bölge	işgören	vekâlet
sorun	yabancı	istihdam
turizm sektörü	program	turizm işletmeleri
beklenti	ziyaretçi	çekicilik
tatmin	il	destinasyon
yöre	kongre	profesyonel
konaklama	tarih	araç
yatırım	harcama	tatil

fast food	mal	kâr
memnuniyet	yıllık	performans
turizm eğitimi	ağ	sendika algısı
belgeli	kıyı	servis
kültür	konaklama süresi	yatak sayısı
altyapı	otel işletmeciliği	akraba ziyareti
katkı	rekreasyon alan	altyapının yeterliliği
işgüvencesi algısı	teşvik	büyüme
pazarlama	yabancı turist	emek
uygulama	aile	enformasyon
yerel	alışveriş	foto
algılama	eğlence	imkân
gelişim	hızlı	işletme belgeli tesis
kalkınma	üretim	kapasite
motivasyon	ticaret	kitle
pay	tutum	örgütsel
yatak	belediye	şikayet
hotel	denetleme	teknik
turizm yatırımları	fast food çalışanları	turizm öğrencileri
seviye	müze	yerel ulaşım
fiyat	termal turizm	afet
kongre turizmi	uygulamalı mutfak dersleri	birey
lisans	bakanlık	bürokrasi
profesyonel yönetici	davranış	çekici
yıldızlı	içecek	çeşitlilik
arz	savaş	dinlenme
işletmecilik	müşteri beklentileri	doğal afetler
demografik özellikler	nitelikli	geliş
ihtiyaç	olanak	imaj
iletişim	çalışma koşulları	işgücü
otelcilik	dini	personelin eğitimi
işveren	müşteri tatmi	rakip
sözleşme	otel yatırımcıları	sağlık hizmetleri
yiyecek	paket	sendikal
aşçılık	tanıtım harcamaları	seyahat özellikleri
döviz	turizm işletme belgeli	sportif
yönetim	yaşam tatmini	turistik ürün
deniz	kontrol	ücret
turist sayısı	aşçılık programı	yeme
reklam	bahşiş	aylık
yönetmelik	hijyen	destek
gelişmiş	tur	ekonomi
halk	turizm tanıtım harcamaları	iklim
inanç turizmi	etkinlik	ilan

kültürel turizm	mesleki turizm	rekreasyonel
ulaşım aracı	telekomünikasyon	seyahat acentaları
yabancı turist sayısı	telekomünikasyon ağı	terör olayları
yemek	yetki	turizm endüstrisi
alternatif	zenginlik	turizmin ekonomiye katkısı
coğrafi	ekonometrik	uyruk
ekonomik durum	görüşme	uyum
güneş	hac	vade
güvenlik	hareket	yatak kapasitesi
inanç tabanlı pazarlama	hizmet sektörü	bölgelerarası
kaliteli	kilise	çağdaş
konukseverlik	modern	çevrenin güzelliği
kum	ödeme	dış tanıtım
kumsal	politikaların etkinliği	dil
maliyet	potansiyel	din
organize	profil	doğal çevrenin güzelliği
rekabet güçleri	propaganda	doluluk
tarım	rekabetçilik	eğitilmiş
turistlerin seyahat özellikleri	rekabetçilik analizi	fiziksel özellikler
turizm altyapısı	reklam politikaları	güvenilirlik
turizm altyapısının yeterliliği	reklam politikalarının etkinliği	güzellik
üyelik	spor	halkla ilişkiler
yiyecek içecek	sportif faaliyetler	hitap
doğal afetlerin zararsızlığı	stratejilerin yeterliliği	insan kaynakları
içme	telekomünikasyon ağının kalitesi	istikrarlı
kaplıca	termal kaynaklar	korunma
konaklama işletmeleri	uluslararası rekabetçilik	küresel
kumsalların kalitesi	uluslararası rekabetçilik analizi	memnuniyet dereceleri
kurum	yönetici eğitimi	ortalama harcama
motive	çekicilik	öneri
şehir merkezi	acenta	para
tanıtma	anlayış	park
varlık	dış ticaret	risk
zararsızlık	doğal çevre	temizlik
çizelge	gelişmişlik	tesis yatak sayısı
erişim	kurumsal	turizm gelişimi
konaklama tesisleri	kutsal	yasal
iş hayatı	mesleki eğitim	yetersizlik
geleneksel	politik yapı	yokluk
konaklama tesisleri	psikolojik	yönetmelik sorunlar
medeni		zincir

Yukarıdaki listede SASD turizm alt derleminde geçen 316 turizm terimi bulunmaktadır.

SASD turizm alt derleminde yer alan 316 terimin toplam 16454 defa kullanıldığı

belirlenmiştir. Bu bulgulara göre turizm terimleri, SASD turizm alt derlemi, kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %44,14'ü; sayısal açısından ise %45,33'üdür.

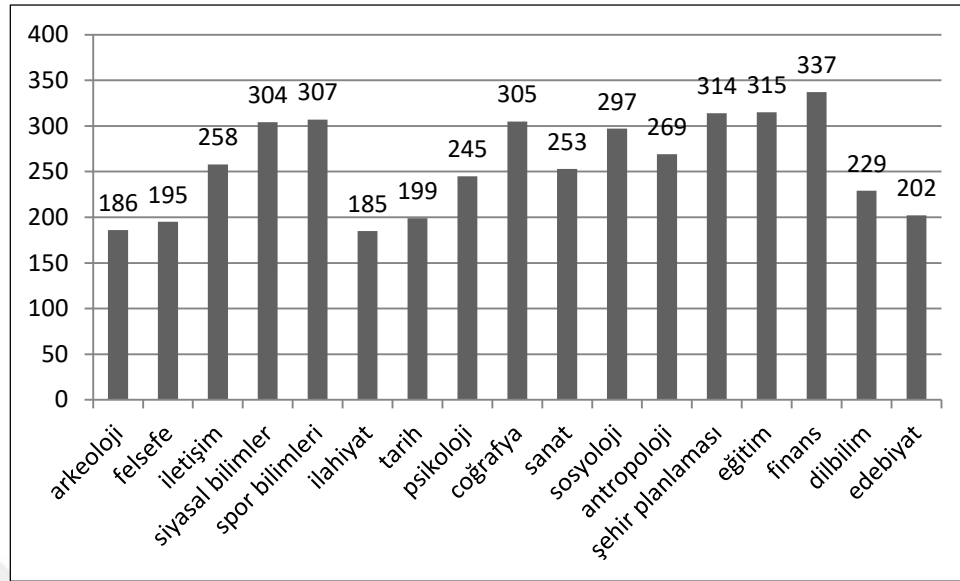
SASD turizm alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelenmiş ve aşağıdaki sözcükler bilimsel Türkçeye yönelik kavramlar olarak belirlenmiştir:

Tablo 31. SASD Turizm Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar

araştırma	örnek	aritmetik ortalama
çalışma	örnekleme	regresyon
sonuç	yöntem	negatif
konu	kapsam	istatistiki
ortalama	yüzde	korelasyon
tablo	cevap	incelenme
grup	frekans	istatistiksel
oran	bulgular	ampirik
şekil	anlamlılık düzeyi	anahtar kelimeler
kaynak	literatür	bağımlı değişken
anket	nicel	faktör analizi
toplam	pozitif	örnekleme
etki	değerlendirme	araştırmacı
analiz	anova	hipotez
amaç	katılım	ampirik bir
veri	giriş	değerlendirme
bilgi	kavram	bağımsız değişken
bilim	nitel	istatistik
değer	katsayı	likert
katılımcı	kontrol	yaş grupları
anlamli	sıralama	standart sapma
değişken	bağlam	veri toplama
bölüm	özet	

Yukarıdaki listede SASD turizm alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik 67 sözcükbirim yer almaktadır. Belirlenen bu 67 sözcükbirim SASD turizm alt derleminde toplam 4813 defa kullanılmıştır. Yukarıdaki bulguları oransal olarak değerlendirdiğimizde SASD turizm alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimler SASD turizm alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım oranı olarak %12,91'ini; %9,61'ini oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD turizm alt derlemi teknik söz varlığı ile diğer alt derlemlerdeki söz varlığı karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 14. Turizm ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde turizm alt derlemi söz varlığının 185 ortak sözcükbirimle en az *ilahiyat* alt derlemiyle; 337 ortak sözcükle de en fazla *ekonomi* alt derlemiyle ortaklık gösterdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 32. SASD Turizm Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	verilmiştir	gerçekleştirilmiştir
olmuştur	bulunmuştur	katılmıyorum
ilan edilmiştir	ortaya çıkmaktadır	düşünülmektedir
tespit edilmiştir	almıştır	ulaşmıştır
göstermektedir	anlaşılmaktadır	taşımaktadır
bulunmaktadır	verilmektedir	etkilemektedir
oluşturmaktadır	gelmiştir	belirtmektedir
gerekmektedir	tercih etmektedirler	göstermiştir
olmaktadır	ifade etmişlerdir	olursa olsun
olacaktır	katılıyorum	belirtmişlerdir
gelmektedir	başlamıştır	sunulmuştur
almaktadır	sağlayacaktır	artırmaktadır
ifade etmektedir	uygulanmıştır	sağlar
takip etmektedir	yararlanılmıştır	kullanılmaktadır
ortaya çıkmıştır	sağlamaktadır	olabilmektedir
oluşmaktadır	alınmıştır	belirtilmektedir
belirlenmiştir	gerekir	olsa da
söylenebilir	kullanılmıştır	gerçekleşmiştir
tahmin edilmektedir	çalışılmıştır	sağlanabilir
görölmüştür	kalmıştır	olabilir
yapılmıştır	gelmektedirler	seçilmiştir

oluşturulmuştur
düşmüştür

istenmiştir
verilir

yorumlanabilir

Yukarıdaki listede SASD turizm alt derleminde geçen 68 fiil yer almaktadır. Belirtilen 68 fiilin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 1579'dur. Bulguları oran açısından değerlendirdiğimizde SASD turizm alt derlemindeki fiiller kullanım açısından ilgili alt derlemin %3,49'unu; sayısal açıdan ise %8,64'ünü oluşturmaktadır. SASD turizm alt derlemi fiil kullanımları incelendiğinde, ilgili alt derlemdeki fiillerin 25'i *-mAktA[dIr]* yapısıyla, 29'u *-mXştXr* yapısıyla, 6'sı *-(X)r/(A)r* yapısıyla, 2'si *-(X)yor*, 4'ü *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. Ayrıca 27 fiil edilgen, 36 fiil etken ve 11 fiil de birleşik yapıdadır.

SASD turizm alt derlemi bağlaç kullanımları incelendiğinde *ve, ile, da, ise, veya, ancak, ya, hem... hem ..., çünkü, ki, yani, gerek... gerekse, fakat, bile* bağlaçlarının kullanıldığını görmekteyiz. Belirtilen 14 bağlacın toplam kullanım sayısı 5738'dir. SASD turizm alt derleminde bağlaçlar kullanım açısından %5,70'ini; sayısal açıdan ise %1,77'sini oluşturmaktadır.

SASD turizm alt derlemindeki edat kullanımları incelendiğinde ise söz konusu alt derlemde *gibi, kadar, üzere, başka, rağmen, örneğin, karşın, yönünde* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen edatların ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 551'dir. SASD turizm alt derleminde edatların kullanım oranı %0,54'tür.

SASD turizm alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 14'te verilmiştir.

3.15. EĞİTİM BİLİMLERİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD eğitim bilimleri alt derlemi, 2006-2016 yılları arasında yayınlanmış 26 makaleden ve 18435 sözcükbirimden derlenen 104498 sözcükbirimden oluşmaktadır. SASD eğitim bilimleri alt derleminde en az on defa kullanılan ve kavram değeri taşıyan 688 sözcükbirim, 75 fiil, 10 edat, 16 bağlaç olmak üzere toplam 789 sözcükbirim elde edilmiştir. Bu 789 sözcükbirimin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 52164'tür. SASD derlemindeki eğitim bilimleri makalelerinin ortalama sözcükbirim sayısı ise 4019'dur.

Çalışma kapsamında SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcükler, eğitim bilimlerindeki terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD derlemindeki diğer alanlardaki teknik sözcüklerle ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir. SASD eğitim bilimleri alt derlemi terim listesi belirlenirken TDK bilim ve sanat terimleri listesinden yararlanılmıştır. SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki eğitim bilimleri terimleri listesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 33. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Eğitim Bilimleri Terimleri Listesi

öğrenci	öğretmen adayları	öğretmenlik
okul	yaş	bulmaca
öğretmen	benlik	çocuk edebiyatı
eğitim	birey	sınıf öğretmeni
çocuk	zihin	kitap
sınıf	değerlendirme	başarılı
grup	eleştirel	derece
beceri	okuma	kaynaştırma
düzey	dosya	dil
öğretim	lise	öncesi öğretmen
problem	problem çözme	adayları
ders	becerileri	uyum
tutum	seçki dosyası	arkadaşlık
okul öncesi	ürün seçki dosyası	disiplin
etkinlik	düşünme	oyun
gelişim	ilköğretim	tükenmişlik düzeyleri
davranış	görüş	sosyalleşme
performans	sistem	bireysel
model	engelli öğrenci	çözüm
problem çözme	saygı	duyarsızlaşma
puan	sosyal beceri	fiziksel
başarı	benlik saygısı	tükenme
soru	alışkanlık	yönetme
arkadaş	ölçme	baba
program	görüşme	ortaöğretim
teknoloji	eleştirel düşünme	bağımlılık
ortam	dönem	duygusal tükenme
aday	destek	geliştirme
seçki	müzik etkinliği	sinir ağları
akademik	sınıflandırma	aktif
süreç	anne	çocuk edebiyatı dersi
öğrenme	defter	toplum
tükenmişlik	kavram	normal gelişim
aile	okul öncesi	rehberlik
	öğretmenleri	tercih

malzeme	öğretme	danışmanlık
mezun	akıl yürütme	milli eğitim
kişisel başarı	anlatım	kitap okuma alışkanlığı
sosyal hizmet	çocuk davranış ölçeği	eğitim düzeyi
bilişsel	genç	ölçme araçları
işbirliği	örgün	çocukluk
rol	örgüt	drama
kitap okuma	tartışma	etüd
sınıf yönetimi	akran şiddeti	matematik öğretmenliği
uzman	eleştirel akıl	öğrenci takip defteri
çocuk gelişimi	eleştirel akıl yürütme	planlama
değişim	müzik etkinlikleri	resim iş
doğru sınıflandırma	problem çözme	sınıf düzeyi
lisans	yöntemi	yanıt
matematik	yaratıcı	açıklama
eğitim fakültesi	coğrafi bilgi	akademik danışmanlık
ilköğretmen	okul öncesi eğitimi	düzenleme
yaşam	performans teknolojisi	müze eğitimi
genel eğitim	teknoloji dersi	performans
kişilik	tutarlılık	değerlendirme
okul iklimi	ortaokul	akademik başarı
resim	fen bilimleri	eğitimci
test puanları	internet ortamı	eğitimsel
yatılı	okul öncesi dönem	eğitsel
eğitim öğretim	akran ilişkileri	eksiklik
okuma alışkanlığı	Atatürkçülük dersi	hata
çatışma çözme	çocuk gelişimi	
becerileri	programı	

Yukarıdaki listede SASD eğitim bilimleri alt derleminde kullanılan 175 eğitim bilimleri terimi gösterilmiştir. SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki 175 terim toplam 16766 defa kullanıldığı ve SASD eğitim bilimleri alt derlemi teknik söz varlığının sayısal açıdan %25,43'ünü; kullanım açısından %38,70'ini oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki teknik söz varlığında bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelenmiş ve belirlenen sözcükler aşağıda listelenmiştir.

Tablo 34. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar

çalışma	test	tablo
araştırma	ölçek	bilgi
grup	madde	uygulama
sonuç	deney	problem

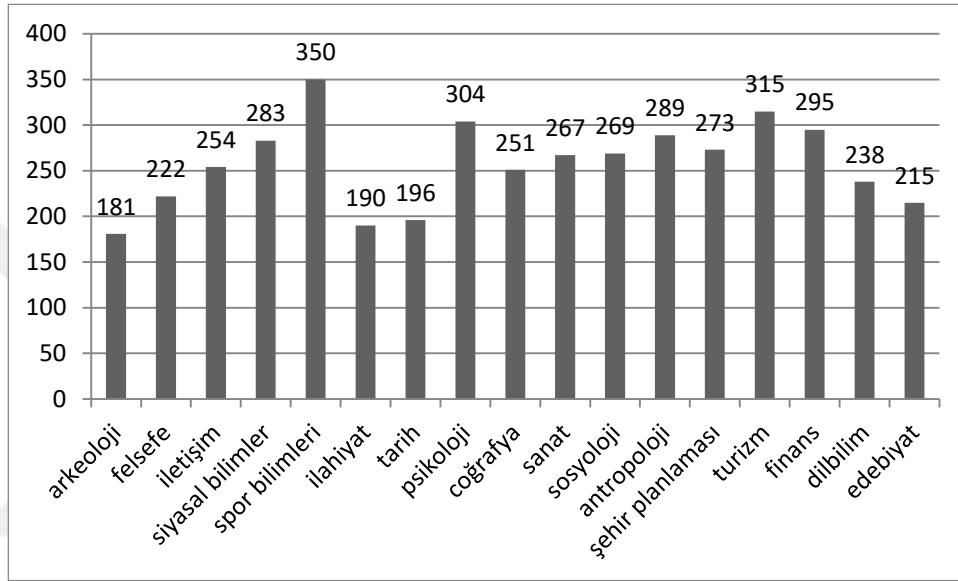
toplam	t testi	t testi sonuçları
analiz	uyum	tek faktörlü varyans
konu	bağımlı değişken	anova
bilim	regresyon	ilişkili
veri	istatistiksel	kruskal
amaç	yüzde	kruskal wallis
puan	anket	kuram
yöntem	araştırmacı	ölçmek
ilişki	cevap	anahtar kelimeler
ortalama	lojistik regresyon	gözlem
bilimsel	geçerlik güvenirlik	iç tutarlılık
sayı	standart	istatistiksel olarak anlamlı
anlamlı bir farklılık	varyans	likert
frekans	bağlam	pozitif
bulgu	giriş	son test puanları
akademik	faktör analizi	nitel
faktör	değişim	sınıflandırma oranı
kontrol	ölçme aracı	yaş grubu
oran	katılımcı	bağımsız örneklemeler
değerlendirme	varyans analizi	çalışma grubu
değişken	deneysel	görüşme formu
farklılık	test puanları	kuramsal
şekil	doğrulayıcı faktör	nicel
etki	güvenilir	anlamlılık düzeyi
görüş	özet	puan ortalamaları
örnek	deneyim	yanıt
son test	laboratuvar	açıklama
ön test	tutum ölçeği	anket formu
deney grubu	veri toplama aracı	araştırma yöntemleri
güvenirlik	anlamlılık	başarı testi
örneklem	çalışmacı	bilimsel araştırma
yaklaşım	tartışma	yöntemleri
cinsiyet	başarı puanları	data
geçerlik	lojistik regresyon analizi	literatür
bölüm	regresyon analizi	performans değerlendirme
ölçme	tutarlılık	rapor
görüşme	bilimsel araştırma	test sonuçları
sınıflandırma	doğrulayıcı faktör analizi	anahtar sözcükler
kontrol grubu	kaynak	hata
kapsam	korelasyon	ölçeğin alt boyutları
bağımsız değişken	öz	

Yukarıdaki listede SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik 133 sözcük belirlenmiştir. Belirlenen 133 sözcük SASD’de 10970 defa kullanılmıştır.

Bu bulgulardan hareketle SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar aynı alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcüklerin sayısal açıdan %19,33'ünü; kullanım açısından %25,32'sini oluşturduğu görülmüştür.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemlerdeki söz varlığı karşılaştırılmış ve sonuç aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 15. Eğitim Bilimleri ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

SASD eğitim bilimleri alt derlemi ile SASD'deki diğer söz varlığı unsurları karşılaştırıldığında eğitim bilimleri alt derlemi söz varlığı 181 ortak sözcükle en az arkeoloji; 350 ortak sözcükle de en fazla spor bilimleri alanı ile ortaklık göstermektedir.

Tablo 35. SASD Eğitim Bilimleri Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	bulunmaktadır	belirtmişlerdir
kullanılmıştır	gerekmektedir	tespit edilmiştir
bulunmuştur	olabilir	yer almaktadır
belirlenmiştir	oluşturmaktadır	oluşmaktadır
göstermektedir	yer verilmiştir	uygulanmıştır
yapılmıştır	incelenmiştir	olmaktadır
görölmüştür	ulaşmıştır	sağlar
verilmiştir	belirtmiştir	amaçlanmıştır
alınmıştır	olmuştur	etkilemektedir
söylenebilir	katılıyorum	çalışılmıştır

düşünülmektedir	gerçekleştirilmiştir	gerekir
saptanmıştır	söylemişlerdir	belirtilmektedir
olur	olmalıdır	başlamıştır
katılmıyorum	değerlendirilmiştir	yürütülmüştür
derse	gösterilmiştir	yapılabilir
olsa da	olacaktır	sunulmuştur
hissediyorum	fırsat verir	gelmiştir
ifade etmiştir	istiyorum	yorumlanabilir
önem taşımaktadır	kullanılmaktadır	bulunmamıştır
anlaşılmaktadır	isterler	kabul edilmektedir
sağlamaktadır	oluyor	işaret etmektedir
analiz edilmiştir	yer almıştır	kabul edilebilir
içermektedir	ortaya çıkmıştır	ifade etmişlerdir
hesaplanmıştır	gelmektedir	istenmiştir
belirtilmiştir	oluşturulmuştur	verilmektedir

SASD eğitim bilimleri alt derlemi söz varlığı incelenmiş 75 fiilin toplam 1799 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen fiillerden 19'u *-mAktAdIr*, 36'sı *-mXşlXr*, 10'u *-(X)r/(A)r*, 1'i *-AcAktIr* ve 5 fiilin de *-Abil* yapılarıyla kuruldukları belirlenmiştir. İlgili alt derlemdeki fiillerin 38'i edilgen; 33'ü ise etken yapıdadır. SASD eğitim bilimleri alt derleminde fiil kullanımları toplam alt derlemin kullanım açısından %1,72'sini; sayısal açıdan ise %9,50'sini oluşturmaktadır.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi bağlaç kullanımları incelendiğinde *ve, da, ile, ya... ya..., ise, veya, ancak, hem... hem..., çünkü, ki, fakat, yani, bile, ama, eğer, oysa* bağlaçlarının kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen 16 bağlacın ilgili alt derlemde toplam 5839 defa kullanıldığı görülmüştür. Bağlaçların SASD eğitim bilimleri alt derleminde kullanım oranı %5,58; sayısal açıdan oranı ise %2,02'dir.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi edat kullanımları incelendiğinde *için, gibi, kadar, üzere, evet, hayır, örneğin, rağmen, karşın, göre* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen 10 edatın ilgili alt derlemde toplam kullanım sayısı 1205'tir. Edatların SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki kullanım oranı %1,15'tir.

SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 15'te verilmiştir.

3.16. EKONOMİ ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD ekonomi alanında 2006-2016 yılları arasında yayımlanmış 10 iktisat, 6 işletme ve 4 maliye alanında olmak üzere toplam 20 makaleden ve 17846 farklı sözcükbirimden oluşan toplam 100097 sözcükbirimlik alt derlem oluşturulmuştur. SASD ekonomi alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 5004,84'tür. İlgili alt derlem kapsamında oluşturulan 100097 sözcükbirimden sıklığı dokuzdan fazla olan ve 660 kavram değeri taşıyan sözcük, 69 fiil, 20 bağlaç ve 10 edat olmak üzere toplam 759 sözcükbirimin toplam 45755 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD ekonomi alt derlemindeki kavram değeri taşıyan sözcükler ekonomi terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD ekonomi alt derlemindeki diğer alt derlemlerin teknik sözcükleriyle karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Çalışma kapsamında belirlenen 660 isimin 304'ü ekonomi alanındaki terimler olarak değerlendirilmiş ve ekonomi terimleri aşağıda listelenmiştir.

Tablo 36. SASD Ekonomi Alt Derlemi Ekonomi Terimleri Listesi

vergi	iş	birim
çalışma	örgüt	vergi kaması
gelir	internet bankacılığı	motivasyon
model	harcama	üretim
çalışan	kamu	muhasebe
sektör	faiz	kural
değer	denetim	yatırım
ekonomik	ürün	işlem
ekonomi	mobil	sosyal hizmet
mali	satın alma	kaynak
yönetim	büyüme	satın alma niyeti
faktör	döviz	ithalat
örgütsel	tatmin	örgütsel iletişim
işletme	kayıt dışı ekonomi	küreselleşme
kurumsal	dönem	örgütsel bağlılık
emek	endeks	norm
hizmet	şirket	kriz
bankacılık	girişimci	beklenti
piyasa	mal	düzenleme
sermaye	bütçe	ilaç ithalatı
üretken	faaliyet	ücret
kurumsal yönetim	reel	borç
kayıt dışı	tüketici	gsmh

banka	sınıf	liberal
politik	yönetimsel	mahalli
tahmin	marka	makro
meslek	gelir vergisi	toplumsal
mobil internet	sosyal güvenlik	verimlilik
istihdam	denetçi	beşeri
sanayi	dinamik	kalıcı
hak	durağan	stres
kur	sosyal hizmet işletmesi	temsil
küresel	özel sektör	patent başvuruları
mülkiyet	belirleyici	borçlanma
tasarruf	büyüklik	data
finansal	değişim	girişimcilik
dağılım	değerlendirme	kayıtdışı
enflasyon	baskı	bakiye
varlık	artma	maliye
güç	dönüşüm	sağlıksız
regülasyon	erişim	sorumluluk
bağımsız denetim	gelişmiş	vergi kaçakçılığı
nominal	personel	güvenilir
fiyat	rassal	hesap
ticaret	sektörel	kâr
risk	teorik	kırılma
yüzde	yönetici	müşavir
yıllık	reel değer	hizmet işletmeleri
mali kural	vergi sistemi	mali müşavir
üretken olmayan emek	muhasabe meslek mensupları	sağlıkta dönüşüm
iktisadi	çekim	devir
gelir grubu	kredi	gözlem
mülkiyet hakları	pay	ekonomik performans
gelişmekte olan ülkeler	vade	gelir dağılımı
muhasibeci	yasal	iç borç
fikri mülkiyet	dolar	kısa vadeli
tüketim	etkileşim	sermaye miktarı
ekonomik büyüme	iktisat	sermaye piyasası
denklem	gündem	ekonometrik
negatif	çalışan performansı	gösterge
meslek mensupları	rekabet	hisse
serbest muhasibeci	aktör	ilke
üretken emek	arz	işgücü
getiri	kullanışlılık	kârlılık
kaçakçılık	ölçüm	kritik
mevduat	cari işlemler	kubik
milyar	anayasal	menkul

seçim	mali müşavirlik	şirket performansı
siyasi	motivasyon faktörleri	ücret vergileri
toprak	sabit etkiler	ürün sınıfı
dış ticaret	algı	yabancı patent
döviz kuru	birikim	borsa
planlı davranış	bütünleşme	dışsal
sektörel öngörü	çaba	eğilim
fikri mülkiyet hakları	işsizlik	ithal
üretken emek	matris	kuadratik
temel değişkenler	pazarlama	moral
alternatif	tecrübe	mübadele
derecelendirme	ticari	olasılık
finans	yetersiz	ortam
gsyih	yükümlülük	plan
gümrük	kukla değişkeni	raporlama
hacim	küresel kriz	refah
ödeme	oranlılık katsayısı	referans
saldırı	oranlılık özelliği	tanımlayıcı
tavsiye	ilaçta fikri mülkiyet	tedriç
kamu harcamaları	aşama	telekomünikasyon
oecd ülkeleri	bölgesel	usul
reel kur	ihracat	yasa
tatmin düzeyleri	imalat	ilaç sektörü
yabancı sermaye	kanıt	küreselleşme karşıtı
kurumsal yönetim	market	net sermaye
uygulamaları	paket	reel piyasa
birleşme	pilot	yönetim endeksi
hazine	sigorta	yönetim ilkeleri
firma	tutarlı	kişi başına gelir
form	zenginlik	kurumsal yönetim endeksi
imaj	düşük gelir	kurumsal yönetim ilkeleri
kanun	faktör yükü	
mükellef	iş tatmini	
müşavirlik	nominal faizler	mülkiyet haklarının
müşteri	sanayi sektörü	korunması
bütçe açıkları	sermaye birikimi	

Yukarıda SASD ekonomi alt derlemi isim listesinde kullanılan terimler yer almaktadır. Belirtilen 304 terimin ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 14785'tir. Bu bulguların SASD ekonomi alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesindeki kullanım oranı %40,06; sayısal oranı ise %46,06'dır.

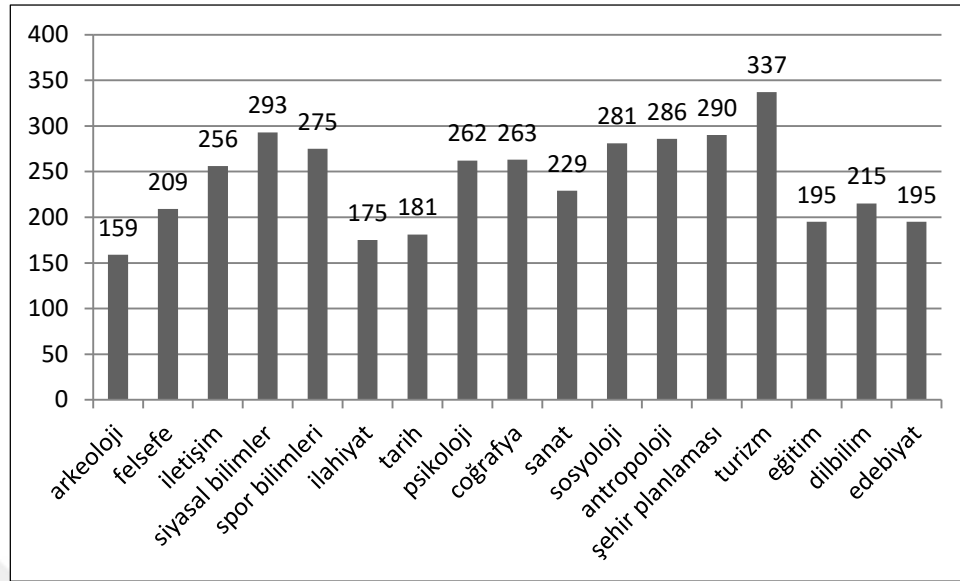
SASD ekonomi alt derlemi isim listesinde 51 sözcükbirim bilimsel Türkçeye yönelik kullanım olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu alt derlemdeki genel bilimsel Türkçeye yönelik sözcükbirimler aşağıda listelenmiştir.

Tablo 37. SASD Ekonomi Alt Derlemi Bilimsel Türkçeye Yönelik Sözcükler

çalışma	ortalama	korelasyon
sonuç	uygulama	anket
değişken	kaynak	değerlendirme
etki	önem	katılımcı
oran	birey	ölçek
ilişki	hipotez	bölüm
değer	yöntem	data
şekil	literatür	bağımlı değişken
analiz	bağlam	regresyon
konu	yüzde	anahtar kelimeler
veri	ilişkili	gözlem
araştırma	ampirik	özet
tablo	bulgu	açıklama
sayı	kapsam	cinsiyet
bilgi	katılan	tartışma
amaç	örnekleme	bağımsız değişken
toplam	yaklaşım	regresyon analizi

Yukarıdaki listede yer alan SASD ekonomi alt derlemi bilimsel Türkçeye yönelik 51 sözcük ilgili alt derlemde toplam 5266 defa kullanılmıştır. Yukarıdaki listede yer alan 51 sözcükbirimin SASD ekonomi alt derlemindeki kullanım oranı %14,27; sayısal oranı ise %7,72’dir.

SASD ekonomi alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD’deki diğer alt derlemlerdeki ortak sözcük listeleri karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayılarını gösteren grafik aşağıda belirtilmiştir.

Grafik 16. SASD Ekonomi ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

SASD ekonomi alt derlemi ile SASD'deki diğer alt derlemlerle ortak sözcük sayıları karşılaştırılmış sonuç yukarıdaki grafikte verilmiştir. Yukarıdaki grafiğe göre SASD ekonomi alt derlemi 159 ortak sözcükle en az arkeoloji alt derlemi ile; 337 ortak sözcükle de en fazla turizm alt derlemi ile ortak sözcüğe sahiptir.

Tablo 38. SASD Ekonomi Alt Derlemi Fiil Listesi

görülmetedir	hesaplanmıştır	verilmiştir
göstermektedir	başlamıştır	tanımlanmaktadır
yer almaktadır	düşünülmektedir	sağlar
kullanılmıştır	bulunmuştur	kabul edilmiştir
ifade etmektedir	oluşmaktadır	olmaktadır
elde edilmiştir	incelenmiştir	taşımaktadır
olacaktır	yer verilmiştir	çalışılmıştır
görölmüştür	ifade eder	artmaktadır
neden olmaktadır	etkilemektedir	getirmiştir
gelmektedir	ulaşmıştır	gösterilmiştir
gerekmektedir	olabilir	temsil etmektedir
gerekir	oluşturmaktadır	neden olmuştur
ortaya çıkmıştır	sunulmuştur	kabul edilebilir
ele alınmıştır	ortaya çıkmaktadır	gelmiştir
yapılmıştır	arttırmaktadır	verilmektedir
bulunmaktadır	kabul edilmektedir	olmalıdır
çıkıştır	göstermiştir	olabilmektedir
olsa da	gösterilmektedir	tahmin edilmektedir
söylenebilir	oluşturulmuştur	belirtilmiştir
sağlamaktadır	ortaya koymuştur	gerçekleştirilmiştir

içermektedir	olmuştur	yararlanılmıştır
artmıştır	olursa olsun	oluşur
belirlenmiştir	elde edilir	gerçekleşmiştir

Yukarıdaki listede SASD ekonomi alt derlemi fiil kullanımları yer almaktadır. SASD ekonomi alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 69 fiilin toplam 1546 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerden 26'sı *-mAktA[dIr]*, 31'i *-mXştXr*, 6'sı *-(X)r/(A)r* yapılarıyla, 3 fiil *-Abil*, 1 fiil ise *-AcAktIr* ile kurulmuştur. Ayrıca 31 fiil etken, 32 fiil de edilgen, 17 fiil ise birleşik yapıdadır. SASD ekonomi alt derlemi fiillerinin toplam kullanım oranı %1,54; sayısal oranı ise %10,45'dur.

SASD ekonomi alt derlemi bağlaç kullanımları incelenmesiyle sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ise, veya, hem... hem..., ya, ancak, çünkü, ama, ki, yani, bile, eğer, fakat, gerek... gerekse..., zira, oysa, ya da, yoksa* bağlaçlarının toplam 6089'defa kullanıldığı belirlenmiştir. Oran açısından bakacak olursak söz konusu bağlaçların SASD ekonomi alt derlemindeki kullanım oranı %13,30; sayısal oranı ise %6,08'dir.

SASD ekonomi alt derlemi edat kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan *için, gibi, kadar, üzere, rağmen, örneğin, denli, için, karşın, yönünde* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen edatların söz konusu alt derlemde toplam kullanım sayısı 1222; kullanım oranı ise %1,22'dir.

SASD ekonomi alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 16'da verilmiştir.

3.17. DİLBİLİM ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD dilbilim alt derlemi 2006-2011 yılları arasında yayımlanmış 25 makaleden ve 103800 sözcükbirimden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında derlenen ve sıklığı dokuzdan fazla olan 103800 sözcükbirim tekrarlarından ve çekimlerinden arındırılarak toplam 34978 sözcükbirimden 668 sözcüğe düşürülmüştür. Bu 668 sözcükbirimin 581'i kavram değeri taşıyan sözcüklerden oluşmaktadır. SASD dilbilim alt derleminde kavram değeri taşıyan 581 sözcük toplam 27508 defa kullanılmıştır. Ayrıca çalışma kapsamında sıklığı dokuzdan fazla olan 56 fiilin 1360 defa; 10 edatın 1193 defa ve 19 bağlacın 4904 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemdeki makalelerin ortalama sözcük sayısı 4152'dir.

SASD dilbilim alt derleminde kavram değeri taşıyan ve sıklığı dokuzdan fazla olan 581 isimden 212'si dilbilim terimi, 35'i ise genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlardır. SASD dilim terimleri listesi aşağıdaki listede belirtilmektedir.

Tablo 39. SASD Dilbilim Alt Derlemi Dilbilim Terimleri Listesi

dil	dizi	terim
anlam	dilbilim	yayın
ağız	eylem	doğu grubu
kelime	bağlam	ölçünlü
taamlama	cümle	sıra
ek	anlamsal	sözdizimsel
isim	Türk dili	yapısal
metin	semantik	ad tamlaması
sözcük	anadili	yönelme hâli
fiil	anlambilim	alfabe
zaman	deyim	Türkçe sözlük
ad	sözlüksel	anlambilimsel
söz	dil bilgisi	işlev
yapı	çözümleme	tasnif
ifade	metindilbilimsel	tümce
hâl	iyelik eki	metindilbilimsel çözümleme
biçim	kelime grubu	takısız tamlama
durum	okuma	kalıplaşmış
öge	nesne	ulam
alan	gönderim	belirtili
anamlılık	dönem	birleşik
Türkiye Türkçesi	zarf	lehçe
eş anlamlılık	yazı dili	standart
anamlı	yazma	metindilbilim
isim tamlaması	dil bilgisi kitapları	sınıflandırma
baş	anadolu ağızları	belirtisiz
kitap	leksik	yapım eki
sözlük	batı grubu	dizim
iyelik	derleme	eksiz
ses	içerik	konuşma
yönelme	öbek	özet
belirtme	gramer	bilişsel dilbilim
kavram	harf	iletişimsel
eş anlamlı	dilbilgisel	yazılı
sıfat	dağılım	bütünsel eş
başlık	kuram	Türkçe ağızları
birim	gösterge	doğu grubu ağızları
dilbilgisi	kuzeydoğu grubu	aitlik

bağıntılama	zincirleme ad tamlaması	hâl ekleri
çözümleme yöntemi	isimden fiil yapma	örnek kelimeler
eski dil	lehçeleşme	isim tamlaması sorunu
spot başlık	belirtme hâli	adtakımı
Türkiye Türkçesi ağızları	etnik yapı	fonetik
batı grubu ağızları	fiil yapma	hece
deneme	geniş zaman	soyut
dilbilimsel	Gülner ağzı	sözceleme
dizimsel	tasnif denemesi	sözlü
anadili öğretimi	iyelik ekli öge	ünlü
Anadolu Türkçesi	biçimsel	zamir
kuzeydoğu grubu ağızları	derin yapı	sıfat fiil
eski Anadolu Türkçesi	düzey	şimdiki zaman
belirleyici	kural	yazma öğretimi
bilgisayardilbilim	mimik	fiilden fiil yapım
bütüncül	nesnel	anlamlandırma
çağrışımsal	söylem	anlatım
değiştirme	tamlayan	bitişik
gramatikal	ilgi hâli	eleştiri
jest	Türkçe dersi	emir
kuramsal	üst başlık	sesbilim
özne	Türkiye Türkçesi gramerleri	ünsüz
tamlayıcı	analiz	ağız özellikleri
ünlü	ikidilli	dil özellikleri
zarf fiil	işleme	dil ulamları
bağımlı	işlevsel	geçmiş zaman
beyan	kaynak	halk ağzı
edimbilim	morfolojik	leksik veriler
ekoeleştirme	özdeşlik	sıfat tamlaması
eksiltili	sözce	sözlüksel unsurlar
konusur	tutarlılık	metindilbilimsel çözümleme
olumsuz	türetme	yöntemi
yöre	basın dili	
	eski Türkçe	

Yukarıdaki listede SASD dilbilim terimi olarak belirlenen 212 sözcük bulunmaktadır. SASD dilbilim alt derleminde yer alan dilbilim terimleri, kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım açısından %44,57'sini; sayısal açıdan ise %36,48'ini oluşturmaktadır.

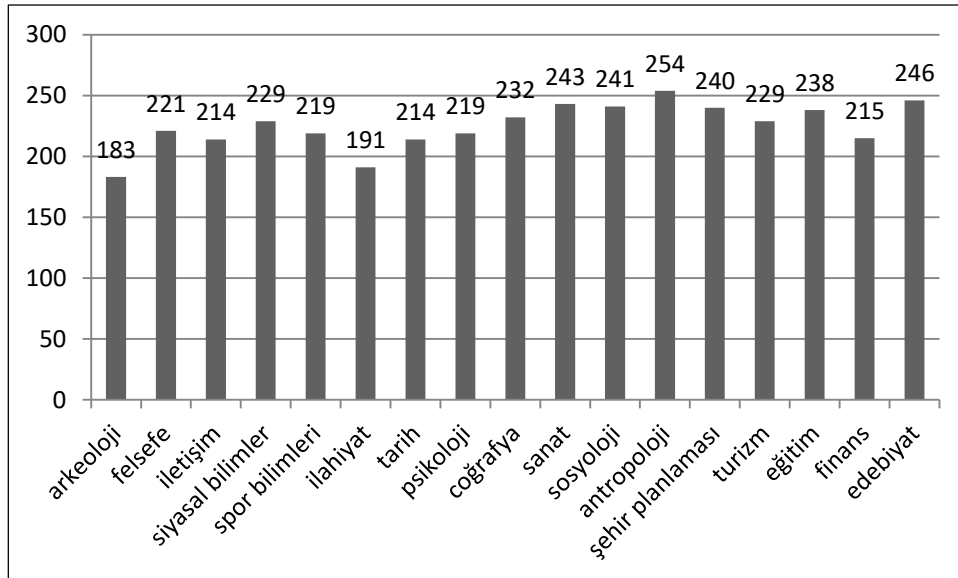
Çalışma kapsamında SASD dilbilim alt derlemindeki genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar belirlenmiş ve aşağıdaki listede belirtilmiştir.

Tablo 40. SASD Dilbilim Bilimsel Türkçeye Yönelik Kullanımlar

örnek	değer	çözümleme yöntemi
şekil	tablo	cinsiyet
konu	veri	önem
çalışma	giriş	bütüncül
ilişki	kısım	inceleme
bilgi	bölüm	analiz
anlamlı	evet	kaynak
araştırma	cevap	anahtar kelimeler
sonuç	kısmen	ortalama
yöntem	özet	ölçek
amaç	ilişkin	oran
bağlam	memnun	

Yukarıdaki listede SASD dilbilim alt derlemi genel bilimsel Türkçeye yönelik sözcükler listelenmiştir. SASD dilbilim alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik 35 sözcükbirimin toplam 2088 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Yukarıdaki bulguları oran olarak değerlendirdiğimizde söz konusu alt derlemin kavram değeri taşıyan sözcüklerinin %7,59'u; sayısal oran açısından değerlendirdiğimizde ise %6,02'dir.

SASD dilbilim alt derlemi dilbilim sözcüklerinin SASD'deki diğer alt derlemlerle olan ortak sözcükler incelenmiş ve sonuç aşağıdaki grafikte belirtilmiştir.

Grafik 17. SASD Dilbilim ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

Yukarıdaki grafik incelendiğinde SASD dilbilim alt derleminin 183 ortak sözcükle en az arkeoloji; 254 ortak sözcükle de en fazla antropoloji alanı ile ortak sözcüklere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 41. SASD Dilbilim Alt Derlemi Fiil Listesi

demiş	olmaktadır	oluşturmaktadır
ifade eder	geçmektedir	denmektedir
görülmektedir	der	başlamıştır
verilmiştir	söylenebilir	uygulanmıştır
olur	gerekmektedir	verdi
olabilir	gelir	vermektedir
kullanılır	taşımaktadır	görüyoruz
kullanılmıştır	incelenmiştir	getirir
gösterilmiştir	tanımlanmaktadır	değerlendirilmiştir
gerekir	alınmıştır	içerir
kullanılmaktadır	dedi	işaret eder
göstermektedir	belirtmektedir	ortaya çıkmaktadır
bulunmaktadır	oluşturulmaktadır	ortaya çıkar
belirtir	yer alır	yer almaktadır
gösterir	oluşur	göstermiştir
olsa da	oluşmaktadır	düşünülmektedir
görülür	söyleyebiliriz	getirilmiştir
olmuştur	karşımıza	gelmektedir
yapılmıştır	çıkmaktadır	
	kabul edilebilir	

SASD dilbilim alt derleminde fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 56 fiilin toplam 1360 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD dilbilim alt derlemindeki fiiller incelendiğinde 20 fiilin *-mAktA[dIr]* yapısıyla, 12 fiilin *-mXştXr* yapısıyla, 18 fiilin *-(X)r/(A)r* yapısıyla, 1 fiilin *-mXş* yapısıyla, 1 fiilin *-(X)yor* yapısıyla, 2 fiilin *-DX* yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. SASD’de dilbilim alt derlemindeki 57 fiilin kullanım oranı %1,31; sayısal açıdan ise %8,53’tür.

SASD dilbilim alt derlemi bağlaç kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ya... ya..., veya, hem... hem..., ise, ancak, ki, çünkü, yani, ama, bile, oysa, fakat, ister, zira, gerek... gerekse...* bağlaçlarının kullanıldığını belirtmiştir. SASD dilbilim alt derlemindeki 18 bağlacın toplam kullanım sayısı 4904; kullanım oranı %4,72; sayısal oranı ise %2,69’dur.

SASD dilbilim alt derleminde edat kullanımı incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan *gibi, için, kadar, üzere, örneğin, karşın, hayır, evet, beri, rağmen* edatlarının

kullanıldığı belirlenmiştir. SASD dilbilim alt derlemindeki 10 bağlacın toplam kullanım sayısı 1193; kullanım oranı ise %1,14'tür.

SASD dilbilim alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 17'de verilmiştir.

3.18.EDEBİYAT ALANINA YÖNELİK BULGULAR

SASD edebiyat alt derlemi 2008–2016 yılları arasında yayınlanmış 19 makaleden ve 27269'u farklı toplam 103208 sözcükbirimden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında SASD edebiyat alt derlemindeki 27269 farklı sözcükbirimden, sıklığı dokuzdan fazla olan 1535 farklı sözcükbirim değerlendirmeye alınmış ve bu 1535 farklı sözcükbirimden kavram değeri taşıyan 492 sözcük, 58 fiil, 20 bağlaç ve 8 edat belirlenmiştir. SASD edebiyat alt derlemindeki makalelerin ortalama sözcük sayısı ise 5432 sözcükbirim olarak hesaplanmıştır.

SASD edebiyat alt derleminde kavram değeri taşıyan ve ilgili alt derlemde sıklığı dokuzdan fazla olan 492 sözcükbirim belirlenmiştir. Belirlenen bu 492 sözcükbirimin ilgili alt derlemde toplam kullanım sayısı 21178'dir. SASD edebiyat alt derleminde isim olarak kullanılan 492 sözcükbirimden 166'sı edebiyat terimi olarak kullanılmış ve bu terimlerin listesi aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 42. SASD Edebiyat Alt Derlemi Edebiyat Terimleri Listesi

metin	dönem	tür
şiir	örnek	yorum
zaman	cönk	bağlam
eser	olay	kültür
aşk	anlatı	düşünce
anlam	dünya	çevre
halk	kahraman	tasvir
roman	hikâye	anlayış
edebiyat	okur	destan
öykü	divan	eleştiri
dil	biçim	araştırma
şair	kitap	yazınsal
mekân	sözcük	özne
söz	mesnevi	sözlü
konu	edebî	ifade
yazar	kısa öykü	millî folklor
kişi	kavram	âh

uzam	nazım	eski anadolu türkçesi
film	sanat	gerçeklik
postmodern	tahlil	günlük
kelime	türk edebiyatı	iktidar
kült	mekân tasvirleri	model
gelenek	nesne	olgu
neokoros	özel	sözlü kompozisyon
nüsha	seçme	tezkire
şiiirsel	söylem	ayaklanma
beyit	yazma	baskı
değer	halk edebiyatı	dini
etki	hece	eleştirel
divan edebiyatı	ilgi	eleştirmen
divan edebiyatı	ima	fâilâtün
araştırmaları	mücadele	farklılık
okuyucu	tasavvuf	neokoros düşüncesi
temsil	yaklaşım	nöbetleşme
anı	düşünür	bağ
not	ekoeleştiri	çözümleme
dinsel	fiil	düş
makale	imge	eylem
olgusal	kesişim	gizli
tespit	kesişim noktası	gönderme
anlatıcı	kişilik	görüş
bakış açısı	uyarlama	harf
folklor	düşsel	içerik
somut	kahraman kültü	öge
fâlnâme	metinsel	örgü
manzum	özgün	örüntü
psikolojik	ruhsal	rol
tarihselci	sözlü kültür	romantik
tarihselcilik	tarz	sahne
tutku	yazım	telmih
yeni tarihselci	alegorik	tip
yeni tarihselcilik	baskın	yabancı
gazel	betim	yapısal
kurgu	birleştirme	yazıt
kurmaca	denge	yorumlama
hellenistik	egemen	

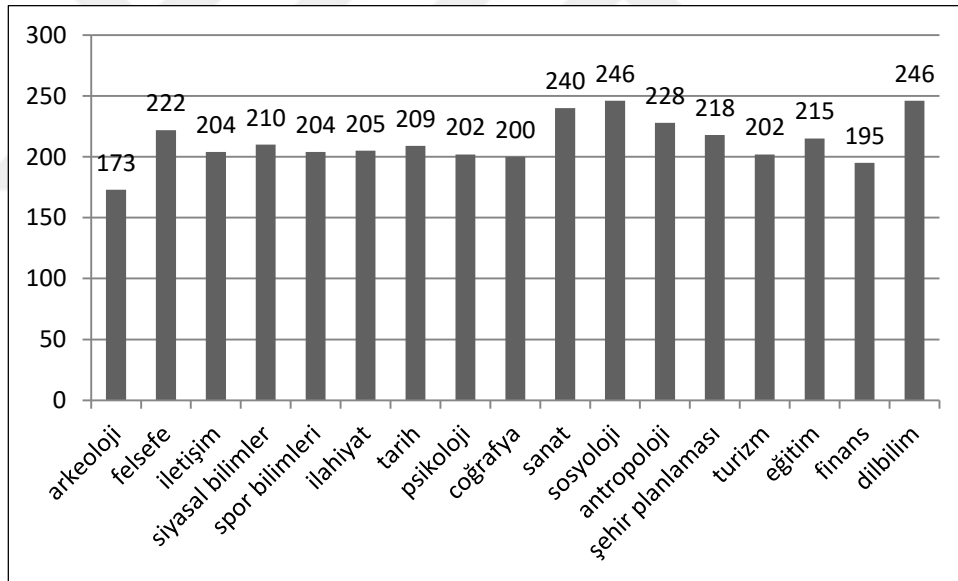
Yukarıdaki listede SASD edebiyat alt derlemi isim listesindeki edebiyat terimleri yer almaktadır. SASD edebiyat alt derleminde 166 edebiyat teriminin toplam 8430 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu bulgulardan hareketle edebiyat terimleri SASD

edebiyat alt derleminin sayısal açıdan %33,73'ünü; kullanım açısından %39,80'ini oluşturmaktadır.

SASD edebiyat alt derleminde *konu, örnek, çalışma, ilişki, sayı, bağlam, bölüm, sonuç, araştırma, bilgi, öz, amaç, bilim, önem, makale, giriş, bilimsel, analiz, anahtar sözcükler, çözümleme, yöntem* sözcüklerinin genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar oldukları düşünülmektedir. Genel bilimsel Türkçeye yönelik belirtilen 21 sözcüğün SASD edebiyat alt derleminde toplam kullanım sayısı 1132; kavram değeri taşıyan sözcükler içerisindeki kullanım oranı %5,34; sayısal oranı ise %4,26'dır.

SASD edebiyat alt derleminde edebiyat alanındaki teknik sözcüklerle diğer alt derlemlerdeki teknik sözcükler karşılaştırılmış ve belirlenen ortak sözcük sayılarını gösteren grafik aşağıda belirtilmiştir.

Grafik 18. SASD Edebiyat ile SASD Ortak Teknik Sözcük Sayıları Grafiği

SASD edebiyat alt derlemi ile söz konusu derlemdeki diğer teknik sözcükler karşılaştırıldığında edebiyat alt derleminin 173 ortak sözcükle en az arkeoloji alt derlemi; 246 ortak sözcük birimle en fazla sosyoloji ve dilbilim alt derlemi ile ortaklık göstermektedir.

Tablo 43. SASD Edebiyat Alt Derlemi Fiil Listesi

gör÷lmektedir	alır	başlamıştır
olur	olabilir	olmaktadır
gerekir	ortaya çıkar	geliyor
başlar	der	bulur
göstermektedir	okur	ister
olmuştur	anlatır	betimler
gösterir	oldu	işaret eder
söyler	olursa	yer alır
yazılmıştır	oluşmaktadır	dedi
gör÷lür	yapar	durur
bulunmaktadır	olacaktır	işaret etmektedir
olsun	almıştır	dile getirir
gelmektedir	getirmektedir	yer almaktadır
söylenebilir	geçmektedir	geldi
kullanılmıştır	gör÷lmüştür	görmekteyiz
ol	diyor	vurgular
verir	karşımıza	dikkat çekmektedir
görür	çıkaktadır	olmalıdır
gelir	taşımaktadır	değişmez
olsa	dikkat çeker	
	olacak	

SASD edebiyat alt derleminde fiil kullanımları incelenmiş ve 58 fiilin toplam 1152 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Çalışma kapsamında SASD edebiyat alt derlemi fiillerinden 13'ü *-mAktA[dİr]* yapısıyla, 5 fiil *-mXştXr* yapısıyla, 25 fiil *-(X)r/(A)r*, 2 fiil *-(X)yor*, 3 fiil *-dX*, 1 fiil *-AcAk*, 2 fiil ise *-Abil* yapısıyla kurulmuştur. Ayrıca 6 fiil *edilgen*, 48 fiil ise *etken* yapıda ve 2 fiil de *gerek + ir* ve *malı + dır* biçimbirimleriyle kurulurken 11 fiil ise birleşik fiil türündedir. Bu bulgulardan hareketle SASD edebiyat alt derlemi fiil listesi söz konusu alt derlem, teknik söz varlığının kullanım açısından %1,11'ini; sayısal açıdan ise %10,03'ünü oluşturmaktadır.

SASD edebiyat alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *ve, da, ile, ya, ya, hem, hem, ancak, ki, ise, veya, çünkü, ama, yani, bile, yoksa, oysa, zira, ister, ister, eğer, fakat, gerek... gerekse...* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu 20 bağlaçın ilgili alt derleminde toplam kullanım sayısı 6350'dir. SASD edebiyat alt derleminde bağlaçlar ilgili alt derlemin kullanım açısından %6,15'ini; sayısal açıdan ise %3,84'ünü oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD edebiyat alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan *gibi, için, kadar, üzere, rağmen, örneğin, dek, karşın* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

Söz konusu sekiz edatın toplam kullanım sayısı 1254'tür. SASD edebiyat alt derleminde edatlar kullanım açısından %1,21'lik bir oran oluşturmaktadır.

SASD edebiyat alt derlemindeki teknik sözcüklerin sıklık sayıları ek 18'de verilmiştir.

3.19. SOSYAL BİLİMLER İÇİN AKADEMİK SÖZCÜK LİSTESİ

Çalışma kapsamında sosyal bilimlerdeki arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat alanlarından kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, edatlar ve bağlaçlardan teknik söz varlığı derlenmiş ve derlenen bu teknik söz varlıklarının toplamında sosyal bilimler için akademik söz varlığı oluşturulmuştur. Akademik söz varlığından ayrıca aşağıda belirtilen aşamalardan genel olarak sosyal bilimler alanını kapsayan eğitim amaçlı bir akademik sözcük listesi elde edilmiştir. Sosyal bilimler için akademik Türkçe sözcük listesini hazırlamadaki amaç, bu alanda çalışan veya eğitim alanlar için sosyal bilimlerin tüm alt alanlarını kapsayan çekirdek bir sözcük listesi oluşturmaktır.

SASD derlemine göre oluşturulan sosyal bilimler için akademik söz varlığından akademik Türkçe derslerinde yararlanılmak üzere akademik sözcük listesi oluşturulmuştur. Söz konusu akademik sözcük listesinin oluşturulmasında ilk aşamada SASD teknik söz varlığını oluşturan arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat alanlarındaki sözcük listeleri Yalçinkaya, S. (2016) geliştirilen yazılım programı ve Microsoft Excel 2010 programı kullanılarak karşılaştırılmış ve tüm alanlarda ortak olarak kullanılan 75 sözcükbirim belirlenmiştir. Aşağıdaki listede SASD teknik söz varlığındaki 18 alanda ortak olarak kullanılan sözcükbirimler yer almaktadır.

Tablo 44. SASD Teknik Sözvarlığındaki Ortak Sözcükler Listesi

iş	gerekse	fakat
da	rağmen	yani
dünya	ilişki	hareket
tespit	örneğin	süreç
ve	tarih	son
gelmektedir	yıl	anlam

ifade	gibi	ise
üzere	zaman	amaç
anahtar sözcükler	temel	bilgi
sosyal	olabilir	ancak
ki	bilim	konu
sürekli	çalışma	alan
olmuştur	kültürel	etkili
tercih	kadar	sıra
gelir	veya	devam
hem	üniversite	önem
insan	ekonomik	araştırma
görülmetedir	sonuç	sayı
bulunmaktadır	örnek	genel
bağlam	eğitim	göstermektedir
çünkü	özel	uygun
yer	göz	ile
dönem	ya	önemli
mümkün	durum	grup
yüksek	olsa	söz

Yukarıdaki liste incelendiğinde *rağmen, örneğin, yani, üzere, gibi, kadar* edatlarının; *da, ve, fakat, ki, hem, çünkü, veya, ya, ise, ancak, ile* bağlaçlarının; *gelmektedir, olmuştur, gelir, görülmektedir, bulunmaktadır, olabilir, olsa* fiillerinin SASD teknik sözvarlığında ortak olarak kullanıldığı belirlenmiştir. İsim türündeki 58 sözcükten *ilişki, anahtar sözcükler, son, bağlam, bilim, çalışma, sonuç, örnek, amaç, bilgi, konu, araştırma, sayı* sözcüklerinin bilimsel dile yönelik kullanımlar olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca *kültürel* sözcüğünün tüm alanlarda ortak olarak kullanıldığı görülmüştür ve bu durum da kültürün sosyal bilimlerde önemli bir değişken olduğunun bir göstergesidir. Araştırma derleminde *ekonomik, süreç* ve *zaman* sözcüklerinin ortak olarak kullanılması, bu kavramların sosyal bilim araştırmalarında önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir.

Eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluşturmada ikinci aşama olarak, SASD teknik söz varlığındaki 18 alanın her birindeki sıklığı 100 ve yukarısında olan sözcükler, tekrarlarından arındırılarak 617 sözcükbirim elde edilmiştir. Belirlenen bu 617 sözcükbirim ekler listesinde belirtilmiştir.

Üçüncü aşamada SASD teknik varlığını oluşturan 18 alandaki bilimsel Türkçeye yönelik kullanılan sözcükler alınmış ve tekrarlarından arındırılarak 254 sözcük elde edilmiştir. Söz konusu liste ekler bölümünde belirtilmiştir.

SASD eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluşturmada dördüncü aşama olarak SASD teknik söz varlığındaki fiiller alınmış ve tekrarlarından arındırılarak 174 fiil elde edilmiştir. SASD eğitim amaçlı akademik Türkçe listesi fiil seçiminde, fiiller zaman, kişi gibi çekim eklerinden arındırılarak sözlükselleşmiş fiiller listeye alınmıştır. Bu kapsamda belirlenen 174 fiilden 74'ü edilgen, 100 fiil ise etken yapıda olduğu görülmüştür. Belirlenen fiiller ekler bölümünde gösterilmiştir.

Beşinci aşamada, SASD teknik söz varlığındaki bağlaç kullanımları tekrarlarından arındırılmış *ama, ancak, bile, çünkü, da, dahi, eğer, fakat, gerek... gerekse..., hem... hem..., ile, ise, ister... isterse, ki, oysa, ve, veya, ya da, ya... ya..., yahut, yani, yoksa, zira* bağlaçlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

Altıncı aşamada, SASD teknik söz varlığındaki edat kullanımları tekrarlarından arındırılmış, *başka, beri, değin, dek, denli, evet, gibi, göre, hayır, için, kadar, karşın, örneğin, peki, rağmen, üzere, yönünde* edatlarının kullanıldığı belirlenmiştir.

Yedinci ve son aşamada SASD'deki alt derlemlerin toplam teknik sözvarlığından derlenen tüm alanlar için ortak sözcükler, sıklığı 100 ve yukarisından olan sözcükler, bilimsel Türkçedeki sözcükler, fiiller, bağlaçlar ve edatlar olmak üzere 972 sözcükbirim belirlenmiş ve sosyal bilimler alanında akademik Türkçe dersi alan öğrencilerin, ders veren eğitimcilerin ve materyal tasarımcılarının kullanımına sunulmuştur. SASD eğitim amaçlı akademik sözcük listesi ekler bölümünde verilmiştir.

4. BÖLÜM

DEĞERLENDİRME

4.1.ANTROPOLOJİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Antropoloji alanında 103655 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuş ve bu derlemde 632 kavram değeri taşıyan sözcük, 68 fiil, 18 bağlaç ve 9 edat belirlenmiştir. SASD antropoloji alt derleminde kavram değeri taşıyan sözcüklerin kullanım sayısı 29400, fiillerin kullanım sayısı 1404, bağlaçların kullanım sayısı 6762 ve edatların kullanım sayısı ise 1151'dir. SASD antropoloji alt derleminde kavram değeri taşıyan 632 sözcük antropoloji terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle olan sözcük ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir. Fiiller ise zaman, kişi ve çeşitli anlamsal işlevleri açısından incelenmiştir.

SASD antropoloji alt derlemindeki 133 antropolojik terim, insan fizyolojisi ve günlük yaşamı ile ilgili olmaları ve TÜBA bilim terimleri, insanbilim terimleri listesinde bulunmalarına göre belirlenmiştir. Terim seçiminde antropoloji biliminin araştırma alanına giren ve antropoloji alanında sınırları belli, mecazlaşmayan sözcükbirimler terim olarak alınmıştır.

SASD antropoloji alt derlemindeki antropolojik terimler genel olarak incelendiğinde *beden, güç, erkek, cinsiyet, boy, yaş, diş, ağırlık, kafatası* terimlerinin insanların fizyolojik özellikleri ile ilgili terimler olduğu; *kalıntı* teriminin ise antropolojik araştırmalarda verileri adlandırmada kullanılan bir terim olduğu söylenebilir. Tablodaki *nüfus, alışkanlık, dönüşüm, geçim, topluluk, dil, evlilik, kimlik, doğum, hayat, kişilik, çevre, üretim, toplum, kültür, kültürel, sosyal, akrabalık, toplumsal, ekonomik, bireysel* sözcükleri ise insanların toplum hayatları ile ilgili sözcükler ve antropolojik araştırmaların konuları ile ilgili terimler oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca antropolojik çalışmaların konularını oluşturan diğer terimlerde *siyasal, mülkiyet, egemen, düzen, kurumsal, kurum* gibi devlet düzeni ile ilgili terimlerle birlikte *totemsel, simgesel* gibi dini terimlerin de varlığı görülmektedir.

SASD antropoloji alt derlemindeki antropolojik terimler listesinde, *antropoloji* teriminin ve onun Türkçe karşılığı olan *insanbilim* teriminin kullanıldığı görülmektedir.

Ancak *sosyal antropoloji, görsel antropoloji, biyolojik antropoloji* gibi sözcük grubu şeklinde terimleşen kullanımlarda, Batı kökenli terim olan *antropoloji* sözcükbiriminin tercih edildiği anlaşılmaktadır. SASD antropoloji alt derlemi terimler listesinde yer alan Batı kaynaklı sözcükler, *antropoloji, patolojik, antropometrik, etnografik, lezyon, seksüel, ekolojik, marjinal, etnografik, retrospektif, kronik, karakter, ekoloji, fonksiyonel asimetri, kolektif, totemsel* sözcükleri ve bu sözcüklerin varyasyonlarıdır. Bu sözcüklerin toplam kullanım sayısı 1122, SASD antropoloji terimleri içerisindeki kullanım oranı ise %12,35'tir. SASD antropoloji terimleri listesindeki diğer sözcükler ise *kemik, dil* gibi Türkçe kökenli; *eklem, yapı* gibi karşılık olarak üretilen sözcükler veya *fiziksel, vücut* gibi zamanla Türkçenin farklı alanlarında da kullanılan ve anlamlandırmak için antropoloji alanında özel uzmanlık bilgisi gerektirmeyen sözcüklerden oluşturmaktadır. Bu açıdan bakıldığında SASD derlemindeki antropoloji terimlerinin büyük oranda Türkçe kökenli, karşılık olarak üretilen veya zamanla Türkçenin farklı alanlarında da sıklıkla kullanılarak toplumun büyük bölümü tarafından anlaşılabilen sözcüklerden oluştuğu söylenebilir.

SASD antropoloji alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar da bulgular bölümünde belirtilmiştir. SASD antropoloji alt derlemi genel bilimsel Türkçeye ait sözcüklerden *değişken, dağılım, ilişki, etki, anlamlı, fark, standart sapma, ortalama, ölçüm, korelasyon, regresyon, sıklık, anlamlılık, oran* sözcüklerinin varlığı antropoloji araştırmalarında istatistiksel çalışmaların yapıldığını ve verilerin nicel olarak farklı açılardan karşılaştırıldığını göstermektedir. Yine listedeki *tablo* ve *grafik* sözcüklerinin elde edilen bulguların sayısal değerler içerdiği konusunda fikir oluşturmaktadır. Listedeki *değişken* sözcüğü bilimsel çalışmalarda araştırılan konunun ilgili olduğu kavramları ifade eder. Bilimsel Türkçeye ait olan *dağılım, ilişki, etki, anlamlı, anlamlılık, sıklık, sayı, fark, toplam, standart sapma, ortalama, ölçüm, regresyon, oran, uygun, artış, korelasyon* sözcükleri uygulanan istatistiksel ölçme araçlarının sonuçlarını ifade etmek amacıyla kullanılmaktadır. SASD antropoloji alt derlemindeki *gözlem* sözcüğü araştırma yöntemi adı; *kaynak, literatür, referans* ise bilimsel araştırmalarda bölüm adı olarak adlandırılmakla birlikte daha genel anlamda bilimsel çalışmaların dayandığı benzer alandaki diğer çalışmalara atıfları bildirmede kullanılmaktadır. SASD antropoloji alt derleminde geçen *yöntem, sonuç, özet, amaç, anahtar kelimeler, bölüm* sözcükleri ise araştırma bölümlerini adlandırmada; aynı listede yer alan *tablo, grafik*

sözcükleri araştırma verilerini veya sonuçlarını göstermede kullanılan sözcüklerdir. SASD antropoloji teknik sözvarlığındaki *araç* sözcüğü araştırma verilerini ölçmede kullanılan materyali; *veri* ve *örneklem* sözcükleri ise araştırma konusu ile ilgili malzemeyi belirten terimlerdir.

SASD antropoloji alt derlemindeki teknik sözvarlığında *insan, erkek, iskelet, yaş grubu, el, kadın, çocuk, kemik, yaş, diş, cinsiyet, boy, eklem, vücut, erişkin, ayak uzunluğu, kol, genç, kız, göz, diz genişliği, parmak, ayak, dirsek genişliği, diz, bedensel, bacak, kalça genişliği, ağırlık, bebek, kalça, dirsek, kafatası, baş, baldır, ağız, omuz, beden, gövde, çene, omur, kadınsı, omurga, östrojen, boy uzunluğu, diş çürüğü, üst kol çevresi, bacak uzunluğu, vücut ağırlığı, deri kıvrımı kalınlığı* sözcükleri insan bedenine ait sözcüklerdir. SASD antropoloji alt derleminde insan bedenine ait sözcükbirimlerin toplam sayısı 4154, oranı ise %14,12'dir.

SASD antropoloji alt derlemindeki *toplum, grup, kültür, toplumsal, kültürel, sosyal, değer yargısı, topluluk, hırsızlık, kurumsal, toplayıcı, avcı toplayıcı, toplumsal cinsiyet, yerleşim, akrabalık, aile, sosyoekonomik, kamusal, nüfus, kamu, kurumsal ilişki, kamu malı, mübadele, bireysel ilişki, işbirliği, kolektif, paylaşım* sözcükleri de toplumsal ilişkilerde kullanılan sözcüklerdir. Bu 27 sözcüğün SASD antropoloji alt derleminde toplam kullanım sayısı 2192 olup oranı %7,45'tir.

Antropoloji alt derlemi ile diğer alt derlemlerdeki ortak teknik sözcük sayıları grafiği incelendiğinde tarih, arkeoloji ve sosyoloji ile çalışma alanlarındaki ortaklıktan kaynaklı ortak söz varlığı unsurları görülmektedir. Diğer alanlarla ilgili ise *bilim, görüş, değerlendirme, yaklaşım, referans* gibi bilimsel Türkçeye ait sözvarlığı unsurları; *kelime, cevap, hayat, ayırım, akıl* gibi gündelik dilde de kullanılan sözcükler ve *kültür, politik, mülkiyet, ekonomik* gibi farklı alanlarda da terim olarak kullanılabilen sözcüklerin bulunduğu belirlenmiştir. Bu durumun yabancı dil olarak akademik Türkçe derslerinde öğretilecek sözcüklerin belirlenmesinde kolaylık sağlayacağı düşünülebilir. Eldeki bulgulardan SASD antropoloji alt derlemindeki söz varlığı unsurlarının %21,5 oranında insan ve toplum yaşamı ile ilgili sözcüklerden oluştuğu anlaşılmaktadır.

SASD antropoloji alt derlemi fiiller listesi incelendiğinde sıklığı dokuzdan fazla olan 68 fiilin toplam 1404 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu fiillerden 21 tanesinin –*mAktA[dIr]* yapısıyla oluşturulduğu görülmüştür. Söz konusu yapının şimdiki zaman anlamı taşımasının yanında –(X)*yor* yapısından farklı olarak eylemin kesin olarak

başladığını belirten bir anlam taşıması bilimsel metinlerde tercih sebebi olmuş olabilir. SASD antropoloji alt derlemindeki bilimsel bulguların saptanmasını ifade etmede de –*mAktA* yapısının sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca söz konusu yapı, ... *bireylerin dişlerinde orta düzeyde aşınma görülmektedir*. örneğinde görüldüğü üzere kesinlik taşıyan, sözcenin oluşturulduğu andaki şimdiki zamanı işaret etmektedir. SASD antropoloji alt derleminde değerlendirilmeye alınan 68 fiilin 21'i –*mAktA[dIr]* yüklemleştiricisiyle yapılmış ve söz konusu yapının antropoloji alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 460, SASD antropoloji fiilleri içindeki oranı da %32,76'dır.

SASD antropoloji alt derlemindeki 68 fiilin 20'sinin ise –*mXştXr* yüklemleştirisi ile kurulduğu görülmüştür. SASD antropoloji alt derleminde yer alan ... *doğuda tarımın ve evcilleştirmenin geçmişi araştırmalarına başlamıştır*, ... *kurşun düzeylerinin genel olarak yükselmediğini göstermiştir*. örneklerinden de anlaşılacağı üzere –*mXştXr* yapısı kesinlik içeren bir geçmiş zaman işlevinde kullanılmıştır. SASD antropoloji alt derleminde –*mXştXr* yüklemleştirisi ile kurulan fiillerin toplam kullanım sayısı 410, SASD antropoloji fiilleri içindeki oranı da %29,20'dir.

SASD antropoloji alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 68 fiilden dördünün *söylenebilir, olabilir, diyebiliriz, görülebilir, yeterlik fiili* ile kurulduğu görülmüştür. Söz konusu fiilin ... *büyüme geriliğinin ileri yaşlarda da devam ettiği söylenebilir*, ... *antropometrik ölçülerine uyabildiği oranda işlevseldir diyebiliriz*, ... *çevrelerde farklı kültürler arasında benzer adaptasyonlar görülebilir*, ... *Bu durum farklı yönlere doğru olabilir*. örneklerinden de anlaşılacağı üzere yeterlik anlamında kullanıldığı görülmüştür. SASD antropoloji alt derleminde yeterlik fiili ile oluşturulan dört fiilin toplam kullanım sayısı 92'dir. Bulguları oran olarak değerlendirdiğimizde ise SASD alt derlemindeki yeterlik fiilinin toplam fiiller içindeki sayısal oranı %5,88; kullanım oranı ise %6,55'tir.

SASD antropoloji alt derlemindeki bileşik fiil yapıları incelendiğinde 68 fiilden 12'sinin yardımcı fiillerle kurulduğu ve bu fiillerin *tespit edil-, ifade et-, kabul edil-, ol-, yap-* kullanımları oldukları belirlenmiştir.

SASD antropoloji alt derlemindeki birleşik fiiller incelendiğinde *tespit et-* fiili edilgen yapıda kullanılarak ... *bu değerlerin 6,9-7,3 arasında olduğu tespit edilmiştir*. örneğinde olduğu gibi bilimsel sonuçları ifade etmek için kullanılmıştır. Söz konusu alt derlemdeki *ifade et-* bileşik fiili ise ... *eklem rahatsızlıklarının kemiğe yansıdığını ifade*

etmektedir. şeklinde bulguların bilimsel anlamını belirtmede kullanılmıştır. SASD antropoloji alt derlemindeki *ol-* fiili ise *Birey ya da kurum nesneyi tanırsa ancak o zaman o nesne var olabilmektedir.* örneğindeki gibi isimlerle birleşerek kullanılmıştır. Ayrıca *çalışmalarının sonuçları bir bütün olarak ele alınacak olursa;* heterojen bir toplum olan *Minnetpınarı toplumu şiddet olayları ile fazla karşı karşıya gelmemiş ... bireylerden oluştuğu söylenebilir.* örneğindeki gibi şart kipindeki kullanımına da rastlanmıştır. Bununla birlikte *Amerika'da yoğun bir biçimde iskân edilmiş şehirlerde, nerede olursa olsun farklı kültürleri araştırıp ortaya çıkarır ve betimler. / 25 - 35 yaş aralığında ise az da olsa bu lezyonun görülme oranında bir artış olduğu tespit edilmiştir. / 2 erkek bireyde cribratic tipte gözlenmiş olsa bile diğer bireylerde hafif derecede rastlanmıştır.* kullanımlarında *olsa* fiilinin *olursa olsun, az da olsa, olsa bile* şeklinde kalıp ifade kullanımları da görülmüştür. SASD antropoloji alt derlemindeki birleşik fiil kullanımlarındaki *yap-* fiili ise ... *araştırmacılar tarafından varsayılan durumlara gönderme yapar.* şeklinde kullanımı görülmüştür.

SASD antropoloji alt derlemi fiiller listesinde yer alan $-(X)r / -(A)r$ yapı 22 fiilin toplam 429 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu kullanımlar incelendiğinde genellikle ... *anthropos -(insan) ve isim takısı- logos (bilim) Yunancadan gelir. / ...bu sert yapı iyon kayıpları sonucu yumuşamaya başlar.* örneklerindeki gibi genel-geçer zaman işlevinde kullanılmıştır. Bununla birlikte *Sacks, kadının ikincil konumunun anne rolleriyle ilgili olduğunu söyler.* örneğindeki gibi olayların süreç anına işaret eden görünüş işlevindeki kullanımlarına rastlanmıştır. Ancak bu tip kullanımlar *söyler, belirtir, görülür* gibi atıf, aktarım ya da bulguların yorumlanma anına işaret eden bir zamanlamayı gösteren fiillerdir. Ayrıca SASD antropoloji alt derlemindeki $-(X)r / -(A)r$ kullanımlarında *başlar* fiili *Bir çingene aniden etrafınızda bir yerde biter, keman çalmaya başlar.* örneğindeki gibi anlatım tabanı veya öyküleme işlevinde bir kullanıma tek örnek olarak rastlanmıştır. Bu örnek de ilgili araştırma makalesinde katılımcının anlatımında kullanıldığı belirlenmiş, dolayısıyla bilimsel dile yönelik bir kullanımdan ziyade anlatı temelli bir kullanım olduğu görülmüştür.

SASD antropoloji alt derlemindeki 68 fiilden 33 fiil, işi yapanın belli olmadığı edilgen yapıda olduğu belirlenmiştir. SASD antropoloji alt derleminde $-(X)l$ ve $-n$ eklerinin ikisi de kullanılarak edilgen yapılan 33 fiil, söz konusu derlemde toplam 679 defa

kullanılmıştır. Edilgen fiiller kullanım oranı olarak ilgili alt derlemdeki fiil listesinin %48,52'sini; sayısal oran olarak ise %42,64'ünü oluşturmaktadır.

SASD antropoloji alt derlemi fiillerinin kişi kullanımları incelendiğinde söz konusu alt derlemdeki 68 fiilden 35'inde kişi eki kullanıldığı, bu kişilerden de 2 fiilde (*görmekteyiz, diyebiliriz*) 1. çoğul kişi (biz) kullanıldığı, diğer 33 fiilde ise 3. kişi (tekil (o) ve çoğul (onlar) kullanıldığı görülmüştür.

Son olarak SASD antropoloji alt derleminde –DXr kullanımları incelenmiş ve söz konusu ekin SASD antropoloji alt derleminde *...bu yeni yapının ardında ilk tasarımı aramak boşuna olacaktır. örneğindeki gibi kesinlik; ...taşınmasına dair vurgusunu hatırlayarak devam etmek daha uygun olacaktır. örneğindeki gibi olasılık* anlamlarında kullanıldığı görülmüştür.

4.2.FELSEFE ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında felsefe alanında 21 makaleden toplam 104327 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuş ve bu derlemden kavram değeri taşıyan 548 sözcük belirlenmiştir. SASD felsefe alt derleminde kavram değeri taşıyan 548 sözcükten 269'u felsefe terimi ve 40 sözcükbirim ise genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanım olarak değerlendirilmiştir. SASD felsefe alt derlemindeki terimlerin ve bilimsel Türkçede kullanılan sözcüklerin toplam sayısı 309, sayısal oranı ise %46,88'dir. Geriye kalan 239 sözcük diğer alt alanlarla da ortaklık gösteren, akademik dildeki kullanımlar olarak düşünülmektedir.

SASD felsefe alt derlemindeki terim kullanımları incelendiğinde *metafizik, kopula, argüman, kuantum, ontolojik, form, idea, teori, modern, ideoloji, kuantum teorisi, fundamental sistem, argümantasyon, atomsal problem, hermeneutik, filozof, eksistensiyalite, ideolojik, fundamental ontoloji, a priori, kategorik, epistemolojik, fenomen, klasik, argümantatif, epistemik, entelekeia, metafiziksel, atomculuk, bakhtin çevresi, kültür, analitik, labirent, objektif, pedagojik, platonculuk, doksatik, elektron, fragman, heidegger metafiziği, ontoloji, otorite, rasyonellik* sözcükleri Batı kökenli felsefi terimler olarak görülmektedir.

Bu terimlerden *kopula, kuantum, ontolojik, idea, kuantum teorisi, fundamental sistem, hermeneutik, eksistensiyalite, fundamental ontoloji, a prior, epistemolojik, fenomen,*

epistemik, entelekheia, bakhtin çevresi, heidegger metafiziği, platonculuk, elektron, ontoloji, fragman sözcüklerinin felsefe alanındaki araştırma adı veya konu başlıkları olduğu görülmektedir. Listede yer alan *modern, teori, metafizik, argüman, klasik, kültür, otorite, rasyonellik, pedagojik* sözcüklerinin ise farklı alanlarda da kullanılabilen ancak felsefe alanında kullanıldığında belli tanımlar çerçevesinde terimleşen sözcüklerdir. Bu sözcüklerin toplam sayısı 45 olup SASD felsefe alt derlemindeki toplam kullanım sayısı ise 1469'dur. SASD felsefe alt derlemindeki terimlerde Batı kökenli terim sayısının oranı %16,72'dir. SASD felsefe alt derlemindeki verilere göre felsefe terimlerinin %83,28 oranında Türkçeleştğini söyleyebiliriz.

SASD felsefe alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlardaki *önerme, bilgi, konu, kabul, kuram, argüman, yaklaşım, teori, bilim, olgu, bağlam, açıklama, araştırma, soruşturma, tartışma, bilimsel, yorumlama, makale, nesnel, araştırma makalesi, uygulama, objektif, tanım* sözcükleri genel bilimsel dile yönelik sözcükler olarak düşünülebilir. Bilimsel Türkçedeki *ilişki, ilişkili, analiz* sözcükleri her ne kadar istatistiksel çalışmalarda da kullanılan terimler olsalar da SASD felsefe alt derleminde yapılan bağlam kontrollerinde bu terimlerin istatistiksel araştırmaların sonuçlarını açıklamakta değil, kavramlar arası bağlantıların sorgulanması ve sonuçlarının nitel olarak ifade edilmesinde kullanıldıkları görülmüştür. SASD felsefe alt derleminde geçen *konu, sonuç, öz, amaç, bölüm, yöntem, giriş, anahtar sözcükler, özet* sözcükleri ise bilimsel araştırmalardaki bölümleri adlandırmada kullanılan terimlerdir. Listedeki *kaynak* ve *atıf* sözcükleri ise bilimsel çalışmalardaki alanla ilgili diğer çalışmalara gönderimleri bildiren sözcüklerdir.

Bu bulgulardan hareketle SASD felsefe alt derlemindeki çalışmaların istatistiksel çalışmalar değil, bir konunun veya kavramın diğer konu veya kavramlarla ilişkisini sorgulayan, nitel veriler üzerinde araştırmalar yapan çalışmalar olduğunu söyleyebiliriz. SASD felsefe alt derlemindeki teknik söz varlığı ile SASD derlemindeki diğer teknik sözcükler karşılaştırıldığında SASD felsefe alt derlemindeki sözvarlığının diğer alanlara göre arkeoloji alanındaki söz varlığı ile ortaklığı, belirgin bir şekilde azdır. Bunun nedeninin arkeoloji alanındaki çalışmaların felsefeye göre daha somut ve nicel veriler üzerinde yapılması olarak düşünülmektedir. SASD derleminde felsefenin en fazla ortak söz varlığı gösterdiği alan ise sosyoloji olarak görünmektedir. Bilindiği gibi sosyoloji toplumların ilişkilerini veya toplum içindeki bireylerin/grupların birbirleri ile olan

ilişkilerini incelemektedir. Bu nedenden dolayı da sosyoloji araştırmalarında felsefi bilgilere de önemli ölçüde ihtiyaç duyulduğu bilinen bir gerçektir. Ancak grafikten de anlaşılacağı üzere felsefenin SASD'deki arkeoloji dışındaki diğer alanlarla yakın sayıda ortak sözcüğe sahip olması, sosyal bilimlerin hemen her alanında felsefenin yakın ölçüde etkisinin olduğunu göstermektedir.

SASD felsefe alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 80 fiilin toplam 1481 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen 80 fiilin 19'unu birleşik fiiller oluşturmaktadır. Bu fiil grubunu *ifade eder, kabul edilebilir, ifade etmektedir, işaret eder, ele alır, ortaya çıkmaktadır, gönderme yapmaktadır, kabul eder, mümkün kılar, söz eder, temsil eder, keşfeder, neden olur, kabul etmektedir, ne olursa olsun, hâle gelmiştir, kabul edilir, söz edilemez, karşımıza çıkmaktadır* fiilleri oluşturmaktadır. SASD birleşik fiiller listesindeki fiiller genel olarak incelendiğinde ...*yalın anlatımdan refleksif tarihsel anlatıma geçişi mümkün kılar*. örneğinde olduğu gibi *kıl-* yardımcı fiilinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca *var olan şey, her ne olursa olsun, salt var olduğu için ortak-var olur* örneğindeki gibi kalıp ifade şeklindeki birleşik fiilin de kullanıldığı görülmüştür. SASD felsefe alt derleminde 19 fiilin toplam kullanım sayısı 269'dur. Oransal olarak ifade edersek SASD felsefe alt derlemi fiiller listesinin sayısal açıdan %22,89'unu; kullanım açısından ise %16,47'sini birleşik fiiller oluşturmaktadır. SASD felsefe alt derlemindeki 83 fiilden 21'i *-mAktA[dIr]* yüklemleştircisiyle kurulmuştur. Bu fiiller incelendiğinde ...*pozitif özgürlüğün hedefinde etatizm (devletçilik) görünmektedir. / ...Kuantum Mekanik'i'nde insan etkenine göre anlam kazandığını vurgulamaktadır*. örneklerinde görüleceği üzere kesinlik taşıyan ve sözcenin oluşturulduğu andaki bir şimdiki zamanda ve bitmemişlik görünümündedir. Felsefe alt derleminde *-mAktA[dIr]* yüklemleştircisiyle kurulmuş 21 fiilin toplam kullanım sayısı 365'tir. Bu bilgilerden hareketle söz konusu yapı SASD felsefe alt derlemi fiiller listesinin kullanım açısından %22,35'ini; sayısal açıdan ise %25,30'unu oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemindeki fiil listesinde *hale gelmiştir* ve *olmuştur* şeklindeki iki kullanımda *-mXştXr* yüklemleştircisi kullanılmıştır. Bu iki kullarımdaki örnekler incelendiğinde ...*iki kamp diğerlerine göre daha belirgin hale gelmiştir*. ve *Porphry ile üç gün boyunca tartıştığı bile olmuştur*. örnekleri incelendiğinde kesinlik taşıyan bildirme işlevli bir geçmiş zaman işaretleyicisi işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu

yapının SASD felsefe alt derlemi fiil listesinde kullanım sıklığı 28, kullanım oranı ise %1,71'dir. Sayısal oranı ise %2,40'tır.

SASD felsefe alt derlemindeki fiil listesinde *olamaz, olabilir, söylenebilir* kullanımları olmak üzere üç fiilin –Abil yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin bağlam kullanımları incelendiğinde yeterliliğin olmadığı anlamında *Bu tür terimler içeren önermeler, atomsal önerme olamaz*; olasılığın olmadığı anlamında *...anlam da okuyucunun hayatına tatbik edilmeden gerçekten var olamaz*; olasılık anlamında *... itiraf ediyorum ki, bileşenlerinin sayısı sonsuz olabilir*, ve yeterlilik anlamında *...yalnızca kesin olarak doğrulanabilen önermeler anlamlı olabilir*, kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu listede geçen *söylenebilir* sözcüğü ise *...en belirgin özelliklerinden birinin eşitlik konusunda olduğu söylenebilir*, örneğindeki gibi yeterlilik anlamında kullanıldığı olasılık anlamında ise kullanılmadığı görülmüştür.

SASD felsefe alt derlemi fiil listesi kişi kullanımları açısından incelendiğinde 80 fiilden 11'i eylemi yapan şahsın belli olmadığı edilgen yapıdadır. Edilgen yapı fiiller SASD felsefe alt derleminde *Hristiyan ve İslam Ortaçağında çok net bir biçimde görölmektedir*, ve *Kuantum Teorisi'ne göre var olmanın iki hali bulunmaktadır*, örneklerindeki gibi toplam 214 defa kullanılmıştır. Edilgen fiiller söz konusu alt derlemdeki fiillerin sayısal olarak %13,25'ini; kullanım açısından ise %13,10'unu oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemi fiil listesinde 69 fiil *Bu mülkiyet varolanın varlıkla olan özdeşliğiyle gerçekleşir*, ve *Demokrasi ortak uzamın yapılandırılmasını sağlar*, örneklerindeki gibi eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu, şahıs eki kullanılan etken yapı fiillerdir. Bu fiillerin 68'inde 3. tekil şahıs (o) kullanılmıştır. Bir fiilde ise *Soykan'ın cümleleriyle ifade edecek olursak*: ... örneğindeki gibi *olursak* fiilinde 1. çoğul şahıs (biz) kullanılmıştır. Bu 69 fiilin SASD felsefe alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 1222'dir. Oransal açıdan incelediğimizde eylemi gerçekleştirenin belli olduğu, şahıs eki bulunduran fiiller söz konusu alt derlemdeki fiillerin sayısal olarak %84,33'ünü; kullanım açısından ise %74,83'tür.

SASD felsefe alt derlemi fiil listesi zaman ekleri kullanımları açısından değerlendirildiğinde bir fiilin (olacak) *Chimaera'nın var olmadığı söylenirken var olduğu söylenmiş olacak*, örneğindeki gibi -AcAk yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. Örnekten de anlaşılacağı üzere söz konusu yapı eklendiği fiile *tasarlama/ön görme*

anlamı katmıştır. Yine bir örnekte, *gerekıyor* fiilinde, *-(X)yor* kullanımına rastlanmıştır. Çalışmada SASD felsefe alt derlemi *gerek* kullanımları bölümünde ayrıca incelenecek olan bu kullarımdaki *-(X)yor* eki *bugün artık, çok anlamlı görünmediğinin altını çizmek gerekıyor*. örneğindeki gibi *bitmemişlik* görünümünde ve *genel-geçer bir zamanda* kullanılmıştır.

SASD felsefe alt derlemi fiil listesi incelendiğinde 83 fiilden 40'ının ise geniş zaman olarak adlandırılan *-(X)r/-(A)r* morfemi ile kurulduğu görülmüştür. Bu fiiller *vazgeçmek istememesi sorumluluk fikrinin öneminden de kaynaklanır*. örneğindeki gibi *genel şimdiki zaman işlevinde; insanî bir değer kazanması anlatsal olarak eklemlenmesiyle gerçekleşir*. örneğindeyse eylemin başlangıç ve bitiş süresi arasındaki bir *bitmemişlik* görünümünde kullanılmıştır. SASD felsefe alt derlemindeki fiil listesindeki *-(X)r/-(A)r* morfemi ile oluşturulan 40 fiil, toplam 711 defa kullanılmıştır. Bu fiiller sayısal olarak söz konusu alt derlemin %48,19'unu; kullanım sayısı olaraksa %43,53'ünü oluşturmaktadır.

SASD felsefe alt derlemindeki fiil listesinde *gereklik* bildiren *gerekir, gerekmektedir, gerekıyor, gerektirir* kullanımları görülmüştür. Bu kullanımlarda *gereklik* kipinin taşıdığı iş, durum ya da olayın yapılmasındaki gerekliliğin konuşucu açısından derecesi ve söz konusu yapıya eklenen *-(X)r, -mAktA[dIr], -(X)yor, -tIrIr* morfemlerinin kazandırdığı anlamsal işlev açısından şekillenmiştir. Örneğin *...ne ölçüde doğru olup olmadığı üzerinde düşünülmesi gerekir*. örneğinde *zorunluluk* anlamı *genel-geçer zamanda* ve *bitmemişlik* görünümünde kullanılmıştır. Söz konusu derlemde geçen *... nedenselliği bir yana bırakarak düşünmek gerekmektedir*. örneğinde ise *zorunluluğun* daha kesin bir ifade taşıdığı ve *bitmemişlik* görünümünde olduğu söylenebilir. Aynı şekilde *...bugün artık, çok anlamlı görünmediğinin altını çizmek gerekıyor*. örneğinde ise *bitmemişlik* görünüşü *zorunluluk* anlamına eklenmiştir. Son olarak ilgili alt derlemde geçen *...sorumluluk özgürlük gerektirir*. örneğinde ise *zorunluluk* anlamı başka bir kavramdan (*sorumluluk*) kaynaklandığı ve bu durumun *genel-geçer bir zamanda* olduğunu bildirir. Söz konusu yapının SASD felsefe alt derlemi fiiller listesindeki toplam kullanım sayısı 110'dur.

SASD felsefe alt derlemi fiil kullanımlarında *dilek* ve *şart kipi* olarak kullanılan *-sA* yapılarına da rastlanmıştır. Bu kullanımlar incelendiğinde en sık kullanılan birimin *ise* olduğu görülmüştür. Söz konusu yapı *şayet tarihçi araştırmasına uygun sorular ile*

başlamış ise onun eldeki sorunu yanıtlamaya yönelik olarak her şeyi kanıt olarak verebilir. örneğindeki gibi *şart kipi* olarak kullanılmıştır. Aynı şekilde derlemde yer alan *olursa* biçimi ise *yaşama tarzı üzerindeki etkisi göz önünde bulundurulacak olursa Plotinus felsefesinin ahlak felsefesi ile doğrudan bir münasebeti vardır.* örneğinde görüleceği üzere *şart* anlamının genel-geçer bir zamanda var olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde *olursak* sözcükbirimi de *Çok daha geriye gidip anlatacak olursak Platon'un başlattığı Akademi'nin tarihi beş döneme ayrılır.* örneğindeki gibi *şart* anlamının genel-geçer bir zaman diliminde birinci çoğul şahıs (biz) tarafından kullanıldığı görülmektedir. SASD felsefe alt derleminde *Değer, eğitimin kendi içerisinde ürettiği bir kavram olmasa da eğitim uygulamalarında yeni de değildir.* örneğindeki gibi geçen *olmasa* sözcükbirimi *da* ile birlikte kullanılmış ve cümleye genel yargının kabulünden farklı bir durumun var olduğunu ancak bunun genel yargıyı değiştirecek kadar güçlü olmadığı anlamını katmıştır. Bu açıdan düşünüldüğünde SASD felsefe alt derlemindeki *ise* ve varyasyonlarının kullanımında *istek kipi* değil, *şart kipi* kullanıldığı görülmüştür.

SASD felsefe alt derleminde *olmalıdır* ve *olacaktır* kullanımları da belirlenmiştir. Belirlenen *olmalıdır* kullanımı *...biliminin konusu, onlara göre, edebiyat eserleri değil, "edebiyat" olmalıdır...* örneğindeki gibi *olasılık* anlamında; *Anamlı önerme, doğrulanabilir ya da yanlışlanabilir olmalıdır.* örneğindeki gibi de *kesinlik* anlamında kullanıldığı belirlenmiştir. SASD felsefe alt derleminde yer alan *olacaktır* kullanımı ise *...bağlamında anlaşılması ve değerlendirilmesi daha doğru olacaktır.* örneğindeki gibi *kesinlik* anlamında kullanıldığı görülmüştür.

4.3.ARKEOLOJİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Arkeoloji alt derleminde, 26 makaleden sıklığı dokuzdan fazla olan ve söz konusu alt derlemde isim, fiil, bağlaç ve edat olarak yer alan 643 sözcükbirimin toplam 39239 defa kullanıldığı görülmüştür.

SASD arkeoloji alt derleminde isim olarak görev yapan ve kavram değeri taşıyan 549 farklı sözcükbirim ve bu 549 sözcükbirimin 259'u terim, 36'sı ise bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar olarak belirlenmiştir. SASD arkeoloji alt derleminde terim ve bilimsel Türkçeye yönelik kullanımların toplam oranı %59,43'tür. SASD arkeoloji alt

derleminde geriye kalan %40,57'lik oran ise diğer alanlarda da kullanılan ortak sözcüklerdendir.

SASD arkeoloji alt derlemindeki terim listesi incelendiğinde 258 sözcükten 40 tanesi Batı kökenli veya Batı kökenli sözcükle birleşerek terim olan ve anlamlandırılması gündelik Türkçede zor olan sözcükler olarak değerlendirilmiştir. Bu sözcüklerden *arkeoloji*, *arkeolojik*, *hipoplazi*, *lejant*, *kült*, *kalkolitik*, *tunik*, *lahit*, *ante – mortem*, *polis* (şehir), *anonim fosil*, *hellenistik dönem*, *kalkolitik çağ*, *arkeolojik kazı*, *antik çağ* sözcüklerini anlamlandırabilmek için arkeolojik uzmanlık bilgisi gerekmektedir. SASD arkeoloji alt derlemindeki arkeoloji terimlerinden *imparator*, *antik*, *imparatorluk*, *imparatorluk devri* sözcüklerini anlamlandırabilmek içinse daha basit bir tarih bilgisi gerekmektedir. Yine arkeoloji terimi olarak kabul ettiğimiz ancak günlük hayatta da kullanılan *kültür*, *kanalizasyon*, *kanalet*, *orijinal*, *profil*, *kanalizasyon sistemleri*, *obje*, *pozisyon*, *koridor*, *stil*, *site*, *restorasyon*, *klasik* sözcüklerinin bilinirliğinin daha fazla olduğu söylenebilir. SASD arkeoloji terimleri listesindeki *anonim*, *figür*, *büst*, *periyot*, *portre*, *plato*, *mozaik* sözcükleri ise arkeoloji dışında farklı alanlarda da terim olarak kullanılan sözcüklerdir.

Yukarıda belirttiğimiz SASD arkeoloji terimleri içerisindeki bu 40 sözcük dışındaki arkeoloji terimlerinin ise *kabartma*, *yazıt*, *anıt* gibi Türkçe kökenli veya *mezar*, *şehir* gibi gündelik dilde de sıklıkla kullanılan ve Türkçeleştiği kabul edilen sözcükler olduğu görülmektedir.

SASD arkeoloji terimleri listesindeki Batı kökenli 40 sözcüğün toplam kullanım sayısı 1735'tir. SASD arkeoloji alt derlemi terim listesindeki 258 sözcükten Batı kökenli 40 sözcüğün kullanım oranı %15,50'dir. Bu bulgudan hareketle SASD arkeoloji alt derlemindeki terimlerin %84,50 oranında Türkçe kökenli veya gündelik Türkçe içerisinde de kullanılarak Türkçeleştiği kabul edilen sözcüklerden olduğu söylenebilir. Ayrıca Batı kökenli terimler arasında belirttiğimiz *kanalizasyon*, *kanalizasyon sistemleri*, *profil* gibi sözcüklerin de gündelik dilde sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir. Bu sözcükleri dışarda tuttuğumuzda, SASD arkeoloji terimlerindeki Türkçeleşme oranının daha fazla olacağı açıktır.

SASD arkeoloji alt derlemindeki genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *çalışma*, *bilgi*, *araştırma*, *inceleme*, *bilim*, *olasılık*, *sayı*, *sempozyum*, *literatür*, *bilimsel*, *makale*, *kapsam*, *belirgin*, *olasılık*, *veri* sözcükleri bilimsel Türkçenin

genel kullanım sözcükleri olarak değerlendirilebilir. SASD arkeoloji alt derlemindeki *bölüm, amaç, kaynak, bulgu, giriş, özet, anahtar kelimeler* sözcükleri ise bilimsel araştırma bölümlerinin adıdır. SASD arkeoloji alt derlemi bilim diline ait olan *tablo, toplam, ortalama, ilişki, etkili, oran, sıklık, dağılım, benzerlik, analiz* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının sunumu ve sonucu ile ilgili terimlerdir. Listedeki *deneysel* terimi araştırma yöntemi ile ilgili terimdir.

SASD arkeoloji alt derlemi bilimsel Türkçeye ait terimlerden hareketle arkeoloji alanındaki çalışmaların nicel ve nitel verilerin çeşitli açılardan incelenmesini içeren deneysel araştırmalar olduğu söylenebilir.

SASD arkeoloji alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırıldığında, arkeoloji alt derlemindeki söz varlığının diğer alanlarla değişen oranlarda ortak sözcükler içerdiği görülmektedir. En az ortak söz varlığını ise 140 sözcükbirimle ilahiyat alt derlemiyle paylaşmaktadır. SASD arkeoloji alt derlemi ile ilahiyat alt derlemi arasındaki ortak sözcükler *ölçü, bağlam, ilişki* gibi bilimsel Türkçeye ait sözcükler ile *cami, kitap, dinsel* gibi iki alanın da farklı açılardan araştırma konusu yaptığı kavramlar üzerinedir. SASD arkeoloji alt derlemi 231 ortak sözcükle en fazla şehir planlaması alt derlemiyle ortaklığa sahiptir. Bu iki alt derlemdeki ortak sözcükler *makale, bilimsel, analiz* gibi bilim diline yönelik kullanımlarla birlikte *anıtsal, ahşap, restorasyon, şehir* gibi arkeoloji alanında bulgu niteliği taşıyan, şehir planlamasında da veri veya sonuç durumunda olan sözcüklerdir. Arkeoloji alt derlemi 225 sözcükbirimle ikinci sırada antropoloji ile ortaklık göstermektedir. Arkeoloji ile antropoloji arasındaki ortak sözcükler ise *özet, sıklık, amaç* gibi bilimsel dile ait sözcüklerle birlikte, *vücut, iskelet, omuz* gibi insan bedenlerine ait sözcükler de görülmektedir.

SASD arkeoloji alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 70 fiilin toplam 1536 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu 70 fiilden 19'u *-mAktA[dIr]* yapısıyla oluşturulmuş ve söz konusu alt derlemde toplam 611 defa kullanılmıştır. Bu yapı *Hitit Kültürü ve siyasi hâkimiyeti içinde yer aldığını göstermektedir. / 11 merkezin birbirine olan mesafeleri 500 m ile 5 km arasında değişmektedir.* örneklerinden de anlaşılacağı üzere eklendiği fiile *görünüş* açısından süreklilik içeren bir bitmemişlik anlamı kazandırmaktadır. Bu nedenle de genel-geçer durumların açıklanmasında

sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. SASD arkeoloji alt derlemindeki toplam fiil listesinde –mAktA[dIr] yapısı, sayısal olarak %27,14; kullanım oranı olarak ise %39,09'unu oluşturmaktadır.

SASD arkeoloji alt derlemi fiil kullanımlarında belirlenen 70 fiilden 33'ü –mXştXr yüklemleştircisiyle kurulmuştur. Bu yapı SASD arkeoloji alt derleminde *Pteryges üzerine çeşitli hayvan başları yerleştirilmiştir. / Köpek resimlerinin bir kısmı kulaklı, bazıları kulaksız çekilmiştir.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren, bildirme işlevli geçmiş zaman işlevinde kullanıldığı görülmüştür. SASD arkeoloji alt derleminde –mXştXr yüklemleştircisiyle kurulan 33 fiil söz konusu alt derlemde toplam 743 defa kullanılmıştır. İlgili yapının SASD arkeoloji alt derlemi fiil listesindeki sayısal oranı %47,14; kullanım oranı ise %47,53'tür.

SASD arkeoloji alt derleminde, kaynaklarda *koşaç*, *kopula* ve *bildirme eki* gibi adlar da verilen ve durum bileşik zaman kategorisinde yer alan –DXr yapısı yalnızca *olmalıdır* şeklinde toplam 61 defa kullanılmıştır. İlgili yapının SASD arkeoloji alt derlemindeki bağlam kontrolleri yapıldığında, ağırlıklı olarak *...ticaret Hititler döneminde sekteye uğramış olmalıdır.* örneğindeki gibi *olasılık* anlamında kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte az sayıda da olsa *Bu iki eser şüphesiz aynı orijinale dayanıyor olmalıdır.* örneğindeki gibi *kesinlik* anlamı olan cümlelerde de kullanıldığı görülmüştür. SASD arkeoloji alt derlemindeki –(X)r / -(A)r kullanımları incelendiğinde 70 fiilden *yer alır*, *işaret eder*, *oluşturur* olmak üzere üç sözcükbirimin kullanıldığı görülmektedir. Bu kullanımların bağlam kontrolleri yapıldığında *Ephesos Artemis kutsal alanı deniz kıyısında yer alır.* ve *... en önemli buluntu gurubunu pişmiş toprak hayvan heykelcikleri oluşturur.* örneklerindeki gibi genel-geçer anlamı olan olayları anlatma işlevinde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca belirtilen bu işlevinden daha az sayıda *Bunların mevsimlik yerleşim birimleri olabileceğine işaret eder.* ve *Mısır kökenli bronz heykel, silah, kaplar ve koşum takımları gibi değerli bronz objeler belki de önemli grubu oluştururlar.* örneklerindeki gibi genel-geçer anlamı olan olayları anlatma işleviyle birlikte –Abil ve *belki* ile *olasılık* anlamı taşıyan cümlelerde de kullanıldığı görülmüştür. Bu açıdan bakıldığında söz konusu ekin kipsellik işlevi ile de bilimsel metinlerde yer alabildiğini söyleyebiliriz.

SASD arkeoloji alt derlemi fiil listesinde –(X)yor ekli kullanımlar ise *oluşturuyor* ve *tutuyor* örneklerinde kullanılmıştır. Bu iki sözcükbirimden birincisi *Suriye-Filistin* ve

Kerkük tipli mühürlerle benzerlik oluşturuyor. ve *Göğsünde bebek İsa'nın madalyonunu tutuyor.* örneklerinde görüldüğü üzere *genel-geçer zaman* işlevinde ve *süreklilik* içeren bir bitmemişlik görünümündedir.

SASD arkeoloji alt derleminde $-(X)rdX / -(A)rdI$ yapısı *yer alırdı* biçiminde 10 defa kullanılmıştır. Söz konusu yüklemleştirici *İkincil mekanlar, bu avlunun çevresinde yer alırdı.* örneğinde görüldüğü üzere belirtilen olayın konuşma anının öncesindeki bir noktada gerçekleşmekte olduğunu ve bunun da belli bir süreklilik taşıdığını göstermektedir. İlgili derlemde yer alan $-DX$ yapısının ise *devam etti* sözcükbiriminde 11 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu ek *M.S. 7. yüzyılın ortalarına Arapların gelmesine kadar devam etti.* örneğinde görüldüğü gibi konuşma anından önce gerçekleşen olayları anlatmada kullanılan zaman işlevinde ve *bitmişlik* görünümündedir. SASD arkeoloji alt derleminde tek örnekte, *versin* sözcükbiriminde emir kipine rastlanmıştır. İlgili bağlam kontrolünde bu ek, tek makalede Hitit yasa sözcelerini aktarırken *Eğer bir kişi bir kabı ya da bir havuzu kirletirse 3 şekel gümüş versin!* şeklinde kullanılmıştır. Bilimsel dile yönelik bir kullanımdan ziyade bilimsel dildeki aktarım sözcelerine ait bir kullanımdır.

SASD arkeoloji alt derlemindeki bileşik fiiller incelenmiş ve *yer al-*, *işaret et-*, *devam et-*, *ol-*, *tasvir edil-*, *tespit edil-*, *söz edil-*, *işaret et-*, *temsil et-*, *ifade et-*, *kayıt yapıl-* bileşik fiillerinin kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen bileşik fiillerden *yer al-* fiili *Kangal ovasında iki büyük boyutlu yerleşim birimi yer almaktadır.* örneğindeki gibi arkeolojik araştırmalarda bulunma anlamında kullanılmıştır. Derlemdeki *etmek* yardımcı fiili ile kurulan bileşik fiiller ise *“bölgede yerleşimin devamlılığına işaret etmektedir.* örneğindeki gibi oluşmaktadır. Alt derlemdeki *yap-* yardımcı eylemi ise *...kısaca tapınak personelinin kayıtları yapılmıştır.* örneğindeki şekilde kullanılmıştır. SASD arkeoloji alt derlemindeki *ol-* yardımcı fiili ile kurulan bileşik fiiller ise sıklığı dokuzdan fazla olan *ait olabilir / tahrip olmuştur* şeklindeki kullanımlarla birlikte *... daha geç devir tapınaklarının özellikle pronaos ve nadiren de olsa naos mekanlarında karşımıza çıkmaktadır.* örneğindeki gibi *olsa* biçiminin kalıp söz şeklindeki kullanımları da görülmüştür. Benzer şekilde *olsa* biçiminin *az da olsa, olsa da, güçlülük de olsa* kullanımlarına da rastlanmıştır.

SASD arkeoloji alt derlemindeki $-Abil$ yeterlik fiili kullanımı incelendiğinde *söylenebilir, olabilir, görülebilir, söyleyebiliriz* kullanımları belirlenmiştir. Söz konusu

4 fiilin toplam kullanım sayısı 54'tür. Söz konusu kullanımlar incelendiğinde *söylenebilir/ söyleyebiliriz* kullanımları *Bizans Anadolu'sunu iyi ve doğru yansıtan bir veri grubu olduğu söylenebilir.* /

ortalama diyebileceğimiz bir oranda dış taşı saptandığını söyleyebiliriz örneklerinde görüldüğü gibi yeterlilik anlamında kullanılmıştır. Aynı şekilde *görülebilir* sözcükbiçimi de *İncelenen dışlarla ilgili sayısal veriler Tablo 14'te görülebilir.* ve *...gerçek seramik üretimine giden yolda önemli kazanımlar olarak görülebilir.* örneklerindeki gibi yeterlilik anlamında kullanıldığı görülmüştür. Fakat aynı alt derlemde yer alan *olabilir* fiili ise *...tepsiler veya evlerde kullanılan kek kalıpları gibi kullanılmış olabilir.* kullanımdaki gibi olasılık; *Zengin olsun, fakir olsun her vatandaş eğer isterse köle sahibi olabilirdi.* örneğindeki gibi yeterlilik anlamlarında kullanıldığı görülmüştür.

SASD arkeoloji alt derlemindeki kişi kullanımları incelendiğinde 71 fiilden 34'ünde eylemi yapan kişinin belli olmadığı edilgen yapı kullanılmıştır. SASD arkeoloji alt derlemindeki edilgen yapı fiiller *Ayakta duran giyimli bir erkek tasvir edilmiştir.* ve *Müze'ye getirilmiş olan yedi adet heykeltıraşlık eseri incelenmiştir.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD arkeoloji alt derleminde eylemi yapan kişinin belli olmadığı 34 edilgen fiil toplam 829 defa kullanılmıştır. Eldeki bulguları oran açısından değerlendirdiğimizde SASD arkeoloji alt derleminde edilgen yapı fiillerin kullanım oranı %53,03; sayısal oranı ise %48,57'dir.

Söz konusu alt derlemdeki 33 fiilde ise eylemi gerçekleştiren kişi bellidir. Etken yapı fiillerin toplam kullanım sayısı ise 647'dir. Eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu 33 eylemden 32'sinde *Papirüs rulolarından oluşan bu destek, Asklepios'un tıp bilgisine işaret etmektedir.* / *...mahkemede yargıçlık yapan Karkamıs prensi büyük Hitit kralını temsil etmektedir.* örneklerindeki gibi üçüncü tekil şahıs (o) kullanılmıştır. Bir fiilde ise *Hellenistik, Yunan-Budist ve Hindu etkilerini rahatlıkla söyleyebiliriz.* örneğindeki gibi *söyleyebiliriz* fiilinde, 1. çoğul şahıs (biz) kullanılmıştır. Eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken fiillerin SASD arkeoloji derlemi içindeki kullanım sayısı 647'dir. Etken fiillerin SASD arkeoloji alt derlemindeki sayısal oranı %47,14; kullanım oranı ise %41,39'dur.

4.4.İLETİŞİM ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD iletişim alt derleminde isim, fiil, edat ve bağlaç olmak üzere 693 sözcükbirimin toplam 35045 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen 693 sözcükbirimin 606'sı iletişim alanında kavram değeri taşıyan sözcüklerdir. Bu 606 sözcükbirimin 264'ünün iletişim terimi, 54'ünün ise bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar olduğu belirlenmiştir. SASD iletişim alt derleminde iletişim terimi ve bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar dışındaki 288 sözcükbirim, SASD'deki diğer alt alanlarda da kullanılan veya standart Türkçede de sıklıkla karşılaşılan sözcüklerdir.

SASD iletişim alt derlemindeki iletişim terimi listesinde yer alan *internet, medya, dergi, televizyon, gazete, dizi, yayın, film, görüşme, kitap, makale, sinema, radyo, web, mesaj, ses, sosyal medya, televizyon dizisi, video* sözcükleri iletişim araçları adlarıdır. SASD iletişim terimleri listesinde iletişim araçları toplam 1437 defa kullanılmıştır. İletişim araçlarının adları incelendiğinde 19 sözcükten *internet, medya, televizyon, video, sosyal medya, film, sinema, radyo, web* sözcükleri doğrudan alıntılama yoluyla dilimize girmiştir. Ancak gündelik hayattaki kullanım sıklığı yüksek olmasından dolayı toplumda anlaşılabilirlik oranı yüksektir. İletişim araçlarıyla birlikte iletişim terimleri listesi bu açıdan incelendiğinde, 264 iletişim teriminden *internet, medya, reklam, sistem, sosyal, televizyon, modern, politik, telekomünikasyon, teknoloji, film, sinema, problem, rol, propaganda, kılavuz, modernizm, fallogosentrik, radyo, sekreter, web, mesaj, teknolojik, kontrol, robot, siber, model, adaptasyon, sanal, sosyal medya, strateji, test, modernist, online, enformasyon, kolektif, operatör, politika, program, referans, reklam adaptasyonları, teknik, diyalog, lisans, protokol, dijital, etik, kod, modernite, sansür, video* sözcüklerinden oluşan 51'i Batı kökenli terimlerdir. Bu sözcüklerin SASD iletişim alt derlemindeki toplam kullanım sayısı ise 2354'tür. Ancak bu terimlerde de gündelik dilde sıklıkla kullanılan ve toplumun büyük bir bölümünün kullandığı ve anlamını bildiği sözcükler vardır. SASD iletişim alt derlemindeki diğer 213 terim ise *algı, ağ, yayın* gibi Türkçe kökenli *mizah, tehdit* gibi Doğu kökenli dillerden dilimize geçerek uzun yıllar boyunca gündelik dilde de kullanılarak Türkçeleştiği kabul edilen sözcüklerden oluşmaktadır. SASD iletişim alt derlemindeki Batı kökenli terimlerin sayısal oranı %19,31; kullanım oranı ise %19,08'dir.

Bu bilgiler ışığında SASD iletişim alt derlemine göre iletişim alanındaki terimlerde Türkçeleşme oranı %80'in üzerindedir, denilebilir.

SASD iletişim alt derlemindeki bilimsel dile yönelik sözcükler incelendiğinde *makale*, *kapsam*, *tartışma*, *netice*, *değerlendirme*, *teori*, *içerik*, *araştırma*, *bilgi*, *bilimsel*, *etki*, *araç*, *bağlam*, *açıklama*, *ayırım*, *kavram*, *düşünce*, *yaklaşım*, *çalışma*, *konu*, *sayı*, *problem* sözcükleri genel bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerdir. SASD iletişim alt derleminde geçen *açık uçlu soru*, *görüşme*, *anket*, *madde*, *cevap*, *odak grup* sözcükleri ise bilimsel araştırmalarda kullanılan ölçme araçlarıyla ilgili terimlerdir. İletişim alt derlemindeki *ortalama*, *değer*, *oran*, *toplam*, *şekil*, *yüzde*, *oran* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının sunumu ile ilgilidir. Bununla birlikte *kaynak*, *yöntem*, *sonuç*, *bölüm*, *başlık*, *amaç*, *öz*, *anahtar kelimeler* sözcükleri bilimsel makalelerin bölümlerini adlandırmada kullanılırken *bağımsız değişken*, *analiz*, *kontrol*, *faktör*, *anova* sözcükleri ise bilimsel araştırmalardaki verileri analiz etmede kullanılan terimlerdir. SASD iletişim alt derlemindeki *birey* ve *katılımcı* sözcükleri araştırmalara katılan kişileri adlandırmada kullanılırken *referans* sözcüğü makalelerdeki atıfları belirtmektedir.

SASD iletişim alt derlemindeki genel bilimsel dile yönelik kullanımlar incelendiğinde *bağımsız değişken*, *analiz*, *anova* sözcüklerinin varlığı, iletişim alanındaki çalışmalarda istatistiksel çalışmaların yapıldığını; *birey* ve *katılımcı* sözcüklerinin varlığı ise araştırmaların insanlar üzerine yapıldığını göstermektedir. Genel bilimsel Türkçeye yönelik 53 terimden *analiz*, *kontrol*, *faktör*, *anova*, *anket*, *teori* sözcükleri dışındaki 47 terimin Türkçe kökenli veya *netice*, *problem*, *makale* gibi gündelik dilde de sıklıkla kullanılarak Türkçeleşen sözcüklerden oluştuğu görülmektedir. Bu açıdan bakılınca SASD iletişim alanındaki bilimsel dile yönelik terimlerin %88,67'sinin Türkçe kökenli veya Türkçeleşen sözcüklerden oluştuğunu söyleyebiliriz.

SASD iletişim alt derleminde iletişim alanındaki teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alanlar karşılaştırılmış ve iletişim alanının 180 ortak sözcükle en az arkeoloji; 307 ortak sözcükle en fazla siyasal bilimler alanlarının ortaklık içerdiği belirlenmiştir. SASD iletişim alt derlemi ile arkeoloji alt derlemi arasındaki ortak sözcükler *etkileşim üretim*, *renkli* gibi iki alanın da bulgularını açıklayan sözcüklerde; *tablo*, *ilişki*, *bağlam* gibi genel dile ilişkin sözcüklerde ve *sınıf*, *çerçeve*, *gün* gibi rastlantısal sözcük ortaklıklarında görülmektedir. Siyasal bilimler alanıyla ortak sözcüklere bakıldığında ise *ticaret*, *işçi*, *müdür* gibi her iki alanın da farklı süreçlerde ilgi alanına giren insan

yaşamı ile ilgili sözcüklerde, *değerlendirme, bilimsel, tablo* gibi genel bilimsel dile yönelik sözcüklerde ortaklık göstermektedir. Ayrıca *gerçek, bakış, nokta* gibi rastlantısal sözcük ortaklıkları da bulunmaktadır.

SASD iletişim alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 62 fiilin toplam 1024 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen bu fiillerden 22 tanesinin –*mAktA[dIr]* yapısı ile kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapının kullanıldığı 22 fiilin SASD iletişim alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 374'tür. Bu yapı *Çatışma bir anda olmamakta, belirli safhaları bulunmaktadır, ve ...kimliğinin kültürel bir mecburiyet olduğunu da düşünmemizi sağlamaktadır*, örneklerinden de anlaşılacağı üzere *görünüş* açısından süreklilik içeren bir *bitmemişlik* anlamı taşımaktadır. Ayrıca söz konusu yapının benzer işlevli –(X)yor yapısına göre daha kesin bir anlam taşımasından dolayı bilimsel metinlerdeki tüm zamanları kapsayan, genel-geçer durumların açıklanmasında sıklıkla kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen yapı ile kurulan fiiller, SASD iletişim alt derlemindeki fiil listesinin kullanım açısından %36,52'sini; sayısal açıdan ise %35,48'ini oluşturmaktadır.

SASD iletişim alt derlemi fiil kullanımlarında –*mXştXr* yüklemleştiricisiyle kurulmuş 16 fiil belirlenmiştir. Söz edilen 16 fiil, SASD iletişim alt derleminde toplam 270 defa kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kullanılan fiillerin derlemdeki bağlam kontrolleri sonucunda *Zeki Demirkubuz sinemasındaki yeri çözümlenmeye çalışılmıştır, / Çelikle naz'ı incelemek için 20 reklam filmi kullanılmıştır*, örneklerindeki gibi eylemin gerçekleştirilmesinde kesinlik içeren *bildirme* işlevli *geçmiş zaman* işlevinde kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen yapı SASD fiil listesinin kullanım açısından %22,5'ini; sayısal açıdan ise %26,36'sını oluşturmaktadır.

Ayrıca SASD iletişim alt derleminde *olacaktır* sözcükbiriminde, –*AcAktIr* yapısı kullanılmıştır. Söz konusu yapı *...sözcükleri veya sembolleri kullanarak konuşmak daha yararlı olacaktır, örneğinde görüleceği üzere kesinlik; ...webTV ya da akıllıTV gibi hizmetlere yerini bırakmasına neden olacaktır*, örneğindeki gibi de olasılık anlamları katmıştır. Belirtilen yapı tek sözcükbiriminde toplam 24 defa kullanılmıştır.

SASD iletişim alt derlemindeki fiil kullanımlarında –(X)r / -(A)r yapısının da kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapı *...ideolojik bir yanılısamayı gizlemeye yardımcı olduğu söylenebilir*, örneğindeki gibi genel-geçer bir zaman ifade etmektedir. Aynı ek *...kadının şeyler dünyasının determinizmine hapsediğini belirtir*, örneğindeki

gibi eklendiği eylemin başlangıç ve bitiş sınırları arasındaki süreç aşamasını işaret eden *görünüş* işlevinde ve *tüm suskunluğu ve tepkisizliğiyle oturan karısına vurmaya başlar*. örneğindeki gibi hikayeleştirici bir anlatımda, *anlatım tabanı işlevinde* kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapı SASD iletişim alt derleminde 19 farklı sözcükbirimde toplam 269 defa kullanılmıştır.

SASD iletişim alt derlemi fiil listesinde –DX yapısı tek sözcükbirimde (*davrandı*) kullanılmıştır. Söz konusu yapı “*Yine 'azarladı' ifadesinde doktorlar; 'bağırdı', 'saygısız davrandı'”* ve “*Şikayetlerinde Yer Alan İfadelerin Dağılımı (Devamı) ‘Kaba Davrandı.’”* örneklerinde görüldüğü üzere bilimsel metinlerdeki katılımcıların anlatımlarını aktarmada dolayısıyla hikayeleştirici bir *anlatım tabanı işlevinde* kullanılmıştır. Belirtilen yapı tek sözcükbirimde toplam 18 defa kullanılmıştır.

SASD iletişim alt derlemi fiil listesinde 26 bileşik fiil belirlenmiştir. Bu 26 bileşik fiilden *olursa, neden olur, ne olursa olsun, olsa da, neden olmaktadır* kullanımları *ol-* yardımcı fiili ile *...tek yönlü bilgi aktarıcısı rolünün de dönüşmesine neden olmaktadır*. örneğindeki gibi kurulmuştur. Bu fiillerden *olursa* kullanımı *Batı Avrupa, Türkiye ile karşılaştırılacak olursa, modernleşme sürecini uzun bir süreçten geçerek tamamlamıştır*. örneğinden anlaşılacağı üzere iki durum veya kavram arasında zamanın belli bir durumunda genel-geçer bir karşılaştırmayı ifade etmektedir. İlgili derlemde geçen *olsa da* kullanımı ise *...detayda kimi farklı yorumlamalara açık olsa da, genel-geçer bir kabule tabidir*. örneğindeki gibi *olsa* sözcükbirimi –*da* bağlacı ile birlikte kullanılarak genel yargının kabulünden farklı bir durumun var olduğunu ancak bunun genel yargıyı değiştirecek kadar güçlü olmadığını belirten bir şart kipinde ve kalıp ifade şeklinde kullanılmıştır. SASD iletişim alt derlemi fiil listesinde geçen *ne olursa olsun* kullanımı ise bir kalıp ifade şeklinde *Hayatın her alanında yürütülen iş ve işlemlerde ne olursa olsun insan ilişkileri mutlaka önemlidir*. örneğindeki gibi *her şartta* anlamı katmaktadır. Bunlardan başka söz konusu alt derlemdeki bileşik fiiller en fazla *et-* yardımcı fiili ile *ifade et-, bahset-, arz et-, teşkil et-, devam et-, işaret et-, tespit et-, ifade et-* şeklinde kurulduğu görülmüştür. Bunlardan farklı olarak da *ortaya çık-, karar ver-, ele al-, yer al-* sıklığı ondan az olmakla birlikte *analizi yapıl-, tahmin yapıl-, çözümlemesi yapıl- ve vurgu yap-, tanıtım yap-, yayın yap-* kullanımları görülmüştür. SASD iletişim alt derlemindeki fiil listesinde 26 bileşik fiil toplam 334 defa

kullanılmıştır. Söz konusu alt derlemde bileşik fiiller toplam fiillerin sayısal olarak %32,61'ini; kullanım açısından ise %29,24'ünü oluşturmaktadır.

SASD iletişim alt derlemi fiil listesi kişi kullanımları açısından incelendiğinde 18 fiilin *Çalışmada tek tek ilçeler kısa bilgilerle ama benzer bir sistematikte ele alınmıştır.* ve *Bu kategoriye dâhil olan 10 başlık tespit edilmiştir.* örneklerindeki gibi kişi kullanımlarının belli olmadığı, edilgen yapıdaki fiillerdir. Bu fiillerin toplam kullanım sayısı 285'tir. Bununla birlikte SASD iletişim alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan fiil listesindeki 45 fiilde, *Çatışma genel olarak iki varlık arasındaki olumsuz bir durumu ifade etmektedir.* / *Birlikte gülüyor olmak ortak kültürel kodların oluşmasını sağlar.* örneklerindeki gibi eylemi gerçekleştiren şahıs belli olan ve tamamında 3. tekil şahsın (o) kullanıldığı belirlenmiştir. SASD iletişim alt derlemi fiil listesinde –Abil yapısı ile kurulan fiiler ise *olabilir, edilebilir, söylenebilir, verilebilir* kullanımlarıdır. Bu kullanımlardan *olabilir* sözcükbiriminin *Her şey doğru olabilir.* örneğindeki gibi olasılık; *Her arkadaşımız istediği derneğe üye olabilir.* örneğindeki gibi yeterlilik anlamında kullanımları belirlenmiştir. Aynı alt derlemdeki *edilebilir* kullanımını ise *ifade edilebilir, iddia edilebilir, söz edilebilir* şeklinde sözcükbirimler oluşturmuş ve bu sözcüklerin bütün kullanımları *bir perspektifle kendine ait bir kamusalılık oluşturduğu iddia edilebilir.* örneğindeki gibi yeterlilik anlamında kullanıldığı belirlenmiştir. Aynı alt derlemdeki *söylenebilir* sözcükbirimi ise tüm kullanımlarında *...ideolojik bir yanlsamayı gizlemeye yardımcı olduğu söylenebilir.* örneğindeki gibi yeterlilik anlamında kullanıldığı belirlenmiştir. SASD iletişim alt derleminde *yer verilebilir, örnek verilebilir* şeklinde kullanımları görülen *verilebilir* kullanımı ise *Örnek olarak şu başlıklar verilebilir: ... ve ...gizliliğine müdahaleye ancak bir mahkeme tarafından karar verilebilir.* örneklerindeki gibi yeterlilik anlamında kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapı ile oluşturulan 4 fiilin SASD iletişim alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 61'dir.

4.5.SİYASAL BİLİMLER ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD siyasal bilimler alt derleminde 643 kavram değeri taşıyan sözcük, 57 fiil, 19 bağlaç ve 8 edat olmak üzere 727 sözcükbirimin toplam 39004 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Kavram değeri taşıyan 643 sözcükten 351'i siyasal bilimler terimi, 53'ü

de bilimsel Türkçedeki kullanımlardır. Geriye kalan 239 sözcükbirim ise diğer alt derlemlerde veya gündelik Türkçede de kullanılan sözcükbirimler olduğu görülmüştür. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki teknik söz varlığının %48,28'inin terim olduğu belirlenmiştir. Bu terimler incelendiğinde *devlet, bakanlık, başkanlık, sağlık bakanlığı, üniversite, müdürlük, cumhurbaşkanlığı, meclis, taşra teşkilatı, sağlık müdürlüğü, kamu hastane birlikleri, kamu hastaneleri, parlamento* sözcüklerinin kurum adı olarak yer aldığı görülmektedir. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki *siyasal, politik, siyasi, siyaset, siyasal toplumsallaşma, politika, siyasi mülahazalar, siyasi katılım, siyasal iktidar, parlamento, siyasal toplumsallaşma süreci, siyasi davranış, milletvekili, muhalefet, parlamenter, sosyal demokrasi* sözcükleri politika alanındaki sözcüklerdir. Ekonomi alanında ise *ekonomik, ekonomi, mali, dağıtım adaleti, sermaye, iktisat, piyasa, yolsuzluk, politik ekonomi, emek, istihdam, finansal, sosyo-ekonomik* sözcüklerinin kullanıldığı görülmektedir. SASD siyasal bilimler terimlerindeki *iktidar, cumhuriyet, hükümet, anayasa, seçim, demokrasi, padişah, başbakan, imparatorluk, siyasal iktidar, özerk, parlamento, meclis, rejim, federal, milletvekili, otorite, parlamenter, yarı başkanlık* sözcükleri ise devlet yapısı ve yönetimi ile ilgili terimlerdir. SASD siyasal bilimler terimleri listesindeki *demokrat, sosyal demokrat, liberal, Marksist, komünist, nasyonal, sosyalist, kapitalist, kapitalizm* sözcükleri ise çeşitli ideolojilere ait terimlerdir.

SASD siyasal bilimler listesinde Batı kökenli dillerden veya Doğu dillerinden Türkçeye geçen çok sayıda terim olduğu görülmektedir. Ancak bu sözcüklerden *ekonomi, parti, medya, organize, cumhuriyet, siyaset, teşkilat* sözcükleri gündelik Türkçede de kullanılan ve toplumda bilinirliği yüksek olan sözcüklerdir. SASD siyasal bilimler alanındaki Batı dillerinden Türkçeye giren *etnik, sosyal demokrat, prosedür, etik, liberal, Marksist, federal, komünist, nasyonal, sosyalist, kapitalist, radikal, sosyal demokrasi, kapitalizm, parlamenter, sosyo-ekonomik, sosyalizasyon* sözcüklerinin ve Arapçadan Türkçeye giren *mülhaza* sözcüğünün bilinirliği diğer sözcüklere göre daha az olabilir. Bu sözcüklerin toplam kullanım sayısı 362'dir. Listedeki diğer sözcükler ise *bakanlık, tüketim* gibi Türkçe kökenli; *siyaset, cumhuriyet* gibi yabancı kökenli ancak kullanım sıklığından dolayı toplumun geniş bölümü tarafından bilinen ve *nezihleştirme, imparatorluk* gibi Türkçenin ek sistemi içerisinde Türkçeleşen sözcüklerdir.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *bilgi, konu, bilim, amaç, yaklaşım, kapsam, inceleme, araştırmacı, bağlam, veri, bilimsel, belirgin, kuram, tanım* sözcükleri bilimsel araştırmalarda genel amaçlar doğrultusunda kullanılan sözcüklerdir. SASD siyasal bilimler alt derleminde yer alan *ilişki, etki, analiz, yüzde, değer, oran, toplam, anlamlı, ilişkili, standart sapma, örnek, tartışma, araştırma, dağılım, ortalama, pozitif, yaklaşık, birim, katsayı, korelasyon, sıklık, faktör* sözcükleri bilimsel araştırmalardaki sonuçların nitel veya nicel olarak ifadesinde; *şekil, tablo* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının şekilsel gösteriminde kullanılmaktadır. SASD siyasal bilimler alt derleminde yer alan *sonuç, kaynak, giriş, bulgular, özet, anahtar kelimeler* sözcükleri ise makalelerin bölümlerini adlandırmada kullanılmaktadır. Aynı listede yer alan *araç, ölçek, soru ve cevap* sözcükleri araştırmada kullanılan araçlarla ilgili; *cinsiyet, değişken, yaş* sözcükleri ise araştırmaya katılan kişilerin veya araştırma nesnelerinin özellikleri ile ilgili sözcüklerdir.

SASD siyasal bilimler alt derlemi 189 ortak sözcükle en az arkeoloji alanı ile ortaklık göstermektedir. Siyasal bilimler ve arkeoloji alanları *araştırmacı, ortalama, giriş* gibi genel bilimsel dile yönelik sözcüklerle *yazılı, tip, plan* gibi araştırma verilerini adlandıran sözcüklerde ve *sağlık, çerçeve, destek* gibi rastlantısal olarak ortaklık göstermektedir. SASD siyasal bilimler alt derlemi 334 ortak sözcükle en fazla sosyoloji alanı ile ortaklık içermektedir. Bu iki alandaki sözcük ortaklıkları *Marksist, kapitalist, sosyalist* gibi siyasi ideoloji terimleri ile birlikte her iki alanın da ilgili olduğu *sınıfsal, istihdam, adalet* gibi sosyal yaşamla ilgili sözcüklerdir. Bunlarla birlikte *bölüm, kuram, bilimsel* gibi genel bilimsel Türkçedeki ortak sözcüklerle birlikte *özel, temel, yüksek* gibi sözcüklerle de rastlantısal ortaklıkları görülmektedir.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 57 fiil belirlenmiştir. Çalışma kapsamına alınan bu 57 fiil SASD siyasal bilimler alt derleminde toplam 1157 defa kullanılmıştır.

SASD siyasal bilimler alt derleminde belirlenen 57 fiilden 21'inin *-mAktA[dİr]* yapısı ile kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapı *...ilçesinde geniş caddeler, parklar ve düzenli siteler görülmetedir.* ve *...sosyalizasyon sürecinin belirleyiciliğini ortaya koymaktadır.* örneklerindeki gibi *kesinlik içeren şimdiki zaman işlevinde* kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla kurulan 21 fiil, SASD siyasal bilimler alt derleminde toplam 451 defa kullanılmıştır. Bu bulgulardan hareketle *-mAktA[dİr]* yapısı ile kurulan fiiller SASD

siyasal bilimler alt derlemindeki toplam fiillerin sayısal açıdan %35,59'unu; kullanım açısından ise %33,73'ünü oluşturmaktadır.

SASD siyasal bilimler alt derlemi fiil listesinde 20 fiilin *-mXştXr* yüklemeleştiricisiyle kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapı *Yaşam Tatmin Ölçeğinin aynı değeri 0.8393 bulunmuştur.* ve *...kitle haberleşme aracının günlük yaşantıya katılmasını sağlamıştır.* örneklerinde görüleceği üzere *kesinlik* anlamı içeren *bildirme işlevli geçmiş zaman* işlevinde kullanılmıştır. SASD siyasal bilimler alt derlemi fiiller listesinde *-mXştXr* yapısı ile kurulan 20 fiilin toplam kullanım sayısı 420'dir. Bu bulgulara göre *-mXştXr* yapısı ile kurulan fiillerin sayısal oranı %33,89; kullanım oranı ise %31,41'dir.

Çalışma kapsamında belirlenen SASD siyasal bilimler fiil listesinde *-(X)r/-(A)r* yapısı ile kurulmuş *olur, sağlar, ortaya çıkar, görülür* sözcükbirimleri olmak üzere dört fiilde kullanıldığı görülmüştür. Söz konu yapı *...yozlaşmayı destekleyen önemli bir etken de önlenmiş olur.* / *Sorun, tersi durumlarda ortaya çıkar.* ve *...toplumsal sınıflar arasında zaman içerisinde bir yer değiştirme görülür.* örneklerindeki gibi *genel-geçer bir şimdiki zaman işlevinde* ve *bitmemişlik* görünümünde kullanılmıştır. Bu dört fiilin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 66'dır. Bu bilgiler ışığında SASD siyasal bilimler alt derlemi fiil listesinde *-(X)r/-(A)r* yapısı ile oluşturulan fiillerin sayısal oranı %6,89; kullanım oranı ise %4,99'dur. SASD siyasal bilimler alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan fiillerden *-DX* yapısı ile yalnızca *oldu* sözcükbiriminin kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen yapı *Türkiye'yi ziyaret eden Arapların sayısında önemli bir artış oldu.* ve *...açılacak muhtemel tazminat davalarının da önünü kesmiş oldu.* örneklerinden anlaşılacağı üzere *bilgisellik* açısından, *kanıt* aktaran bir işlevde kullanıldığı görülmektedir. Zaman açısından da *bitmiş/tamamlanmış* bir süreci ifade etmektedir. Adı geçen yapıyla oluşturulan *oldu* sözcükbiriminin SASD fiil alt derlemindeki kullanım sıklığı 15'tir. Aynı alt derlemde *-mXş* yapısı *olmuş* ve *başlamış* örneklerinde kullanılmış, *...3392 sayılı "103 İlçe Kurulması Hakkında Kanun" ile ilçe olmuş.* ve *...süreciyle birlikte bireysel hak düşüncesi ortaya çıkmaya başlamış.* örneklerindeki gibi belli bir kanıta veya yazarın kişisel çıkarımına dayanan kanıtsallıktaki bir geçmiş zaman işlevindedir. Söz konusu yapıdaki sözcükbirimlerin SASD siyasal bilimler alt derlemindeki sıklığı 21'dir. SASD siyasal bilimler alt derlemindeki fiil kullanımlarında *-AcAK* yapısıyla kurulan *olacak* sözcükbirimi görülmüştür. Bu yapı *...mevcut bilgi yönetimi uygulamalarının niteliği belirlenmiş*

olacak. ve ...*farklı görüşleri olan insanlar seslerini duyurmada daha az istekli olacak.* örneklerindeki gibi *varsayım/tahmin* kipsel işlevinde kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu yapının SASD siyasal bilimler alt derlemindeki kullanım sıklığı ise 10'dur.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki fiil kullanımlarında belirlenen 58 fiilden 15'i bileşik fiildir. Bu fiiller *haline gel-*, *olsa da*, *ifade et-*, *neden ol-*, *ortaya çık-*, *ortaya koy-*, *arz et-*, *teşkil et-*, *yer al-* fiillerinin farklı biçimbirimlerle oluşturulmuş şekilleridir. Söz konusu alt derlemdeki bileşik fiil yapılarından *olsa da*, ...*önemli kısmının eski yerlerine yerleştirilmesi geç olsa da gerçekleşmiştir.* örneğindeki gibi cümledeki olay veya düşüncenin gerçekleşmesinde zorlukların bulunmasına rağmen gerçekleştiğini bildirmektedir. Diğer kullanımlar ise ...*son yıllarda kongre turizmi için de elverişli bir kent haline gelmiştir.*, *Bosna-Hersek, etnik bakımından oldukça karışık bir yapı arz etmektedir.* ve ...*potansiyel kaybetme olasılığı olan riskli durumlarda ortaya çıkar.* örneklerindeki gibi *et-*, *ol-* yardımcı fiilleriyle ve *çık-*, *koy-*, *al-*, *gel-* fiilleriyle oluşturuldukları görülmektedir. SASD siyasal bilimler alt derleminde 58 fiilin 15'i birleşik yapıdadır. Belirtilen birleşik fiillerin söz konusu alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 229'dur. Eldeki bulguları oransal olarak değerlendirdiğimizde SASD siyasal bilimler alt derleminde birleşik fiiller, söz konusu alt derlemin sayısal açısından %25,86'sı; kullanım açısından ise %17,33'ü dür.

SASD siyasal bilimler alt derlemi fiil listesindeki 57 fiilin 16'sı *görül-*, *bulun-*, *veril-*, *söylen-*, *kullanıl-*, *görül-*, *yapıl-*, *ifade edil-*, *belirtil-*, *alın-*, *öngörül-* fiilleri gibi eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıdadır. Edilgen yapıdaki fiillerin söz konusu alt derlemdeki kullanım sayısı 394'tür. Bu fiillerin ilgili alt derlemdeki sayısal oranı %26,31; kullanım oranı ise %34,05'tir. Aynı derlemdeki 38 eylem ise şahıs eki bulunduran fiillerdir. Bu fiillerin tamamı ise 3. tekil şahıs eki (O) ile kurulmuştur. Bu eylemlerin SASD siyasal bilimler alt derlemindeki kullanım sayısı 669'dur. Bu fiillerin söz konusu derlemdeki sayısal oranı %66,66; kullanım oranı ise %57,82'dir.

SASD siyasal bilimler alt derlemindeki fiil kullanımlarında *söylenebilir*, *olabilir* şeklinde iki sözcükbirimde –*Abil* yapısının kullanıldığı görülmüştür. Bu sözcükbirimlerden *söylenebilir* yapısının ...*köylerin -az çok- birbirinden bağımsız adacıklara benzediği söylenebilir.* örneğindeki gibi *yeterlilik* kipiyle kurulduğu görülmüştür. Aynı listede yer alan *olabilir* sözcükbirimi ise *Kosova bağımsız olursa,*

Sırp Cumhuriyeti de bağımsız olabilir, örneğindeki gibi olasılık; ...ne de herhangi bir sosyal kesim tek başına mücadelede başarılı olabilir, örneğindeki gibi yeterlilik kipinde kullanılmıştır. Ancak belirtilen tek örnek dışında tamamen olasılık kipinde kullanıldığı belirlenmiştir.

SASD siyasal bilimler alt derleminde gereklilik bildiren *gerekmektedir* ve *gerekir* kullanımları belirlenmiştir. Bu kullanımlarda gereklilik kipinin taşıdığı iş, durum ya da olayın yapılmasındaki gerekliliğin konuşucu açısından derecesi, söz konusu yapıya eklenen *-mAktAdIr* ve *-Xr* biçimbirimlerinin yüklediği anlamsal işlevle şekillenmiştir. Belirtilen sözcükbirimlerin SASD siyasal bilimler alt derlemindeki kullanımlarına bakıldığında *...bu semtin devlet eliyle sermaye için güvenli hale getirilmesi gerekmektedir, ve ...analizlerde bu korelasyonun bir şekilde kontrol edilmesi gerekmektedir, örneklerinden anlaşılacağı üzere söz konusu kip ve biçimbirim cümlede bitmemişlik görünümde, kesin bir ifadeyle var olan zorunluluk durumunu belirtmektedir. Benzer şekilde aynı alt derlemdeki *gerekir* sözcükbirimi *... için yetenek, bilgi, deneyim gibi bazı niteliklerin bulunması gerekir, ve ...gazeteciliğin toplum içinde oynadığı rolü de dikkate almak gerekir, örneklerinde görüldüğü üzere *gerek* sözcükbiriminin taşıdığı zorunluluk anlamının genel-geçer bir zaman diliminde geçerli olduğu görülmektedir.**

4.6.SPOR BİLİMLERİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD spor bilimleri alt derleminde toplam 101402 sözcükbirimlik veri tabanı oluşturulmuş ve kavram değeri taşıyan sözcükler, fiil, bağlaç ve edat olmak üzere toplam 808 sözcüğün 46339 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD spor bilimleri alt derleminde yer alan ve kavram değeri taşıyan 702 sözcükbirimin, spor bilimleri terimi, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve diğer alanlarla birlikte standart Türkçede de kullanılan sözcüklerden oluştuğu görülmüştür.

SASD spor bilimleri teknik söz varlığındaki spor bilimleri terimlerinden *futbolcu, hentbol, futbol, basketbol, masa tenisi, branş, okçuluk, basketbolcu, voleybol* sözcüklerinin spor dallarıyla ilgili olduğu görülmektedir. SASD spor bilimleri terimleri listesinde yer alan *yönetim, spor yönetimi, yönetici, sponsorluk, spor sponsorluğu, spor yöneticileri, spor kulüpleri, antrenör, basketbol federasyonu, yöneticilik, kuruluş,*

sponsor, spor federasyonları sözcüklerinin de spor yönetimi ile ilgili; *beden eğitimi, spor yüksekokulu, zaman eğitimi, spor öğretmenliği, serbest zaman eğitimi, spor eğitimi, beden eğitimi öğretmeni, beden eğitimi öğretmenliği, spor kültürü* sözcüklerinin ise spor eğitimi ile ilgili terimler olduğu anlaşılmaktadır. SASD spor terimlerindeki *engelli, takım, puan, serbest, şiddet, performans, etik, taraftar, rekabet, organizasyon, milli, izleyici, tekerlekli, müsabaka, tezahürat, çirkin, tezahürat, amatör, ampute, profesyonelce, spor medyası, sporda şiddet, eğlence, transfer, takım performansı, uluslararası, geleneksel, organize, saldırganlık, sportmence, olimpiyat, taktik, tribün, avantaj, zevk, dakika, bedensel engelli sporcu, dayanıklılık, oynama, motive* sözcükleri ise spor karşılaşmalarının türü, içeriği, kuralları ve etkileri ilgili sözcüklerdir.

SASD spor bilimleri terimlerindeki *aktivite, alternatif, amatör, ampute, antrenman, antrenör, antrenörlük, antropometrik, avantaj, basketbol, basketbol federasyonu, basketbolcu, branş, depresyon, derece, egzersiz, estetik, etik, fitnes, fizyolojik, fonksiyon, fonksiyonel, form, futbol, hentbol, imaj, kulüp, lider, madde, mantık, motive, olimpiyat, organizasyon, organize, pasif, performans, profesyonel, puan, raket, rehabilitasyon, rekreatif, rekreasyon faaliyetleri, sosyal, sponsor, spor, sportif, strateji, stres, taktik, tezahürat, tip, transfer, tribün, voleybol* gibi 54 sözcüğün yabancı dillerden Türkçeye geçerek spor bilimleri alanında terim olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcüklerden *derece, mantık, madde, tezahürat, faaliyet* sözcüklerinin Arapça kökenli olduğu diğer sözcüklerinse Batı dilleri kökenli oldukları görülmektedir. SASD spor bilimleri terimleri listesindeki farklı dillerden ödünçleme yoluyla Türkçeye giren bu 54 sözcüğün toplam kullanım sayısı 3627'dir.

SASD spor bilimleri terimleri listesindeki diğer sözcükler ise *ölçüm, oynama, yaş* gibi Türkçe kökenli; *futbolcu, sportmenlik, sosyalleşme* gibi farklı dillerden Türkçeye girerek Türkçenin kendi yapısı içerisinde Türkçeleşen veya *vücut, rakip, tesis* gibi farklı dillerden Türkçeye girmesine rağmen zaman içerisinde standart Türkçede de sıklıkla kullanılarak anlamı toplumun geniş bölümü tarafından bilinen sözcükler olduğu görülmektedir.

SASD spor bilimleri bilimsel Türkçeye ilgili söz varlığı incelendiğinde *çalışma, araştırma, sonuç, bilgi, amaç, konu, uygulama, bilim, bulgular, yöntem, anlam, değerlendirme, süreç, giriş, incelenme, özet, tartışma, araştırmacı, yayın, literatür,*

bağlam, teorik, method, işlem, proje sözcüklerinin bilimsel çalışmalarla ilgi sıklıkla kullanılan sözcükler olduğu bilinmektedir. Listede yer alan *tablo, şekil, sayfa, sıklık, frekans, yüzde* sözcükleri ise bilimsel çalışmaların sunumu ve gösterimi ile ilgili sözcükler olduğu söylenebilir. SASD spor bilimleri alt derlemindeki *birey, grup, kişi, erkek, katılımcı, denek, cinsiyet, bireysel, kadın, araştırmacı, veri, değişken, örneklem, evren, örnekleme* sözcükleri bilimsel çalışmalara katılan kişilerle ilgili sözcüklerdir. SASD spor bilimleri alt derlemindeki *anlamlı, ilişki, fark, ortalama, farklılık, değer, oran, etki, anlam, dağılım, standart, kontrol, aritmetik, istatistiksel, pozitif, sürekli, korelasyon, bağımsız, uygunluk, ilişkili, yığılmalı* sözcükleri ise bilimsel çalışmalarda kullanılan verilerin nitel gösterimi veya nicel işlemlerle ilgili sözcükler olduğu söylenebilir. SASD spor bilimleri alt derleminde kullanılan *ölçek, görüşme, analiz, faktör, anket, nitel, pearson, korelasyon, sontest, öntest, anova, gözlem* sözcükleri, bilimsel çalışmalarda kullanılan araçlar ve uygulanan nitel veya nicel işlemlerle ilgili sözcüklerdir.

Spor bilimleri ile SASD'deki diğer alanlardaki söz varlığı karşılaştırıldığında, spor bilimlerinin 176 ortak sözcükbirimle en az ortak söz varlığına arkeoloji alanıyla sahip olduğu anlaşılmaktadır. SASD spor bilimleri ile SASD arkeoloji alt derlemindeki ortak sözcüklerin *birey, literatür, kaynak* gibi bilimsel Türkçeye ilgili sözcükler; *vücut, beden, cinsiyet* gibi iki alanın da kapsamı içindeki insan fizyolojisi ile ilgili sözcükler ve *şehir, yerleşim, düzen* gibi toplumsal yaşamla ilgili sözcüklerin ortaklık gösterdiği görülmüştür. Ayrıca SASD spor bilimleri alt derlemindeki söz varlığının ilahiyat ile 182, tarih ile de 184 ortak söz varlığının bulunduğu görülmüştür. Bu alanlar da spor bilimlerindeki teknik söz varlığı ile diğer alanlara göre daha az ortak söz varlığına sahiptir. SASD spor bilimlerinin 350 ortak sözcükbirimle en fazla ortak söz varlığı SASD'deki eğitim alt derleminde. Bu ortak sözcükler ise *tablo, bilgi, araştırma* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlar; *aile, toplum, sosyalleşme* gibi toplumsal hayata yönelik kullanımlar; *eğitim, öğrenci, öğretmenlik* gibi eğitim alanındaki kullanımlarla *bilişsel, kişilik* gibi düşünsel alandaki sözcüklerin ortaklık gösterdiği görülmüştür. Bu bulgulardan SASD spor bilimleri alt derlemindeki söz varlığının eğitim yönünün de bulunduğu anlaşılmaktadır.

SASD spor bilimleri alt derlemindeki fiil kullanımları incelenmiş ve söz konusu alt derlemde sıklığı dokuzdan fazla olan 79 fiilin toplam 1790 defa kullanıldığı

belirlenmiştir. Bu fiillerden 26'sı $-mAktA[dIr]$ yapısı ile kurulmuştur. Söz konusu yapının ilgili alt derlemdeki kullanım sıklığı ise 665'tir. Belirtilen yapı *...bireyin özel ve ayırıcı davranışları kişilik olarak tanımlanmaktadır.* ve *...olumlu yönde motivasyonla kişilikleri üzerine katkı sağlamaktadır.* örneklerindeki gibi eklendiği fiile *bitmemişlik* görünümü ile *kesinlik* anlamı taşıyan ve tüm zamanları kapsayan *genel-geçer bir zaman işlevi* katmaktadır. SASD spor bilimleri alt derleminde $-mAktA[dIr]$ yapısı ile kurulan fiillerin söz konusu alt derlemdeki sayısal oranı %31,70; kullanım oranı ise %36'dır.

SASD spor bilimleri alt derleminde 34 fiilin $-mXştXr$ yüklemleştiricisiyle kurulduğu belirlenmiştir. İlgili fiillerin bağlam kontrolleri sonucundaki kullanım örneklerine baktığımızda *öğrenciler arasında düzen ihtiyacı bakımından bir fark olmadığı bulunmuştur., ...kolaylıklar BESYO web sayfalarında yeterli düzeyde kullanılmamıştır.* ve *...elde edilen bulgulara göre; anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.* örneklerinden de anlaşılacağı üzere söz konusu yapı, olumlu ve olumsuz şekilde *kesinlik* anlamı içeren *bildirme işlevli geçmiş zaman* işlevinde kullanılmıştır. Adı geçen yüklemleştirici ile kurulan 34 fiilin SASD spor bilimleri alt derleminde toplam kullanım sayısı 765'tir. Bu sayıyı oran açısından değerlendirdiğimizde SASD spor bilimleri alt derleminde $-mXştXr$ yüklemleştiricisiyle kurulan fiillerin sayısal oranı %41,46; kullanım oranı ise %41,41'dir.

SASD spor bilimleri alt derleminde $-(X)r/-(A)r$ yapısı ile kurulmuş fiiller ise *söylenebilir, söyleyebiliriz, olabilir, sağlar, ifade eder, kapsar, olur, gösterilebilir* fiilleridir. Bu fiiller *...ekonomik ödüllerle birlikte emeklilik şeklinde gelecek güvencesi sağlar.* ve *...entegrasyon ve rehabilitasyon açısından ideal bir yapı oluşmuş olur.* örneklerindeki gibi *bitmemişlik* görünümünde ve tüm zamanları kapsayan *genel-geçer bir zaman işlevinde* kullanılmıştır. SASD spor bilimleri alt derleminde belirtilen yapıyla kurulan fiillerin sayısı 8; kullanım sayısı ise 198'dir. Söz konusu alt derlemde sıklığı dokuzdan fazla olan iki sözcükbirimde, *katılıyorum, oluyor, -(X)yor* kullanımı görülmüştür. Söz konusu kullanımlar *...şartların kötü olması sahalarındaki şiddeti körüklemektedir (Katılıyorum %38.3).* ve *...hangi tarafa evrilmek isterse stratejilerini ona göre belirlemiş oluyor.* örneklerindeki gibi zaman açısından geçmiş, şimdiyi ve geleceği kapsadığı gibi *bitmemişlik* görünüşünün altında *süreklilik* anlamı taşımaktadır. Söz konusu yapı ile oluşturulan ve yukarıda belirtilen iki fiilin kullanım sayısı 25'tir. SASD spor bilimleri alanındaki fiil kullanımlarında sıklığı dokuzdan fazla olan bir

fiilde, *uygulanmış*, *-mXş* yapısı kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapı *...uzanma testi*, *bilateral uzanma testi* ve *lateral uzanma testi* *uygulanmış*. ve *...spor yüksekokulu öğrencilerine Edwards kişisel tercih envanteri* *uygulanmış*. örneklerindeki gibi *kanıtsallık* içeren geçmiş zaman işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla oluşturulan *uygulanmış* sözcükbiriminin SASD spor bilimleri alt derlemi fiil listesinde kullanım sayısı 11'dir.

SASD spor bilimleri alt derlemindeki fiil listesinde farklı çekimlenmeleriyle birlikte 34 fiil eylemi gerçekleştiren kişinin belli olmadığı edilgen yapıda olduğu görülmüştür. Bu fiiller SASD spor bilimleri alt derleminde *Vücut yağ yüzdesi (VYY) Jackson ve Pollock formülü ile* *belirlenmiştir*. ve *...işlemler için SPSS for Windows Paket Programı* *uygulanmıştır*. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. Söz konusu alt derleminde edilgen fiillerin kullanım sayısı 933'tür. Bu bulguları oran açısından değerlendirdiğimizdeyse edilgen yapıdaki fiiller SASD spor bilimleri alt derleminde kullanım oranı açısından %52,12; sayısal oran açısından ise %43,03'tür. SASD spor bilimleri alt derleminde 37 fiil, eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu etken yapıdaki fiillerdir. Bu fiiller *Bu eğitim, serbest zaman programlarının verimli kullanımını* *sağlar.*, *Bay'da (2007) sponsorluğun halkla ilişkiler faaliyetlerini bütünlemek için önemli olduğunu* *vurgulamıştır*. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. Belirtilen bu 37 fiilden 36'sı 3. tekil şahıs eki (o) ile kurulmuştur. Bir fiil ise (*söyleyebiliriz*) *...denek gruplarının spor ortamını yeterince yaşamadıklarını* *söyleyebiliriz*. örneğindeki gibi 1. çoğul kişi (biz) ile kurulmuştur. SASD spor bilimleri alt derleminde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu fiillerin toplam kullanım sayısı 689'dur. Bu bulgular oran olarak değerlendirildiğindeyse söz konusu fiillerin kullanım oranı %38,49; sayısal oranı ise %46,83'tür.

SASD spor bilimleri alt derleminde *-Abil* yapısının da *söyleyebiliriz*, *söylenebilir*, *olabilir*, *gösterilebilir* olmak üzere dört fiilde kullanıldığı görülmektedir. Bu fiillerin bağlam kontrollerinde *söylenebilir*, *söyleyebiliriz* ve *gösterilebilir* fiillerinin *...gerçek dışı haber sorununun çözümüne katkı sağlayacağı* *söylenebilir*. ve *...en önemli etkenin basketbolun geniş kitlelere hitap etmesi ve seyir oranının yüksek olması özellikleri* *gösterilebilir*. örneklerindeki gibi yeterlilik; *olabilir* fiilinin ise *...bağlı olmanın birey açısından belirli olumsuz sonuçları da olabilir*. örneğindeki gibi olasılık; *...spor yöneticileri, toplumun her kesiminden ve meslek gruplarından* *olabilir*. örneğindeki gibi

yeterlilik anlamında kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgulardan fiilin kip işlevinin fiilin taşıdığı anlam değeri ile de ilintili olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu yapının SASD spor bilimleri alt derleminde toplam kullanım sayısı 146'dır.

SASD spor bilim alt derlemindeki fiil listesinde *tespit edilmiştir, elde edilmiştir, yer almaktadır, ifade etmektedir, ne olursa olsun, yer almıştır, ifade eder, ifade edilmektedir, olsa da* örneklerindeki gibi dokuz birleşik fiil belirlenmiştir. Bu dokuz birleşik fiilden beşi *et-* yardımcı fiili ile *...kaynak yatırımında izlenecek yolu işaret etmektedir.* örneğindeki gibi kullanılmıştır. Söz konusu alt derlemdeki diğer birleşik fiil yapıları incelendiğinde *al-* yardımcı fiili *Anketin ilk bölümünde kişisel bilgiler ile ilgili sorular yer almaktadır.* örneğindeki gibi kullanılmıştır. Aynı alt derlemdeki *ne olursa olsun* ve *olsa da* kalıplaşmış fiiller ise *Sporcuların branşı ne olursa olsun performans için belli bir kaygı düzeyine sahip olmaları gerekir.* örneğindeki gibi eylemin belirttiği durumun gerçekleşmesine engel olabilecek farklı bir durumun olmadığını belirtmek; *Değişen çevre koşullarının etkisi ile uzun bir zaman diliminde olsa da örgüt kültürünün kısmen yada tümüyle değişimi için, esneklik unsurunun önemi dikkate alınmalıdır.* örneğindeki gibi de eylemin mevcut durumun gerçekleşmesini zorlaştırabilecek farklı durumlar olsa da bunların eylemin gerçekleşmesini engelleyecek güçte olmadığı düşüncesini oluşturmaktadır.

4.7.İLAHİYAT ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD ilahiyat alt derleminde, 12 makaleden sıklığı dokuzdan fazla olan 558 kavram değeri taşıyan sözcük, 53 fiil, 7 edat ve 21 bağlaç olmak üzere toplam 639 sözcükten 32537 sözcükbirimlik söz varlığı elde edilmiştir.

SASD ilahiyat alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcükleri, ilahiyat terimleri, bilimsel dile yönelik kullanımlar ve ilahiyat alt derlemi ile diğer alt derlemlerdeki ortak sözcük sayıları açısından incelenmiştir. SASD ilahiyat alt derlemi ilahiyat terimleri listesi incelendiğinde 83 sözcükbirimin İslam diniyle ilgili olduğu ve bunların toplam 4323 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Dolayısıyla SASD ilahiyat alt derleminde İslam diniyle ilgili terimlerin SASD ilahiyat terimleri listesinin %46,11'ini oluşturduğu, kullanım açısından ise %53'ünü oluşturduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler ışığında SASD derlemine göre ilahiyat alanındaki çalışmalarda İslam dinine yönelik çalışmaların ağırlıkta olduğu

anlaşılmaktadır. SASD ilahiyat terimleri listesinde felsefe ile ilgili *varlık, tanrı, işaret, yaratma, akıl, sembolik, değer, felâsife, ahlak* sözcükleri yer almaktadır. SASD ilahiyat alt derlemine göre ilahiyat alanındaki çalışmalarda felsefe terimlerinin kullanım sayısı terim olarak azdır. SASD ilahiyat alt derlemindeki *din, dindarlık, peygamber, ibadet, ilahî, dini mûsikî, tanrı, yaratma, yaratılış, ilahiyat, kutsal, dindarlık olgusu, diyanet, dindar, yaratan, nebî, dindarlığın ölçülmesi, dini hayatı anlamlandırmak, dinsel, kıyamet, kâfir, mezhep, şeytan, yaratıcı, dua, kurban, peygamberlik, sekülerleşme* sözcükleri genel olarak dini terimler olarak düşünülmektedir. Yukarıda belirtilen SASD ilahiyat alt derlemindeki genel dini terimlerin sayısı 28 olup kullanım sayısı 1698'dir. SASD ilahiyat terimlerinin %15,55'ini genel dini terimler oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD ilahiyat alt derlemi teknik söz varlığında bilimsel Türkçeye yönelik 18 sözcükbirim belirlenmiştir. Bu sözcüklerden *amaç, metot, yöntem, anahtar sözcükler, öz, sonuç* sözcükleri bilimsel çalışmaların bölüm başlıkları olarak da kullanılmaktadır. Eş anlamlı olan, Batı kökenli *metot* ve Türkçe kökenli *yöntem* sözcüklerinin ikisinin de kullanıldığı görülmektedir. Bilimsel çalışmalara yönelik sözcüklerden *açıklama, araştırma, bilgi, bilim, bilimsel, çalışma, örnek* sözcükleri ise bilimsel yazılarda geçen genel açıklamalarda kullanılan sözcükler olarak değerlendirilebilir. Yine SASD ilahiyat alt alanında kullanılan *birey* ve *bireysel* sözcüklerinin ise araştırma konularının kişilerle olan ilgileri açıklanırken *kişi* ve *kişisel* anlamlarında kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle SASD ilahiyat alt derlemindeki makalelerde bilimsel dile yönelik kullanımlar azınlıkta, ilahiyat alanında teknik sözcükbirimlerinse daha fazla oranda kullanıldığı anlaşılmaktadır.

SASD ilahiyat alt derlemindeki teknik söz varlığı incelendiğinde *diyanet vakfı, diyanet işleri başkanlığı, ilahiyat fakültesi, Kur'an kursu* gibi kurum ve kuruluş adlarına da rastlanmıştır.

Çalışma kapsamında SASD ilahiyat alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD derlemindeki diğer alt derlemler karşılaştırılmış ve SASD ilahiyat alt derlemi teknik söz varlığının 214 ortak sözcükbirimle en fazla sosyoloji; 140 ortak sözcükbirimle en az arkeoloji alanıyla ortak söz varlığına sahip olduğu anlaşılmıştır.

SASD ilahiyat teknik söz varlığı ile sosyoloji alt derlemi arasındaki sözcük ortaklıkları *geleneksel, kültür, halk* gibi toplum hayatıyla ilgili kavramlar; *inanç, din, varlık* gibi

genel dinsel kavramlar; *bilgi, bilim, görüş* gibi genel olarak bilimsel Türkçeye yönelik kavramlar üzerinedir. Arkeoloji alanıyla ortaklıkları ise arkeolojinin de araştırma konusuna giren *tanrı, varlık, kurban* gibi dinsel kavramlarla *bilgi, makale, bilimsel* gibi genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar üzerine olduğu görülmüştür. İlahiyat alt derleminin sosyoloji ile ortaklıklar taşıması her iki alanın da toplumsal araştırmalar yapmasından dolayı toplumsal kavramlar taşımasına bağlanabilir. Arkeoloji ise bilindiği gibi ilahiyat alanına göre daha somut veriler üzerine istatistiksel çalışmalar yapmaktadır. Dolayısıyla bilimsel alana yönelik kullanılan kavramlar ilahiyat alanına göre farklılık göstermektedir. Bununla birlikte ilahiyat alanı ağırlıklı olarak bireylerin psikolojik ve düşünsel durumlarına yönelik araştırmalar ve sorgulamalar yaparken arkeoloji alanı daha çok bireylerin fizyolojik niteliklerini araştırma konusu yapmaktadır. Ayrıca ilahiyat alanı, büyük oranda insan ve ibadethane, şehir, toplumsal yaşam, insan hayatı ile ilgili konular ve veriler üzerine çalışırken arkeoloji alanı, insan dışındaki varlıkları da sıklıkla araştırma konusu yapmaktadır. Tüm bu bilgiler ışığında arkeoloji ile ilahiyat alt derlemindeki ortak sözcük sayısındaki kısmi azlık daha anlaşılır olmaktadır.

Çalışma kapsamında SASD ilahiyat alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 53 fiilin toplam 942 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Bu fiillerden 13'ü *-mAktA[dIr]* yapısı ile kurulmuştur. Belirtilen yapının SASD ilahiyat alt derlemindeki kullanım şekilleri *Anlatılan bu olayda siyer-i Nebî'nin ahkâmu'l-Kur'ân'a şu yönleriyle ışık tuttuğu görülmektedir.* ve *Her tekrarlanan bayramda aynı kutsal zaman yeniden ortaya çıkmaktadır.* örneklerinden de görüleceği üzere *-mAktA[dIr]* yapısı ile kurulan fiiller tüm zamanları kapsayan genel-geçer bir zamanda, bitmemişlik görünümde ve eylemin gerçekleşmesinde *kesinlik* olan bir anlamda kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan 13 fiil SASD ilahiyat alt derleminde toplam 240 defa kullanılmıştır. Bu bulgular oran olarak yorumlandığında *-mAktA[dIr]* yapısı ile kurulan fiiller söz konusu alt derlemin kullanım açısından %25,47'sini; sayısal açıdan ise %24,52'sini oluşturmaktadır.

SASD ilahiyat alt derleminde *-mXştXr* yüklemeleştiricisiyle kurulan 8 fiil görülmüştür. Belirlenen bu 8 fiil *Yaşın ilerlemesi ile dini pratiklere ilgi ve uygulamaların artış arasında da doğru bir orantı tespit edilmiştir.* ve *Bu manada İslâmiyet de sembol ve mecazları kullanmıştır.* örneklerindeki gibi *kesinlik* anlamı içeren *bildirme işlevli*

geçmiş zaman işlevinde kullanılmıştır. Olumsuz biçimlerine rastlanılmayan söz konusu yapı, SASD ilahiyat alt derleminde toplam 127 defa kullanılmıştır. Oran açısından değerlendirdirildiğinde ise söz konusu yapının oranı, sayısal olarak %15,08; kullanım açısından ise %13,48'dir. Ayrıca SASD ilahiyat alt derleminde –AcAktIr yapısının tek örnekte (*olacaktır*) kullanıldığı görülmüştür. Bu sözcüğün bağlamsal kullanımları incelendiğinde, *...aynı davranışı sergilemeyeceğine dair Allah'a söz vermek, başka bir ifadeyle tevbe etmek olacaktır.* ve *...insanların dini yönelimlerinin nasıl sınırlandırılacağı sorunları çözülmüş olacaktır.* örneklerindeki gibi belli durumlar gerçekleştiğinde kesin olarak gerçekleşecek durumları veya olayları anlatmak amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu yapının SASD ilahiyat alt derleminde kullanım sıklığı 21'dir. SASD ilahiyat alt derleminde –(X)rdX/-(A)rdI yapısıyla kurulmuş tek örnekte, *olurdu* sözcüğünde kullanılmıştır. Söz konusu yapının bağlam kontrolleri incelendiğinde *Şâfi'i mezhebine mensup Horasanlı insanlardan olurdu.* ve *Ezelde kelâm sıfatına sahip bulunmadığı durumda ise ancak şu iki ihtimal söz konusu olurdu:* ... örneklerindeki gibi gerçekleşmemiş, gerçekleştiği farz edilen bir olayın olası sonuçlarını açıklamak için kullanılan *kipsellik* işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulmuş olan sözcüğün toplam kullanım sayısı 11'dir.

SASD ilahiyat alt derleminde –(X)r/-(A)r yapısı ile kurulmuş 22 fiil belirlenmiştir. Bu 22 fiilin bağlam kontrolleri incelendiğinde *Cins ve ayırmadan oluşan bir bilgi önermesi ise mahiyeti ifade eder.* ve *Rodsey Stark, Voltaire'nin de dinin sonunun 1750'li yıllarda olacağını iddia ettiğini belirtir.* örneklerindeki gibi *bitmemişlik* görünümünde ve tüm zamanları kapsayan genel-geçer bir zaman işlevinde kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla kurulan fiillerin söz konusu alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 385'tir. Oran açısından ise söz konusu yapının kullanım oranı %40,87; sayısal oranı ise %41,50'dir. Ayrıca SASD ilahiyat alt derleminde bir örnekte (*geldi*) -DX yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Bu yapı ile kurulan *geldi* fiili *Babam Ebu Bekir (ra) bana geldi.* ve *...İslam dünyasının ilk asırlarında önemli ilim merkezlerinden biri olan Cürcan'da dünyaya geldi.* örneklerinde görüleceği üzere hikayeleştirici anlatım tabanı işlevinde kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu yapının ilgili derlemdeki kullanım sayısı 13'tür.

SASD ilahiyat alt derleminde *anlamına gel-*, *ifade et-*, *işaret et-*, *kabul et-*, *ortaya çık-*, *öne sür-*, *tespit et-*, *vefat et-*, *yer al-* sözcüklerinin, farklı çekimlenmeleriyle birlikte, 14 sözcükbirimin birleşik sözcük olarak kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen birleşik fiiller

“...savaşlarda mûsikî icra edildiği ve raks yapıldığı tarih ve hadis ilmi kaynaklarında yer almaktadır.”, “mesele, dinî inanç olan ya da dinî inançlara dayanan bir biline ait aklî hükümler anlamına gelir.”, “Gazâlî ontolojik sistemin tepesinde, diğer varlıkları önceleyen olarak Allah'ı kabul etmektedir.”, “Her tekrarlanan bayramda aynı kutsal zaman yeniden ortaya çıkmaktadır.” ve “...şiddetinin çok daha yoğun olduğunu öne sürmektedir.” kullanımlarındaki şekliyle gel-, et-, çık-, sür- ve al- eylemleriyle yapılmıştır. SASD ilahiyat alt derleminde birleşik fiillerin sıklık sayısı 167'dir. Bulgular oran olarak incelendiğinde sayısal açıdan %26,41; kullanım açısından ise %18,25'tir.

SASD ilahiyat alt derlemi fiilleri kişi kullanımları açısından incelendiğinde *tespit edil-, görül-, söylen-, kabul edil-, ifade edil-, çalışıl-, anlaşıl-, düşünül-, kullanıl-, değerlendiril-, öne sürül-* şeklindeki 11 fiil, eylemi gerçekleştiren kişinin belli olmadığı edilgen yapıdaki fiillerdir. Söz konusu fiillerin alt derlemdeki bağlam kullanımları ise *Böyle bir yaşayışın, bundan sonraki hayat için insanda derin izler bırakacağı düşünölmektedir.* ve *Şiirle istidlâle ilk başvuran kimsenin Abdullah b. Abbas olduğı söylenmektedir.* örneklerindeki gibidir. SASD ilahiyat alt derleminde edilgen yapıdaki fiillerin toplam sayısı 183'tür. Söz konusu yapıdaki fiillerin kullanım oranı %20; sayısal oranı ise %20,75'tir. Aynı alt derlemde 37 fiil ise eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu etken yapıdaki fiillerdir. Etken yapıdaki fiillerin bağlamsal kullanımları ise *İnsanlık tarihi dinin, insan, toplum ve kültür üzerinde çok geniş kapsamlı etkilerinin bulunduğunu göstermektedir.* ve *O, hayat sıfatının kemâl sıfatlarından, ölümün ise noksanlık sıfatlarından olduğunu söyler.* örneklerindeki gibidir. SASD ilahiyat alt derlemindeki etken fiiller kişi açısından incelendiğinde bir fiilin *görmekteyiz* 1. çoğul kişi (biz) ile kurulduğu; diğer 36 fiilin ise 3. tekil kişi (o) ile kurulduğu görölmüştür. İlgili alt derlemde 1. çoğul kişi kullanılan fiilin bağlam kullanımları ise *...bu bilim hakkında araştırma yapanların çoğunun aklının karıştığını ve şaşırdığını görmekteyiz.* örneğindeki gibidir. Söz konusu yapının ilgili alt derlemdeki kullanım sıklığı ise 10'dur.

SASD ilahiyat alt derleminde –Abil yapısıyla kurulmuş 6 fiil *söylenabilir, olabilir, düşünölebilir, olamaz, değerlendirilebilir, öne sürölebilir* belirlenmiştir. Bu kullanımların bağlam kontrolleri yapıldığında *söylenabilir, düşünölebilir, değerlendirilebilir, öne sürölebilir* fiillerinin birey için *değişimin, toplumun beklentilerinden ziyade kendi istediğı için gerçekleştiğı söylenebilir.* ve ... şeklinde *dua etmesi, bu zorluğun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.* örneklerindeki gibi

yeterlilik kipinde kullanıldığı görülmüştür. Listedeki *olabilir* sözcüğünün ise ...*kaygı duymaları, sonuca ulaşma açısından daha işlevsel olabilir*, örneğindeki gibi *olasılık; Ayetle ilgili ikinci bir izah da şöyle olabilir*, örneğindeki gibi yeterlilik kipinde kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu ol- fiilinin –Abil yapıları olumsuz biçimi *olamaz* sözcüğü ise *Zira ateş cansızdır, cansız bir şeyin gerçekten fiili olamaz*, örneğindeki gibi *olasılığın olmadığını ya da gerçekleşme yeterliliğinin bulunmadığını* göstermektedir. SASD ilahiyat alt derleminde söz konusu yapıyla kurulmuş 6 fiilin kullanım sıklığı 93'tür.

SASD ilahiyat alt derleminde gereklilik kipi *gerekir, gerekmektedir, olmalıdır* sözcüklerinde görülmüştür. Belirtilen fiillerden *gerekir* sözcüğü *gerek* ve –*ir* biçimbirimlerinin birleşmesiyle oluşmuş ve ...*dini araştırmaların her zaman metodolojik bir kimlik krizi içinde olduğunu hatırlatmak gerekir*, örneğindeki gibi zorunluluk anlamının tüm zamanları kapsayan, genel-geçer bir zamanda olduğunu belirtmektedir. Aynı listedeki *gerektirir* sözcüğü ise *Aristo'nun zorunluluk fikrini ay-üstü ve ay-altı âlem şeklinde ayırmak gerektirir*, örneğindeki gibi *gerek* ve –*mektedir* biçimbirimlerinin birleşmesiyle oluşmuş ve *Aristo'nun zorunluluk fikrini ay-üstü ve ay-altı âlem şeklinde ayırmak gerektirir*, örneğindeki gibi zorunluluk anlamının yine genel-geçer bir zamanda kesinlik taşıyan bir anlamda var olduğunu göstermektedir. Listede yer alan *olmalıdır* sözcüğü ise *Hz. Peygamber'i (s.a.s.) tanımak için başvurulacak ilk kaynak Kur'an olmalıdır*, ve *Ona göre âlemin yaratıcısı tek olmalıdır*, örneklerindeki gibi genel-geçer bir zamandaki gerekliliği belirtmektedir. Söz konusu alt derlemde gereklilik kipi kullanımlarının toplam kullanım sayısı 87'dir.

4.8.TARİH ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında 2007-2016 yılları arasında yayımlanmış 25 tarih makalesinden, kavram değeri taşıyan 500 sözcük, 50 fiil, 21 bağlaç ve 10 edat olmak üzere toplam 581 sözcükbirim belirlenmiştir. Belirlenen 581 sözcükbirimin SASD tarih alt derlemindeki toplam kullanım sıklığı 26792'dir. Çalışma kapsamında oluşturulan tarih alt derlemindeki kavram değeri taşıyan 500 sözcük elde edilmiş ve bu 500 sözcük, tarih terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik sözcükler ve SASD'deki diğer alt derlemlemlerle ortaklık düzeyleri açısından incelenmiştir.

SASD tarih alt derlemi terim kullanımları incelendiğinde *grifon, kont, muhassıl, ms (milattan sonra), mö (milattan önce), antik, latin, sömürge, nâib, kanunnâme, evkaf, reform* sözcükleri tarih uzmanlığı bilgisine dayalı, günlük Türkçede kullanım sıklığı fazla olmayan sözcükler olarak değerlendirilmekte ve bu sözcükleri anlamlandırmak için tarih uzmanlık bilgisi gerektiği düşünülmektedir. Listedeki diğer terimler ise (*vefat, yapı, politika, vezir, sistem* gibi) tarih alanı dışında da sıklıkla kullanıldığından uzmanlık alanı tarih olmayan kişiler tarafından da anlamlandırılabilen sözcükler olarak düşünülmektedir. Yukardaki liste incelendiğinde tarih alanındaki terimlerin büyük bölümü güncel Türkçede sıklıkla kullanılan sözcükler olması nedeniyle Türkçeleştiği veya Türkçe kökenli sözcükler olduğu anlaşılmaktadır. SASD tarih alt derlemindeki tarih terimleri listesi incelendiğinde *ms, mö* gibi kısaltmaların, *dönem-period, vefat-ölüm, vakit-zaman, vuku-olay, kent-il, hâkimiyet-egemenlik, sene-yıl* gibi eş anlamlı sözcüklerin birlikte kullanıldıkları da görülmüştür. Ayrıca listede *yapıt, buluntu, egemenlik, ulusal, yazıt, ölçü* gibi Türkçeye son dönemlerde kazandırılan sözcüklerin de kullanıldığı görülmektedir. SASD tarih alt derlemi terim listesi incelendiğinde, *tarih, yüzyıl, dönem, zaman, mö, tarihçi, tarihsel, ms, kaynak, sene, yıl, buluntu, buluntu yeri, canlandırma, yeniden canlandırma, arkeolojik, tarih felsefesi, period, arkeolog, antik kaynaklar, tarih yazımı* sözcükleri tarih alanındaki genel kullanımlar olarak düşünülmektedir. SASD tarih terimleri listesinde *paşa, sultan, kral, imparator, sadrazam, padişah, nâzır, nâib, vali, yüzbaşı, kont, vezir, silahtar, papa, Ortodoks patriği, elçi* gibi unvan adlarının bulunduğu görülmektedir. SASD tarih terimleri listesinde *büyük taarruz, büyük taarruz süreci, harf inkılabı, kurtuluş savaşı, ermeni sorunu, reform* gibi tarihi olayların adları da görülmektedir.

Çalışma kapsamında SASD tarih alt derlemi, kavram değeri taşıyan sözcükler listesindeki bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar belirlenmiştir. Bu sözcüklerden *çalışma, bilgi, bilim, araştırma, bilimsel, makale, kapsam, tartışma* sözcükleri bilimsel açıdan genel kullanım sözcükleri olarak değerlendirilebilir. SASD tarih alt derlemindeki *konu, anahtar sözcükler, bölüm, kısım, amaç, sonuç, başlık, giriş, özet* sözcükleri makale bölümleri ile ilgili sözcüklerdir. Derlemde geçen *sayı* sözcüğü ise bilimsel yayınların künye bilgisi ile ilgilidir. Listede yer alan *şekil, örnek, toplam, tablo* sözcükleri verilerin sunumuyla; *ilişki, soru* ve *önkabul* ise araştırmaların içerikleri ve analizleri ile ilgili sözcüklerdir.

Çalışma kapsamında SASD tarih alt derlemi söz varlığı ile diğer alt derlemlerdeki söz varlığı karşılaştırılması sonucunda SASD tarih alt derlemindeki teknik söz varlığının 178 ortak sözcükle en az psikoloji, 222 ortak sözcükle en fazla siyaset bilimleri alanında ortak sözcüğe sahip olduğu anlaşılmıştır. Çalışmanın bulgular bölümünde belirtilen SASD tarih alt derlemiyle diğer alt derlemlerdeki sözcük ortaklıkları grafiği incelendiğinde, tarih alanındaki teknik söz varlığının *siyaset bilimleri, coğrafya, sosyoloji* ve *şehir planlaması* alanlarıyla diğer alanlara göre daha yüksek ortaklığa sahip olduğu; *arkeoloji, felsefe, spor bilimleri, ilahiyat, psikoloji* ve ekonomi alanlarında ise daha az ortak söz varlığına sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulardan tarih alt derlemi ile arkeoloji alt derlemindeki ortak sözcüklerin azlığı dikkat çekicidir. Bu veriler incelendiğinde SASD tarih alt derleminde *sadrızam, silahat, sömürge* gibi daha teorik tarihi kavramlarla ve *çatışma, işgal* gibi tarihi olaylara yönelik adlandırmalarla arkeoloji alt derleminde ayrılrken, arkeoloji alt derlemindeki *adak, dinsel* gibi toplumların inançları ile ilgili; *bacak, omuz, sakal* gibi insan fizyolojisine ait özelliklerle ilgili; *lejant, ova, plato* gibi farklı alanlarda da kullanılabilen sözcüklerle tarih alt derleminde ayrılmaktadır. Tarih alanı, toplumların tarihsel, siyasal ilişkilerini, coğrafi konumlarını ve sosyolojik yapılarını da araştırmalarında dikkate aldığı bilinmektedir. Bu bakımdan siyaset bilimleri, coğrafya ve sosyoloji alanları, tarih alanıyla ilişkili olduğu için ortak sözcük sayılarının fazlalığı anlaşılabilir bir durumdur. Şehir planlaması alanıyla ise *kapsam, makale, tablo* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarla birlikte *bölge, alan* gibi yer adları; *ev, saray* gibi yaşam alanları ile ilgili sözcüklerde ortaklık göstermektedir.

SASD tarih alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 50 fiilin toplam 848 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen fiillerden 17'sinin *-mAktA[dIr]* yapısı ile kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapının ilgili alt derleminde *Küçük Asya'daki en iyi ırmaklardan biri olduğunu da söylemektedir.* örneğindeki gibi eklendiği fiilin oluş anındaki zamanı ve eylemin kesinlik anlamı içeren bir şekilde gerçekleştiğini işaret ederken *Pek çok alanda ticarî ilişkilere girildiği de görülmektedir.* örneğindeki gibi tüm zamanları kapsayan genel-geçer bir zamanda yine kesinlik içeren anlamsal işlevde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin ilgili alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 281'dir. Oran açısından ele alındığında kullanım oranı %31,89; sayısal oranı ise %32,69'dur.

SASD tarih alt derlemi fiil listesindeki 22 fiilin $-mX\dot{s}tXr$ yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin ilgili alt derlemdeki bağlamsal kullanımları *Doğu dünyasında bağımsızlık ve milli egemenlik kavramları giderek yayılmaya başlamıştır.* ve ... *yerinden ayrılıp ayrılmadığının kontrol edilmesi istenmiştir.* örneklerindeki gibidir. Örneklerde de görüleceği üzere söz konusu yapıyla kurulan fiiller *kesinlik* içeren *geçmiş zaman* işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapının SASD tarih alt derleminde toplam kullanım sayısı 405'tir. Bu sayı kullanım oranı olarak ilgili alt derlemdeki fiillerin %45,97'sini; sayısal olarak ise %42,30'unu oluşturmaktadır.

SASD tarih alt derlemi fiil listesi incelendiğinde iki sözcükbirimde, *oldu* ve *geldi*, $-DX$ yapısının kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapı ilgili alt derlemde ... *onunla birlikte olanlar geldi.*, ... *Askerî Ataşesi oldu.* örneklerindeki gibi hikayeleştirici bir anlatımda ve geçmiş zaman işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan iki fiilin derlemdeki toplam kullanım sayısı 40'tır.

Bununla birlikte ilgili alt derlemde üç fiilin (*olabilir, olur, gelir*) $-(X)r/-(A)r$ yapısı ile kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller SASD tarih alt derleminde ...*yerel ağ bağlantılarının güçlü olduğunun bir kanıtı olabilir.* ve *Sorduğu soru, "bu ifadenin anlamı nedir?" olur.* örneklerinde tüm zamanları kapsayan, *genel-geçer bir zamanda* kullanılmıştır. Ancak ... *adlandırılan (Arnavutköy) yere gelir.* örneğinde ise anlatılan dünyaya yönelik olayların hikayeleştirici bir tarzda anlatılması söz konusudur. Dolayısıyla buradaki kullanım günümüz dünyasını kapsamamaktadır. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin alt derlemdeki kullanım sayısı 44'tür. Aynı şekilde söz konusu alt derlemde *gelmiş* ve *olmuş* sözcükbirimlerinde de $-mX\dot{s}$ yapısı kullanılmıştır. Adı geçen yapı ... *13 Ağustos akşamı Viyana'ya gelmiş.* ve ... *1270 yılında şeyhülislâm olmuş.* örneklerinde görüleceği üzere hikayeleştirici anlatımdaki geçmiş zaman işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulmuş fiillerin ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 23'tür. SASD tarih alt derleminde iki örnekte *gelmişti* ve *olmuştu*, $-mX\dot{s}tX$ yapısının kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapılar ... *devlet yönetimine en sıkıntılı zamanda gelmişti.* / ... *ispat edilmediği konusunda söylentiler olmuştu.* geçmiş zamanda bitmişlik olarak da değerlendirilen bu yapı örneklerde uzak geçmiş zaman işlevinde ve hikayeleştirici bir anlatımda kullanılmıştır. Söz konusu yapı SASD tarih alt derleminde iki örnekte toplam 22 defa kullanılmıştır.

SASD tarih alt derlemindeki fiil listesinde kişi kullanımları incelendiğinde 12 fiilin eylemi gerçekleştiren kişinin belli olmadığı edilgen yapıda olduğu görülmektedir. Belirtilen fiillerin söz konusu alt derlemdeki bağlamsal kullanımları ise *Müslüman halk dışında diğer unsurların göçlerinde bahsi geçen dönemin şartlarının da etkili olduğu anlaşılmaktadır.* ve *Kırgızlar arasında İslamlaşmanın devam ettiği ve bunun daha çok mutasavvıflar marifetiyle olduğu görülmektedir.* örneklerindeki gibidir. SASD tarih alt derleminde edilgen yapıyla kurulan 12 fiilin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 235'tir. Bu bulguları oran olarak değerlendirdiğimizdeyse edilgen eylemlerin SASD tarih alt derlemindeki kullanım oranı %27,71'dir; sayısal oranı %24'tür. Aynı alt derlemde 38 fiilin, eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu, etken yapıda olduğu belirlenmiştir. Bu fiillerin tamamının 3. tekil şahıs (o) ile kurulduğu görülmüştür. Bu etken fiillerin söz konusu derlemdeki bağlamsal kullanımları ise *Aynı kaynak Alaeddin Keykubat'ın Eyyubi Melikesi, Adiliye Hatun ile evliliğini uzun uzun anlatmaktadır., Tilkof mahalli-i Arnavud ileri gelenlerinden Usturamov nâm şahsa şu sözleri söylemiştir:* ... örneklerindeki gibidir. SASD tarih alt derleminde etken fiiller toplam 613 defa kullanılmıştır. Oransal açıdan ise %72,28; kullanım açısından ise %76'dır.

SASD tarih alt derleminde –Abil yapısı yalnızca *olabilir* sözcüğünde kullanılmıştır. Söz konusu yapının bağlamsal kullanımları *Acemoğlu'nun hanesi ve ailesi çok geniş olmalı ki altı tane Arap cariye ev hizmetlerinde kullanılmak için satın alınmış olabilir.* ve *Selçuklu döneminde Akşehir'e bağlı Ilgın kazasının bir köyü de olabilir.* örneklerinde de görüleceği üzere *olasılık* anlamında kullanılmıştır. Söz konusu yapının SASD tarih alt derlemindeki kullanım sayısı ise 16'dır. Aynı şekilde *olmalıdır* yapısının da 12 defa *...bu mezar için gereken parayı köleliği sırasında biriktirmiş olmalıdır., Hinta dağıtımının Acemoğlu'nun elinde olması onun kaza halkı üzerinde etkinlik kurma yollarında biri olmalıdır.* örneklerindeki gibi *olasılık* anlamında kullanıldığı görülmüştür.

SASD tarih alt derleminde farklı çekimlenmeleriyle birlikte 8 birleşik fiil kullanılmıştır. Bu birleşik fiiller *ifade et-, anlamına gel-, bahset-, devam et-, dikkat çek-, yer al-, zorunda kal-* eylemleridir. Söz konusu fiiller *...bir başka ifadeyle görüş alanını engellemek olduğunu ifade etmiştir., ... Rum kelimesi “Anadolu” anlamına gelmektedir., ...milletin işleri hakkındaki kayıtsızlığı ile dikkat çekmiştir., ...hemen hemen hepsinde Osmanlı Devleti'ni temsilen yer almıştır., ... havaalanında beklemek*

zorunda kalmıştır. örneklerindeki gibi *et-*, *al-*, *kal-*, *çek-* ve *gel-* fiillerinin birleşimi ile oluşturulmuştur. Söz konusu alt derlemde birleşik fiillerin kullanım sıklığı 97'dir. Oransal açıdan bakarsak SASD tarih alt derleminde bileşik fiillerin kullanım oranı %11,43; sayısal oranı %16'dır.

4.9.PSİKOLOJİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD psikoloji alt derleminde 17 makaleden kavram değeri taşıyan 661 sözcük, 62 fiil, 8 edat ve 17 bağlaç olmak üzere 748 sözcük belirlenmiş ve bu sözcüklerin ilgili alt derlemde toplam 43196 defa kullanıldığı görülmüştür.

SASD psikoloji alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesi psikoloji terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir.

SASD psikoloji alt derlemindeki psikoloji terimleri listesi incelendiğinde *narsizm*, *psikolojik*, *psikoloji*, *entegrasyon*, *test*, *sistem*, *travma*, *terapi*, *patolojik*, *risk*, *travmatik*, *stres*, *faktör*, *klinik*, *otoriter*, *depresyon*, *narsist*, *etnik*, *tip*, *disiplin*, *mental*, *normatif*, *sosyoekonomik*, *aktivasyon*, *farmakolojik*, *depresif* sözcüklerinin Batı kökenli dillerden Türkçeye girdiği bilinmektedir. Psikoloji alanındaki 286 terimden 26'sının Batı kökenli olması ve az sayıda ses değişimi ile kullanılması, psikoloji alanındaki terimlerin önemli ölçüde Türkçeleştiğinin veya Türkçe karşılık üretildiğinin bir göstergesidir. SASD psikoloji alt derlemindeki Batı kökenli 26 sözcükbirimin psikoloji alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 1686'dır. SASD psikoloji alt derlemine göre psikoloji terimlerinin sayısal oranı %9,09, kullanım oranı ise %11,91'dir. Bu bilgilerden hareketle, SASD psikoloji alt derlemine göre, sayısal açıdan psikoloji terimleri %90,91 oranında Türkçeleştiğini söyleyebiliriz.

SASD psikoloji alt derlemi, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *kapsam*, *bağlam*, *çalışma*, *araştırma*, *bilgi*, *literatür*, *sayı*, *düşünce*, *açıklama*, *makale*, *tanım*, *saptama*, *görgül*, *deney*, *ölçme*, *olasılık*, *veri*, *deneyim*, *anlam* sözcükleri bilimsel Türkçeye yönelik genel kullanımlar olarak düşünülmektedir. Listedeki *ilişki*, *ilişkili*, *etki*, *analiz*, *anlamlı*, *farklılık*, *oran*, *ortalama*, *standart sapma*, *ölçüm*, *korelasyon*, *istatistiksel*, *alfa katsayısı*, *dağılım*, *regresyon*, *ilişkisiz*, *ölçme*, *değer* sözcükleri ise

bilimsel araştırmalardaki nicel ölçümlerin ve verilerin sonucunu açıklamak için kullanılan terimlerdir. Listedeki *katılımcı, birey* ve *örnek* sözcükleri ise bilimsel araştırmaların uygulandığı kişi veya nesneleri ifade etmektedir. Ayrıca *şekil, tablo, toplam* ve *sıklık* sözcükleri de araştırma bulgularının sunumları ile ilgili sözcüklerdir. Listede yer alan *ölçek, test, yanıt, anket, soru, güvenirlilik, likert (likert tipi ölçek), envanter* sözcükleri ise araştırmalarda kullanılan ölçme araçları ile ilgili terimlerdir. Listedeki *sonuç, bulgu, işlem, yöntem, amaç, özet, kaynak* sözcükleri de bilimsel makalelerdeki bölüm adlarıdır. SASD psikoloji alt derlemindeki *özellik, örnek, bağımsız değişken, değişken, cinsiyet, hipotez, sayı, olay, deneysel yordam, ortam, dağılım* sözcükleri ise bilimsel makalelerin içeriğiyle ilgili sözcükler olduğu görölmektedir.

SASD psikoloji alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırılmış ve psikoloji alt derleminin 169 sözcükbirimle en az arkeoloji alanı ile ortaklık gösterdiği belirlenmiştir. Psikoloji ve arkeoloji alanı arasındaki ortaklıklar incelendiğinde *savunma, düzen, dinsel* gibi iki alanın da farklı bağlamlarda kullandığı sözcüklerde, *birey, bulgu, bağlam* gibi genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarla *destek, yer, katkı* gibi rastlantısal sözcük ortaklıkları görölmüştür. SASD psikoloji alt derlemi 304 ortak sözcükle en fazla eğitim alanında ortaklık içermektedir. Söz konusu iki alt derlem *duyarsızlaşma, içsel, sosyalleşme* gibi psikoloji terimlerinde ve *eğitim, öğretmen, ortam* gibi eğitim ile ilgili terimlerde ortaklık göstermektedir. Ayrıca *regresyon, ölçme, faktör* gibi genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarda; *beklenti, tercih, büyük* gibi rastlantısal olarak sözcük ortaklıkları görölmektedir.

SASD psikoloji alt derlemi fiil kullanımları ağıısından incelenmiş ve 62 fiilin 1377 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD psikoloji alt derleminde 25 fiil –mAktA[dIr] yapısı ile kurulmuştur. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller *...bulgular çeşitli deneysel manipölasyonlar nedeniyle farklılık göstermektedir., Sayıl Zamanlama Modeli ve Davranışsal Zamanlama Kuramı arasındaki temel fark ortaya çıkmaktadır.* örneklerindeki gibi genel-geçer bir zamanda kesinlik taşıyan anlamsal işlevde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller SASD psikoloji alt derleminde toplam 546 defa kullanılmıştır. Bu bulguları oransal olarak değerlendirdiğimizde –mAktA[dIr] yapısı ile kurulan fiiller SASD psikoloji alt derleminde kullanım ağıısından %39,65'ini; sayısal ağııdan ise %40,32'sini oluşturmaktadır.

Çalışmada SASD psikoloji alt derlemi fiil listesindeki *-mXştXr* yapısıyla kurulan 27 fiil belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin SASD psikoloji alt derlemindeki bağlamsal kullanımları *...tepki süresinin uyaran süresinin doğrusal bir fonksiyonu olarak standart süreye kadar artış gösterdiği bulunmuştur.*”, Araştırmada gönüllülük esasına dayalı olarak yer alan lisans öğrencileri katılımcı olarak yer almıştır. örneklerindeki gibi kesinlik içeren geçmiş zamanda kullanılmıştır. Söz konusu yüklemleştiriciyle kurulan fiillerin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 658’dir. Bulgular oransal olarak değerlendirildiğinde *-mXştXr* yapısının söz konusu alt derlemdeki toplam kullanım sayısı %47,78; sayısal oranı ise %43,54’tür.

SASD psikoloji alt derleminde *olabilir, söylenebilir, gösterir, beklenir, içerir, düşünülebilir, destekler* sözcüklerinde *-(X)r/-(A)r* yapısı kullanılmıştır. Söz konusu yapı SASD psikoloji alt derlemi fiil listesinde *... sözel tahminlerinde farklılıklar olabilir., Sürüklenme-yayılım modeline göre hakkında karar verilen duysal bilgiler değişkenlik içerir.* örneklerindeki gibi tüm zamanları kapsayan, genel-geçer bir zamanda ve bitmemişlik görünüşündedir. Söz konusu yapıyla kurulan 7 fiilin toplam kullanım sayısı 152’dir.

SASD psikoloji alt derleminde 31 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıdadır. SASD psikoloji alt derleminde edilgen yapıli fiiller *...Türkçe’de ilk olarak 2 örnekleme birden test edilmiştir., ...bu analize ilişkin bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. Söz konusu alt derlemdeki edilgen yapıdaki fiillerin toplam kullanım sayısı 758, kullanım oranı %55,03; sayısal oranı ise %50’dir. Aynı alt derlemde eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu etken fiillerin sayısı ise 26’dır. Bu 26 fiilin tamamı *bireyde bu davranış sistemine özgü korku tepkileri ortaya çıkmaktadır., örneklem birbiri destekler.* örneklerindeki gibi 3. tekil şahıs (o) ile kurulmuştur. SASD psikoloji alt derleminde etken fiillerin toplam kullanım sayısı 500, kullanım oranı %36,31, sayısal oranı ise %41,93’tür.

SASD psikoloji alt derleminde *-Abil* yapısı ile *olabilir, söylenebilir, düşünülebilir* fiillerinin kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu fiillerden *olabilir* fiili *... göçmen öğrencilerin ayrımcılığa uğradığı ve kimliklerinin kabul görmediği yerler de olabilir.* ve *... negatif yönde ilişkili bulunmuş olabilir.* örneklerindeki gibi olasılık anlamında kullanılmıştır. Aynı alt derlemde geçen *söylenebilir* fiili ise *... elde edilen bulguların*

çeliştiği söylenebilir. ve ... bu çalışmaların değişim körlüğünün nedenine ilişkin birkaç sonuca birden vardıği söylenebilir. örneklerindeki gibi yeterlilik anlamında kullanılmıştır. Benzer şekilde düşünülebilir fiili de ... cinsiyetçi ideolojinin ürünü olduğu düşünülebilir. örneğindeki gibi yeterlilik anlamlarında kullanılmıştır. Bu bulgulardan hareketle söz konusu yapının eklemlendiği fiilin olasılık mı yoksa yeterlilik anlamı mı taşıdığı cümlelerin bağlamı ile birlikte fiilin taşıdığı anlam potansiyeli ile de ilgili olduğu görülmüştür. SASD psikoloji alt derleminde –Abil yapısı ile kurulan fiillerin toplam kullanım sayısı 94’tür.

SASD psikoloji alt derlemindeki fiil listesinde birleşik fiiller de görülmüştür. Söz konusu birleşik fiiller *olsa da, ne olursa olsun, elde edil-, ele al-, ifade et-, işaret et-, ortaya çık-, ortaya koy-, test edil-, yer al-* fiilleridir. Bu birleşik fiillerin kullanımları incelendiğinde *olsa da* ve *ne olursa olsun* birleşik fiilleri ... *ağrı düzeyine genellikle olumlu bir etkisi olsa da bazı sosyal destek türleri olumsuz sonuçlara da yol açmaktadır.* ve ...*sistemler ve koşullar ne olursa olsun bir grup öğrenci başarılı olmaktadır.* örneklerindeki gibi kalıp ifade şeklinde yer almıştır. Söz konusu birleşik fiiller ...*daha fazla göçmen yerlilerden daha fazla segregasyonu ifade etmektedir., Kohut, narsisis-tik gelişimi iki hat üzerinden ele almaktadır., Böylelikle, gelişimsel duraklamalar ortaya çıkmaktadır., ...bu özelliklere bağlı olarak kısıtlamalara tabi olduğunu ortaya koymaktadır., Belçika iki uç arasında yer alır. örneklerindeki gibi et-, al-, çık-, koy-, al- fiillerinin birleşmeleri ile oluşmaktadır. SASD psikoloji alt derleminde birleşik fiillerin kullanım sayısı 185, kullanım oranı %13,43, sayısal oranı ise %16,12’dir.*

Son olarak SASD psikoloji alt derleminde gereklilik kipinde *gerekir* ve *gerekmektedir* kullanımları görülmüştür. Söz konusu yapı ...*göçmen öğrencilerle yerli öğrenciler arasındaki farkın giderek artması gerekir. örneğindeki gibi zorunluluk kipi olan gerek sözcüğü ile –ir biçimbirimi birleşerek oluşan şartların ortaya çıkardığı, beklenen sonucu genel-geçer bir zamanda belirtmektedir. Aynı listede yer alan *gerekmektedir* sözcüğü ise *gerek* ve –*mektedir* biçimbirimlerinin birleşmesiyle ...*okul kariyerlerini anlattıklarından bu çalışmaların başka boylamsal çalışmalarla da desteklenmesi gerekmektedir. örneğindeki gibi belli zorunluluğun kesinlik kipinde ve genel-geçer zamanda kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu iki sözcüğün ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 41’dir.**

4.10.COĞRAFYA ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında coğrafya alanında 21 makaleden toplam 103896 sözcükbirimlik coğrafya alt derlemi oluşturulmuş ve bu derlemden 779 kavram değeri taşıyan sözcük, 67 fiil, 12 bağlaç ve 9 edattan toplam 867 sözcük ve 48327 sözcükbirimlik SASD coğrafya alt derlemi elde edilmiştir.

SASD coğrafya alt derlemi isim listesi coğrafi terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alanlarla olan sözcük ortaklıkları açısından incelenmiştir. SASD coğrafya alt derleminde 522 sözcükbirimin coğrafi terim olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemin terim listesi incelendiğinde *plato, tafone, jeomorfolojik, jeomorfoloji, ektonik, morfolojik, sosyal, kültür, kültürel, jeolojik, formasyon, alüvyal, figür, lokal, faktör, model, drenaj, sektör, erozyon, neojen, miyosen, sit, ekstrem, litolojik, abrazyon, kuvaterner, rekreasyonel, karstik, topografya, endeks, bazalt, risk, modern, kanyon, element, dekar, lagün, paralel, tipik, stratigrafik, lagün, global, paleozoyik, materyal, lokasyon, jeoloji* sözcükleri Batı kaynaklı dillerden Türkçeye geçen ve anlamlandırmak için uzmanlık bilgisi gerektiren sözcükler olarak görülmektedir. SASD coğrafya terimleri listesinde bu sözcüklerin sayısı 46 olarak belirlenmiştir. Listede ayrıca *otomobil, tipik, not, proje, piyasa, materyal, maksimum, plaj, elektrik, lisans, tip, test, risk, modern, paralel, saha, harita, ekonomik, vadi, kültür, baraj, hane, ekonomi, ihracat, mera, pozitif, rapor, politika, turist, planlama, etap, puan, park, spor, fiziki, sistem, turistik, yayın, ithalat, planlı, enerji, sertifikalı* sözcükleri görülmektedir. Bu sözcükler dilimize ödünçleme yoluyla girmiş olmalarına rağmen zamanla Türkçenin farklı alanlarında da kullanılarak Türkçeleştikleri söylenebilir.

SASD coğrafya alt derleminde bilimsel alana yönelik kullanımlar incelendiğinde toplam 34 sözcükbirimin 2989 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Liste incelendiğinde SASD coğrafya alt derleminde bilimsel dile yönelik kullanılan sözcükbirimler SASD coğrafya alt derlemi isim listesinin %7,21'ini oluşturmaktadır. Bilimsel dile yönelik terim listesi incelendiğinde *çalışma, sayı, inceleme, bilgi, araştırma, kapsam, değerlendirilme, veri, bilimsel, açıklama* sözcükleri genel bilimsel dile yönelik kullanılan sözcüklerdir. Listede yer alan *sonuç, amaç, bölüm, giriş, anahtar kelimeler, bulgu, yöntem* sözcükleri ise bilimsel makalelerin bölüm adlarıdır. SASD coğrafya alt derlemindeki

bilimsel dile yönelik söz varlığındaki *ortalama, dağılım, analiz, regresyon, faktör, regresyon modeli* ise araştırmaların yöntem bölümlerinde kullanılan istatistiksel terimler olduğunu söyleyebiliriz. Listedeki *tablo* ve *toplam* sözcükleri bilimsel araştırmalardaki sonuçları belirtmede kullanılan sözcüklerdir. Yukarıdaki listede yer alan *anket* sözcüğü bilimsel araştırmalarda kullanılan bir ölçme aracıyken *kısmen* sözcüğü bu ölçme aracında kullanılan bir ifadedir.

SASD coğrafya alt derlemi 175 sözcükbirimle en az *ilahiyat* alt derlemiyle, 336 sözcükbirimle de en fazla *şehir planlaması* alt derlemiyle ortak sözcüklere sahip olduğu anlaşılmaktadır. SASD'ye göre coğrafya ile ilahiyat alanı *araştırma, ilişki, bilim* gibi genel bilimsel dile yönelik kullanımlarla birlikte *hacı, islam, mekan, insan* gibi ortak alanlardaki kavramlar ve *katkı, gelişme, ifade* gibi dil kullanımından kaynaklı ortaklıkların bulunduğunu söyleyebiliriz. Şehir planlaması alanı ile ortaklıkları incelendiğinde *makale, bilim, amaç* gibi bilim diline yönelik kullanımlarla birlikte *kırsal, kent, ev* gibi yerleşim durumları ile ilgili alanlarla; *ahşap, mimari, topografya* gibi coğrafya ve şehir planlaması alanındaki ortak alanlarda; *turizm, tarım, sanayi* gibi ekonomi ile ilgili terimlerin ortak kullanıldığı görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle coğrafya ve şehir planlaması alanlarının birbiriyle ilişkili alanlar olduğu anlaşılmaktadır.

SASD coğrafya alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve 70 fiilin 1750 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Belirlenen bu 70 fiilden 30'u -mAktA[dIr] yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapı ...*karstik alanlarda da yer yer bozulmuş drenaj örnekleri görülmektedir.* ve ...*sahanın önemli bir bölümü tarım alanı olarak kullanılmaktadır.* örneklerindeki gibi ifadenin oluşturulduğu zamanı işaret eden *şimdiki zaman* ve kesinlik içeren bir bitmemişlik görünümündedir. Bununla birlikte söz konusu yapının kullanıldığı *Kocaavşar Boğazı içinden akışını sürdürmekte, Necip Köyü' nün güneyinde geniş tabanlı vadisine ulaşmaktadır.* ve "...*rekreasyonel faaliyetler kapsamında değerlendirilebilecek alanların sınırlı kalmasına neden olmaktadır.* örneklerindeki gibi yine kesinlik içeren ancak tüm zamanları kapsayan, *genel-geçer bir zamanda* ve *bitmemişlik* görünüşünde kullanıldığı örnekler de görülmüştür. Söz konusu yapı SASD coğrafya alt derleminde toplam 970 defa kullanılmıştır. Oran açısından bakacak olursak adı geçen yapının SASD coğrafya alt derlemi fiil listesindeki kullanım oranı %55,42; sayısal oranı ise %42,85'tir.

SASD coğrafya alt derleminde 26 fiil, *-mXştXr* yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller *...tafonilerin önemli bir kısmının birleşik tafoni yapısı gösterdiği tespit edilmiştir.*, *Ömerli Formasyonu kapsamında Sultanbeyli Üyesi olarak değerlendirilmiştir.* örneklerindeki gibi kesinlik bildiren geçmiş zaman işlevinde ve *bitmişlik* görünümündedir. Adı geçen yapının SASD coğrafya alt derlemi fiil listesindeki toplam kullanım sayısı 551, kullanım oranı %31,48, sayısal oranı ise %37,14'tür.

SASD coğrafya alt derlemindeki fiil listesi incelendiğinde *yer alır, oluşur, gösterir, bulunur, olur, oluşturur* fiillerinin *-(X)r/-(A)r* yapısı ile oluşturulduğu belirlenmiştir. Söz konusu yapı *Kuzeyinde Küre dağları, güneyinde ise Ilgaz dağları yer alır.*, *Okul bahçeleri okul sınırları içinde kalan, okul binaları dışındaki açık alanlardan oluşur.* örneklerindeki gibi *bitmemişlik* görünüşü ve tüm zamanları kapsayan *genel-geçer bir zaman* işlevinde; *Bu rakamlar, Müslüman nüfustaki büyümeye oranla şehrin toplam nüfusunun sabit kaldığını gösterir.* örneğinde ise sözcenin oluşturulduğu andaki *genel-geçer bir zaman* işlevinde ve *bitmemişlik* görünüşünde kullanılmıştır. Adı geçen yapı ile oluşturulan altı fiilin SASD coğrafya alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 103'tür.

SASD coğrafya alt derleminde 27 fiil eylemi gerçekleştiren kişinin belli olmadığı, edilgen yapıdadır. Belirtilen fiiller *...ilçe merkezine uzaklıklarına ilişkin veriler Tablo 2'de verilmiştir.*, *...damızlıkların veriminin çok yüksek olacağı şeklinde genel bir kanaate ulaşılmıştır.* örneklerindeki gibi eylemi gerçekleştiren kişinin belli olmadığı, edilgen yapıda kullanılmıştır. Söz konusu yapıdaki fiillerin belirtilen alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 711'dir. Oran açısından bakacak olursak SASD coğrafya alt derlemi fiil listesinde edilgen yapıdaki fiillerin kullanım oranı %41,55; sayısal oranı ise %41,17'dir. Aynı alt derlemde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıda 38 fiil belirlenmiştir. Bu fiillerin SASD coğrafya alt derleminde kullanım şekilleri *Kireçsiz kahverengi topraklar ise, önceki toprak tipinde olduğu gibi zayıf katmanlaşma gösterir.* ve *Pleistosen başından günümüze kadar seviyesinde görülen alçalıp yükselmeler zamanla bir kapalı havza hüviyetine bürünmesini sağlamıştır.* örneklerindeki gibidir. SASD coğrafya alt derlemi fiil listesinde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıdaki 38 fiilin toplam kullanım sayısı 919, kullanım oranı %53,71, sayısal oranı ise %55,88 olarak belirlenmiştir.

SASD coğrafya alt derleminde yedi birleşik fiilin *tespit edilmiştir, inşa edilmiştir, takip etmektedir, devam etmektedir, yer almaktadır, neden olmaktadır, yer alır* kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu birleşik fiiller SASD coğrafya alt derleminde ...*baraj gölünün hala çeşitli kirleticilerin baskısı altında bulunduğu tespit edilmiştir., Ilıca ve Göbel beldeleri, inceleme alanı sınırları içinde yer almaktadır., ...rekreasyonel faaliyetler kapsamında değerlendirilebilecek alanların sınırlı kalmasına neden olmaktadır.* örneklerindeki gibi *et-, ol- ve al-* yardımcı fiilleriyle oluşturulmuştur. Birleşik fiillerin SASD coğrafya alt derleminde toplam kullanım sayısı 210'dur. Oran açısından bakacak olursak söz konusu yapının ilgili alt derlem fiil listesindeki kullanım oranı %12,27, sayısal oranı ise %10,29'dur.

SASD coğrafya alt derleminde *olabilmektedir* örneğinde –*Abil* yapısı kullanılmıştır. Söz konusu yapı ... *farklı kupa organizasyonlarından elenmesine kadar giden bir sürecin başlangıcı olabilmektedir.* örneğindeki gibi *olasılık; ...küçük yeşil meyve döneminde - 100C'den düşük sıcaklıklar zararlı olabilmektedir.* örneğindeki gibi *yeterlilik* anlamında kullanılmıştır. Belirtilen yapının SASD coğrafya alt derlemindeki kullanım sıklığı 10'dur.

SASD coğrafya alt derleminde gereklilik kipi kullanımları incelendiğinde –*malıdır, -malı, gerekmektedir* biçimbirimlerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu yapıların kullanımı incelendiğinde *İstanbul Adalarının doğal yapısını da bozmadan belirli önlemler alınmalı ve planlamalar yapılmalıdır.* örneğindeki gibi *kesinlik* bildiren bir gereklilik; *Bunlarla birlikte turizm havzaları oluşturulmalı.* örneğindeki gibi *gereklilik* ve *Avrupa Birliği'ne defalarca hatırlatılması gerekmektedir.* örneğindeki gibi *kesinlik* içeren gerekliliğin sözcenin oluşturulduğu *genel-geçer bir zamanda* kullanıldığı belirlenmiştir. SASD coğrafya alt derleminde gereklilik kipi kullanımları sıklık sayısı 88'dir.

4.11.SANAT ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında sanat alt alanına yönelik 24 makaleden 103928 sözcükbirimlik bir derlem oluşturulmuş ve bu alt derlemde kavram değeri taşıyan 649 sözcük, 71 fiil, 17 bağlaç ve 7 edat olmak üzere 744 sözcükbirimin toplam 38837 defa kullanıldığı belirlenmiştir.

SASD sanat alt derleminden elde edilen ve kavram değeri taşıyan 649 sözcük, sanat alanındaki terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemlerle ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir. SASD sanat alt derlemi terim listesi incelendiğinde çoğunlukla Türkçe kökenli veya Türkçeleşen sözcüklerin varlığı görülmektedir. Bununla birlikte liste incelendiğinde *figür, form, konservatuvar, dekoratif, eskiz, mit, motifler, koleksiyon, kompozisyon, sistematik, sembol, mobil, puantilizm, tip, dekor, nörofizyolojik, model, alternatif, repertuar, plaka, net, minimalist, materyal, figüratif, fonksiyon, lego, fonksiyonel, ideolojik, endüstriyel, modelaj, opera, grifon* sözcükleri gibi Batı dillerinden Türkçeye geçen ve anlamlandırmak için özel alan bilgisine ihtiyaç duyulan sözcükler görülmektedir. Listede ayrıca *dijital, tekstil, video, geometrik, modern, teknoloji, endüstri, estetik, teknolojik, senaryo, profesyonel, sembolik* sözcükleri gibi sanat alanı dışında güncel Türkçede de kullanılan ve bilinirliği daha geniş olan sözcükler de vardır.

SASD sanat alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik *çalışma, bilgi, sayı, araştırma, yaklaşım, bilim, veri, değerlendirme, kapsam, bilimsel, makale, yorum, bilim insanları, olgu, problem* sözcükleri genel bilimsel dile yönelik kullanımlardır. Listedeki *konu, sonuç, yöntem, amaç, bölüm, metot, giriş, öz, işlem, proje, anahtar kelimeler* sözcükleri ise bilimsel çalışmaların bölüm adları olarak kullanılmıştır. Bu sözcüklerden *şekil, sıklık, tablo* sözcükleriyse elde edilen bulguların sunumu ile ilgili kavramlardır. Listede yer alan *örnek* ve *grup* sözcükleri bilimsel araştırmalardaki katılımcı veya deneklerin adı olarak kullanılırken *etki, ilişki, analiz* sözcükleri araştırmalardaki ölçme işlemi sonucunun açıklanması için kullanılan, *alan araştırması* ise bilimsel araştırma yönteminin adı olan kavramlardır.

SASD sanat alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt alanlardaki söz varlığı karşılaştırıldığında 197 ortak sözcükbirimlik *ilahiyat* ve 192 ortak sözcükbirimlik *tarih* alt derlemleri dışında 203 ila 279 ortak sözcükbirimlik dengeli bir dağılım görülmektedir.

SASD sanat alt derlemi teknik söz varlığı ile tarih alt derlemi teknik söz varlığı *bilgi, çalışma, amaç* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarla birlikte; *grifon, yapı, eser* gibi sanat yapıtlarını adlandırmada kullanılan kavramlarla da ortaklık göstermektedir. Şehir planlaması teknik söz varlığıyla *makale, analiz, yaklaşım* gibi bilimsel dille ilgili

kullanımlarla birlikte *sanal, inşa, tip* gibi ortak alanlarla ilgili sözcüklerin kullanıldığı görülmüştür. SASD sanat alt derlemi teknik söz varlığıyla derlemdeki diğer alt alanlar arasındaki ortak sözcük sayılarının genel olarak dengeli dağıldığı ve ortak sözcükbirimlerin alanlar arası ortak kavramlarla birlikte genel dil kullanımdaki rastlantısal ortaklıktan da kaynaklandığı görülmektedir.

Çalışma kapsamında SASD sanat alt derlemi fiil listesi incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 71 fiilin toplam 1494 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD sanat alt derlemi fiil listesinde 22 fiilin *-mAktA[dIr]* yapısıyla kurulduğu saptanmıştır. Söz konusu yapı SASD sanat alt derleminde *...toplumun geçmişten günümüze kadar getirdiği sanatsal unsurların, filmlerde gösterilmesi hatırlamanın yaşanmasına neden olmaktadır.*, *Üç boyutlu yazarlar ... tasarlanan ürünü tek hamlede yapabilmeyi sağlamaktadır.* örneklerinde kesinlik içeren bir genel-geçer zamanda, *bitmemişlik* görünüşünde ve *...galerinin içerisinde bulunan eserlerin kökenine dair bilgi verilmektedir.*, *Alanyazında yer alan görsel algı kuramları tasarım süreçlerinin yapılandırılmasını kimi değişkenler çerçevesinde farklı bakış açıları ile açıklamaktadır.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren *şimdiki zamanda* ve *bitmemişlik* görünüşünde kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla kurulan 22 fiilin söz konusu alt derlem fiil listesindeki sıklığı 529, kullanım oranı %35,40 sayısal oranı ise %30,98'dir.

SASD sanat alt derleminde 24 fiil *-mXşTAr* yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller *...teknolojik gelişmeler sosyal, kültürel, ekonomik değişimlere sebebiyet vermiştir.* ve *... 'duvar halısı' terimleriyle eş anlamlı olarak literatüre yerleştiği görülmüştür.* örneklerindeki gibi kesinlik bildiren *geçmiş zamanda* ve *bitmişlik* görünüşünde kullanılmıştır. Belirtilen yapının SASD sanat alt derlemindeki kullanım sıklığı 516, kullanım oranı %34,53, sayısal oranı ise %33,80'dir.

SASD sanat alt derleminde fiil listesi incelendiğinde *-(X)r/-(A)r* yapısı ile oluşturulan 18 fiil belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla kurulan 18 fiil SASD sanat alt derleminde Cross (2006:7) ise *tasarım problemlerinin çözüm için gerekli tüm bilgiyi içinde barındırmadığını ve kesin "doğru" çözümlerinin olmadığını söyler.* örneğindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki *genel-geçer zamanı* ve *bitmemişlik* görünüşünü; *...kimi kuramların farklı bakış açıları ile tasarım sürecini açıkladığı söylenebilir.* örneğindeki gibi tüm zamanları kapsayan *genel-geçer zamanı* ve *bitmemişlik* görünüşünü ve

...*kraliyet koleksiyonları modern müzelere dönüşmeye başlar*. örneğindeki gibi *hikayeleştirici anlatım* işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin SASD sanat alt derlemindeki kullanım sıklığı 274; kullanım oranı %18,34 ve sayısal oranı ise %25,35'tir. Ayrıca SASD sanat alt derleminde *olacaktır* fiili –AcAktIr yapısıyla kurulmuş ve ... *olabilecek olumsuz uygulamalar da kontrol altına alınmış olacaktır*, ... *aynı teknolojik alt yapıya sahip yöntemin seçilmesi uygun olacaktır*. örneklerindeki gibi kesinlik kipinde kullanılmıştır. Söz konusu fiilin SASD sanat alt derlemindeki kullanım sıklığı 22'dir.

SASD sanat alt derleminde 26 fiil, eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıda kurulmuştur. Bu fiiller ... *motifte görülen birimler farklı aralıkta ve yönlerde yerleştirilerek değişen tekrar ilkesi uygulanmıştır*, ve ... *koleksiyonlarda (8-10) dijital baskı teknikleri görülmüştür*. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD sanat alt derleminde edilgen yapıli fiillerin toplam kullanım sayısı 643; kullanım oranı %43,03; sayısal oranı ise %36,11'dir. Aynı alt derlemde 42 fiilin ise eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıda kurulduğu görülmüştür. Söz konusu etken yapıli fiiller *Kredi kartı ödemelerinin varlığı, buranın bir müze değil, bir mağaza olduğunu açıkça gösterir*, ve ...*bu kesimle yeni bir dönem başlar.*" örneklerindeki gibi *kullanılmaktadır*. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD sanat alt derleminde etken yapıli 42 fiilin sıklık sayısı 764, kullanım oranı %51,13; sayısal oranı ise 58,33 olarak belirlenmiştir.

SASD sanat alt derleminde *söylenebilir, olabilir, tanımlanabilir* fiilleri –Abil yapısı ile kurulmuştur. Söz konusu yapı ile kurulan fiillerden *söylenebilir* ve *tanımlanabilir* fiilleri, ... *etkileşimli e-kitabın oldukça yalın bir dille tasarlandığı söylenebilir*, ve *Kişiselleştirme, "oyuncunun kendi benliğinden bulduğu şeyleri kullanması" olarak tanımlanabilir*. örneklerindeki gibi yeterlik kipinde kullanılmıştır. Aynı alt derlemde kullanılan *olabilir* fiili ise *Oyuncunun oynadığı karakter, babası tarafından takdir edilmek istiyor olabilir*. örneğindeki gibi olasılık; *Tüketiciler için işaretleme bir ürünü diğer ürünlerden kolayca ayırt etme aracı iken, el sanatı ustaları için ise pazarda kendilerine yer edinme, ulaşılabilirlik aracı olabilir*. örneğindeki gibi yeterlilik kiplerinde kullanılmıştır. SASD sanat alt derleminde söz konusu yapıyla kurulan 3 fiilin toplam kullanım sayısı 56'dır.

SASD sanat alt derleminde bileşik yapıyla *olsa da*, *ne olursa olsun*, *yer almaktadır*, *ortaya çıkmıştır*, *yer alır*, *devam etmektedir*, *temsil eder*, *neden olmaktadır*, *ortaya çıkar*, *dikkat çekmektedir* fiillerinin kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu fiiller *Grifonların*, *aslan cinsinden yırtıcı gövdeleri*, *kıvrık gagaları*, *kulakları*, *kartal kanatları* *dikkat çekmektedir.*, *...ürün de kavramların peşinden ortaya çıkar.*, *Kavramsal tasarım aşamasında alınan hatalı kararlar son üründe büyük kusurlara neden olmaktadır.*, *Geleneksel giysilerin modaya evrilmesi aşaması bir geçiş dönemini temsil eder.*, *Mogan Çömlek atölyesindeki bir senelik çalışmanın sonucunda ortaya çıkmıştır.*, 20. yüzyılın ikinci yarısına ait pek çok sanatçı müze koleksiyonunun içerisinde *yer alır.* örneklerindeki gibi *al-*, *çık-*, *et-*, *ol-*, *çek-* fiillerinin birleşimi ile oluşmuştur. Bununla birlikte *Dokunan ürünler diğer dokumalara göre fiyatı yüksek olsa da el dokuması kumaşlara sahip olmanın tüketiciye avantajları anlatılmalıdır.* ve *Konu ne olursa olsun fotoğrafı çekilen nesne artık geçmişte kalmıştır.* örneklerindeki gibi kalıp ifade şeklinde kullanılan fiillerden oluşmaktadır. Birleşik fiillerin SASD sanat alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 152'dir.

SASD sanat alt derleminde gereklilik kipindeki *gerekmektedir*, *gerekir* ve *olmalıdır* sözcüklerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu sözcüklerden *olabilir* fiili *...dansçıların hareketlerindeki rahatlığın giysinin formundan kaynaklı olduğunu düşünmüş olmalıdır.* örneğindeki gibi *olasılık* kipinde; *Korumada ilk hedef kültür varlığının doğru kullanımı ve doğru aktarımı olmalıdır.* örneğindeki gibi gereklilik kipinde kullanılmıştır. Aynı alt derlemdeki *gerekmektedir* fiili ise *Mekikli dokumaların üretiminin özendirilmesi* *gerekmektedir.* örneğindeki gibi *gerek* ve *-mektedir* biçimbirimlerinin birleşimiyle kesinlik bildiren bir gereklilik kipinde ve *çalışma prensipleri bir çalışma yapısı içinde birleştirilerek tüm genel çözümlerin oluşturulması* *gerekir.* örneğindeki gibi *gerek* ve *-ir* biçimbirimlerinin birleşimiyle tüm zamanları kapsayan bir zamanda, bitmemişlik görünümdeki gerekliliği bildirmektedir. Söz konusu yapının SASD sanat alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 82'dir.

4.12.SOSYOLOJİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında SASD sosyoloji alt derlemi için sosyoloji alanında 16 makaleden 102397 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuş ve bu derlemden kavram değeri taşıyan 611 sözcük, 58 fiil, 18 bağlaç ve 10 edat olmak üzere 697 sözcükbirim elde edilmiştir. Elde edilen 697 sözcükbirimin toplam 39648 defa kullanıldığı belirlenmiştir.

SASD sosyoloji alt derleminde kavram değeri taşıyan 611 sözcükbirimlik teknik söz varlığı sosyoloji terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt alanlarla ortaklıkları açısından sınıflandırılmıştır. SASD sosyoloji alt derlemi sosyoloji terimleri açısından incelendiğinde sosyoloji terimi olarak düşünülen Batı kaynaklı *klan, feminist, kapitalist, sosyolojik, rol, kriminal, elit, Marksist, kapitalizm, ideal, rejim, popüler, kolektif, pozitivist, sosyalist, demografik, rasyonel, global, ekol, lisans, teorisyen, analiz, postmodern, perspektif, sosyolog, net, konsensüs* sözcüklerinin kullanıldığı görülmektedir. Bu sözcüklerin anlamlandırılması için alan uzmanlığı gerekmektedir. Yukarıdaki listede geçen, Batı dilleri kaynaklı *politika, otoriter, demokratik, kılavuz, model, psikolojik, sosyalleşme, pasif, profesyonel, ideolojik, program* sözcükleri ise farklı alanlarda da sıklıkla kullanıldığından toplum içerisinde bilinirliği daha fazla olan sözcükler olarak değerlendirilmektedir.

SASD sosyoloji alt derlemi bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde *çalışma, araştırma, bilim, sayı, bilgi, kavram, yöntem, amaç, kuram, olgu, araştırmacı, bilimsel, tespit, veri, işlev, kapsam, metodoloji, not* sözcükleri bilimsel dile yönelik genel kullanımlar olarak dikkat çekmektedir. Listedeki *grup, örnek, özellik, katılımcı, örnekleme* sözcükleri ise araştırmalara konu olan kişi veya nesnelerle ilgili sözcüklerdir. Yukarıdaki *ilişki, oran, etki, etkili, dağılım, ortalama* sözcükleri ise araştırmalardaki ölçme işlemi sonrasında sonucun açıklanması için kullanılan sözcüklerdir. Listedeki *sonuç, yöntem, amaç, tartışma, kaynak, işlev, bulgu, özet, giriş* sözcükleri de bilimsel araştırmalardaki bölüm adları olarak kullanılmaktadır. Listedeki *analiz ve faktör* sözcükleri, araştırmalardaki nicel işlemlerle ilgili; *frekans* ve *tablo* sözcükleri bilimsel araştırma sonuçlarının sunumu ile ilgili sözcükler; *nitel* sözcüğü ise araştırma türü ile ilgili bir sözcük olarak değerlendirilebilir.

SASD sosyoloji alt derlemi ile SASD'deki diğer alt derlemler ortak sözcük sayıları açısından karşılaştırılmış ve SASD'ye göre sosyoloji alanı ile en az sözcük ortaklığı 192 sözcükbirimle *arkeoloji*; 334 sözcükbirimle de *siyasal bilimler* alanında olduğu belirlenmiştir. Sosyoloji ile arkeoloji arasındaki sözcük ortaklıkları *ortalama, araştırma, cinsiyet, yaş* gibi bilimsel Türkçeye yönelik veya bilimsel araştırmalarda dikkate alınan kavramlarda; *siyasal, ekonomik, ticaret* gibi farklı açılardan da olsa iki alanın da ilgi alanına giren kavramlarda ortaklıkları görülmüştür. Siyasal bilimlerle ortaklığı açısından incelendiğinde *özet, katılım, örnek* gibi bilimsel dile yönelik ortaklıklarla birlikte *demokrasi, siyaset, ekonomi, hukuk* gibi toplum yaşamı ile ilgili kavramlarda ortaklıklar görülmüştür. Genel olarak düşünüldüğünde sosyoloji de siyasal bilimler de toplumu ve toplumsal yaşamı konu alan bilim dallarıdır. Bu nedenle ortak sözcük sayılarının fazlalığı şaşırtıcı değildir.

Çalışma kapsamında SASD sosyoloji alt derlemi fiil listesi kullanılmış ve 58 fiilin toplam 1263 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiil listesinde *-mAktA[dIr]* yapısıyla kurulmuş 28 fiil belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller *...aday, seçmenlerin oy verme davranışının şekillenmesinde çok önemli bir unsur olarak dikkat çekmektedir.* ve *Klanlar, ... asli akrabalık ve kurgusal akrabalık kimliklerine dayanan bireysel ilişkiler ağı içermektedir.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren bir anlamda ve tüm zamanları kapsayan genel-geçer bir zamanda, bitmemişlik görünümünde kullanılmıştır. Aynı yapı ayrıca *Ziya Gökalp ise ... güçlü aileyi güçlü millet ve devletin temeli olarak düşünmektedir.* örneğindeki gibi kesinlik içeren, sözcenin oluşturulduğu zamandaki *şimdiki zamanda* ve *bitmemişlik* görünüşündedir. Söz konusu yapıyla oluşturulan 28 fiilin sıklık sayısı 743; kullanım oranı %58,09; sayısal oranı ise %47,45'tir.

SASD sosyoloji alt derleminde 15 fiil *-mXştXr* yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiiller *...alternatif çözümler bulma bireyler için günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir., ... Sultanizm, Niyazov (Türkmenbaşı) döneminde gerçekleşmiştir.* örneklerindeki gibi 3. tekil şahısta (o), kesinlik bildiren geçmiş zamanda ve *bitmişlik* görünümünde kullanılmıştır. Aynı yapıdaki iki fiilde ise *"beş vakit namazın kılınması gerektiğine inandığını" söyleyerek namazı kabul ettiklerini ifade etmişlerdir., "Cinayet suçunu işlemiş olanlar içerisinde 16 suçlu (%80'i "her zaman" ve "bazen" diyenlerin toplamı olarak) dini ibadetleri yerine getirdiklerini*

belirtmişlerdir. örneklerindeki gibi 3. çoğul şahıs (onlar) kullanılmıştır. Söz konusu yapı SASD sosyoloji alt derleminde toplam 286 defa kullanılmıştır. Oran açısından değerlendirildiğinde ise belirtilen yapının kullanım oranı %22,36; sayısal oranı ise %28,81'dir.

SASD sosyoloji alt derleminde 9 fiil $-(X)r/-(A)r$ yapısı ile kurulmuştur. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiiller *Ali Garkın Dede, mülakatta meleklerin Allah'a karşı devamlı ibadet halinde, nurdan görünme varlıklar olduğunu söyler. ve Bu durum, 1937 yılındaki Türkiye - Sovyetler Birliği ilişkilerindeki gerginliklerin ortaya çıkmasına kadar devam eder*. örneklerindeki gibi hikayeleştirici bir anlatım işlevinde; *Yapılan işe bağlı olarak değişen gelir, sağlık ve hastalık söz konusu olduğunda çok önemli bir değişken olarak görülür*. ve *...hırsızlık suçunu işleyenlerin önemli bir oranının, meşru olmayan bir kazanç peşinde oldukları söylenebilir*. örneklerinde ise tüm zamanları kapsayan *genel-geçer bir zamanda ve bitmemişlik görünüşünde* kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan 8 fiil SASD sosyoloji alt derleminde toplam 155 defa kullanılmıştır.

SASD sosyoloji alt derleminde $-DX$ yapısıyla kurulmuş *başladı* ve *oldu* fiillerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapı *Bilgi teknolojilerini merkez alan teknoloji devrimi, ivme kazanan bir hızla toplumun maddi temelini yeniden şekillendirmeye başladı*. *...son yirmi yılın en çok yazılan konularından birisi oldu*. örneklerindeki gibi görülen geçmiş zamanda ve bitmişlik görünüşünde; *Kapıyla birlikte tırcılık başladı*. *Ticaret açısından çok iyi oldu, güzel oldu*. örneklerindeki gibi hikayeleştirici bir anlatım işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapının kullanım sıklığı 33'tür.

SASD sosyoloji alt derleminde 43 fiil eylemi gerçekleştiren kişinin belli olduğu etken yapıları fiillerdir. Söz konusu fiiller *Bu son dönem, soylulaştırmanın küresel bir strateji olarak geç kapitalist ülkelerde de yaygınlık kazandığını göstermektedir*. ve *...hırsızlık suçunu işlemiş olanlar içerisinde uyuşturucu madde kullanma sıklığı cinayet suçlularına nispeten daha yüksek olarak gerçekleşmiştir*. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD sosyoloji alt derlemindeki 43 etken fiilin 41'i 3. tekil şahıs (o) ile kurulmuş, 2 fiil ise 3. çoğul şahıs (onlar) ile kurulmuştur. Söz konusu alt derlemde etken yapıları fiillerin kullanım sıklığı 901, kullanım oranı %71,33, sayısal oranı ise %75,86'dır. Aynı alt derlemde 12 fiil ise eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıları fiillerdir. Söz konusu edilgen fiiller *Bu farklılık açıkça güç ve kaynakları*

ele geçirme vesilesi olarak kullanılmaktadır., Kentler, artık, kentsel ötesi dinamiklerin dünyası olarak anlaşılmaktadır. örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD sosyoloji alt derleminde edilgen yapıli fiillerin toplam kullanım sıklığı 316, kullanım oranı %25, sayısal oranı ise %20,68'dir.

SASD sosyoloji alt derleminde –Abil yapısıyla kurulan *söylenebilir* ve *olabilir* fiillerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen fiillerden *söylenebilir* fiili *Bu çerçevede, suç mağdurunun ev ve arabasını kilitlememiş olması, suçun meydana gelmesini kolaylaştıran bir etken olduğu* söylenebilir. ve ...cinayet suçlularının mağdurlarının salt bir sınıfa özgü olmaktan uzak bir görünüm sergiledikleri söylenebilir. örneklerindeki gibi yeterlilik kipinde; *olabilir* fiili ise ...çeşitli kentsel alt disiplinler, önemli sosyolojik sorulara katkıda bulunmada bir fırsat olabilir. örneğindeki gibi *olasılık*; Özbeklerin daha önce kurduğu devletlerin önemi ayrıca inceleme konusu olabilir. örneğindeki gibi yeterlilik kipinde kullanılmıştır. Belirtilen yapıların SASD sosyoloji alt derlemindeki sıklık sayısı 53'tür.

SASD sosyoloji alt derlemi fiil listesinde birleşik yapıli *tespit edilmiştir, ortaya çıkmaktadır, devam eder, ifade eder, ifade etmektedir, yer almaktadır, ifade etmiştir, ortaya koymaktadır, olsa da, dikkat çekmektedir, haline gelmiştir, ifade etmektedirler, ifade etmişlerdir* fiillerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiiller ...hırsızlık suçunu işleyenler içerisinde önemli bir oranın, arkadaşlarının da kendileri gibi suçlu bireylerden oluştuğu tespit edilmiştir., ...ona göre suç, bireylerin içinde bulundukları sosyal konumlarına/sınıflarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır., ...sosyal sınıf ve suç ilişkisi arasındaki ilişki tartışmalı konular içerisinde yer almaktadır., ...araştırma alternatif tıbbın erkeklere kıyasla kadınlar arasında daha yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. ve ...hüküm giyen suçlulardan 3'ünün köyde ikamet ettiği dikkat çekmektedir. örneklerindeki gibi *et-, çık-, al- koy- ve çek-* fiillerinin birleşiminden oluşmuştur. Ayrıca söz konusu alt derlemde Marx bu grup için yedek emek ordusu kavramsallaştırmasını kullanmış olsa da *eleştirilere maruz kalmaktan kurtulamamıştır.* ve ...sağlıklı olabilmek için gereken önlemleri içermesiyle çok boyutlu ve farklı bakış açılarını gerektiren bir olgu haline gelmiştir. örneklerindeki gibi kalıp ifade şeklinde oluşturulmuş fiiller de bulunmaktadır. SASD sosyoloji alt derleminde kullanılan 13 birleşik fiilin kullanım sıklığı 247, kullanım oranı %19,55, sayısal oranı ise %22,41'dir.

SASD sosyoloji alt derleminde *gerekmektedir* ve *gerekir* sözcüklerinde *gereklilik* kipi kullanımları belirlenmiştir. Bu kullanımlar *gerek* ve *–mektedir* biçimbirimlerinin birleşiminde *...nasıl bir ortam içinde yapıldıklarına ve uygulamalarına da bakılması gerekmektedir*. örneğindeki gibi zorunluluk anlamının kesin bir biçimde ve şimdiki zamanda; *...ciddi bir rehabilitasyon programının yürütülmesi gerekmektedir*. örneklerindeki gibi zorunluluk anlamının yine *kesinlik* içerdiği ve *genel-geçer* bir zamanda kullanıldığı görülmektedir. SASD sosyoloji alt derleminde söz konusu yapıdaki iki fiilin toplam kullanım sıklığı 34'tür.

4.13.ŞEHİR PLANLAMASI ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında şehir planlaması alanı için 2015-2016 yılları arasında yayınlanmış 20 makaleden toplam 103835 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuştur. SASD şehir planlaması alt derleminden 730 sözcükbirimlik teknik sözcük listesi belirlenmiş ve sonuçlar şehir planlaması alt derlemindeki terim kullanımları, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt alanlarla ortak sözcük sayıları açısından değerlendirilmiştir.

SASD şehir planlaması alt derlemindeki terim kullanımları incelendiğinde *sektör, ekolojik, teknoloji, destinasyon, ekolojik, diyagram, restorasyon, estetik, parsel, karkas, ekoturizm, perspektif, peyzaj, parametre, megaron karakteristik, sit, tipoloji, affektif, inovasyon, topografya, entegre, metropoliten* sözcükleri Batı dillerinden ödünçleme yoluyla Türkçeye giren ve anlaşılması için uzmanlık bilgisi gerektiren sözcükler olarak düşünülmektedir. Listede yer alan *tablo, politika, tedarik, kültürel, sistem, proje, planlama, enerji, firma, konfor, tip, şema, endüstriyel, sosyoekonomik, potansiyel, sanayileşme, piyasa, detay, volkanik, politik, geometrik, organik, sektörel, strateji, ekonomi* sözcükleri ise Batı dillerinden Türkçeye geçip şehir planlaması alanında terimleşmiş ancak farklı alanlarda da kullanıldığı için bilinirliği daha fazla olan sözcüklerdir.

SASD şehir planlaması alt derleminde geçen *çalışma, sayı, örnek, kapsam, bağlam, araştırma, değerlendirme, bilim, veri, literatür, bilimsel* sözcükleri genel bilimsel dile yönelik kullanımlardır. Şehir planlaması teknik söz varlığındaki *şekil, analiz, ortalama, faktör, etki toplam* sözcükleri ise bilimsel araştırmalardaki verilere yapılan istatistiksel

işlemlerle ve verilerin gösterimi ile ilgili kavramlardır. SASD şehir planlaması alt derlemindeki *sonuç, amaç, giriş, bölüm, bulgu* sözcükleri ise bilimsel araştırma makalelerinin bölümlere ayrılmasında kullanılan sözcüklerdir. SASD şehir planlaması alt derleminde yer alan *anket* sözcüğü bilimsel araştırmalarda kullanılan ölçme aracı ile ilgili, *katılımcı* ise bilimsel çalışmaya katılan kişileri adlandıran kavramlardır.

SASD şehir planlaması alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırıldığında, şehir planlaması alt derleminin 173 ortak sözcükbirimle en az ilahiyat alanı ile ortak sözcük sayısına sahip olduğu görülmüştür. SASD'ye göre şehir planlaması ile ilahiyat alanındaki ortak sözcüklerden bir kısmı *makale, bilimsel inceleme* gibi bilimsel Türkçede genel olarak kullanılan sözcükler üzerinedir. Bir kısmı da *değer, perspektif* gibi her iki alanda da farklı anlamsal değerlerde kullanılan sözcüklerdir. Genel olarak belirtmek gerekirse ilahiyat ve şehir planlaması alanlarındaki ortak sözcükler bilimsel çalışmalarda kullanılan genel kullanım sözcükleri üzerindedir. SASD şehir planlaması alt derlemiyle coğrafya alt derlemi arasındaki ortak sözcükler incelendiğinde, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarda ortaklık görülmektedir. Bu ortaklıklara *makale, kapsam, bilim* gibi genel bilimsel dile yönelik kullanımlarla birlikte *analiz, veri, ilişki, etki* gibi istatistiksel çalışmalara yönelik kavramlarda da ortaklık göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle şehir planlaması ile coğrafya alanları bilimsel araştırma türü açısından ortaklık gösterdiği söylenebilir. Ayrıca *çevre, deniz, arazi, topografya* gibi her iki alanında çalışma konuları ile ilgili kavramlar da ortak olarak kullanılmıştır. Bu ortak kavramların varlığı şehir planlaması ve coğrafyanın çalışma konularındaki kesişimini de ortaya koymaktadır. Bunların dışındaki ortak sözcüklerse dil kullanımından kaynaklı rastlantısal sözcükler üzerinedir.

SASD şehir planlaması alt derlemindeki fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 55 fiilin 1251 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD şehir planlaması alt derlemindeki fiillerin 24'ü *-mAktA[dIr]* yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapı ... *konutun giriş açıklığının üstünde '1928' tarihi görölmektedir., Yaşam birimi, yükseltilmiş giriş üzerine oturan tek ya da iki katlı prizmatik kütleden oluşmaktadır.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren *genel-geçer* bir zamanda ve *bitmemişlik* görünümündedir. Bununla beraber *Geç Osmanlı döneminde yaptırılmış olan konut yapısı Osmanlı yapı tipolojisinden çok Bölgedeki çok programlı Levanten evlerinin yapıım karakterine uyum sağlamaktadır., Çalışma alanındaki baba mesleği grupları ise; işçi,*

memur, emekli, şoför, esnaf kesiminden oluşmaktadır. örneklerindeki gibi yine kesinlik içeren ancak sözcenin oluşturulduğu *şimdiki zaman* işlevinde ve *bitmemişlik* görünümündedir. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin SASD şehir planlaması alt derlemindeki sıklığı 695, kullanım oranı %53,13, sayısal oranı ise %41,37'dir.

SASD şehir planlaması alt derlemi fiil listesinde 24 fiil *-mXştXr* yapıyla kurulmuştur. Belirtilen yapıyla kullanılan fiiller *Üçüncü grup konutlarda, 'T' şeklinde bir sofa ile sofanın her iki yanında birer oda olduğu tespit edilmiştir., Kalkınmada Öncelikli Yörelere kavramı ülkemizde 1970'li yıllardan itibaren kalkınma planlarına girmiştir.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren geçmiş zamanda ve bitmişlik görünümündedir. SASD şehir planlaması alt derleminde *-mXştXr* yapıyla kurulan 24 fiilin toplam sıklık sayısı 475, kullanım oranı %36,54, sayısal oranı ise %41,37'dir.

SASD şehir planlaması alt derlemindeki *söylenabilir, gerekir, sıralanabilir, olabilir* sözcüklerinde *-(X)r)/(A)r* yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapı 1937'de *üretime başlamasının Aydın'ın gelişmesine büyük katkısı olduğu söylenabilir., ...beklenenler şu şekilde sıralanabilir.* örneklerindeki gibi *-(X)r)/(A)r* yapısındaki fiillerin *-Abil* yapıyla birlikte kullanılarak belirtilen yapının taşıdığı kiplik işlevinin genel-geçer bir zamanda ve bitmemişlik görünümünde kullanıldığı görülmektedir. SASD şehir planlaması alt derleminde *-(X)r)/(A)r* yapısı ile kurulan fiillerin kullanım sıklığı 49'dur.

SASD şehir planlaması alt derleminde 29 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıli fiillerdir. Söz konusu yapıdaki fiiller *...bazı yapılardan, Cadde'nin gösterişli yapılarla donatıldığı anlaşılmaktadır., ...odun alabilmek için zemin döşemesinden açılan bir kapakla gizlenen merdiven ile düşey bağlantı sağlanmıştır.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD şehir planlaması alt derleminde edilgen yapıdaki fiillerin toplam sıklığı 653, kullanım oranı %52,19, sayısal oranı %52,72'dir.

SASD şehir planlaması alt derleminde 23 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıli fiillerdir. Söz konusu fiiller *Üst katlarda ise pencere sayısı artmaktadır., Odaların bağlandığı sofa ise her katta aynı şekilde devam etmektedir.* örneklerindeki gibi 3. tekil şahısta (o) kullanılmıştır. Belirtilen fiillerin SASD şehir planlaması alt derlemindeki kullanım sıklığı 544, kullanım oranı %43,48, sayısal oranı ise %41,81'dir.

SASD şehir planlaması alt derleminde –Abil yapısıyla *söylenebilir, sıralanabilir, olabilir* fiillerinin oluşturulduğu görülmektedir. Söz konusu fiillerden *söylenebilir, sıralanabilir* fiillerinin *Gazi Paşa Caddesi ve Hükümet Caddesi'nin yeni kurulan Cumhuriyet'in çağdaş ve modern yüzünün temsil edildiği önemli güzergâhlar olarak kurgulandığı söylenebilir, Dersliklerde kamaşma olayının oluşmaması için alınması gereken önlemler aşağıdaki gibi sıralanabilir. örneklerindeki gibi yeterlilik; Dersliklerde bakılan alan,... duvar üzerinde bir yazı tahtası ya da pano üzerinde sergilenen öğrenci etkinlikleri de olabilir. örneğindeki gibi yeterlilik; Mutfak olarak kullanılabilecek en uygun yer de genelde sofa olabilir. örneğindeki gibi olasılık anlamında kullanılmıştır. Söz konusu fiillerin SASD şehir planlaması alt derlemindeki kullanım sıklığı 36'dır.*

SASD şehir planlaması alt derleminde *ifade edilmiştir, tespit edilmiştir, ifade etmektedir, devam etmektedir, tercih etmektedir, ortaya çıkmaktadır, ortaya çıkmıştır, olsun olmasın / olursa olsun* sözcükleri birleşik fiil olarak kullanılmıştır. Söz konusu birleşik fiiller incelendiğinde "*B*" *iki pencereci oda modülünü*, "*C*" *ise üç pencereci oda modülünü ifade etmektedir*. örneğindeki gibi *et-*; *Ürünün kaliteli ve ücretin düşük olması da diğer önemli tedarikçi seçim kriterleri olarak ortaya çıkmaktadır*. örneğindeki gibi *çık-* fiillerinin birleşimi ile oluşurken; *Tarihi çevre korumada, özgün olsun ya da olmasın sosyal yapı verileri büyük önem taşımaktadır*. örneğindeki gibi *olsun ya da olmasın*; *Türü ya da sınıflandırması ne olursa olsun bir sahne sanatları yapısının tasarım sürecindeki temel hedef, yapının işlevine uygun olarak planlanması olmalıdır*. örneğindeki gibi *ne olursa olsun* şeklinde kalıplaşmış ifade şeklinde fiil olarak kullanılmıştır. Belirtilen birleşik fiillerin SASD şehir planlaması alt derlemindeki kullanım sıklığı 109'dur.

SASD şehir planlaması alt derleminde gereklilik kipi olarak *gerekir* sözcüğünün kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu sözcük *gerek + -ir* biçimbirimlerinin birleşiminden, *Bu yapılardan bazılarının ülkenin inşaat sektöründe tanınmış ünlü mimar ve mühendisler tarafından yapıldığının belirtilmesi gerekir*. örneğindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki gerekliliği; *Renklerin iyi ve doğru görünmesi açısından, seçilen ışık kaynaklarının renksel geriverim indislerinin, daha önce de belirtildiği gibi en az 80 olması gerekir*. örneğindeki gibi *genel-geçer* bir zamandaki gerekliliği belirtmektedir. Belirtilen yapının kullanım sayısı 13'tür. Ayrıca *olacaktır* sözcüğü *ol + -*

acaktır biçimbirimlerinin birleşiminden *Tek yapı yerine tarihi çevre koruma yönündeki çalışmalar daha başarılı olacaktır.* örneğindeki gibi gelecek zamandaki kesinlik kipinde kullanılmıştır. Belirtilen yapının söz konusu alt derlemdeki kullanım sayısı 11'dir. Son olarak SASD şehir planlaması alt derleminde *sağlanmalıdır* sözcüğünde *sağlan + malıdır* biçimbirimlerinin birleşiminden *...düzgün yansıma yapan camlı ya da cilalı bir yüzey kullanılması gerekiyorsa, bu nesnelerin bakılan alan dışında yer alması sağlanmalıdır.* örneğindeki gibi kesinlik bildiren gereklilik kipinde kullanılmıştır. Belirtilen sözcüğün SASD şehir planlaması alt derlemindeki kullanım sayısı 10'dur.

4.14.TURİZM ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

Çalışma kapsamında, turizm alanına yönelik 20 makaleden toplam 100510 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuş ve bu derlemde turizm alanında kavram değeri taşıyan 697 sözcükbirim, 68 fiil, 14 bağlaç ve 8 edat olmak üzere toplam 787 sözcükbirim elde edilmiştir. SASD turizm alt derlemindeki teknik söz varlığı turizm terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alanlarla ortaklıkları ve fiil kullanımları açısından değerlendirilmiştir.

SASD turizm terimleri listesinde belirtilen *yöre, otel, tesis, otel işletmeleri, turizm işletmeleri, hotel, otelcilik, müze, işletme belgeli tesis, doğal çevre, şehir merkezi, termal kaynaklar, kumsal, konaklama tesisleri, kilise, kaplıca, içme, seyahat acentaları* sözcükleri turizmle ilgili tesis ve yer isimleri; SASD turizm terimleri listesinde yer alan *termal, kongre, inanç, kongre turizmi, inanç turizmi, termal turizm, sağlık hizmetleri, kültürel turizm, mesleki turizm, hac, spor, sportif faaliyetler* ise turizm türleri ile ilgili terimlerdir. SASD turizm alt derlemindeki *işletme, sektör, gelir, turizm sektörü, yatırım, turizm geliri, yatırımcı, istihdam, pazarlama, kalkınma, fiyat, turizm yatırımları, işletmecilik, döviz, ticaret, otel yatırımcıları, tanıtım harcamaları, bahşiş, turizm tanıtım harcamaları, kâr, ücret, ekonomi, inanç tabanlı pazarlama, maliyet, ortalama harcama* sözcükbirimleri ise turizm alanındaki finansal terimler olarak değerlendirilmiştir. SASD turizm alt derlemindeki *demografik, rekreasyon, destinasyon, profesyonel, fast food, motivasyon, lisans, hijyen, performans, enformasyon, bürokrasi, sportif, sendikal, telekomünikasyon, ekonometrik, profil, propaganda, rekreasyonel, termal* sözcükleri de

Batı dillerinden Türkçeye geçerek turizm ve ilgili alanlarda terim olarak kullanılan sözcüklerdir. Bu sözcüklerin sayısı 19 olup kullanım sayısı ise 706'dır.

SASD turizm alt derlemindeki bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarda ise *araştırma, çalışma, konu, bilgi, veri, literatür, hipotez, kapsam, bilim, değerlendirme, kavram, bağlam, araştırmacı, amaç, incelenme* sözcükbirimleri genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar olarak değerlendirilmektedir. SASD turizm alt derleminde yer alan *sonuç, kaynak, bölüm, örneklem, yöntem, bulgular, giriş, özet, anahtar kelimeler* sözcükbirimleri ise bilimsel çalışmalardaki bölümleri adlandırmada kullanılan sözcüklerdir. Turizm alanında bulgular bölümündeki listede yer alan *ortalama, oran, analiz, değer, anlamlı, cevap, yüzde, frekans, anlamlılık düzeyi, regresyon, korelasyon, aritmetik ortalama, sıralama, negatif, katsayı, kontrol, anova, katılım, pozitif, faktör analizi, örnekleme, standart sapma* sözcükleri ise bilimsel çalışmalarda uygulanan ölçme teknikleri ile ilgili terimlerdir. SASD turizm alt derleminde kullanılan *nicel, nitel, değişken, veri toplama, bağımsız değişken, bağımlı değişken, örnek, yaş grupları, istatistiki, istatistik, istatistiksel, ampirik, ampirik değerlendirme* sözcükbirimleri ise araştırma türlerinin ve araştırmalardaki verilerin niteliği ile ilgili sözcüklerdir. SASD turizm alt derlemindeki *likert, anket* sözcükleri araştırma araçları ile ilgili; *tablo, şekil, toplam* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının sunumu ile ilgili sözcüklerdir.

SASD turizm alt derlemindeki sözcük ortaklıkları incelendiğinde turizm alt derlemin 185 ortak sözcükle en az ilahiyat alanı ile ortak olduğu bu alanı 186 ortak sözcükle arkeoloji, 195 ortak sözcükle felsefe, 199 ortak sözcükle tarih alanları takip ettiği grafik olarak gösterilmiştir. SASD turizm alt derlemi ile ilahiyat alanındaki ortak sözcükler incelendiğinde bu iki alan arasındaki ortaklıklar *ampirik, bilgi, ilişki* gibi bilimsel alana yönelik kullanımlarla birlikte *hac, inanç, din, kutsal* gibi ortak alan sayılabilecek inanç turizmine yönelik sözcüklerde ortaklıklar yer almaktadır. Ayrıca *öğrenci, eğitim, öğretim, üniversite* gibi alan eğitimi sırasında kullanılan eğitim terimlerinde de ortaklıklar görülmektedir. Bunların dışındaki ortaklıklar ise *halk, geniş, özel, derece* gibi dil kullanımından kaynaklanan rastlantısal sözcüklerdir. Turizm alt derlemi ile arkeoloji alanındaki ortaklıklar ise *araştırmacı, ortalama, dağılım* gibi bilimsel çalışmalardaki kullanımlarla birlikte *kutsal, kilise* gibi inanç ile ilgili sözcüklerde, *bölge, çevre, coğrafya* gibi yer isimlerinde ortaklıklar görülmüştür. Ancak elbette bu ortak sözcükleri her iki alan da kendi araştırma alanı bağlamında kullanmaktadır. Bunların

dışındaki ortak sözcükler ise *çocuk*, *kelime*, *algı* gibi dil kullanımının getirdiği ortaklıklar olarak düşünülmektedir.

SASD turizm alanı ile 337 ortak sözcük birimle en fazla ortak sözcüğe sahip olunan ekonomi alt derlemi arasındaki ortak sözcüklerin büyük kısmı *ekonomi*, *sermaye*, *ekonometrik*, *bankacılık* gibi turizm ekonomisi ile ilgili terimler olduğu görülmektedir. Bu verilerden turizmin ülke ekonomisine katkılarını içerdiğini de çıkarabiliriz. Bununla birlikte *çalışan*, *emek* gibi işgücü ile ilgili terimlerde de ortaklık görülmüştür. Bu iki alan arasındaki diğer ortaklıklar ise *istatistiksel*, *regresyon*, *araştırmacı*, *örnekleme* gibi bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlardadır.

SASD turizm alanındaki söz varlığı ekonomi alanından sonra 315 ortak sözcükle eğitim, 314 ortak sözcükle de şehir planlaması alanıyla ortaklığa sahiptir. SASD turizm alt derlemi ile eğitim alanındaki ortak sözcükler *örnekleme*, *korelasyon* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarla birlikte *öğrenim*, *fakülte*, *akademik* gibi eğitim alanındaki sözcüklerde; *kişisel*, *fiziksel*, *bölge* gibi her iki alanın da farklı bağlamlarda kullandığı sözcüklerde ortaklık görülmektedir. Şehir planlaması alanıyla da *destinasyon*, *konaklama*, *turistik* gibi iki alanı da ilgilendiren kavram değerindeki sözcüklerle *literatür*, *analiz* gibi bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarda ortaklık görülmüştür.

SASD turizm alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 69 fiilin toplam 1593 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin 25'i *-mAktA[dİr]* yapıyla kurulmuştur. Belirtilen yapıyla kurulan fiiller *R2 değerinin oldukça yüksek bir değer aldığı (0,97) görülmektedir.* örneğindeki gibi *kesinlik* içeren *şimdiki zamanda; 2016 yılında bu rakamın 89,485,000 kişiye ulaşarak toplam istihdamın % 2.9'unu oluşturacağı* belirtilmektedir. örneğindeki gibi yine *kesinlik* içeren, sözcenin oluşturulduğu andaki *şimdiki zamanda* ve *turizm yatırımlarının ülkeye gelen yabancı turist sayısını doğrudan etkilediği ve artırdığı görülmektedir.* örneğindeki gibi *kesinlik* içeren bir *genel-geçer* zamanda kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen yapıyla kurulan 25 fiilin SASD turizm alt derlemindeki kullanım sıklığı 774; kullanım oranı %48,58; sayısal oranı ise %36,23'tür.

SASD turizm alt derlemi fiil listesinde 29 fiilin *-mXştXr* yapıyla kurulduğu belirlenmiştir. Adı geçen yapıyla kurulan fiiller *...araştırmanın evreni içerisinde yer alan işletme sayılarına ilişkin veriler Tablo 2'de yer aldığı şekliye tespit edilmiştir.* ve *Her sorunun beklenti ortalamaları algılama ortalamalarının üzerinde gerçekleşmiştir.*

örneklerindeki gibi *kesinlik* içeren bir geçmiş zamanda kullanılmıştır. Belirtilen yapının SASD turizm alt derlemindeki kullanım sayısı 563; kullanım oranı %35,34; sayısal oranı ise %42'dir.

SASD turizm alt derleminde *söylenebilir, sağlar, sağlanabilir, olabilir, verilir, yorumlanabilir* fiillerinde $-(X)r/(A)r$ yapısının kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen yapıyla kurulan fiiller *Buradan beklentilerin karşılanamadığı söylenebilir., Yapılan görev değişikliklerinde çalışanlara eğitim verilir* örneklerindeki gibi tüm zamanları kapsayan, *genel-geçer bir zamanda* ve *bitmemişlik* görünümünde kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla kurulan fiillerin SASD turizm alt derlemindeki kullanım sayısı 85'tir. Aynı şekilde iki örnekte *katılıyorum* ve *katılmıyorum* fiillerinde $-(X)yor$ yapısının kullanıldığı görülmüştür. Belirtilen fiiller *...ifadesine ilişkin olarak da yönetici görüşleri %86 oranında katılıyorum olumlu seçeneklerinde yoğunlaşmış bulunmaktadır.* örneğindeki gibi anket sorularındaki ifadelere katılımcıların o andaki düşüncesini belirtmede kullanılmıştır. Söz konusu yapının toplam kullanım sayısı 37'dir. Aynı zamanda iki örnekte *olacaktır* ve *sağlayacaktır* fiilleri *... farklı sektörlerde faaliyet gösteren işletmelere yönelik yapılacak araştırmalarla, karşılaştırma imkanı sunması bakımından faydalı olacaktır., ... yetki ve sorumlulukları arasında denge kurmalarını sağlayacaktır.* örneklerindeki gibi *kesinlik* içeren bir *gelecek* zamanda ve *bitmemişlik* görünümündedir.

SASD turizm alt derleminde *söylenebilir, sağlanabilir, olabilir, yorumlanabilir* fiilleri – *Abil* biçimbirimi ile kurulmuştur. Belirtilen fiiller *... kız ve erkek öğrencilerin, ankette yer alan sorular hakkında aynı düşüncelere sahip oldukları söylenebilir., ... elde edilen sonuçlar aşağıdaki şekilde yorumlanabilir.* fiilleri örneklerindeki gibi *yeterlilik* kipinde; *sağlanabilir* ve *olabilir* fiilleri ise *... diğer teşvikler sayesinde bu bölgelerdeki turizm hareketlerinin canlandırılması sağlanabilir., ... bu kişilerin tedavilerinin Türkiye'deki termal tesislerde hazırlanacak program çerçevesinde yürütülmesi söz konusu olabilir., Türk kış turizminde 2014 yılında yapılacak kış olimpiyatları için gerekli yatırım hamlesini başlatarak ev sahipliğine aday olabilir.* örneklerindeki gibi *olasılık* ve *yeterlilik* kipinde kullanılmıştır. Belirtilen fiillerin SASD turizm alt derlemindeki kullanım sıklığı 63'tür.

SASD turizm alt derleminde 27 fiil, *Ülkemize gelen turist sayısında da artışlar görülmüştür.*, *Veri toplamak için anket ve görüşme teknikleri kullanılmıştır.* örneklerindeki gibi eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıyla kurulmuştur. SASD turizm alt derleminde edilgen yapıli fiillerin sıklık sayısı 592; kullanım oranı %37,49; sayısal oranı ise %39,70'tir. Eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıli fiillerin sayısı ise 39'dur. SASD turizm alt derlemindeki etken yapıli 36 fiil *...tüketicilerin tecrübeleri hizmeti algılamalarını doğrudan etkilemektedir.*, *Horner, & Swarbrooke (1999), inanç turizminin Hristiyanlık öncesi Eski Mısır ve Hellen kültürlerinde de var olduğunu belirtmektedir.* örneklerindeki gibi 3. tekil şahıs (o) ile oluşturulmuştur. Söz konusu fiiller *20 ile 40 yaş arasındaki turistler daha çok otelde konaklamayı tercih etmektedirler.* örneklerindeki gibi 3. çoğul şahıs (onlar) ile kurulmuştur. Etken yapıli fiillerin SASD turizm alt derlemindeki sıklık sayısı 913; kullanım oranı %57,82; sayısal oranı ise %57,35'tir.

SASD turizm alt derleminde *ilan edilmiştir, tespit edilmiştir, ifade etmektedir, takip etmektedir, ortaya çıkmıştır, tahmin edilmektedir, ortaya çıkmaktadır, tercih etmektedirler, ifade etmişlerdir, olsa da, olursa olsun* fiilleri birleşik fiil olarak kullanılmıştır. Söz konusu fiiller *... Hristiyan görevlilerce hac yerleri olarak ilan edilmiştir.*, *...önceki karşılaştırmaların tersine bir durum ortaya çıkmaktadır.* örneklerindeki gibi *et-* ve *çık-* yardımcı fiili ile oluşturulmuştur. Bununla birlikte söz konusu alt derlemde *AB müktesebatı çerçevesinde diğer sektörlerle nazaran daha avantajlı bir durumda olsa da, turizmde de yapması gereken ev ödevleri bulunmaktadır.*, *Bu da ancak hangi düzeyde veya türde olursa olsun, eğitim ve geliştirmeye sağlanabilir.* örneklerindeki gibi *olsa da* ve *olursa olsun* sözcükleri kalıp ifade şeklinde oluşturulmuştur. SASD turizm alt derleminde birleşik fiillerin toplam sıklık sayısı 132'dir.

Son olarak SASD turizm alt derleminde *gerekir ve gerekmektedir* sözcüklerinde gereklilik kipi kullanımları görülmektedir. Söz konusu alt derlemde *gerekir* sözcüğü *...araştırmacının bunu önceden tahmin etmesi gerekir.* örneklerindeki gibi *gerek + ir* sözcükbiçimlerinin birleşiminden *genel-geçer* bir zamandaki bir gereklilik işlevinde kullanılmıştır. Bununla birlikte *Sosyo-kültürel tanıtım faaliyetleri sürdürülürken şu unsurlara dikkat etmek gerekmektedir.* örneklerindeki gibi *gerek + -mektedir*

biçimbirimlerinin birleşiminden kesinlik içeren bir *zorunluluk* anlamında ve *genel-geçer* bir zamanda kullanılmıştır. Söz konusu yapının derlemdeki kullanım sıklığı 74'tür.

4.15.EĞİTİM BİLİMLERİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD eğitim bilimleri alt derlemi, 2006-2016 yılları arasında yayınlanmış 26 makaleden ve 104498 sözcükbirimden oluşmaktadır. Çalışma kapsamında SASD eğitim bilimleri alt derlemi sözvarlığı unsurları kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, edat ve bağlaçlar olarak sınıflandırılmış ve kavram değeri taşıyan sözcükler eğitim bilimleri terimleri, bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ve SASD'deki diğer alt derlemelerle olan sözcük ortaklıkları açısından değerlendirilmiştir. Fiil kullanımları ise kişi, zaman ve kip kullanımları açısından ele alınmıştır.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi eğitim bilimleri terimleri listesi incelendiğinde *öğrenci, okul, öğretmen, eğitim, sınıf, grup, öğretim, problem, ders, okul öncesi, etkinlik, performans, problem çözme, puan, başarı, soru, program, teknoloji, ortam, akademik, süreç, öğrenme, değerlendirme, okuma, dosya, lise, ilköğretim, ölçme, müzik etkinliği, engelli öğrenciler, defter, okul öncesi öğretmenleri, öğretmenlik, problem çözme becerileri, çocuk edebiyatı, kitap, disiplin, oyun, ortaöğretim, çocuk edebiyatı dersi, rehberlik, kişisel başarı, mezun, kitap okuma, sınıf öğretmenleri, sınıf yönetimi, değişim, lisans, matematik, eğitim fakültesi, ilköğretmen, genel eğitim, test puanları, okul iklimi, seçki dosyası, ürün seçki dosyası, okuma alışkanlığı, eğitim öğretim, çatışma çözme becerileri, öğretme, akıl yürütme, anlatım, örgün, tartışma, akran şiddeti, müzik etkinlikleri, performans teknolojisi, teknoloji dersi, coğrafi bilgi, okul öncesi eğitimi, engelli öğrenci, ortaokul, fen bilimleri, okul öncesi dönem, atatürkçülük dersi, sınıf öğretmeni, milli eğitim, kitap okuma alışkanlığı, eğitim düzeyi, ölçme araçları, sınıf düzeyi, matematik öğretmenliği, eleştirel düşünme, resim iş, öğrenci takip defteri, drama, etüd, planlama, yanıt, müze eğitimi, akademik danışmanlık, akademik başarı, hata, eğitimci, eğitimsel, eğitsel* terimlerinin eğitim ile (ortam, başarı, kişiler vb.) doğrudan ilgili terimler olduğu görülmektedir. Belirtilen 94 terimin toplam kullanım sıklığı 10580'dir. İlgili sözcüklerin SASD eğitim bilimleri alt derlemi eğitim terimlerindeki sayısal oranı %52,51'dir.

SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki *çocuk, gelişim, davranış, arkadaş, aile, yaş, benlik, birey, zihin, saygı, sosyal beceri, benlik saygısı, alışkanlık, eleştirel düşünme, anne, bireysel, fiziksel, baba, duygusal tükenme, kişisel başarı, bilişsel, işbirliği, rol, çocuk gelişimi, kişilik, genç, akran şiddeti, eleştirel akıl, eleştirel akıl yürütme, akran ilişkileri, çocukluk* terimlerinin ise kişilerin fizyolojik, psikolojik veya sosyal özellikleri ile ilgili terimlerdir. Belirtilen 31 terim SASD eğitim bilimleri alt derleminde 2608 defa kullanılmıştır ve bu terimlerin ilgili terim listesindeki sayısal oranı %32,97'dir.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde yer alan *puan, model, disiplin, aktif, rol, test puanları, drama, etüd* sözcükleri Batı dillerinden giren ve toplumca kullanım oranının daha az olduğu düşünülen terimlerdir. Ancak eğitim tüm bireyleri ve aileyi ilgilendirdiğinden bu terimlerin de anlaşılabilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir. Bu 8 sözcüğün SASD eğitim bilimleri alt derlemi terim listesindeki kullanım sayısı 509'dur. Belirtilen 8 terim dışındaki 86 terimin toplumun geneli tarafından sıklıkla kullanılarak zamanla Türkçeleşen veya karşılık olarak üretilen Türkçe sözcüklerden oluştuğu görülmektedir.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik 131 sözcük belirlenmiş ve bu 131 sözcüğün ilgili alt derlemde toplam 10828 defa kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu terimlerden *çalışma, araştırma, bilgi, uygulama, problem, konu, bilim, veri, amaç, yöntem, bilimsel, bulgu, faktör, değerlendirme, yaklaşım, kapsam, araştırmacı, bağlam, çalışmacı bilimsel araştırma, kuram, kuramsal, açıklama, bilimsel araştırma yöntemleri, literatür, rapor* terimlerinin bilimsel çalışmalarda genel ifade olarak kullanıldığı bilinmektedir. Belirtilen 26 sözcüğün toplam kullanım sayısı 3682'dir.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde yer alan *test, ölçek, madde, geçerlik, görüşme, t testi, regresyon, istatistiksel, anket, lojistik regresyon, geçerlik güvenirlik, varyans, faktör analizi, ölçme aracı, varyans analizi, test puanları, doğrulayıcı faktör, güvenilir, laboratuvar, tutum, ölçeği, veri toplama aracı, lojistik regresyon analizi, regresyon analizi, tutarlılık, doğrulayıcı faktör analizi, t testi sonuçları, tek faktörlü varyans, anova, kruskal Wallis, gözlem, iç tutarlılık, likert, görüşme formu, anket formu, başarı testi, test sonuçları, ölçeğin alt boyutları* sözcükleri ise bilimsel araştırmalardaki ölçme aracıyla ilgili terimlerdir. Belirtilen 37 terim ilgili alt derlemde 1971 defa kullanılmıştır.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde yer alan *yöntem, amaç, bulgu, bölüm, giriş, özet, kaynak, öz, anahtar kelimeler, anahtar sözcükler* terimleri bilimsel araştırmalarda bölüm adı olarak kullanılmaktadır. Söz konusu sözcüklerin toplam kullanım sayısı 667'dir. SASD eğitim bilimleri alt derleminde yer alan *deney, tablo, toplam, ortalama, sayı, frekans, şekil, yüzde, rapor* terimleri ise araştırma bulgularının sunumu ile ilgili terimlerdir. Bu terimlerin toplam kullanım sayısı ise 1463'tür.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcük listesi ile SASD'deki diğer alt derlemlerin kavram değeri taşıyan sözcük listeleri karşılaştırılmış ve 181 ortak sözcükle eğitim bilimleri alanının en az arkeoloji alanı ile ortaklık taşıdığı belirlenmiştir. SASD eğitim bilimleri ile arkeoloji alanı arasındaki sözcük ortaklıkları *literatür, ilişkili, oran* gibi bilimsel Türkçedeki sözcüklerde; *yaşam, etkileşim, sosyal* gibi toplumsal hayat ile ilgili sözcüklerde ortaklık göstermektedir. SASD eğitim bilimleri alanı kavram değeri taşıyan sözcükleri 350 ortak sözcükle en fazla spor bilimleri alt derlemi ile ortaklık göstermektedir. Her iki alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcükler, *değişken, faktör, şekil* gibi bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarla birlikte *ortaokul, eğitimsel, yönetici, plan* gibi eğitimle ilgili sözcüklerde ortaklık gösterdiği belirlenmiştir. Bu bulgulardan hareketle spor alanındaki çalışmaların çoğunun beden eğitimi alanıyla ilgili olduğu düşünülmektedir.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi fiil listesi incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 75 fiilin 1799 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD eğitim bilimleri alt derleminde 19 fiil *-mAktA[dIr]* yapısıyla kurulmuştur. Belirtilen yapı ... *yetersizlik gösterilen becerileri belirleyebilmelerinde oldukça önem taşımaktadır.*, ... *fiziksel açıdan öğrencinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren bir genel-geçer bir zamanda ve ... *alkol kullanım oranları yakınlık göstermektedir.*, ... *dil yeterliğine karar verirken daha adil ve güvenilir bir sonuç ortaya çıkardığı belirtilmektedir.* örneklerindeki gibi sözcenin oluşturulduğu anı işaret eden şimdiki zamanda ve kesinlik içeren bir anlamda kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla oluşturulan 19 fiilin SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 490; ilgili alt derlemdeki fiil listesinde kullanım oranı %27,04; sayısal oranı ise %24,67'dir. Aynı alt derlemde 36 fiil ise *-mXştXr* yapısıyla kurulmuştur. Belirtilen yapıyla oluşturulan fiiller, ... *mesleki tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.*, ... *her birinden 19'ar kız ve 19'ar erkek olmak üzere toplam 152 öğrenci yer almıştır.*

örneklerindeki gibi *kesinlik* içeren bir *geçmiş zamanda* ve *bitmişlik* görünümünde kullanılmıştır. Adı geçen yapıyla oluşturulan 36 fiilin SASD eğitim bilimleri alt derleminde toplam 923 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin aynı alt derlem fiil listesindeki kullanım oranı %50,93; sayısal oranı %46,75'tir.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde 10 fiil $-(X)r/(A)r$ yapısıyla oluşturulmuştur. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiiller *Ürün yanında sürecin de değerlendirmesini yapmaya fırsat verir.*, *Aile, öğrenme için gerekli olan modelleri sağlar.* örneklerindeki gibi *genel-geçer bir zamanda* ve *bitmemişlik* görünümünde kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla oluşturulan 10 fiil SASD eğitim bilimleri alt derleminde toplam 186 defa kullanılmış; SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki kullanım oranı %10,33; sayısal oranı ise %13,15'tir.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde kullanılan *katılıyorum*, *katılmıyorum*, *hissediyorum*, *istiyorum*, *oluyor* fiillerinde ise $-(X)yor$ yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Belirtilen fiillerden *katılıyorum*, *katılmıyorum*, *hissediyorum*, *istiyorum* fiilleri *öğrencilerin cevaplarının ortalaması "katılıyorum ve kısmen katılıyorum" aralığındadır.*, ... *evde de yapmalarını istiyorum.* örneklerindeki gibi araştırmalarda kullanılan anket sorularında kullanılmıştır. Bu kullanımlar *genel-geçer bir zamanda bitmemişlik* görünümündedir. Yukarıda belirtilen *oluyor* fiili ise ... *kullanımında ve öğreniminde bir araç oluyor mu?* örneğindeki gibi makalelerin araştırma soruları bölümünde ve ... *öğrenmeye % 90 faydası oluyor.* örneğindeki gibi makalelerin sonuç bölümünde yer almaktadır. Her iki kullanım da *genel-geçer bir zamanda* ve *bitmemişlik* görünümündedir. Söz konusu yapıyla kurulan beş fiilin SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki toplam kullanım sıklığı 88'dir.

SASD eğitim bilimleri alt derlemi fiil listesinde $-AcAktIr$ yapısıyla kurulmuş *olacaktır* fiilinin kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu fiil ilgili alt derlemde ...*ölçeğin dört faktörlü ya da boyutlu olarak kullanılması daha uygun olacaktır.*, ...*ülkenin kalkınması için ve yetişen her bir çocuk için büyük bir fırsat olacaktır.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren gelecek zaman işlevinde kullanılmıştır. Belirtilen yapının söz konusu alt derlemdeki kullanım sıklığı 14'tür.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde 38 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıdadır. Söz konusu fiiller ... *programı kullanılarak analiz edilmiştir.*, ...

derste ise katılımcıların kaygısının azaldığı ve akademik başarısının arttığı saptanmıştır. örneklerindeki gibi kullanılmış ve SASD eğitim bilimleri alt derleminde kullanım toplam sayısı 1084; ilgili fiil listesinde kullanım oranı %60,25; sayısal oranı ise %50,66'dır.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıdaki fiil sayısı 33'tür. Söz konusu alt derlemde etken yapıli fiiller ... *öğrencilerin %55'inin bir bilgisayara sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.* ... *kuruma olan bağıllık düzeyinin farklılık gösterdiğini işaret etmektedir.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD eğitim bilimleri alt derlemindeki etken yapıli fiil listesindeki yukarıda belirtilen *istiyorum, hissediyorum, katılıyorum, katılmıyorum* fiillerinde birinci tekil şahıs (ben) kullanılmıştır. Bununla birlikte *söylemişlerdir, isterler, ifade etmişlerdir, belirtmişlerdir* fiillerinde ise ... *arkadaş tanımında sevdikleri arkadaşlarının isimlerini söylemişlerdir., ... sosyal olgunlaşmanın yaşanamayacağını ifade etmişlerdir.* örneklerindeki gibi 3. çoğul şahıs (onlar) kullanılmıştır. Etken yapıli fiillerin SASD eğitim bilimleri derlemindeki kullanım sıklığı 624; aynı alt derlemdeki fiil listesinde kullanım oranı %34,68; sayısal oranı ise %44'tür.

SASD eğitim bilimleri alt derleminde *yer verilmiştir, tespit edilmiştir, yer almaktadır, ifade etmiştir, önem taşımaktadır, analiz edilmiştir, fırsat verir, yer almıştır, ortaya çıkmıştır, kabul edilmektedir, işaret etmektedir, kabul edilebilir, ifade etmişlerdir, olsa da* birleşik fiillerinin kullanıldığı görülmüştür. SASD eğitim bilimleri alt derleminde birleşik fiiller ...*sınıf öğretmenliği öğrencilerinin ortalamalarından da anlamlı düzeyde düşük olarak ortaya çıkmıştır., ...yetersizlik gösterilen becerileri belirleyebilmelerinde oldukça önem taşımaktadır., ...yeterlik sınavlarının ön denemelerini yaptıkları görüşmeler sonucunda tespit edilmiştir., ... makalelerin künyesine (başlığı, yazarlar, ülke, yayın yılı, dergi adı ve cilt no/ sayısı) ilişkin bilgilere yer verilmiştir.* örneklerindeki gibi et- yardımcı fiili ve ver-, al-, taşı-, çık- fiillerinin isimlerle birleşiminden oluşmuştur. Ayrıca *olsa da* fiili de *İPT modellerinde kullanılan terimler açısından farklılıklar olsa da bütün modellerin dört temel aşamada ilerlediği görülmektedir.* örneğindeki gibi kalıp ifade şeklinde kullanılmıştır. SASD eğitim bilimleri alt derleminde 14 birleşik fiil toplam 222 defa kullanılmıştır. Birleşik fiillerin söz konusu alt derlemdeki kullanım oranı %12,34; sayısal oranı ise %18,66'dır.

SASD eğitim bilimlari alt derleminde *söylenebilir, yapılabilir, yorumlanabilir, kabul edilebilir, olabilir* fiillerinin –Abil yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. Belirtilen fiillerden *söylenebilir, yorumlanabilir, kabul edilebilir* fiilleri ...ön bilgilerde farklılıklar olduğu söylenebilir, ... risk taşıyacak durumda olmadıkları şeklinde yorumlanabilir. örneklerindeki gibi yeterlik kipinde; *yapılabilir* ve *olabilir* fiili ise ...daha kalabalık örneklem gruplarıyla yeni geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılabilir, ...o işi yapmakla görevlendirebileceğimiz arkadaşlarla yapılabilir. örneklerindeki gibi olasılık ve yeterlilik kiplerinde kullanılmıştır. Alt derlemde yer alan *olabilir* fiili ise *Onlar da dahil olabilir*, *Okullardan sonra da çalışmalarını sürdürebileceği bir çalgıya gereksinimi olabilir*. örneklerindeki gibi olasılık anlamında kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin SASD eğitim bilimlari alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 108’dir.

SASD eğitim bilimlari alt derleminde *gereklilik kipi* kullanımları, *gerekmektedir, olmalıdır* ve *gerekir* sözcüklerinde ... *okuldaki tüm personelin sosyal beceriler hakkında bilgilendirilmesi gerekmektedir*. örneğindeki gibi *gerek* ve *-mektedir* biçimbirimlerinin birleşiminden ve gerekliliğin kesinlik içeren bir genel-geçer zamanda yer aldığını; ...*değişken mekânlar olmalıdır*. örneğindeki gibi –malı biçimbiriminin kopula (-dır) ile birleşiminden yine kesinlik içeren bir genel-geçer zamanda olduğunu; ... *deneylerin yapılabilir olması gerekir*. örneğindeki gibi *gerek* ve –ir biçimbirimlerinin birleşiminde genel-geçer bir zamandaki gerekliliğin olduğunu bildirmektedir. SASD eğitim bilimlari alt derleminde *gereklilik kipi* kullanımlarının toplam kullanım sayısı 66’dır.

4.16.EKONOMİ ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD ekonomi alanında 2006-2016 yılları arasında yayımlanmış 10 iktisat, 6 işletme ve 4 maliye alanında olmak üzere toplam 20 makaleden ve 17846 farklı sözcükbirimden oluşan toplam 100097 sözcükbirimlik ekonomi alt derlemi oluşturulmuştur. SASD ekonomi alt derlemindeki bulgular ekonomi alanında kavram değeri taşıyan sözcükler, ekonomi terimleri, SASD ekonomi alt derlemi ile diğer alt derlemlerdeki ortak sözcükler açısından değerlendirilmiştir. SASD ekonomi alt derlemindeki fiiller ise kişi, zaman ve kip kullanımları açısından ele alınmıştır.

SASD ekonomi alt derlemi söz varlığında 307 terimin toplam 14785 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD ekonomi alt derlemi teknik söz varlığındaki *ekonomik, ekonomi, mali, gelir, piyasa, sermaye, faiz, döviz, kayıt dışı ekonomi, harcama, endeks, yatırım, kaynak, ücret, borç, gsmh, kur, finansal, enflasyon, fiyat, ticaret, dışı ekonomi, gelir grubu, ekonomik büyüme, getiri, milyar, reel değer, kredi, pay, vade, dolar, borçlanma, hesap, kâr, gelir dağılımı, iç borç, sermaye miktarı, sermaye piyasası, kârlılık, hisse, döviz kuru, finans, gsyih, ödeme, kamu harcamaları, reel kur, yabancı sermaye, hazine, bütçe açıkları, birikim, pazarlama, ihracat, düşük gelir, nominal faizler, bakiye, sermaye birikimi, borsa, net sermaye, reel piyasa, kişi başına gelir, pazarlama, ihracat, düşük gelir, nominal faizler, sermaye birikimi, borsa, net sermaye, reel piyasa, kişi başına gelir* terimleri doğrudan parayla veya parasal işlemlerle ilgili terimlerdir.

SASD ekonomi alt derlemi terim listesinde geçen *vergi, işletme, kurumsal, hizmet, bankacılık, kayıt dışı, örgüt, internet bankacılığı, kamu, şirket, bütçe, faaliyet, vergi kamasi, üretim, yatırım, banka, mülkiyet, varlık, mülkiyet hakları, yönetsel, gelir vergisi, denetçi, personel, reel değer, vergi sistemi, anayasal, patent başvuruları, girişimcilik, vergi kaçakçılığı, mali müşavir, fikri mülkiyet hakları, gümrük, firma, şirket performansı, kurumsal yönetim endeksi, kurumsal yönetim ilkeleri, mülkiyet haklarının korunması* terimleri ise kamu ve özel sektör kurumları ve işlemleri ile ilgili sözcüklerdir.

SASD ekonomi alt derlemindeki *sektör, faktör, piyasa, ekonomik, ekonomi, faiz, döviz, endeks, reel, motivasyon, norm, kriz, mobil internet, enflasyon, finansal, regülasyon, nominal, risk, negatif, mevduat, dinamik, personel, rassal, sektörel, teorik, reel değer, kredi, aktör, liberal, makro, stres, patent başvuruları, data, ekonomik performans, ekonometrik, kritik, kübik, menkul, finans, reel kur, firma, form, imaj, motivasyon faktörleri, market, paket, pilot, sigorta, nominal faizler, şirket performansı, yabancı patent, borsa, kuadratik, moral, plan, referans, tedriç, telekomünikasyon, net sermaye, reel piyasa, yönetim endeksi* terimlerinin yabancı sözcükler veya yabancı sözcüklerle kurulan sözcük grupları olduğu görülmektedir. Bu sözcüklerin SASD ekonomi alt derlemi teknik söz varlığındaki sayısı 62, toplam kullanım sayısı ise 2772'dir. SASD ekonomi alt derlemi yabancı terim kullanımları incelendiğinde *mevduat, tedriç faiz, menkul* terimlerinin Arapça kökenli, *sermaye* sözcüğünün ise Farsça kökenli olduğunu görmekteyiz. Belirtilen Arapça kökenli sözcüklerle birlikte *ekonomi, ekonomik, şirket*

performansı, market, paket, pilot, sigorta gibi sözcüklerin gündelik dilde sıklıkla kullanılarak anlaşılabilirliğinin yüksek olduğu ve Türkçeleştiği söylenebilir. SASD ekonomi terimleri listesindeki diğer söz varlığı unsurları *varlık, vergi, pay* gibi Türkçe kökenli veya *tüketim, çekim, ölçüm* gibi karşılık olarak üretilen Türkçe sözcüklerden oluşmaktadır.

SASD ekonomi alt derleminde 51 sözcük genel bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerdir. Bu sözcüklerden *çalışma, analiz, konu, veri, araştırma, sayı, bilgi, amaç, uygulama, önem, bağlam, kapsam, yaklaşım, literatür, değerlendirme, data, açıklama, tartışma* sözcükleri bilimsel çalışmalarda genel ifade olarak yer alan sözcüklerdir. Aynı listede yer alan *değişken, bağımlı değişken, cinsiyet, bağımsız değişken* sözcükleri ise araştırma analizi ve sonucuna etki edebilecek veri özellikleri ile ilgili sözcüklerdir. SASD ekonomi terimleri listesinde yer alan *etki, ilişki, hipotez, ilişkili, regresyon, regresyon analizi* sözcükleri bilimsel çalışmalarda kullanılan analiz yöntemi ilgili sözcükler; *yüzde, oran, ortalama, değer, sayı, toplam* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının sayısal ifadesi; *şekil ve tablo* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının gösteriminde kullanılan sözcüklerdir. Listede yer alan *gözlem, ampirik* sözcükleri araştırma türünü; *anket, ölçek* sözcükleri ise araştırma araçlarını ifade etmektedir. SASD ekonomi alt derlemi genel bilimsel Türkçeye yönelik sözcükler listesinde geçen yöntem, bulgu, bölüm, anahtar kelimeler, özet, tartışma sözcükleri ise araştırmaların bölümlerini adlandırmada kullanılmaktadır. Belirtilen 51 sözcüğün söz konusu alt derlemdeki kullanım sıklığı 5266; ekonomi teknik sözvarlığındaki kullanım oranı %14,27; sayısal oranı ise %7,72'dir.

SASD ekonomi alt derlemi kavram değeri taşıyan sözcükler listesi SASD'deki diğer alt derlemlerin kavram değeri taşıyan sözcükleriyle karşılaştırılmış ve ekonomi alanı 159 ortak sözcükle en az arkeoloji alanı ile ortak sözcüklere sahip olduğu anlaşılmıştır. Buna göre ekonomi alanı ile arkeoloji alanı *bölüm, araştırmacı, çalışma* gibi bilimsel Türkçeye ait sözcüklerle birlikte *olasılık, devlet, sistem, politik* gibi her iki alanın da ilgili olduğu kavramlarda ortaklık göstermektedir. Ekonomi alt derlemi 337 ortak sözcükbirimle en fazla turizm alanı ile ortak söz varlığına sahiptir. Her iki alan araştırmacı, istatistiksel, ortalama gibi bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerle birlikte *demografik, çevre, ulusal* gibi toplumla ilgili sözcüklerde; *harcama, döviz, büyüme* gibi ekonomik terimlerde; *kültürel, imaj, algı* gibi insan düşünce ve yaşamı ile ilgili

sözcüklerde ortaklık göstermektedir. Bu bulgularda turizm alanı ile ekonomi alanının yakın ilgisi ortaya çıkmaktadır.

SASD ekonomi alt derleminde fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 70 fiilin toplam 1561 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu alt derlemde geçen fiillerden 26 fiilde $-mAktA[dIr]$ yapısı kullanılmış ve söz konusu yapı *GFI*, verilen modelin açıkladığı varyans oranını göstermektedir., Buna göre, Avrupa Birliği ülkeleri Türkiye'nin ilaç ithalatını arttırmaktadır. örneklerindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki şimdiki zamanı ve *...etkileşime girmeden hizmet alma imkanı veren teknolojik birimler olarak tanımlanmaktadır.*, *...bulgulara göre Ermenistan, Yunanistan ve Rusya için enerji harcamaları ve GSYH birbirini karşılıklı olarak etkilemektedir.* örneklerindeki gibi *genel-geçer* bir zamanı göstermektedir. Belirtilen yapıyla kurulan fiillerin sayısı 26, toplam kullanım sayısı 676; kullanım oranı %40,10; sayısal oranı ise %37,14'tür.

SASD ekonomi alt derlemi fiil listesinde, 31 fiilin $-mXştXr$ yapısıyla kurulduğu belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiiller ilgili alt derlemde *...DİBS satışlarından elde edilmiştir.*, *...kullanım tutumu ve kullanım niyeti arasındaki ilişkilerin anlamlı olduğu bir modele ulaşılmıştır.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren bir geçmiş zamanda kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan fiillerin ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 626; kullanım oranı %40,10; sayısal oranı ise %44,28'dir.

SASD ekonomi alt derleminde yer alan *söylenebilir, sağlar, kabul edilebilir, ifade eder, elde edilir, oluşur* fiilleri $-(X)r/(A)r$ yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu fiiller *... değerlerin ortalaması alınarak elde edilir.*, *... iş aletleri, üretken binalar, toprak ıslahı ve kazanılan yararlı yeteneklerden oluşur.* örneklerindeki gibi tüm zamanları kapsayan *genel-geçer bir zamanda* kullanılmıştır. SASD ekonomi alt derleminde, belirtilen yapıyla kurulan beş fiilin toplam kullanım sayısı 96'dır.

SASD ekonomi alt derleminde 31 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıları fiillerdir. Söz konusu etken fiiller *... 'Siyasetin iktisadı' ortaya çıkmıştır.*, *... hem değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisinin araştırılabilmesine hem de revizyonist görüşün test edilebilmesine olanak sağlar.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. SASD ekonomi alt derlemindeki etken fiillerin tamamı 3. tekil şahıs (o) ile kurulmuştur. Söz

konusu alt derlemdeki 31 etken fiilin toplam kullanım sayısı 697, kullanım oranı %45,08; sayısal oranı ise %44,92'dir.

SASD ekonomi alt derleminde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıyla 32 fiil belirlenmiştir. Söz konusu edilen yapıyla fiiller *Bu sonuç, İtalya'nın bu tür dış politika girişimlerinde gücünün sınırlarını göstermesi açısından hem içerde hem de dışarıda önemli bir gösterge olarak kabul edilmiştir.*, *Tutundurmanın birçok tanımı yapılmıştır ve tutundurma tanımlarından bazıları aşağıda belirtilmiştir.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. Söz konusu alt derlemdeki edilgen yapıyla fiillerin toplam kullanım sayısı 712; kullanım oranı %46,05; sayısal oranı ise %46,37'dir.

SASD ekonomi alt derleminde *yer almaktadır, ifade etmektedir, elde edilmiştir, neden olmaktadır, ortaya çıkmıştır, ele alınmıştır, olsa da, ortaya çıkmaktadır, kabul edilmektedir, ortaya koymuştur, kabul edilmiştir, temsil etmektedir, neden olmuştur, kabul edilebilir, tahmin edilmektedir, olursa olsun, elde edilir* birleşik fiillerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu birleşik fiiller ... *Kanununda bazı maddelerinde düzenlemeler yer almaktadır.*, ...*faiz farklılığı, spread, döviz kuru ve borsa endeksinin logaritmik değerini ifade etmektedir.*, ... *borsa endeksinin düşmesine neden olmaktadır.*, ...*bağımsızlık taleplerini dile getiren milliyetçi hareketler ortaya çıkmıştır.*, ...*tanıtım faaliyetleri pazarlama alt karması olarak ele alınmıştır.*, *Etiyopya savaşı, Mussolini'nin ifade ettiği kazançları getirmediği gibi çok büyük maliyetler ortaya koymuştur.* örneklerindeki gibi *al-, et-, ol-, çık-, al-* fiillerinin isimlerle birleşiminden oluşmaktadır. Ayrıca *Batı Avrupa daha istikrarlı bir görünüme sahip olsa da savaş soması gelişmeler bu bölgedeki ülkeler için de hayati önem taşımaktadır.* örneğindeki gibi *olsa ve da* biçimbirimlerinin birleşiminden oluşan ve kalıp ifade görünümündeki birleşik fiiller de vardır. SASD ekonomi alt derleminde birleşik fiil olarak kullanılan 17 fiilin ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 408; kullanım sıklığı %26,39 ve sayısal oranı ise %24,63'tür.

SASD ekonomi alt derlemi fiil kullanımlarında *söylenebilir, olabilir, kabul edilebilir* fiillerinin –Abil yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu fiiller ...*temel argümanın toplumsal işbirliği olduğu kabul edilirse, devletin yaklaşık on bin yıllık geçmişi olduğu söylenebilir.*, ...*şüphesiz bazıları diğerlerine göre daha sık tartışma konusu olabilir.*, ...*yaklaşım, yazında en çok kabul gören ürün sınıflandırması olarak kabul edilebilir.*

örneklerindeki gibi yeterlilik; *Kitabın bu vargıları sol için bir sapma olabilir.* örneğindeki gibi olasılık anlamında kullanılmıştır. Belirtilen üç fiilin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 61'dir.

SASD ekonomi alt derlemi gereklilik kullanımları *olmalıdır, gerekmektedir, gerekir* sözcüklerinde *-malı + dır / gerek + mektedir / gerek + ir* biçimbirimleriyle oluşturulmuştur. Söz konusu yapı *...ilgili unsurlarının da araştırılması öncelikli hedeflerden birisi olmalıdır., ...elde ettikleri temel faydaların neler olduğuna odaklanması ve bunların ortaya çıkartılması gerekmektedir.* örneklerindeki gibi kesinlik içeren zorunluluk; *...sürdürmek için iletişim becerilerine sahip olmak gerekir.* örneğindeki gibi genel-geçer bir zamandaki zorunluluğu içermektedir. Belirtilen fiillerin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 78'dir.

4.17.DİLBİLİM ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD dilbilim alt derleminde 2006-2011 yılları arasında 25 makalede sıklığı dokuzdan fazla olan toplam 103800 sözcükbirimlik derlem oluşturulmuş ve bu derlemde sıklığı dokuzdan fazla olan toplam 34978 defa kullanılan 668 kavram değeri taşıyan sözcük, 57 fiil, 18 bağlaç ve 10 edat değerlendirilmeye alınmıştır. Değerlendirilmeye alınan 668 sözcükbirimin 581'i isim, 58'i fiil, 10'u edat ve 19'u bağlaç görevli sözcüklerdir.

SASD dilbilim alt derleminde yer alan 581 sözcükbirimin 212'si dilbilim terimi, 35'i ise bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar olarak belirlenmiştir. SASD dilbilim alt derlemi dilbilim terimleri listesinde yer alan *ağız, dil, ifade, Türkiye Türkçesi, Türk Dili, anadili, yazı dili, yazma, Anadolu Ağızları, lehçe, standart, Türkçe Ağızları, Doğu Grubu Ağızları, Türkiye Türkçesi Ağızları, Batı Grubu Ağızları, Anadolu Türkçesi, Kuzeydoğu Grubu Ağızları, Eski Anadolu Türkçesi, beyan, lehçeleşme, söylem, sözce, basın dili, Eski Türkçe, anlatım, ağız özellikleri, halk ağzı* terimlerinin dilin kullanımı ile ilgili terimler olduğu görülmektedir. İlgili alt derlemdeki dilin kullanımı ile ilgili 27 terimin sıklık sayısı 2112'dir. SASD dilbilim alt derleminde 98 sözcükbirim ise *kelime, tamlama, ek, isim, metin, sözcük, fiil, zaman, ad, yapı, hâl, biçim, durum, öge, isim tamlaması, baş, iyelik, ses, yönelme, belirtme vb.* dilbilgisi kavramları olarak kullanılmıştır. İlgili alt derlemde dilbilgisi kavramlarının kullanım sayısı 6617'dir. Ayrıca ilgili alt derlemde yer alan *dilbilgisi, dilbilim, semantik, anadili, anlambilim, dil*

bilgisi, yazı dili, gramer, dilbilgisel, sözdizimsel, anlambilimsel, metindilbilim, bilişsel dilbilim, bilgisayar dilbilim, edim bilim, morfolojik, sesbilim terimleri ise dilbilim alt alan isimleri olarak bilinmektedir. İlgili alt derlemde dilbilim alt alanlarının sayısı 17; toplam kullanım sayısı 617'dir. SASD dilbilim alt derlemi terimler listesindeki *gramer, leksik, semantik, spot, gramatikal, jest, ekoeleştirici, morfolojik, fonetik* terimlerinin de Batı kaynaklı dillerden kopyalama yoluyla Türkçeye giren terimler olduğu ve anlamlandırmak için özel alan bilgisinin gerektiği sözcüklerdir. Söz konusu 9 sözcüğün ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 226'dır. SASD dilbilim alt derleminde dilbilim terimlerinin sayısı 212, toplam kullanım sayısı 12261'dir. Bulgular oransal olarak değerlendirildiğinde, dilbilim terimlerinin ilgili alt derlemdeki kavram değeri taşıyan sözcükler içerisinde kullanım oranı %44,57; sayısal oranı %36,48'dir.

SASD dilbilim alanında bilimsel Türkçeye yönelik bulgular incelenmiş ve 35 sözcüğün toplam 2088 defa kullanıldığı belirlenmiştir. İlgili alt derlemdeki *çalışma, bilgi, araştırma, amaç, bağlam, veri, örnek, önem, inceleme, analiz* sözcükleri bilimsel araştırmalarda genel ifadeler için kullanılmaktadır. Bu sözcüklerin toplam kullanım sayısı 854'tür. Aynı listede yer alan *örnek* ve *veri* sözcükleri ise araştırmaya konu olan birey veya nesneleri genel olarak adlandırmada kullanılırken *cinsiyet* sözcüğü araştırmaya katılan bireylerin özelliklerine ilişkin adlandırmadır. Bu üç sözcüğün ilgili alt derlemdeki kullanım sayısı 282'dir. Listede yer alan *ilişki, anlamlı, değer, oran, ortalama* sözcükleri ise araştırma sonuçlarının ifadesinde kullanılan sözcüklerdir ve bu sözcüklerin toplam kullanım sayısı 360'tır. SASD dilbilim alt derlemi bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlarda yer alan *sonuç, yöntem, giriş, kısım, bölüm, özet, kaynak, anahtar kelimeler* sözcükleri bilimsel araştırma bölümlerini adlandırmada kullanılırken; *evet, cevap, kısmen, memnun, ölçek* sözcükleri ise bilimsel araştırma aracı ve araçlarındaki maddelerde geçen sözcüklerdir. SASD dilbilim alt derleminde bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar ilgili alt derlemdeki isim listesinin kullanım açısından %17,02'sini; sayısal açıdan ise %16,50'sini oluşturmaktadır.

SASD dilbilim alt derlemi ile SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırılmış ve ortak sözcük sayılarına ulaşılmıştır. Buna göre SASD dilbilim alt derlemi 183 ortak sözcükle en az arkeoloji alanı ile ortaklığa sahiptir. İlgili veriler incelendiğinde SASD dilbilim alt derlemi ile arkeoloji arasındaki sözcük ortaklıkları *standart, coğrafya, bölge* gibi iki alanda da kullanılan terimlerle birlikte *tablo, bilgi, çalışma* gibi genel bilimsel Türkçeye

yönelik kullanımlarda ortaklığa sahiptirler. Bunların dışında *kişi, para, taş* gibi rastlantısal sözcük ortaklıkları görülmüştür. SASD dilbilim alt derlemi 254 ortak sözcükle en fazla antropoloji alt derlemi ile ortaklık göstermektedir. Söz konusu iki alt derlemdeki sözcük ortaklıkları *cinsiyet, düşünce, çocuk* gibi insana ait özelliklerde; *anlambilim, edebiyat, morfolojik* gibi iki alanın da bağlantılı olduğu araştırma alanı adlarında; *test, yaklaşım, ortalama* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarda ve *belirgin, süreç, yaygın* gibi rastlantısal olarak sözcük ortaklıkları görülmüştür.

SASD dilbilim alt derleminde fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 56 fiilin toplam 1360 defa kullanıldığı belirlenmiştir. SASD dilbilim alt derlemi fiil kullanımları incelendiğinde 20 fiilin *-mAktA[dIr]* yapısıyla kurulduğu ve söz konusu yapıyla kurulan fiillerin ... *en üst düzeyde birimler olarak karşımıza çıkmaktadır., ... yazı dilindeki ünsüzlerin yanında şu ünsüzler kullanılmaktadır.* örneklerindeki gibi genel-geçer bir zamanda ve bitmemişlik görünümünde; "*Nehir*" sözcüğü *iyelik ekli olmasına rağmen burada aitlik değil, özellik belirtmektedir.*, *Bu başlık altında her iki fakülteye ait ikişer etkinlik bulunmaktadır.* örneklerindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki şimdiki zamanı belirtmektedir. Belirtilen yapıyla oluşturulan 20 fiilin ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 388; fiiller içindeki kullanım oranı %28,25; sayısal oranı ise %34,48'dir.

SASD dilbilim alt derleminde 12 fiil ise *mXştXr* yapısıyla kurulmuştur. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiiller ...*bunların harita üzerinde dağılımı gösterilmiştir., ... bazısında ise iki gruba ayrılarak incelenmiştir., ... köylerinden derlenen yerel ifadeler bir araya getirilmiştir.* örneklerindeki gibi örneklerindeki gibi kesinlik bildiren geçmiş zamanda ve bitmişlik görünümünde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla kurulan 12 fiilin SASD dilbilim alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 270; kullanım oranı %19,66 ve sayısal oranı ise %20,68'dir.

SASD dilbilim alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 18 fiil *-(X)r/(A)r* yapısıyla kurulmuştur. Bu 18 fiil ... *bir eser olduğunu belirtir., ... eş anlamlılığın farklı yönlerine işaret eder.* örneklerindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki bir genel-geçer zamana ve ... *söz dizimi özelliklerine göre yapılan gruplandırmada Batı Grubu Ağzları içerisinde yer alır., ... bugün ise her türden ayakkabı için kullanılır.* örneklerindeki gibi tüm zamanları kapsayan bir genel-geçer zamanda ve bitmemişlik görünüşünde

kullanılmıştır. SASD dilbilim alt derleminde söz konusu yapıyla kurulan fiillerin toplam sayısı 449'dur. Ayrıca söz konusu alt derlemde sıklığı 145 olan *demiş* fiilinin –mXş yapısıyla kurulduğu ve söz konusu yapının - *Bu neci ğız? demiş.*, - *Nölacak buba demiş.* örneklerindeki gibi araştırmaya konu olan metinlerde, hikayeleştirici anlatım işlevindeki geçmiş zamanda ve bitmişlik görünümünde kullanılmıştır. Bununla birlikte *görüyoruz* fiilinde –(X)yor yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller ... *kelime sonunda bir örnekte görüyoruz.* örneğindeki gibi genel-geçer şimdiki zaman olarak da adlandırılan tüm zamanları kapsayan bir işlevde ve bitmemişlik görünüşünde kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla oluşturulan fiilin ilgili alt derlemdeki kullanım sıklığı 21'dir. Bununla birlikte *dedi* ve *verdi* örneklerinde –DX yapısı ...*yüzünü bile görmek istemediğim Murat değil, Osman'dır" dedi.*, ... *zirveyle ilgili Türkiye'nin şartlarını ileten resmi bir yazı verdi.* örneklerindeki gibi yine araştırma konusu yapılan metinlerde kullanılan hikayeleştirici bir anlatım işlevinde ve bitmişlik görünüşünde kullanılmıştır. Söz konusu yapının ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 26'dır.

SASD dilbilim alt derleminde *ifade eder, yer alır, karşımıza çıkmaktadır, kabul edilebilir, işaret eder, ortaya çıkmaktadır, ortaya çıkar, yer almaktadır* birleşik fiillerinin kullanıldığı görülmektedir. Söz konusu birleşik fiiller ...*sandalye temel düzeyi, eşya üst, mutfak sandalyesi ise alt düzeyi ifade eder.*, ...*gruplandırmada Batı Grubu Ağzları içerisinde yer alır.*, ...*kendi biçiminde uyuma girmiş biçimde karşımıza çıkmaktadır.* örneklerindeki gibi *et-, al-, çık-* fiillerinin isimlerle birleşmesiyle oluşmuştur. SASD dilbilim alt derlemindeki birleşik fiillerin toplam kullanım sayısı 146; söz konusu alt derlemdeki fiiller içindeki kullanım oranı %10,73'tür.

SASD dilbilim alt derleminde 20 fiilin eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıda olduğu görülmüştür. Söz konusu edilgen fiiller ...*ve küreselleşmenin paralelinde kuşaklar arası iletişimin zayıflamaya başladığı görülmektedir.*, ...*eseri yazış tarzına bakıldığında çok iyi bir müstensih olmadığı söylenebilir.* örneklerindeki gibi kullanılmıştır. Edilgen yapıli fiillerin SASD dilbilim alt derlemi fiil listesindeki kullanım sayısı 511; kullanım oranı %37,57; sayısal oranı ise %35,08'dir. SASD dilbilim alt derleminde eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıli fiillerin toplam sayısı 36'dir. Bu etken yapıli fiillerden 34 tanesi *CONTEXT bağlam/durum bilgilerini gösterir.* örneğindeki gibi 3. tekil şahıs (o) kullanılarak; 2 fiilde ...*isim tamlaması tarif ve tasnif edilirken tamlamanın morfolojik özelliklerine bakıldığını*

söyleyebiliriz. örneğindeki gibi birinci çoğul şahıs (biz) kullanılarak oluşturulmuştur. SASD dilbilim alt derleminde etken yapılı fiillerin toplam kullanım sayısı 848; kullanım oranı %62,35; sayısal oranı ise %64,28'dir.

4.18.EDEBİYAT ALANINDAKİ DEĞERLENDİRMELER

SASD edebiyat alt derleminde 2008–2016 yılları arasında yayınlanmış 19 makale çalışma kapsamına alınmış ve sıklığı dokuzdan fazla olan kavram değeri taşıyan sözcükler, fiil, edat ve bağlaç olmak üzere toplam 578 akademik sözcük elde edilmiştir. Belirlenen 578 sözcükbirimin SASD edebiyat alt derleminde toplam kullanım sayısı ise 29934'tür.

SASD edebiyat alt derleminde 166 sözcükbirimin edebiyat terimi olarak kullanıldığı belirlenmiştir. Bu terimlerden *şiir, eser, roman, edebiyat, öykü, hikâye, kısa öykü, destan, film, divan edebiyatı, divan edebiyatı araştırmaları, millî folklor, makale, folklor, falnâme, Türk edebiyatı, halk edebiyatı, tasavvuf, yazıt, eleştiri* terimleri edebi türler olarak değerlendirilebilir. Aynı listedeki *şair, yazar, kişi, özne, okuyucu, anlatıcı, nesne, okur* sözcükleri ise edebi eserlerde kişileri belirtmektedir. SASD edebiyat alt derlemi terim listesindeki *metin, zaman, aşk, cönk, olay, anlatı, dünya, kahraman, kavram, sözcük, âh, kurmaca, beyit, kurgu, nazım, hece, söylem, imge, tezkire* terimleri ise edebi eserlerle ilgili unsurlar olarak değerlendirilebilir. Genel olarak terim listesi incelendiğinde SASD edebiyat alt derlemi terimlerinde *neokoros, psikolojik, hellenistik, alegorik, kültür, model, film, kompozisyon, romantik, kült, postmodern, folklor* sözcüklerinin, ağırlıklı olarak Fransızca olmak üzere, Batı kökenli sözcükler; diğer 154 sözcüğün ise *destan, kahraman* sözcükleri gibi Farsça, *mekân, hikâye* sözcükleri gibi Arapça, *cönk, yazar* gibi Türkçe kökenli sözcüklerden oluştuğu görülmektedir. Ayrıca SASD edebiyat alt derlemi edebiyat terimleri listesinde *falname, ekoeleştiri* gibi Arapça + Farsça, Fransızca + Türkçe kökenli sözcüklerin birleşimi ile oluşan birleşik sözcükler de bulunmaktadır. Ancak genel olarak SASD edebiyat alt derleminde Arapça kökenli sözcüklerin ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. SASD edebiyat alt derlemi teknik sözvarlığında edebiyat terimleri kullanım açısından %33,73; sayısal olarak ise %39,80'dir.

SASD edebiyat alt derlemi teknik sözvarlığındaki *konu, örnek, çalışma, ilişki, sayı, bağlam, bölüm, sonuç, araştırma, bilgi, öz, amaç, bilim, önem, makale, giriş, bilimsel, analiz, anahtar sözcükler, çözümleme, yöntem* sözcükleri genel bilimsel dile yönelik sözcükler olarak değerlendirilmiştir. Belirtilen bu 21 sözcükten *konu, örnek, çalışma, sayı, bağlam, araştırma, bilgi, amaç, bilim, önem, makale, bilimsel, çözümleme, analiz* sözcükleri bilimsel makalelerdeki ifadelerde genel olarak kullanılan sözcüklerdir. Listede yer alan *bölüm, sonuç, öz, giriş, anahtar sözcükler, yöntem* sözcükleri ise bilimsel araştırmalarda bölüm adları olarak kullanılmaktadır. Yine ilgili listede yer alan *ilişki, analiz, çözümleme* sözcükleri ise bilimsel araştırma teknikleri olarak kullanılmaktadır. SASD edebiyat alt derleminde genel bilimsel dile yönelik kullanılan 21 sözcüğün toplam kullanım sayısı 1132; kullanım oranı %5,34; sayısal oranı %4,26'dır.

SASD edebiyat alt derlemi teknik söz varlığı ile SASD'deki diğer alt derlemler karşılaştırılmış ve edebiyat alt derleminin 173 ortak sözcükle en az arkeoloji alanı ile ortaklık gösterdiği belirlenmiştir. SASD edebiyat alt derlemi ile arkeoloji alt derlemi karşılaştırıldığında iki alanın *araştırma, sonuç, makale* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarda, *geleneksel, kültür, ekonomik* gibi insan yaşamı ile ilgili sözcüklerde ve *tarih, imparatorluk, kral* gibi edebiyat ve arkeolojinin de ilgi alanına giren tarih alanı ile ilgili sözcüklerde ortaklık göstermektedir. SASD edebiyat alt derlemi 246 ortak sözcükle en fazla sosyoloji ve dilbilim alanları ile ortaklık içermektedir. SASD'de edebiyat ile sosyoloji alt derlemleri *akademik, araştırma, sonuç* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarda, *sosyolojik, geleneksel, kültür* gibi sosyoloji ile *kişilik, psikolojik, model* gibi her iki alanla da ilgili insana ait özelliklerde ortaklık gösterdikleri belirlenmiştir. Dilbilim alt derlemi ile de *araştırma, çözümleme* gibi bilimsel dile yönelik kullanımlarda, *söylem, anlatım, dil* gibi her iki alanla da ilgili terimlerde ve *paşa, gümüş, derece* gibi daha rastlantısal olduğunu düşünebileceğimiz sözcük ortaklıkları görülmüştür.

SASD edebiyat alt derlemi fiil kullanımları incelenmiş ve sıklığı dokuzdan fazla olan 58 fiilin toplam 1152 defa kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu fiillerin 13'ü – *mAktA[dIr]* yapısıyla kurulmuştur. Belirtilen yapı SASD edebiyat alt derleminde *Tutku temasının, ... toplumsal kimlik inşası sürecinde başrolü oynadığı görülmektedir., Türkiye'de bir el yazması ve 2-3 matbu nüshası bulunmaktadır.* örneklerindeki gibi

kesinlik içeren genel-geçer bir zamanda kullanılmıştır. Söz konusu yapıyla 13 fiil kurulmuş ve ilgili alt derlemde toplam 273 defa kullanılmıştır. Bu sayı, SASD edebiyat alt derlemi fiil listesinin sayısal olarak %23,69'unu; kullanım açısından %22,41'ini oluşturur. Ayrıca beş fiilin ise *-mXştXr* yapısıyla kurulduğu görülmüştür. Söz konusu yapıyla kurulan fiiller *Bu beyitte nahîfî ya da nahîf biçiminde geçen kelime de tevazu için kullanılmıştır.*, *...hazine açık vermeye başlamıştır.* örneklerindeki gibi kesinlik bildiren bir geçmiş zamanda ve bitmişlik görünüşünde kullanılmıştır. Belirtilen yapıyla kullanılan fiillerin SASD edebiyat alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 118'dir.

SASD edebiyat alt derleminde sıklığı dokuzdan fazla olan 25 fiil *-(X)r/(A)r* yapısıyla kurulmuştur. Bu 25 fiil ilgili alt derlemde *Eser şu şekilde başlar.* örneğindeki gibi hikayeleştirici bir anlatımda, *Naima'nın kurguya kayan üslubuna bir de Livaneli'nin sübjektif bakış açısı eklenince şöyle bir tablo ortaya çıkar:*... örneğindeki gibi sözcenin oluşturulduğu andaki genel-geçer zamanda ve *"ben"- "biz"; "sen"- "siz" adıkları belirtik biçimde metnin yüzeyinde yer alır.* örneğindeki gibi tüm zamanları kapsayan bir genel-geçer zamanda kullanılmıştır. SASD edebiyat alt derleminde belirtilen yapıyla kurulan 25 fiilin toplam kullanım sayısı 500; kullanım oranı %43,40; sayısal oranı ise %43,10'dur.

SASD edebiyat alt derleminde *diyor, geliyor* örneklerinde *-(X)yor* yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapılar *Beyte dönelim, ne diyor şair?* ve *Öyle ki bütün erkeklerden nefret edecek seviyeye geliyor.* örneğindeki gibi hikayeleştirici bir anlatımla şimdiki zaman anlamında ve *Günümüz Türkçesiyle söylemek gerekirse, şair diyor ki:*... ve *Çekiş sesleri geliyor doklardan.* örneğindeki gibi sözcenin oluşturulduğu ana gönderimde bulunan bir şimdiki zaman işlevinde kullanılmıştır. Söz konusu yapı ilgili alt derlemde toplam 26 defa kullanılmıştır. SASD edebiyat alt derleminde *oldu, dedi, geldi* sözcükbirimlerinde *-dX* yapısının kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu yapı ilgili alt derlemde *...yani bir hayvan olmadığını kendine ve yarattığı "uygarlığa" göstermiş oldu.*, *Tetiği çekip, Alo, dedi., Geldi bir dem ki hasta oldu cihân.* örneklerindeki gibi hikayeleştirici anlatımda kullanılmıştır. Adı geçen yapının ilgili alt derlemdeki toplam kullanım sayısı 38'dir. Son olarak tek örnekte, *olacak* sözcüğünde *-AcAk* yapısı kullanılmış ve bu yapı *Çünkü ulaşması için şartları yerine getirmiş olacak.* ve *Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak.* örneklerindeki gibi gelecek zamanda ve

bitmemişlik görünüşünde kullanılmıştır. Belirtilen yapının ilgili alt derlemdeki kullanım sıklığı 13'tür.

SASD edebiyat alt derleminde 6 fiil eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı edilgen yapıdadır. Söz konusu fiiller *...eskatolojik veya apokaliptik açıdan hakkında çok şey söylenebilir.*, *...antikçağ yazarları ve eserleri Lexikon der Alten Welt (1990) esas alınarak kullanılmıştır.*, *Türk Edebiyatında 13. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar birçok Yusuf ve Züleyha hikâyesi yazılmıştır.* örneklerindeki gibi eylemi gerçekleştiren şahsın belli olmadığı, edilgen yapıda kullanılmıştır. Söz konusu yapıların SASD edebiyat alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 196'dır. SASD edebiyat alt derleminde 48 fiil ise eylemi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıdaki fiillerden oluşmaktadır. İlgili alt derlemdeki etken yapıli fiiller *Heredot bu selamlama biçimini şu şekilde anlatır: ... ve o küçük kitap dev bir olanak haline geldi.* örneklerindeki gibi 3. tekil şahıs (o) ve *Bu dönemde yaşam koşullarının dramatik bir biçimde değiştiğini görmekteyiz.* örneğindeki gibi 1. çoğul şahıs (biz) kullanıldığı belirlenmiştir. SASD edebiyat alt derleminde etken yapıli fiillerin toplam kullanım sayısı 851; kullanım oranı %73,87; sayısal oranı ise %82,75'tir.

SASD edebiyat alt derleminde *söylenebilir* ve *olabilir* örneklerinde –Abil yapısının kullanıldığı görülmüştür. Söz konusu yapı *...ergenler için bir izlek işlevi gördüğü söylenebilir.*, *Bu değişimin çok kısa öykünün ortaya çıkmasına uygun bir zemin hazırladığı söylenebilir.* örneklerindeki gibi yeterlilik; *cönklerde sayfalar yeniden ciltlenme esnasında birbirine karışmış da olabilir.* örneğindeki gibi olasılık ve *Tarih ne kadar nesnel olabilir?* örneğindeki gibi yeterlilik anlamlarında kullanıldıkları belirlenmiştir. Söz konusu yapının ilgili alt derlemde toplam kullanım sayısı 47'dir.

SASD edebiyat alt derleminde *ne/nasıl olursa olsun, olsa da/bile, ortaya çıkar, karşımıza çıkmaktadır, dikkat çeker, işaret eder, yer alır, işaret etmektedir, dile getirir, yer almaktadır, dikkat çekmektedir* birleşik fiillerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu birleşik fiiller *...subjektif bakış açısı eklenince şöyle bir tablo ortaya çıkar.*, *...her şeyi her şeyle ilişkilendiren bir yorumun aşırılığına dikkat çeker.*, *Julian Barnes'in meşhur romanındaki anlatıcının sözleri tam da bu gerçeğe işaret eder: ..., İkinci şiir, Hüseyin Bayaz'ın Gaziantep derlemesinde yer alır.* örneklerindeki gibi *çık-, çek-, et-, al-* fiillerinin isimlerle birleşmesi sonucunda oluşmuştur. Bunlarla beraber

...okuyucuyu sarsacak, şok etkisi yaratacak bir söylemle dile getirir., Birtakım imlâ yanlışları olsa da amaç duyguları iletmektir. ve ...tek başına ilahilerin, içeriği nasıl olursa olsun, tanrı-kral inancını temellendiremeyeceği açıktır. örneklerindeki gibi kalıp ifade şeklinde fiillerin de kullanıldığı görülmektedir. SASD edebiyat alt derlemindeki 11 birleşik fiilin toplam kullanım sayısı 155; kullanım oranı %13,45; sayısal oranı ise %18,96'dır.

SASD edebiyat alt derleminde *gerekir* ve *olmalıdır* sözcüklerinin gereklilik kipinde kullanıldığı belirlenmiştir. Söz konusu iki yapı *bel* kelimesi *ilk hecesinde ye ile yazılması gerekir, ...çok kısa öykü yaklaşık dört sayfa olmalıdır.* örneklerindeki gibi *gerek + ir* ve *olmalı + dır* biçimbirimlerinin birleşiminden oluşarak zorunluluk anlamında kullanılmaktadır. Belirtilen iki sözcükbirimin SASD edebiyat alt derlemindeki toplam kullanım sayısı 51'dir.

SONUÇ

Çalışma kapsamında Türkçenin teknik ve akademik alandaki söz varlığı sosyal bilimler açısından ele alınmış ve pedagojik amaçlı akademik sözcük listesi oluşturularak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, öğrencilerin ve öğretmenlerin kullanımına sunulmuştur. Bu kapsamda sosyal bilimler *arkeoloji, felsefe, iletişim, siyasal bilimler, spor bilimleri, ilahiyat, tarih, psikoloji, coğrafya, sanat, sosyoloji, antropoloji, şehir planlaması, turizm, eğitim, ekonomi, dilbilim, edebiyat* alt alanlarında, 2005-2016 yılları arasındaki bilimsel makaleler kullanılmıştır. Bilindiği gibi bilimsel makalelerde genel şablon olarak giriş, yöntem ve sonuç bölümleri yer almaktadır. Bilimsel makalelerin giriş bölümlerinde araştırma konusunun ilgili olduğu alan bilgisi ve önceki çalışmalar hakkında bilgiler verilmektedir. Bu nedenle giriş bölümlerinde kullanılan dil, söz konusu alanla ilgili genel bilgiler aktaran, öğretici bir yapıdadır. Bilimsel makalelerin yöntem bölümlerinde, araştırma türüne göre uygulanan bilimsel yöntem, veri toplama ve analiz araçları ve teknikleri ile ilgili bilgiler de verilebilmektedir. Buna uygun olarak da bilimsel makalelerin yöntem bölümlerinde evrensel nitelikte, nesnellik taşıyan ve yöntembilim terimleri içeren bir söz varlığı kullanılmaktadır. Bilimsel araştırmaların sonuç bölümünde ise araştırma bulgularına uygun olarak sonuç, tartışma, öneri içeren gerekçelendirmeli anlatım yer almaktadır. Dolayısıyla bilimsel makaleler belirtilen üç tür anlatımı bir bütünlük içinde sunmaktadır. Bu çalışmada da bilimsel makalelerin veri olarak alınması akademik Türkçenin yukarıda belirtilen türdeki anlatımlarını içeren farklı sözvarlığı unsurlarını barındırması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca her makalenin yazar sayısı dikkate alındığında makaleleri veri olarak alarak 365 makaleden 500'den fazla yazarın dil kullanımına da ulaşılmıştır. Bu durumun da araştırma verilerinin çeşitliliği açısından değer taşıdığı söylenebilir. Çalışma sonucunda bilimsel makalelerdeki Türkçe söz varlığı unsurlarının *kavram değeri taşıyan sözcükler, fiiller, bağlaçlar ve edatlar* olmak üzere dört kategoride sınıflandırmanın mümkün olduğu görülmüştür.

Türkçe bilimsel makalelerdeki kavram değeri taşıyan sözcükler incelendiğinde ilk olarak ilgili alandaki terim kullanımlarına rastlanmıştır. Öncelikle bir sözcüğün terim olup olmadığı ya da hangi alanda terim olarak kullanıldığı sorusunu yanıtlamak için terimler konusundaki dil uzmanlığı ile birlikte ilgili alan uzmanlığının da gerektiği

bilinmektedir. Çalışmada sözcüklerin terim anlamları üzerine karar verebilmek için TÜBA bilim terimleri sosyal bilimler terimleri sözlüğü terim listesinden ve TDK bilim ve sanat terimleri sözlüğü listesinden yararlanılmıştır. Ancak bazı sözcükbirimlerin seçiminde bu sözlüklerden farklılaşmıştır. Örneğin *bilgi* sözcükbirimi TÜBA bilim terimleri sözlüğünde insanbilim terimi olarak yer alırken çalışmamızda aynı kavram genel bilimsel Türkçeye yönelik kullanım olarak değerlendirilmiştir. Yine *evrimcilik*, *yeni evrimcilik* kavramları TÜBA insanbilim terimleri sözlüğünde antropolojik terim olarak kullanılırken *evrim* kavram aynı sözlükte terim olarak yer almamaktadır. SASD antropoloji alt derlemindeyse *evrim*, *evrimsel* ve *kültürel evrim* kavramları terim olarak değerlendirilip ilgili listeye alınmıştır. Listede yer alan *sınıf* terimi her ne kadar sosyoloji alanında terim olarak kullanıldığı bilinse de TÜBA bilim terimleri sözlüğünde insanbilim terimi olarak yer almaktadır. Çalışmamızda *sınıf* sözcüğü sosyoloji ve antropoloji ortak alan terimi olarak değerlendirilerek terim listesine alınmıştır. Terim seçiminde, ilgili terim sözlükleri ile birlikte söz konusu disiplinin araştırma alanına giren ve o disiplinde sınırları belli, mecazlaşmayan sözcükbirimler terim olarak alınmıştır. Yabancı dil olarak akademik Türkçe öğretimi açısından değerlendirildiğinde terim öğretimi alan uzmanlığı da gerektirdiğinden dil öğreticisinin karşılaşılabileceği ancak bilgi bakımından yeterli uzmanlık bilgisine çoğu durumda sahip olmadığı bir konu olarak görünmektedir. Ayrıca ana dili eğitiminde de lise eğitiminin ardından üniversiteye devam eden öğrenciler de ilgili alan terimlerinin büyük çoğunluğunu üniversitedeki lisans eğitimleri sürecinde öğrenmektedirler. Yabancı öğrenciler içinse yükseköğretime hazırlık basamağı olan akademik Türkçe derslerinde, öğrencilerin terimlerin açıklamalarını kavrayabilecekleri dil yeterliliğine ulaşmaları temel hedef olmalıdır. Bu noktada çalışmamızdaki teknik sözcükler ve bilimsel Türkçeye yönelik sözcükler listesi yardımcı olacaktır. Ayrıca yabancı dil olarak akademik Türkçe derslerine giren eğitimciler SASD alt derlemlerinde yer alan terimler listesinden de yararlanabilirler.

SASD teknik söz varlığındaki terim kullanımları genel olarak incelendiğinde sosyal bilimler alanındaki terimlerin Türkçeleşme durumları hakkında fikir yürütme olanağı elde edilmiştir. SASD alt derlemlerindeki terimler incelendiğinde Batı dillerinden Türkçeye geçen, Doğu dillerinden Türkçeye geçen, Türkçe kökenli olan veya Türkçe karşılık üretilen terimlerin olduğu görülmektedir. Farklı kültürler arasında sözcük

“alışverişleri” her dilde görülen, olağan durumlardır. Ancak terim alışverişlerinde genel olarak alıcı dilin bilimsel açıdan “pasif”; verici dilin ise bilimsel açıdan “aktif” olduğuna yönelik genel bir düşüncenin olduğu bilinmektedir. Bu bakımdan bilimsel kavramların göstergeleri konumundaki terimlerin “Türkçe” kökenli olmaları veya “Türkçeleşmeleri”, Türkçenin bilim dili olarak işlerliğinin göstergesi sayılabilir. Bu noktada bir sözcüğün hangi dile ait olduğu konusu diller arasındaki sözcük alışverişlerinin doğallığı ve fazlalığı nedeniyle tartışmalı bir konudur. Çalışmanın giriş bölümünde de kopyalanmış bir ögenin yabancılığına dair hükümlerin çoğunlukla öznel değerlendirmelere ve etimoloji bilgisine bağlı olduğu belirtilmişti (bk. kopyalama). Bu düşünceden hareketle bir sözcüğün ait olduğu dil konusu, sadece o sözcüğün etimolojik kökenine indirgenmemesi gerektiğini söyleyebiliriz. SASD alt derlemlerindeki terimlerin incelenmesinde Türkçe kökenli olan veya Türkçe karşılık üretilen sözcüklerle birlikte *ekonomi*, *vücut* gibi Türkçeden farklı bir etimolojik kökene sahip olmasına rağmen standart Türkçede de kullanılan ve toplumun geniş bir bölümü tarafından anlaşılan sözcüklerin de kullanıldığı görülmüştür. Eğer bu tip sözcüklerin Türkçeleştiğini kabul edersek; ilahiyat alt derlemi dışında SASD’de 17 alt derlemdeki terimlerin %11,48’inin yabancı sözcük olduğunu veya %88,52’sinin Türkçeleştiğini söyleyebiliriz. SASD ilahiyat alt derleminde sıklıkla İslam dinine yönelik terim kullanımlarının olduğu görülmüştür. Din sosyal hayatı da şekillendiren bir olgu olduğundan ilahiyat terimlerinin günlük Türkçede de sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bu nedenle ilahiyat alt derlemindeki terim kullanımları, SASD alt derlemlerindeki terimlerin Türkçeleşme oranları değerlendirilmesinde dışarda tutulmuştur. İlahiyat alt derlemi terim kullanımları ile ilgili veriler, çalışmanın bulgular ve değerlendirme bölümlerinde belirtilmiştir.

Sosyal bilimler alanında bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar incelendiğinde sosyal bilimlerdeki disiplinlerin istatistiksel teknikler uygulanarak değişkenler arasında *fark* veya *ilişki* arayan araştırmalarla; araştırma olgusunu çeşitli yönlerden değerlendirip betimsel bir kapsamda sunan araştırmalar olarak iki temel kategoriye ayrıldığı söylenebilir. Çalışma kapsamına alınan sosyal bilimler alanlarından *antropoloji*, *arkeoloji*, *iletişim*, *siyasal bilimler*, *spor bilimleri*, *psikoloji*, *coğrafya*, *sanat*, *sosyoloji*, *şehir planlaması*, *turizm*, *eğitim*, ekonomi disiplinlerinin *ilişki*, *ilişkili*, *etki*, *analiz*, *anlamlı*, *farklılık*, *oran*, *ortalama*, *standart sapma*, *ölçüm*, *korelasyon*, *istatistiksel*, *alfa*

katsayısı, dağılım, regresyon, ilişkisiz, ölçme, değer gibi terimleri kullanan ve istatistiksel tekniklerle değişkenler arası ilişki arayan ve nicel veriler üzerine yoğunlaşan alanlar olduğu görülmüştür. Çalışma kapsamındaki *felsefe, edebiyat ve ilahiyat* alanlarınsa ilişki ya da fark arayan istatistiksel tekniklere dayalı araştırmalardan ziyade *argüman, yaklaşım, teori, bilim, olgu, soruşturma, örnek* gibi sözcüklerin kullanıldığı, araştırma konusu yapılan olgunun çeşitli argümanlarla desteklenerek araştırıldığı ve değerlendirildiği betimsel çalışmalar olduğu görülmüştür. Tarih ve dilbilim alanlarının genel bilimsel dile yönelik sözcüklerle birlikte *şekil, örnek, toplam, tablo* sözcüklerinin kullanılmasıyla verilerin nicel olarak sunulduğu ve *ilişki, soru* ve *önkabul* gibi sözcüklerin kullanılmasından da araştırma süreçlerinde istatistiksel tekniklerle beraber çeşitli belge ve argümanlar kullanılan araştırmalar olduğu görülmüştür. Bu bulgulardan hareketle akademik Türkçe derslerinde istatistiksel ve betimsel çalışmalarla ilgili bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerin öğretimi yapılmalıdır. Özellikle Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitimi alacak olan öğrenciler için bilimsel Türkçedeki kullanımlar ayrıca önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında değerlendirilmeye alınan sosyal bilimler alt alanları ortak sözcük sayıları açısından karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma sonucunda arkeoloji alanı 11 alanla en az ortaklık gösterirken 5 alanla da en az ortaklığı ilahiyat alanı göstermiştir. Ancak 11 alanda, en az ortaklığı arkeolojiden sonra ilahiyat alanı göstermiştir. Bu bulgularda, arkeoloji ve ilahiyat alanlarının diğer alanlarla ortak sözcük sayıları arasında belirgin bir azlık görünmektedir. Arkeoloji alanı insanlığın geçmişte bıraktığı, günümüze dek koruna gelmiş tüm maddesel kalıntıları yorumlayan, toplumları ve yaşam süreçlerini araştıran, inceleyen bilim dalı olarak tanımlanmaktadır (<http://www.tubaterim.gov.tr/>). Dolayısıyla arkeolojinin geçmiş bilimi olarak tarihle; eski yerleşimleri incelemesiyle de şehir planlaması alt derlemiyle ortaklıkları beklenmektedir. SASD derleminde de arkeoloji alanı 231 ortak sözcükle şehir planlaması, 225 ortak sözcükle de antropoloji alanı ile ortaklık göstermektedir. Tarih alanıyla da ortaklıkları 183’tür. Bu bulgulardan arkeoloji alanının SASD alt derleminde daha çok şehir ve insan kalıntıları üzerine yoğunlaştığı görülmektedir ve arkeolojinin diğer alanlara göre daha özel bir çalışma alanının olduğu anlaşılmaktadır. Diğer en az ortaklık gösteren alan ise ilahiyattır. SASD ilahiyat alt derleminde İslam diniyle ilgili sözcüklerin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu durum da arkeoloji gibi eski

çağları inceleyen bilim dalıyla daha az ortak sözcük sayısına sahip olmasını açıklamaktadır. Genel olarak ise ilahiyat alt derlemi felsefe ve sosyolojiyle daha fazla ortak sözcük sayısına sahip olmasına rağmen diğer alanlarla ortak sözcük sayısı 200'ün çok fazla üzerine çıkamamıştır. Bu durumun da ilahiyat alt alanındaki sözcüklerin Arapça kökenli ve dini terminolojiyle oluşması nedeniyle açıklanabilir. Felsefe ve sosyoloji açınsındansa ilahiyat alt derleminin felsefe alanıyla yakın ilişkisi bilinmektedir. Bunun da ortak sözcük sayılarına yansıdığı görölmektedir. Sosyoloji alanının ise toplumlar arası ve toplum içi insan ilişkilerini araştırdığı bilinmektedir. Dinin de insan ilişkilerini ve yaşamını etkileyen bir olgu olması, sosyoloji ve ilahiyat alanlarındaki sözcük ortaklıkları sayısını açıklamaktadır. En fazla ortak sözcük sayılarının ise alanlar arası ilişkilere göre değiştiği görölmektedir. Mesela spor bilimleri ve eğitim alanlarındaki ortak sözcük sayılarındaki fazlalık spor eğitimi ile ilgili veri tabanındaki makalelere bağlanabilir. Yine sosyoloji alanının genel olarak diğer alanlarla ortak sözcük sayılarındaki farklılık da sosyal bilimlerdeki sosyoloji alanının etkisini göstermektedir. Bu bulguları yabancı dil olarak Türkçe öğretimi açısından ele aldığımızda tüm alanlarda bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerde ortaklıklar sergilendiği görölmüştür. Bu durumun da akademik Türkçe derslerinde sosyal bilimler alanındaki bilimsel Türkçeye yönelik sözcüklerin öğretiminin yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışma kapsamında sosyal bilimler alt alanlarındaki fiil kullanımları incelenmiş ve sosyal bilimler alanında sıklığı dokuzdan fazla olan fiillerin *-mAktA[dIr]*, *-mXştXr*, *-Abil*, *-(X)r/-(A)r*, *-AcAk*, *-AcAktIr*, *-(X)yor*, *-(X)rdX/-(A)rdX*, *-DX*, *-mXş*, *-mXştX* yapılarıyla birlikte kuruldukları görölmüştür. Bu bulgulardan hareketle akademik Türkçe derslerinde belirtilen yapıların zaman, görünüş ve anlatım açısından işlevleri öğrencilere kavratılmalıdır. Sosyal bilimler alanındaki fiil kullanımlarında kesinlik içeren yapıların sıklığı göze çarpmakla birlikte özellikle edebiyat ve tarih alanında araştırma verilerinin doğasından kaynaklı, hikâyeleştirici anlatım özelliklerine rastlanmıştır. Bu durum da akademik Türkçe derslerindeki metin yapılarında dikkate alınmalıdır. Kişi kullanımı açısından bakıldığında çalışma kapsamındaki antropoloji arkeoloji, spor bilimleri, psikoloji, şehir planlaması, ekonomi ve eğitim alanlarında etken ve edilgen yapılı fiil kullanımları küçük farklara rağmen dengeli bir ayırım göstermektedir. Ancak çalışmadaki felsefe, siyasal bilimler, ilahiyat, tarih, sosyoloji,

edebiyat ve dilbilim alanlarında edilgen yapı kullanımının azlığı bariz bir şekilde görülmektedir. Bu alanlardaki bilimsel çalışmalarda araştırmacı öznesi, kendini metinde gösterme eğiliminde olduğu söylenebilir. Çalışma kapsamına alınan sosyal bilimler alanlarından eğitim, şehir planlaması, ekonomi, psikoloji ve arkeoloji alanlarında edilgen yapıli fiil kullanımı az da olsa fazlalık göstermiştir. Çalışma kapsamındaki diğer 13 alanda ise etken yapıli fiil kullanımı edilgen yapıya göre fazladır. Fiildeki iş veya hareketi gerçekleştiren şahsın belli olduğu etken yapıli fiillerin çok büyük bölümü 3. tekil şahıs (o) ile kurulmuştur. Alanlara göre bir veya iki örnekte 1. çoğul (biz) ve 3. çoğul (onlar) kullanımı görölmüştür. 1. tekil şahıs (ben) kullanımı ise çalışmalardaki anket metinlerindeki ifadelerde geçtiğı görölmüştür. Bu durumunda akademik Türkçe dersi metinlerinde kişi kullanımı açısından dikkate alınması gereken bir bulgu olduğu düşünölebilir.

Son olarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sosyal bilimler için akademik sözcük listesi oluşturulmuştur. Yabancı dil olarak akademik Türkçe derslerinde sosyal bilimler alanında yükseköğretim alacak öğrencilerin akademik ders, seminer, toplantı gibi etkinliklerdeki dinleme, konuşma, okuma ve yazma faaliyetleri kapsamında kullanacakları akademik sözcük listesi belirlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sosyal bilimler için akademik sözcük listesi hazırlanırken öğrencilerin anlatma ve anlama etkinliklerinde kullanabilmeleri amaçlanmıştır. Her ne kadar sözcük sıklığı sözcük işlekliliği açısından önemli bir gösterge olsa da sıklığı az olmasına rağmen metin anlamlandırma sürecinde önem taşıyan ve sıklığı belli bir sınırın altında olan sözcükler de bulunmaktadır. Bu nedenle eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluştururken sözcüklerin kullanım sıklığıyla birlikte farklı özellikleri de değerlendirilmeye alınmıştır. Eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluşturma sürecinde ilk olarak SASD teknik sözcük varlığını oluşturan 18 alanda ortak olarak kullanılan 75 sözcük birim belirlenmiştir. Sözcük sıklıklarının sözcük kullanışlılığı açısından önemli bir gösterge olmasından dolayı SASD alt derlemlerinde sıklığı 100'den fazla olan sözcük birimler de alınmıştır. Ardından bilimsel makalelerin genellikle yöntem bölümlerinde yer alan bilimsel Türkçeye yönelik kullanımlar alınmıştır. Bu öğeler, metinlerde kullanım sıklıkları düşük olmasına rağmen, bilimsel metinleri anlamlandırma sürecinde büyük önem taşımaktadırlar. Üçüncü aşamada ise fiil kullanımları zaman ve kişi eklerinden arındırılarak kök veya gövde halinde alfabetik

olarak sıralanmıştır. Fiillerin akademik metinlerde kılınış değerlerine bağlı olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu durumun da akademik Türkçedeki fiil kullanımlarının genel iletişim amaçlı Türkçedeki fiil kullanımlarından farklılık göstermesine neden olmaktadır. Dördüncü aşamada bağlaç ve edat kullanımları da belirlenmiştir. Bilindiği gibi edat ve bağlaçlar diğer sözcük türleri içinde daha fazla kullanım yoğunluğuna sahiptir. Ancak Türkçenin akademik söz varlığında kullanılan edat ve bağlaçların belirlenmesi ve öğrencilere öğretilmesi yine öğrencilerin akademik metin anlamlandırma süreçlerine katkı sağlayacaktır.

Son olarak ortak sözcüklerden, sıklığı 100'den fazla olan sözcüklerden, bilimsel Türkçede kullanılan sözcüklerden, fiillerden, edat ve bağlaçlardan oluşan 972 sözcükbirimlik eğitim amaçlı akademik sözcük listesi oluşturulmuş ve yabancı dil olarak akademik Türkçeye ihtiyaç duyan öğrencilerin, öğreticilerin, araştırmacıların ve materyal tasarımcılarının kullanımına sunulmuştur. Çalışma kapsamında belirlenen teknik ve akademik sözcük listeleri Türkçenin bilim dili olarak geldiği önemli noktanın somut olarak belirlenmesine ve yabancı dil olarak akademik Türkçe öğretimine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Adzmi, N. A., Bidin, S. and Ibrahim, S. (2009). The Academic English Language Needs of Industrial Design Students in UiTM Kedah, Malaysia. *English Language Teaching*, Vol.: 2, No: 4, pp: 170-178.
- Aksan, D. (2004). *Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. Multilingual: İstanbul.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin Sözvarlığı*. Ankara: Bilgi Yayınları.
- Ananiadou, S. (1994). A methodology for automatic term recognition. *Published in Proceeding COLING '94 Proceedings of the 15th conference on Computational linguistics* , 2, 1034-1038.
- Aslan-Demir, S. (2008). *Türkçede İsteme Kipliği Semantik-Pragmatik Bir İnceleme*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Aslan-Demir, S. (2016). *Görünüş Kategorisi Türkmence Örneği*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Ayata-Şenöz, C. (2014). *Bilimsel Metin Üretimi*. Ankara: Papatya Yayıncılık.
- Aydemir, A. İ. (2010). *Türkçede Zaman ve Görünüş Sistemi*. Ankara: Grafiker Yayınları
- Balcı, A. (2016). (Ed. Özsoy, S. ve Erk-Emeksiz, Z.). *Genel Dilbilim I*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Balyemez, S. (2016). *Dil Bilgisi Üzerine Açıklamalar*. Ankara: Pegem Akademi.
- Banguoğlu, T. (2015). *Türkçenin Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Bauer, S. C., Drewer, P., Fähndrich, U., Herwartz, R., Massion, F., Mayer, F., Pultano, D., Scmitz, K.-D. (2015). Modül 2 İlkeler ve Yöntemler. İçinde *Terminoloji*

Çalışması. (Hz. Deutscher Terminologie-Tag e. V., çev. Ateşman, E.). ss: 45-75. Ankara: Grafiker Yayınları.

Beach, K. D., Sanchez, V., Flynn, J. L. & O'Connor E. (2015). Teaching academic vocabulary to adolescents with learning disabilities. *Teaching Exceptional Children*, Vol. 48, No. 1, pp: 36-44.

Billuroglu, A. & Neufeld, S. (2005). In search of the critical lexical mass: How 'general' is the GSL? How 'academic' is the AWL? Retrieved 30-8-13 from www.lextutor.ca

Bondi, M. (2009). Polyphony in academic discourse A cross-cultural perspective on historical discourse. in (83-108) *Cross-Linguistic and Cross-Cultural Perspectives on Academic Discourse*. (Haz. Dervin, F/Suomela-Salmi, E.) Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.,

Boz, E. (2015). *Türkiye Türkçesi Biçimsel ve Anlamsal İşlevli Biçimbilgisi*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Bozkurt, F. (2004). *Türkiye Türkçesi Türkçe Öğretiminde Yeni Bir Yöntem*. İstanbul: Kapı Yayınları.

Bozkurt, F. (2017). *Sözlükselleşme: Genel Sözlükler İçin Sözlük Birim Seçimi*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Bunch, G. C. (2014). The language of ideas and the language of display: Reconceptualizing “academic language” in linguistically diverse classrooms. *International Multilingual Research Journal*, 8: 70-86.

Cevizci, A. (2015). *Bilgi Felsefesi*. İstanbul: SAY yayınları.

- Coxhead, A. (2000). A New Academic Word List. *TESOL QUARTERLY* Vol. 34, No. 2, pp: 213-238.
- Coxhead, A. (2011). The Academic Word List 10 Years On: Research and Teaching Implications. *TESOL QUARTERLY*, Vol. 45, No. 2. Pp:355-362.
- Cummins, J. (2000). *Language, Power, and Pedagogy: Bilingual Children in the Crossfire*. Clevedon, England: Multilingual Matters
- Çalışkan, N. (2014). *Yüksek Sıklıktaki Adlar: Zaman Sözcükbiçimi Üzerine Derlem Temelli Bir İnceleme*. Ankara: Pegem Akademi
- Çetinkaya, G., Ülper, H. ve Bayat, N. (2016). Bağlayıcı Kullanımına İlişkin Yanlışların Çözümlemesi. *AKU, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 9(2), 198-213.
- Çiçekdağı, C., (2016). Kopula Üzerine. *Kaygı, sayı: 26, Bahar*, ss: 131-141.
- Çotuksöken, B. (2010). Dış dünya-düşünme-dil ilişkisi olarak bilgi. *İçinde Bilgi Felsefesi*. (Ed. Çotuksöken, B. ve Tunçel, A.). ss: 17-31). İstanbul: Heyamola Yayınları.
- Çotuksöken, Y. (2012). *Türkçe Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Dang, Y. N. and Webb, S. (2014). The lexical profile of academic spoken English. *English for Specific Purposes*. 33 (2014). Pp: 66-76.
- Demir, N. ve Yılmaz, E. (2012). *Türk Dili El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Demiral, A. (2017). Birleşik Fiil Konusundaki Yaklaşımlar. Haz. Gürses, R. ve Balta, N.) içinde *Türk Dil Bilgisi Toplantıları Birleşik Fiil Bildiriler ve Tartışmalar*. Ankara: TDK yayınları.

- Demirci, K. (2014a). *Türkoloji İçin Dilbilim Konular, Kavramlar, Teoriler*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirci, K. (2014b). *Zamirler Dilbilimsel Bir Yaklaşım*. Akçağ yayınları: Ankara.
- Demirci, K. (2015). *Kelime Bilgisi El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Delice, H. İ. (2014). *Sözcük Türleri*. Sivas: Asitan Kitap.
- Delice, H. İ. (2017). *Birleşik Fiil Sorunu*. (Haz. Gürses, R. ve Balta, N.) içinde *Türk Dil Bilgisi Toplantıları Birleşik Fiil Bildiriler ve Tartışmalar*. Ankara: TDK yayınları.
- Diani, G. (2009). Exploring the polyphonic dimension of academic book review articles in the discourse of linguistics. in (135-149) *Cross-Linguistic and Cross-Cultural Perspectives on Academic Discourse*. (Haz. Dervin, F/Suomela-Salmi, E.) Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.,
- Doğan, A. (2004). *Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. İstanbul: Multilingual.
- Dolmacı, M. (2015). *Akademik Türkçe Kelime Bilgisi Üzerine Bir Derlem Çalışması: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Dair Çıkarımlar*. Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Heller, Vivien and Morek, Miriam. (2015). Academic discourse as situated practice: An introduction. *Linguistic and Education*. 31 ss: 174-186.
- Ediskun, H. (2007). *Türk Dilbilgisi*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Eker, S. (2013). Overall review of the development of terminological science of Turkey during transient process to modernization. *Altaistics and Turkology journal of the Turkic Academy*, No: 1, 2013 • JANUARY-MARCH. Pp: 68-95.
- Eker, S. (2015). *Çağdaş Türk Dili*. Ankara: Grafiker Yayınları.

- Erdem, M. (2013). Biçim Bilgisi. *Türk Dili Yazılı ve Sözlü Anlatım*, (N. Demir, ve E. Yılmaz, Ed.) içinde (ss. 92-101). Ankara: Nobel Yayınları.
- Ergin, M. (2013). *Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümleri İçin Türk Dil Bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yayınları.
- Erkman- Akerson, F., (2016). *Göstergebilime Giriş*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayınları.
- Erkuş A. (2009). *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Faber, P. (2015). Frames as a framework for terminology. *Handbook of Terminology*, (H. J. Kockaert, F. Steurs, Ed.) içinde (ss. 13-33). Philadelphia: John Benjamins Publishing co.
- Fisher, D. ve Frey, N. (2014). Content area vocabulary learning. *The Reading Teacher*, Vol. 67 Issue 8 pp. 594–599.
- Fløttum, K. (2009). Academic voices in the research article. *Cross-Linguistic and Cross-Cultural Perspectives on Academic Discourse*, (F. Dervin, E. Suomela-Salmi, Ed.) içinde (ss. 107-122). Amsterdam: John Benjamins Publishing Co.
- Gencan, T. N. (2011). *Eylemler – I. Türkçe Biçim Bilgisi*, (H. Pilancı, Ed.), içinde (ss. 120-143), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Göz, İ. (2003). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Günay, D. (2007a). *Metin Bilgisi*. İstanbul: Multilingual yayınları.
- Günay, D. (2007b). *Sözcükbilime Giriş*. İstanbul: Multilingual yayınları.
- Günay, D. (2013). *Söylem Çözümlemesi*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.

Hacıeminoğlu, N. (2015). *Türk Dilinde Edatlar*. Bilge Kültür Sanat: İstanbul.

Hacıeminoğlu, N. (2016). *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller, En Eski Türkçe Metinlerden Zamanımıza Kadar,- Yazı Dilinde-*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.

Hacken, P. T. (2015). Terms and Specialized Vocabulary: Taming the prototypes. *Handbook of Terminology*, (Kockaert, H. J., Steurs, F., Ed.), içinde (ss: 3-13). Philadelphia: John Benjamins Publishing co.

Huber, E. (2008). *Dilbilime Giriş*. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Hyland, K. (2006). *English for Academic Purposes*. London: Routledge Applied Linguistics.

Hyland, K. (2015). Genre, discipline and identity. *Journal of English for Academic Purposes*. Vol. 19, pp: 32-43.

İmer, K., Kocaman, A. ve Özsoy, S. (2011). *Dilbilim Sözlüğü*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

Johanson, L. (2014). *Türkçe Dil İlişkilerinde Yapısal Etkenler*. (N. Demir, Çev.). Ankara: TDK yayınları.

Johanson, L. (2016). *Türkçede Görünüş*. (N. Demir, Çev.). Ankara: Grafiker Yayınları.

Kageura, K. (2015). Terminology and Lexicography. *Handbook of Terminology*, (H. J. Kockaert, F. Steurs), içinde (ss. 45-59). Philadelphia: John Benjamins Publishing co.

Kantar, D. (2003). Mikhail Bakhtin'e Göre Dilde ve Roman Dilinde Söyleşimlilik. *Günümüz Dilbilim Çalışmaları* içinde. (A. Eziler-Kıran, E. Korkut ve S. Ağıldere, Ed.), içinde (ss. 156-164). İstanbul: Multilingual Yayıncılık.

- Karabulut, F. (2011). *Türk Dillerinde ve Dünya Dillerinde Edilgen Yapı Tipolojisi*. Ankara: Grafiker Yayınları.
- Karaman, B. İ. (2011). Terim oluşturma yöntemleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*, 2009/II.
- Karataş-Coşkun, M. (2011). *Kavram Öğretimi*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Kazakova, O. (2015). Language for specific purposes: Methodological Problems, trends and perspectives. *Procedia – Social and Behavioral Science* 214, 977-982.
- Kerimoğlu, C. (2009). Türkiye Türkçesinde Ettirgenlik. *Turkish Studies*, 4-8: 1735-1745.
- Kerimoğlu, C. (2016). *Dilbilgisi Yazımı ve Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kerimoğlu, C. (2017). *Dilbilgisi ve Dilbilim Yazıları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Khani, R. & Tazik, K. (2013). Towards the Development of an Academic Word List for Applied Linguistics Research Articles. *RELC Journal*, 44(2) 209–232.
- Kıran, A. (2015). Anlambilim ve Dil Öğretimi. *Dilbilimleri ve Dil Öğretimi*, (Korkut, E. ve E. Onursal-Ayırır, Ed.), içinde (ss. 57-95). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kıran, Z. ve Eziler-Kıran, A. (2013). *Dilbilime Giriş*. Akara: Seçkin Yayıncılık.
- Khan, S. A. (2016). The Distinction between Term and Word: A Translator and Interpreter Problem and the Role of Teaching Terminology. *International Conference on Teaching and Learning English as an Additional Language, GlobELT 2016*, 14-17 April 2016, Antalya, Turkey.
- Kocaman, A. ve Osam, N. (2000). *Uygulamalı Dilbilim-Yabancı Dil Öğretimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Hitit basım yayın tic. Ltd. şti.

- Köksal, A. (2014). Türkçe bilim sözleri: Bir deneyim. *Türk Dili Ders Notları 1*, (Türkçe Dersleri Koordinatörlüğü, Hz.), içinde (ss. 344-352), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Nation, P. & Newton, J. (1997). Teaching vocabulary. *Second Language Vocabulary Acquisition*, (H. Coady and T. Huckin. Ed.), içinde (ss. 238-255). Cambridge.
- Lyons, J. (1983). *Kuramsal Dilbilime Giriş*. (Çev. Kocaman, A.). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Onursal, İ. (2003). Türkçe metinlerde bağdaşıklık ve tutarlılık. *Günümüz Dilbilim Çalışmaları*. (A. Eziler-Kıran, E. Korkut, S. Ağildere), içinde (ss. 121-132). İstanbul: Multilingual yayınları.
- Ölker, G. (2011). *Yazılı Türkçenin Kelime Sıklığı Sözlüğü (1945 – 1950)*. Konya: Kömen Yayınları.
- Özkan, B. (2012). *Türkiye Türkçesinde Belirteçlerle Fiillerin Birlikte Kullanılması ve Eş Dizimlilikleri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Roessingh, H., Kover, P. and Watt, D. (2005). Developing Cognitive Academic Language Proficiency: The Journey. *TESL Canada Journal/Revue Tesl Du Canada*. Vol. 23 No: 1. Ss: 1-27.
- Sarı, M. (2014). *Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkisi*. Ankara: TDK yayınları.
- Sebzecioğlu, T. (2016). *Dilbilim Kavramlarıyla Türkçe Dilbilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları
- Schmitt, N. (2008). Instructed Second Language Vocabulary Learning. *Language Teaching Research* 12, 3 pp: 329-363.
- Schleppegrell, J. M. (2001). Linguistic Features of the Language of Schooling. *Linguistics and Education* 12(3): 431-459.

- Temizyürek, F., Çangal, Ö. ve Yörüşün, S. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde İş Türkçesi Öğretim Programı, Ders Kitabı Ve Terimler Sözlüğü Denemesi: Bankacılık Örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken*, Vol. 7, No: 2. Ss: 87-111.
- Tok, M. (2014). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Sınavlardaki Akademik Yazma Durumları. *Türkçe Eğitiminde Kuramsal ve Uygulamalı Çalışmalar*. Ankara: Pegem A.
- Turan, Ü. D. (2013). Edimbilim II: Bilgi değeri, bilgi yapısı, ve dilde kibarlık ve kabalık. *Genel Dilbilim-II*, (Özsoy, S. ve Erk-Emeksiz, Z.), içinde (ss. 116-151). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- TÜBA (2011). *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü Sosyal Bilimler*. Ankara: TÜBA yayınları.
- Uzun, N. E. (2006). *Biçimbilim Temel Kavramlar*. İstanbul: Papatya Yayıncılık.
- Vardar, B. (2007). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yayınları.
- Vardar, B. (2014). Türkçe bilim sözleri: Bir deneyim. *Türk Dili Ders Notları 1*, (Türkçe Dersleri Koordinatörlüğü, Hz.), içinde (ss. 253-364), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Vongpumivitch, V., Huang, J. and Chang, Y. C. (2009). Frequency analysis of the words in the Academic Word List (AWL) and non-AWL content words in applied linguistics research papers. *English for Specific Purposes*, 28 33–41.
- Vural, H. ve Böler, T. (2012). *Ses ve Şekil Bilgisi*. İstanbul: Kesit Yayınları.
- Yang, M.-N. (2015). A nursing academic word list. *English for Specific Purposes*, 37, 27–38.
- Yılmaz, E. (2014). *Temel Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Pegem Akademi.

Yılmaz, E. (2017). *Sözlük Bilimi Üzerine Araştırmalar*. Ankara: Pegem A.

Zülfikar, H. (2011). *Terim Sorunları ve Terim Yapma Yolları*. Ankara: TDK yayınları.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bilimsanat&view=bilimsanat&kategori1=yenisozluky

<http://www.tubaterim.gov.tr/>

istatistik.yok.gov.tr